

Fortsett «å vitne grundig
om Guds rike»

LAND I VÅR TID

BYER I OLDTIDEN

Se også «Land, områder og byer i oldtiden» bakerst i boken.

LAND, OMRÅDER OG BYER I OLDTIDEN

Utgangspunkt for Paulus' misjonsreiser

ca. 47–48 evt. Første misjonsreise (Apg 13:1–14:28)

ca. 49–52 evt. Andre misjonsreise (Apg 15:36–18:22)

ca. 52–56 evt. Tredje misjonsreise (Apg 18:22–21:19)

ca. 58–59 evt. Reisen til Roma (Apg 23:11–28:31)

Fortsett «å vitne grundig om Guds rike»

Denne boken tilhører

Bildeliste: Side 4, Del 4: Courtesy Canada Wide; side 44, nederst,
og bilderegistret: Neue Berliner Illustrierte; side 84, nederst, og bilderegistret: Courtesy Canada Wide

**Denne publikasjonen er ingen salgsartikkel. Den er utgitt som et ledd i et verdens-
omfattende bibelsk undervisningsarbeid som blir støttet av frivillige bidrag.**

For å gi et bidrag kan du gå inn på donate.jw.org.

Hvis det ikke står noe annet, er bibelsitatene hentet fra
Ny verden-oversettelsen av Bibelen.

"Bearing Thorough Witness" About God's Kingdom
Trykt mai 2023

Norwegian (bt-N)

© 2009, 2023

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA

Utgitt av Jehovas vitner

Stenhusvej 28

DK-4300 Holbæk

Danmark

Made in Denmark

Kjære forkynner av Riket!

Prøv å forestille deg at du er en av apostlene som står på Oljeberget. Jesus viser seg for dere. Like før han blir tatt opp til himmelen, sier han: «Dere skal få kraft når den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» (Apg 1:8) Hvordan vil du reagere?

Du føler kanskje at dette er en umulig oppgave. Du tenker: Hvordan skal vi – en liten gruppe disipler – klare å forkynne «til de fjerneste områdene på jorden»? Du husker det Jesus sa kvelden før han døde: «En slave er ikke større enn sin herre. Hvis de har forfulgt meg, vil de også forfølge dere, og hvis de har holdt mitt ord, vil de også holde deres. Men alt dette skal de gjøre mot dere på grunn av mitt navn, for de kjenner ikke ham som har sendt meg.» (Joh 15:20, 21) Med disse ordene i tankene spør du kanskje deg selv: Hvordan skal jeg klare å vitne grundig hvis det skal bli så stor motstand og forfølgelse?

Vi som lever nå, kan stille de samme spørsmålene. Vårt oppdrag som Jehovas vitner krever at vi også vitner grundig «til de fjerneste områdene på jorden» for «mennesker fra alle nasjoner». (Matt 28:19, 20) Hvordan kan vi klare å utføre dette oppdraget når vi må regne med å møte motstand?

Apostlenes gjerninger inneholder en spennende beretning om hvordan apostlene og deres kristne brødre og søstre i det første århundre klarte å fullføre sitt oppdrag med

Jehovas hjelp. Denne publikasjonen er laget for å hjelpe deg til å sette deg inn i beretningen om de første kristne og leve deg inn i det de opplevde. Du vil sikkert bli overrasket over å se hvor mange likheter det er mellom Guds tjenere i det første århundre og hans folk i dag. Du vil se at disse likhetene ikke bare gjelder det arbeidet vi utfører, men også den måten vi er organisert på for å utføre det. Det at du tenker over disse likhetspunktene, vil styrke din tro på at Jehova Gud fortsetter å lede den jordiske delen av sin organisasjon.

Vi håper og ber om at boken Apostlenes gjerninger vil gjøre deg enda mer overbevist om at Jehova vil hjelpe deg, og at hans hellige ånd vil holde deg oppe. Når du bruker det du lærer i denne boken, vil du helt sikkert bli motivert til å fortsette å «vitne grundig om Guds rike» og hjelpe andre til å bli kjent med Jehova og begynne å gå på veien til evig liv. – Apg 28:23; 1. Tim 4:16.

Dine brødre

*Jehovas vitners
styrende råd*

Fortsett «å vitne grundig
om Guds rike»

INNHold

KAPITTEL

SIDE

INNLEDNING

1. 'Gå og gjør mennesker til disipler' 6

DEL 1

'Dere har fylt Jerusalem med læren deres'

2. «Dere skal være vitner om meg» 14
3. «Fylt med hellig ånd» 21
4. «Vanlige mennesker uten utdannelse» 28
5. «Vi må adlyde Gud» 37

DEL 2

'Det brøt ut en voldsom forfølgelse mot menigheten'

6. Stefanus «hadde Guds godkjennelse og var full av hans kraft» 45
7. «Det gode budskap om Jesus» blir forkynt 52
8. Menigheten gikk «inn i en periode med fred» 60

DEL 3

'Folk fra nasjonene tok imot Guds ord'

9. 'Gud gjør ikke forskjell på folk' 69
10. «Jehovas ord fortsatte å ha framgang» 77

DEL 4

«Utsendt av den hellige ånd»

11. «Fylt med glede og hellig ånd» 85
12. «Jehova ga dem kraft til å forkynne med frimodighet» 93

DEL 5**«Apostlene og de eldste kom ... sammen»**

13. 'De var uenige' 101
14. 'Vi har tatt en enstemmig beslutning' 108

DEL 6**«La oss nå dra tilbake og besøke brødrene»**

15. De «styrket menighetene» 117
16. «Kom over til Makedonia» 125
17. 'Han resonnerte med dem ut fra Skriftene' 133
18. 'Søk Gud for virkelig å finne ham' 140
19. «Fortsett å tale og ikke vær taus» 148

DEL 7**Undervisning «offentlig og fra hus til hus»**

20. «Jehovas ord fortsatte å nå ut» til tross for motstand 157
21. «Jeg er ren for alles blod» 165
22. «La Jehovas vilje skje» 173

DEL 8**Han 'forkynte om Guds rike uten at noen hindret ham'**

23. «Hør hva jeg har å si til mitt forsvar» 181
24. «Vær ved godt mot!» 189
25. «Jeg anker til keiseren!» 196
26. «Ikke én av dere skal miste livet» 203
27. Fortsett «å vitne grundig» 211

AVSLUTNING

28. «Helt til de fjerneste områdene på jorden» 218

BILDEREGISTER

- 224

‘Gå og gjør mennesker til disipler’

En oversikt over Apostlenes gjerninger og hvordan den boken er aktuell for oss som lever nå

REBECCA, et ungt Jehovas vitne i Ghana, så på skolen som sitt personlige distrikt. Hun hadde alltid med seg bibelsk litteratur i skolesekken. I friminuttene så hun etter muligheter til å forkynne for andre elever. Hun startet bibelstudier med flere av jentene i klassen.

² To pionerer på Madagaskar, utenfor sørøstkysten av Afrika, gikk regelmessig to og en halv mil til fots i tropevarmen for å komme til en avsidesliggende landsby. Der ledet de mange bibelstudier med interesserte.

³ For å kunne nå folk langs elvene Paraguay og Paraná har Jehovas vitner i Paraguay sammen med frivillige fra 15 andre land bygd en 45 tonns elvebåt. Det kan bo opptil tolv personer om bord. Fra denne husbåten har ivrige brødre og søstre forkynt det gode budskap i områder som det ellers ville ha vært umulig å ta seg fram til.

⁴ Langt oppe i nord, i Alaska, benytter vitnene seg av en spesiell mulighet de har til å forkynne om sommeren. Når det blir varmere i været, kommer det cruiseskip med turister fra mange forskjellige land. De lokale vitnene setter da opp en stand på kaien der de viser fram bibelsk litteratur på en lang rekke språk. For å nå isolerte landsbyer har forkynnerne brukt et fly. Det har vært til stor hjelp og har gjort det mulig å forkynne det gode budskap for folkegruppene aleut, athabaskan, tshimshian og tlingit.

⁵ Larry, som bodde i Texas i USA, hadde et spesielt distrikt – det sykehjemmet han bodde på. Larry satt i rullestol etter en ulykke, men han hadde likevel mye å gjøre i tjenesten. Han fortalte andre om Guds rike og sitt håp om å kunne gå igjen i den nye verden. – Jes 35:5, 6.

⁶ En gruppe Jehovas vitner reiste tre dager med ferge fra Mandalay for å komme til et stevne i det nordlige Myanmar. De var ivrige etter å forkynne det gode budskap, så de tok med seg bibelsk litteratur som de tilbød de andre passasjerene. Hver gang fergen la til kai i en liten by

1–6. Fortell hva noen Jehovas vitner gjør for å forkynne under ulike forhold.

eller landsby, gikk forkynnerne med en gang i land og tilbød litteratur til alle som bodde der. I mellomtiden kom det nye passasjerer om bord på fergen, så når forkynnerne kom tilbake, hadde de fått et «nytt distrikt».

⁷ Rundt om på hele jorden er det mange ivrige tjenere for Jehova som i likhet med de brødrene og søstrene som er nevnt ovenfor, 'vitner grundig om Guds rike'. (Apg 28:23) De går fra hus til hus, forkynner for folk på gaten, skriver brev og forkynner pr. telefon. Enten de sitter på en buss, går en tur i parken eller har en pause i arbeidet sitt, ser de alltid etter muligheter til å snakke med andre om Guds rike. Framgangsmåtene kan variere, men målet er det samme – å forkynne det gode budskap overalt hvor det er mennesker. – Matt 10:11.

⁸ Kjære leser, er du blant alle dem som forkynner i over 235 land og områder? I så fall bidrar også du til den spennende veksten vi ser! Det som har blitt utrettet på verdensbasis, er rett og slett et mirakel. Til tross for enorme hindringer og utfordringer – deriblant forbud og direkte forfølgelse – vitner Jehovas folk grundig om Guds rike for mennesker fra alle nasjoner.

⁹ Tenk over dette spørsmålet: Hvordan er det mulig at forkynnelsesarbeidet går framover selv om vi møter mye motstand og Satan prøver å stoppe oss? For å finne svaret på det må vi gå tilbake til det første århundre evt. Vi som er Jehovas vitner i dag, utfører jo et arbeid som er en fortsettelse av det arbeidet som ble påbegynt da.

Et omfattende oppdrag

¹⁰ Jesus Kristus grunnla den kristne menighet, og det viktigste arbeidet han utførte da han var på jorden, var å forkynne det gode budskap om Guds rike. En gang sa han: «Jeg må forkynne det gode budskap om Guds rike i de andre byene også, for det er dette jeg er utsendt for.» (Luk 4:43) Jesus visste at han begynte på et arbeid som han ikke kunne fullføre alene. Kort tid før han døde, forutsa han at budskapet om Riket skulle «forkynnes i alle nasjonene». (Mark 13:10) Hvordan skulle dette arbeidet utføres, og av hvem?

¹¹ Etter sin død og oppstandelse viste Jesus seg for disiplene sine og ga dem dette viktige oppdraget: «Gå derfor og gjør mennesker fra alle

7. På hvilke måter forkynner Jehovas vitner om Guds rike, og hva er målet deres?

8, 9. (a) Hvorfor kan vi si at den veksten forkynnelsesarbeidet har hatt, er et mirakel? (b) Hvilket spørsmål blir stilt, og hva må vi gjøre for å finne svaret på det?

10. Hva var det viktigste arbeidet for Jesus, og hva visste han når det gjaldt dette arbeidet?

11. Hvilket viktig oppdrag ga Jesus disiplene sine, og hvilken støtte skulle de få?

nasjoner til disipler. Dere skal døpe dem i Farens og Sønnens og den hellige ånds navn og lære dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og husk: Jeg er med dere alle dager helt til avslutningen på verdensordningen.» (Matt 28:19, 20) Ordene «jeg er med dere» viste at disiplene ville ha hans støtte når de forkynte og gjorde mennesker til disipler. De ville trenge en slik støtte, for Jesus hadde forutsagt at de skulle «bli hatet av alle nasjonene». (Matt 24:9) Disiplene kunne også regne med å få hjelp på en annen måte. Kort tid før Jesus ble tatt opp til himmelen, sa han at de skulle få kraft gjennom den hellige ånd til å være hans vitner «helt til de fjerneste områdene på jorden». – Apg 1:8.

¹² Men nå lur du kanskje på: Tok Jesu apostler og de andre disiplene i det første århundre oppdraget sitt alvorlig? Vitnet denne forholdsvis lille gruppen kristne menn og kvinner grundig om Guds rike også under brutal forfølgelse? Fikk de virkelig støtte fra himmelen og fra Jehovas hellige ånd i arbeidet med å gjøre disipler? Disse og lignende spørsmål blir besvart i Apostlenes gjerninger. Det er viktig at vi vet svarene. Hvorfor? Jesus sa at det oppdraget han ga disiplene, skulle fortsette «helt til avslutningen på verdensordningen». Så dette oppdraget gjelder alle de sanne kristne, også oss som lever nå i endens tid. Vi er derfor veldig interessert i den historiske beretningen i Apostlenes gjerninger.

En oversikt over Apostlenes gjerninger

¹³ Hvem skrev Apostlenes gjerninger? Skribentens navn er ikke nevnt i boken, men de innledende ordene viser at den som skrev Apostlenes gjerninger, må være den samme som den som skrev Lukas' evangelium. (Luk 1:1–4; Apg 1:1, 2) Helt fra gammel tid av er altså Lukas – som var lege og en nøyaktig historiker – blitt regnet for å være den som skrev Apostlenes gjerninger. (Kol 4:14) Boken dekker en periode på omkring 28 år, fra Jesus steg opp til himmelen i år 33, til omkring år 61, da apostelen Paulus var i fangenskap i Roma. Det at Lukas veksler mellom å si «de» og «vi» i beretningen, tyder på at han var til stede ved mange av de hendelsene han beskriver. (Apg 16:8–10; 20:5; 27:1) Han fikk uten tvil opplysningene direkte fra Paulus, Barnabas, Filip og andre som er nevnt i beretningen, og han undersøkte tingene nøye.

¹⁴ Hva handler Apostlenes gjerninger om? Tidligere, i evangeliet sitt, skrev Lukas om det Jesus sa og gjorde, men i Apostlenes gjerninger

12. Hvilke viktige spørsmål kan man stille, og hvorfor trenger vi å vite svarene?

13, 14. (a) Hvem skrev Apostlenes gjerninger, og hvor fikk skribenten opplysningene fra? (b) Hva handler Apostlenes gjerninger om?

forteller han om hva Jesu etterfølgere sa og gjorde. Apostlenes gjerninger er altså en bok om mennesker som utrettet store ting, til tross for at andre så på mange av dem som «vanlige mennesker uten utdanning». (Apg 4:13) For å si det kort forteller den inspirerte beretningen hvordan den kristne menighet ble til, og hvordan den vokste. Den viser hvordan de første kristne forkynnte – hvordan de gikk fram, og hvilken holdning de hadde til forkynnelsen. (Apg 4:31; 5:42) Den understreker den rollen hellig ånd spiller for utbredelsen av det gode budskap. (Apg 8:29, 39, 40; 13:1–3; 16:6; 18:24, 25) Den framhever Bibelens tema, som har å gjøre med at Jehova ved hjelp av sitt rike med Kristus som Konge skal hellige sitt navn. Og den viser hvordan budskapet ble utbredt til tross for voldsom motstand. – Apg 8:12; 19:8; 28:30, 31.

¹⁵ Det er både spennende og trosstyrkende å gjennomgå Apostlenes gjerninger. Vi blir rørt når vi tenker over hvor modige og ivrige våre brødre og søstre i det første århundre var, og vi blir motivert til å etterligne deres tro. Det gjør oss bedre rustet til å fullføre det oppdraget vi har fått: 'Gå og gjør mennesker til disipler.' Den boken du leser nå, er skrevet for å hjelpe deg til å studere Apostlenes gjerninger grundig.

Et hjelpemiddel til studium av Bibelen

¹⁶ Hva er målet med denne boken? Det er (1) å styrke vår overbevisning om at Jehova ved sin hellige ånd støtter arbeidet med å forkynne om Riket og gjøre disipler, (2) å hjelpe oss til å vise større iver i tjenesten som følge av at vi studerer de første kristnes eksempel, og (3) å øke vår respekt for Jehovas organisasjon og for dem som tar ledelsen i forkynnelsesarbeidet og fører tilsyn med menighetene.

¹⁷ Hvordan er denne boken lagt opp? Du vil se at den er inndelt i åtte deler, som hver tar for seg noen kapitler i Apostlenes gjerninger. Boken er ikke en vers-for-vers-drøftelse av Apostlenes gjerninger, men den viser hva vi kan lære av beretningene i denne bibelske boken, og hjelper oss til å se hvordan vi kan bruke det vi lærer. I begynnelsen av hvert kapittel er det en overskrift som forklarer hva som er hovedpunktet i det kapitlet, og en skriftstedshenvisning som viser hvilken del av Apostlenes gjerninger som skal drøftes.

¹⁸ Det er også andre trekk ved denne boken som du vil ha nytte av når du studerer Bibelen. Vakre illustrasjoner som skildrer spennende

15. Hva får vi igjen for å gjennomgå Apostlenes gjerninger?

16. Hva er det tredelte målet med denne boken?

17, 18. Hvordan er denne boken lagt opp, og hvilke trekk ved den vil du ha nytte av når du studerer Bibelen?

hendelser i Apostlenes gjerninger, vil hjelpe deg til å se for deg det som skjedde. I mange kapitler er det rammer som kommer med nyttige tilleggsopplysninger. Noen rammer gir et bilde av en bibelsk person som var et godt eksempel ved sin tro. Andre kommer med detaljer om steder, hendelser, skikker eller andre personer som er nevnt i Apostlenes gjerninger.

Forkynn med en følelse av at det haster

¹⁹ Boken kan hjelpe deg til å vurdere deg selv på en ærlig måte. Uansett hvor lenge du har vært en forkynner, er det fint å stoppe opp fra tid til annen og tenke grundig over hva du prioriterer høyest i livet, og hvordan du ser på forkynnelsen. (2. Kor 13:5) Spør deg selv: Har jeg bevart følelsen av at det er kort tid igjen? (1. Kor 7:29–31) Forkynner jeg det gode budskap med overbevisning og stor iver? (1. Tess 1:5, 6) Gjør jeg alt det jeg kan for å forkynne og gjøre mennesker til disipler? – Kol 3:23.

²⁰ La oss alltid huske at arbeidet med å forkynne og gjøre mennesker til disipler er et viktig oppdrag vi har fått. For hver dag som går, haster det enda mer å fullføre det. Enden for denne verdensordningen nærmer seg raskt. Aldri før har så mange liv stått på spill. Vi vet ikke hvor mange flere som kan komme til å reagere positivt på budskapet. Men det er vårt ansvar å hjelpe dem som har «den rette innstillingen», før det er for sent. – Apg 13:48; 1. Tim 4:16.

²¹ Det er derfor absolutt nødvendig at vi etterligner dem som forkynte ivrig om Riket i det første århundre. Måtte ditt grundige studium av denne boken få

deg til å forkynne med enda større iver og frimodighet. Og måtte du være fast bestemt på å fortsette «å vitne grundig om Guds rike». – Apg 28:23.

19. Hvilken vurdering av oss selv bør vi foreta fra tid til annen?

20, 21. Hvorfor haster det oppdraget vi har fått, og hva bør vi være fast bestemt på?

«Gå ... og gjør mennesker fra alle nasjoner til disipler.»

– Matteus 28:19

VIKTIGE ÅRSTALL I KRISTENDOMMENS HISTORIE I DET FØRSTE ÅRHUNDRE

33

Jesus oppreist fra døden
Jesus befaler etterfølgerne sine
å gjøre mennesker til disipler
Den hellige ånd utøst på
pinsedagen
Den kristne menighet
opprettet

ca. 33–34

Stefanus lider martyrdøden
Den etiopiske hoffmannen
døpt

ca. 34

Saulus fra Tarsus omvendt

ca. 34–36

Saulus forkynner
i Damaskus

ca. 36

Paulus til Jerusalem for
første gang som en etter-
følger av Kristus
Paulus besøker Peter
i Jerusalem (Gal 1:18)

36

Kornelius omvendt
De første uomskårne
ikke-jøder blir kristne

ca. 41

Matteus' evangelium skrevet
Paulus' syn av «den tredje
himmel» (2. Kor 12:2)

ca. 44

Agabus profeterer om en
matmangel
Jakob (Sebedeus' sønn) lider
martyrdøden
Peter fengslet, mirakuløst
løslatt

44

Herodes Agrippa 1. dør

ca. 46

Den forutsagte matmangelen
inntreffer
Paulus drar til Jerusalem
med nødhjelp

ca. 47–48

Paulus' første misjonsreise

ca. 49

Spørsmålet om omskjærelse
i Antiokia
Møtet i Jerusalem
Paulus irttesetter Peter
(Gal 2:11–14)

ca. 49–52

Paulus' andre misjonsreise
Barnabas og Markus
forkynner på Kypros

ca. 49–50

Claudius forviser jødene
fra Roma

ca. 50

Lukas slutter seg til Paulus
i Troas
Paulus' syn av en makedonsk
mann
Paulus besøker Filippi
Menigheten i Filippi opprettet
Menigheten i Tessalonika
opprettet
Paulus besøker Aten

ca. 50–52

Paulus besøker Korint
1. Tessaloniker skrevet
Galaterne skrevet

ca. 51

2. Tessaloniker skrevet

ca. 52–56

Paulus' tredje misjonsreise

ca. 52–55

Paulus besøker Efesos

ca. 55

1. Korinter skrevet
Titus sendt til Korint
2. Korinter skrevet

ca. 56

Romerne skrevet
Paulus oppvekker Eutykus
i Troas

Paulus og Lukas bor hos

Filip i Cæsarea

Paulus arrestert i Jerusalem

ca. 56–58

Paulus i forvaring i Cæsarea
Lukas' evangelium skrevet

ca. 58

Festus etterfølger Feliks

58

Herodes Agrippa 2. hører på
Paulus

ca. 59–61

Paulus' første fangenskap
i Roma

ca. 60–61

Efeserne skrevet
Filemon skrevet
Filipperne skrevet
Kolosserne skrevet

ca. 60–65

Markus' evangelium skrevet

ca. 61

Apostlenes gjerninger skrevet
Hebreerne skrevet

ca. 61–64

1. Timoteus skrevet
Titus blir igjen på Kreta
(Tit 1:5)
Titus skrevet

før 62

Jakob skrevet

ca. 62–64

1. Peter skrevet

ca. 64

2. Peter skrevet

ca. 65

Paulus' andre fangenskap
i Roma
2. Timoteus skrevet
Titus drar til Dalmatia
(2. Tim 4:10)
Paulus henrettet

DEL 1 • APOSTLENES GJERNINGER 1:1-6:7

‘DERE HAR FYLT JERUSALEM MED LÆREN DERES’ APOSTLENES GJERNINGER 5:28

Da den hellige ånd ble utøst over Jesu disipler på pinsedagen i år 33, begynte de straks å vitne om Guds rike. I denne delen skal vi se på den spennende beretningen om hvordan den kristne menighet ble til, om det store forkynnelsesarbeidet som ble gjort i Jerusalem, og om apostlenes modige standpunkt under økende motstand.

«Dere skal være vitner om meg»

Hvordan Jesus forberedte apostlene på å ta ledelsen i forkynnelsesarbeidet

Basert på Apostlenes gjerninger 1:1–26

APOSTLENE har virkelig hatt noen spennende og innholdsrike uker. De ønsker at det aldri skal ta slutt. Da Jesus ble oppreist fra døden, gikk de fra den dypeste fortvilelse til jublende glede. I 40 dager har Jesus nå vist seg flere ganger for etterfølgerne sine og undervist og oppmuntret dem. Men denne dagen viser han seg for dem for siste gang.

² Apostlene er sammen med Jesus på Oljeberget og lytter oppmerksomt til alt han sier. De vil nok gjerne at Jesus skal fortsette å undervise dem, men så slutter han å snakke. Han løfter hendene og velsigner dem. Så begynner han å stige opp mot himmelen! De står og ser opp idet han forsvinner. Til slutt blir han skjult bak en sky. Han er borte, men de står fortsatt der og stirrer opp mot himmelen. – Luk 24:50; Apg 1:9, 10.

³ Denne hendelsen markerer et vendepunkt i apostlenes liv. Hva vil 1–3. På hvilken måte forlater Jesus apostlene, og hvilke spørsmål oppstår?

de gjøre nå som deres Herre, Jesus Kristus, har steget opp til himmelen? Vi kan være sikre på at han har forberedt dem på å fortsette det arbeidet han begynte på. Hvordan satte han dem i stand til å utføre dette viktige arbeidet, og hvordan reagerte de? Og hvordan berører dette de kristne i vår tid? Vi finner de oppmuntrende svarene i det første kapitlet i Apostlenes gjerninger.

«Mange sikre beviser» (Apg 1:1–5)

⁴ Lukas begynner sin beretning med å henvende seg til Teofilus, den mannen som han tidligere hadde skrevet sitt evangelium til.* For å vise at denne beretningen er en fortsettelse av evangeliet, begynner han med et sammendrag av de hendelsene som er omtalt i slutten av den beretningen, men bruker andre ord og kommer med noen nye detaljer.

⁵ Hva vil hjelpe Jesu etterfølgere til å bevare en sterk tro? I Apostlenes gjerninger 1:3 leser vi at Jesus 'viste seg for dem og ga dem mange sikre beviser på at han levde'. I Bibelen er det bare legen Lukas som bruker det ordet som er gjengitt med «sikre beviser». (Kol 4:14) Det var et faguttrykk som ble brukt i medisinske skrifter, og det sikter til beviser som er avgjørende, pålitelige eller overbevisende. Jesus la fram slike beviser. Han viste seg mange ganger for disiplene – noen ganger for én eller to av dem, noen ganger for alle apostlene og én gang for over 500 troende. (1. Kor 15:3–6) Det var virkelig sikre beviser!

⁶ De sanne kristne i vår tid baserer også sin tro på «mange sikre beviser». Har vi beviser for at Jesus levde på jorden, døde for våre synder og ble oppreist fra døden? Absolutt! Bibelen inneholder pålitelige beretninger fra øyenvitner som gir oss alle de sikre bevisene vi trenger. Når vi studerer disse beretningene og ber om hjelp til å følge det vi lærer, får vi en mye sterkere tro. Sikre beviser kan bety forskjellen mellom sann tro og godtroenhet. Vi må ha sann tro for å få evig liv. – Joh 3:16.

⁷ Jesus fortalte også «om Guds rike». Han forklarte for eksempel profetier som viste at Messias måtte lide og dø. (Luk 24:13–32, 46, 47) Da Jesus gjorde det klart hvilken rolle han hadde som Messias, la han vekt på Guds rike, for han var den framtidige Kongen i dette riket. Guds rike

*I sitt evangelium tiltaler Lukas denne mannen som «høyt ærede Teofilus». (Luk 1:3) Noen mener at det viser at Teofilus kan ha vært en framstående person som ennå ikke var blitt kristen. Men her i Apostlenes gjerninger tiltaler Lukas ham bare ved navnet hans, «Teofilus». Noen bibelforskere forklarer dette med at Teofilus var blitt kristen etter at han hadde lest Lukas' evangelium. De sier at Lukas derfor lar være å bruke noen ærestittel og i stedet skriver til ham som en åndelig bror.

4. Hvordan begynner Lukas sin beretning i Apostlenes gjerninger?

5, 6. (a) Hva vil hjelpe Jesu etterfølgere til å bevare en sterk tro? (b) Hvorfor kan vi si at de kristnes tro i dag er basert på «mange sikre beviser»?

7. Hvordan var Jesus et godt eksempel når det gjelder forkynnelse og undervisning?

var alltid temaet for Jesu forkynnelse, og hans etterfølgere i dag holder seg fortsatt til dette temaet når de forkynner. – Matt 24:14; Luk 4:43.

«Til de fjerneste områdene på jorden» (Apg 1:6–12)

⁸ Da apostlene kom sammen på Oljeberget, hadde de sitt siste møte med Jesus her på jorden. De spurte ivrig: «Herre, er det på denne tiden du skal gjenopprette riket for Israel?» (Apg 1:6) Dette ene spørsmålet avslørte to uriktige oppfatninger hos apostlene. For det første gikk de ut fra at Guds rike skulle bli gjenopprettet for nasjonen Israel. For det andre ventet de at det lovte riket skulle begynne å regjere med én gang, «på denne tiden». Hvordan hjalp Jesus dem til å korrigere tankegangen sin?

⁹ Jesus var sannsynligvis klar over at den første oppfatningen snart ville bli korrigert. Bare ti dager senere skulle jo disiplene bli vitne til at en ny nasjon, det åndelige Israel, ble født. Etter det kom ikke det kjødelige Israel til å være Guds utvalgte folk lenger. Med hensyn til den andre oppfatningen kom Jesus med en vennlig påminnelse: «Dere behøver ikke å kjenne til de tider eller tidsperioder som bare min Far har myndighet til å fastsette.» (Apg 1:7) Jehova passer alltid tiden. Da Jesus var på jorden, sa han at ikke engang Sønnen visste «den dagen og timen» da enden skulle komme, men 'bare hans Far'. (Matt 24:36) Hvis noen kristne i dag skulle bli overdrevent opptatt av når enden for denne verdensordningen kommer, bekymrer de seg i virkeligheten for noe som de ikke trenger å vite.

¹⁰ Men vi har ingen grunn til å se ned på Jesu apostler, for de var menn som hadde sterk tro. De tok ydmykt imot korrigering. Og selv om det de spurte om, skyldtes uriktige oppfatninger, viste det at de hadde en fin innstilling. Jesus hadde gjentatte ganger sagt til disiplene: «Hold dere våkne.» (Matt 24:42; 25:13; 26:41) De var åndelig våkne og ivrig på utkikk etter tegn på at Jehova skulle gå til handling. Vi må utvikle den samme innstillingen. Ja, nå i disse avgjørende «siste dager» er det viktigere enn noen gang at vi gjør det. – 2. Tim 3:1–5.

¹¹ Jesus minnet apostlene om hva de først og fremst burde være opptatt av. Han sa: «Dere skal få kraft når den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» (Apg 1:8) Nyheten om Jesu oppstandelse måtte først gjøres kjent i Jerusalem, hvor Jesus

8, 9. (a) Hvilke to uriktige oppfatninger hadde Jesu apostler? (b) Hvordan korrigerte Jesus apostlenes tankegang, og hva kan de kristne i vår tid lære av det?

10. Hvilken innstilling må vi utvikle, og hvorfor?

11, 12. (a) Hvilket oppdrag ga Jesus etterfølgerne sine? (b) Hvorfor passet det godt at Jesus nevnte den hellige ånd i forbindelse med forkynnesoppdraget?

var blitt henrettet. Derfra skulle budskapet spres til hele Judea og deretter til Samaria og videre til fjerntliggende områder.

¹² Vi kan merke oss at før Jesus nevnte forkynnelsesoppdraget, så gjentok han løftet om å sende den hellige ånd for å hjelpe disiplene. Dette er den første av de over 40 gangene uttrykket «hellig ånd» forekommer i en eller annen form i Apostlenes gjerninger. Gang på gang viser denne spennende bibelske boken at vi ikke kan gjøre Jehovas vilje uten den hellige ånds hjelp. Vi skjønner derfor hvor viktig det er at vi regelmessig ber om å få den hellige ånd. (Luk 11:13) Vi trenger den mer enn noen gang!

¹³ Oppfatningen av hva som utgjør «de fjerneste områdene på jorden», har forandret seg siden den gang. Men som nevnt i det forrige kapitlet har Jehovas vitner helhjertet påtatt seg forkynnelsesoppdraget, for de vet at Gud vil at alle slags mennesker skal få høre det gode budskap om hans rike. (1. Tim 2:3, 4) Er du engasjert i dette livreddende arbeidet? Det finnes ikke noe arbeid som er mer givende og tilfredsstillende! Jehova vil gi deg den kraften og styrken du trenger. I Apostlenes gjerninger kan du lære mye om de rette framgangsmåtene og den holdningen du må ha for å oppnå gode resultater.

¹⁴ Som nevnt i innledningen til dette kapitlet steg Jesus opp til himmelen og ble usynlig for dem. Men de elleve apostlene ble stående og se opp mot himmelen. Så viste to engler seg for dem og kom med denne milde korrigeringen: «Menn fra Galilea, hvorfor står dere og ser opp mot himmelen? Denne Jesus som ble tatt opp fra dere til himmelen, skal komme igjen på samme måte som dere har sett ham stige opp til himmelen.» (Apg 1:11) Mente englene at Jesus skulle komme tilbake i den samme kroppen, slik noen trossamfunn lærer? Nei. Hvordan vet vi det?

¹⁵ Englene sa at Jesus skulle komme tilbake, ikke i samme skikkelse, eller kropp, men «på samme måte».* På hvilken måte var det han steg opp? Han var ikke lenger synlig da englene sa dette. Det var bare disse få mennene, apostlene, som så at Jesus forlot jorden og var på vei opp til sin Far i himmelen. Han skulle komme tilbake på samme måte. Og slik har det vært. I dag er det bare de som har åndelig vurderingsevne, som forstår at Jesus nå er Konge i Guds rike. (Luk 17:20) Vi må se tegnet på hans nærvær som Konge og forstå det og også hjelpe andre til å forstå det, slik at de kan bli klar over hvilken alvorlig tid vi lever i.

*Her bruker Bibelen det greske ordet *tropos*, «måte», og ikke *morfē*, «skikkelse».

13. Hvor omfattende er det forkynnelsesoppdraget Guds folk i dag har fått, og hvorfor bør vi gå ivrig inn for å utføre det?

14, 15. (a) Hva sa englene om Kristi gjenkomst, og hva mente de? (Se også fotnoten.)
(b) Hvordan kan vi si at Jesus har kommet tilbake «på samme måte» som han forlot jorden?

«Vis oss hvem ... du har valgt» (Apg 1:13–26)

¹⁶ Det er ikke rart at apostlene «gikk ... tilbake til Jerusalem i stor glede». (Luk 24:52) Men hvordan ville de reagere på Kristi veiledning og befaling? I versene 13 og 14 i Apostlenes gjerninger, kapittel 1, leser vi at de er samlet i et hus i «rommet ovenpå», og vi får vite noen interessante detaljer om slike møter. På den tiden hadde husene i Palestina ofte et rom ovenpå som man kunne komme til ved hjelp av en trapp på utsiden av huset. Kan dette «rommet ovenpå» ha vært et rom i det huset som er nevnt i Apostlenes gjerninger 12:12, og som tilhørte Markus' mor? Det vet vi ikke, men uansett var det sikkert et enkelt og praktisk sted hvor de kristne kunne samles. Men hvem var det som var samlet, og hva gjorde de?

¹⁷ Legg merke til at det ikke bare var apostlene som var der, og at det heller ikke bare var menn som var til stede. Det var også «noen kvinner» der, deriblant Jesu mor, Maria. Dette er siste gang hun er nevnt i Bibelen. Det er lett å se henne for seg i disse omgivelsene. Hun er ikke ute etter noen fremtredende plass, men har ydmykt kommet sammen med sine åndelige brødre og søstre for å tilbe. Det må ha vært oppmuntrende for henne at hennes fire andre sønner, som ikke var troende mens Jesus levde, nå var sammen med henne. (Matt 13:55; Joh 7:5) Etter at deres halvbror døde og ble oppreist, hadde de også blitt troende. – 1. Kor 15:7.

¹⁸ Legg også merke til hvorfor disse disiplene kom sammen: «Alle disse holdt sammen og var opptatt med å be.» (Apg 1:14) Å komme sammen har alltid vært en viktig del av den kristne tilbedelse. Vi kommer sammen for å oppmuntre hverandre, for å få undervisning og veiledning og framfor alt for å tilbe vår himmelske Far. Våre bønner og lovsanger på slike møter er virkelig til glede for Jehova og også viktige for oss. Måtte vi aldri holde oss borte fra slike hellige og oppbyggende møter! – Hebr 10:24, 25.

¹⁹ Disse disiplene sto nå overfor et viktig organisasjonsmessig spørsmål, og apostelen Peter tok ledelsen i å finne en løsning. (Versene 15–26) Er det ikke oppmuntrende å se hvor langt Peter hadde kommet i løpet av de ukene som hadde gått etter at han fornektet Jesus tre ganger? (Mark 14:72) Fordi vi er syndere, trenger vi alle å bli minnet om at Jehova 'er god og villig tilgir' dem som angrer oppriktig. – Sal 86:5.

²⁰ Peter forsto at det var nødvendig å erstatte Judas, den apostelen som hadde forrådt Jesus. Men hvem skulle erstatte ham?

16–18. (a) Hva kan vi lære av det som står i Apostlenes gjerninger 1:13, 14, om det å komme sammen for å tilbe? (b) Hva kan vi lære av Maria, Jesu mor? (c) Hvorfor er kristne møter så viktige i dag?

19–21. (a) Hva kan vi lære av den aktive rollen Peter spilte i menigheten? (b) Hvorfor var det nødvendig å erstatte Judas, og hva kan vi lære av den måten saken ble behandlet på?

Den nye apostelen måtte være en som hadde fulgt Jesus gjennom hele hans jordiske tjeneste, og som hadde vært vitne til hans oppstandelse. (Apg 1:21, 22) Det var i harmoni med det løftet Jesus selv hadde kommet med: «*Dere som har fulgt meg, [skal] sitte*

Vi er lydige mot våre utnevnte tilsynsmenn

på tolv troner og dømme Israels tolv stammer.» (Matt 19:28) Det var tydeligvis Jehovas hensikt at tolv apostler som hadde fulgt Jesus i løpet av hans jordiske tjeneste, skulle utgjøre de framtidige «tolv grunnsteiner» i det nye Jerusalem. (Åp 21:2, 14) Jehova hjalp derfor Peter til å forstå at den profetien som lød: «La en annen overta hans tilsynsoppgave», gjaldt Judas' tilsynsoppgave. – Sal 109:8.

²¹ Hvordan foregikk denne utvelgelsen? Ved loddkasting. Det var en vanlig framgangsmåte i bibelsk tid. (Ordsp 16:33) Men dette er den siste gangen Bibelen viser at loddkasting ble brukt på denne måten. Denne framgangsmåten var tydeligvis ikke aktuell lenger etter at den hellige ånd var blitt utøst. Men legg merke til *hvorfor* man kastet lodd. Apostlene ba: «Jehova, du som kjenner alles hjerter, vis oss hvem av disse to du har valgt.» (Apg 1:23, 24) De ville at det skulle være Jehovas valg. Mattias, sannsynligvis en av de 70 disiplene som Jesus hadde sendt ut for å forkynne, ble valgt. På den måten ble Mattias en av «de tolv».* – Apg 6:2.

²² Denne hendelsen minner oss om hvor viktig det er at Guds folk arbeider på en organisert måte. Den dag i dag blir ansvarsbevisste menn utvalgt til å tjene som tilsynsmenn i menigheten. De eldste går nøye igjennom de bibelske kravene som slike tilsynsmenn må oppfylle, og de ber om den hellige ånds veiledning. Menigheten ser derfor på slike menn som utnevnt av den hellige ånd. Vi for vår del er føyelige og lydige mot disse som tar ledelsen, og vi bidrar dermed til en samarbeidsvillig ånd i menigheten. – Hebr 13:17.

²³ Disiplene var blitt styrket fordi de hadde sett Jesus etter hans oppstandelse og hadde opplevd organisasjonsmessige forbedringer. Derfor var de nå klare for det som lå foran dem. Neste kapittel handler om noe veldig viktig som skjedde.

*Paulus ble senere utnevnt til «en apostel for nasjonene», men han ble aldri regnet som en av de tolv. (Rom 11:13; 1. Kor 15:4–8) Han var ikke kvalifisert til å få dette spesielle privilegiet, for han hadde ikke fulgt Jesus i den tiden han utførte sin jordiske tjeneste.

22, 23. Hvorfor må vi være føyelige og lydige mot dem som tar ledelsen i menigheten i dag?

**«Vi hører dem snakke om
Guds storslåtte gjerninger på våre språk.»**

– Apostlenes gjerninger 2:11

«Fylt med hellig ånd»

Virkningene av at den hellige ånd ble utøst på pinsedagen

Basert på Apostlenes gjerninger 2:1–47

DET er en spent og forventningsfull stemning i Jerusalem.* Røyken stiger opp fra alteret i templet mens levittene synger hallel-salmene (Salmene 113–118), sannsynligvis i vekselsang. Gatene er fylt av tilreisende. De har kommet fra slike fjerne steder som Elam, Mesopotamia, Kappadokia, Pontos, Egypt og Roma.# Hvorfor har de kommet hit? For å feire pinsen, som også blir kalt «dagen for den første modne avlingen». (4. Mos 28:26) Denne årlige høytiden markerer slutten på bygghøsten og begynnelsen på hvetehøsten. Det er en dag full av glede.

² Omkring klokken ni denne milde vårmorgen i år 33 skjer det noe som folk kommer til å snakke om helt fram til i dag. Plutselig kommer det «en lyd fra himmelen, akkurat som når det blåser en kraftig vind», eller «som når et veldig stormvær farer fram». (Apg 2:2, *Norsk Bibel* 88/07) Den kraftige lyden fyller det huset hvor omkring 120 av Jesu disipler er samlet. Så skjer det noe helt spesielt. De ser noe som ligner tunger av ild, og det setter seg én tunge på hver av disiplene.△ Disiplene blir «fylt med hellig ånd» og begynner å snakke fremmede språk! De går ut av huset og ut i Jerusalems gater, og de tilreisende som de treffer, blir overrasket, for disiplene kan snakke med dem! Ja, hver enkelt hører «sitt eget språk bli snakket». – Apg 2:1–6.

³ Denne spennende beretningen beskriver en milepæl i den sanne tilbedelses historie – det åndelige Israel, den salvede kristne menighet, ble opprettet. (Gal 6:16) Men det var ikke alt. Da Peter talte til folkemengden den dagen, brukte han den første av «nøklerne til himmelens

*Se rammen «Jerusalem – jødedommens sentrum» på side 23.

#Se rammene «Roma – hovedstaden i et verdensrike» på side 24, «Jøder i Mesopotamia og Egypt» på side 25 og «Kristendommen i Pontos» på side 26.

△Det var ikke bokstavelige ildtunger. Tungene «*lignet* tunger av ild», noe som tyder på at det som viste seg på hver av disiplene, så ut som ild og lyste som ild.

1. Beskriv stemningen på pinsenhøytiden.
2. Hvilken utrolig hendelse finner sted på pinsedagen i år 33?
3. (a) Hvorfor kan pinsedagen i år 33 kalles en milepæl i den sanne tilbedelses historie? (b) Hvilken sammenheng er det mellom Peters tale og «nøklerne til himmelens rike»?

rike». Det var til sammen tre nøkler som hver skulle åpne opp for spesielle privilegier for en egen gruppe mennesker. (Matt 16:18, 19) Den første nøkkelen gjorde det mulig for jøder og jødiske proselytter å ta imot det gode budskap og bli salvet med Guds hellige ånd.* De ble da en del av det åndelige Israel og kunne derfor se fram til å herske som konger og tjene som prester i det messianske rike. (Åp 5:9, 10) Med tiden skulle samaritaner og deretter folk fra nasjonene også få dette privilegiet. Hva kan de kristne i dag lære av de viktige hendelsene på pinsedagen i år 33?

«Alle samlet på samme sted» (Apg 2:1–4)

⁴ Den kristne menighet begynte med omkring 120 disipler som var «samlet på samme sted» – i et rom ovenpå – og som var salvet med hellig ånd. (Apg 2:1) Da den dagen var over, besto menigheten av flere tusen dømte medlemmer. Og dette var bare begynnelsen på en organisasjon som vokser den dag i dag! Den består fortsatt av menn og kvinner som har dyp respekt for Gud. Det er de som forkynner «det gode budskap om Riket ... på hele den bebodde jord, slik at alle nasjonene får høre det» før enden for denne verdensordningen kommer. – Matt 24:14.

⁵ Den kristne menighet skulle også være et sted der både de salvede

*Se rammen «Hvem var proselyttene?» på side 27.

4. Hvorfor kan vi si at den kristne menighet i vår tid er en fortsettelse av den menigheten som ble opprettet i år 33?

5. Hva er en av grunnene til at vi bør komme sammen med den kristne menighet, slik de første kristne gjorde?

og senere de «andre sauer» kunne bli åndelig styrket. (Joh 10:16) Paulus viste hvor stor pris han satte på den støtten de som tilhører en menighet, gir hverandre, da han skrev til de kristne i Roma: «Jeg lengter etter å se dere, så jeg kan gi dere en åndelig gave for å styrke dere, eller rettere sagt, så vi kan ha en utveksling av oppmuntring ved hverandres tro, både deres og min.» – Rom 1:11, 12.

⁶ Den kristne menighet har samme mål i vår tid som i det første århundre. Jesus ga disiplene et utfordrende, men likevel spennende arbeid å utføre. Han sa til dem: «Gjør mennesker fra alle nasjoner til disipler. Dere skal døpe dem i Farens og Sønnens og den hellige ånds navn og lære dem å holde alt det jeg har befalt dere.» – Matt 28:19, 20.

⁷ Jehova bruker den kristne menighet av Jehovas vitner til å utføre dette arbeidet i dag. Det er naturligvis ikke lett å forkynne for mennesker som snakker andre språk. Men Jehovas vitner har produsert bibelsk materiale på over 1000 språk. Hvis du regelmessig går på Jehovas vitners møter og deltar aktivt i arbeidet med å forkynne om Guds rike og gjøre mennesker til disipler, har du all grunn til å glede deg. Du er da blant de forholdsvis få på jorden i dag som har det privilegiet å vitne grundig om Jehovas navn.

⁸ For å hjelpe deg til å holde ut og bevare gleden i denne vanskelige tiden har Jehova Gud gitt deg et verdensomfattende samfunn av brødre og søstre. Paulus skrev til de kristne hebreerne: «La oss ha omtanke for hverandre, så vi motiverer hverandre til kjærlighet og gode gjerninger. Og la oss ikke være borte fra møtene våre, slik noen har for vane, men heller oppmuntre hverandre. Legg stadig

6, 7. Hvordan følger den kristne menighet i dag Jesu befaling om å forkynne for alle nasjoner?

8. Hvilken hjelp får vi i menigheten?

JERUSALEM

– JØDEDOMMENS SENTRUM

Mye av handlingen i de første kapitlene i Apostlenes gjerninger finner sted i Jerusalem. Byen ligger 55 kilometer øst for Middelhavet og er omgitt av høydedrag som tilhører Judeas sentrale fjellområde. I 1070 fvt. erobret kong David en borg på Sion-fjellet, som ligger her. Den byen som etter hvert oppsto rundt denne borgen, ble hovedstaden i det gamle Israel.

Like ved Sion-fjellet ligger Moria-fjellet, som ifølge gammel jødisk tradisjon var det stedet hvor Abraham skulle til å ofre Isak omkring 1900 år før de hendelsene som er omtalt i Apostlenes gjerninger, fant sted. Moria-fjellet ble en del av byen da Salomo bygde det første templet for Jehova der. Dette byggverket ble etter hvert senteret for jødernes hverdagsliv og tilbedelse.

Trofaste jøder fra forskjellige deler av verden kom regelmessig til Jehovas tempel for å frambære ofre, tilbe og feire de årlige høytidene. De gjorde det i lydighet mot Jehovas befaling: «Tre ganger i året skal alle menn hos deg komme fram for Jehova din Gud på det stedet som han velger ut.» (5. Mos 16:16) Jerusalem var også sete for Det store sanhedrin, som var den høyeste jødiske domstol og nasjonens administrative råd.

ROMA

– HOVEDSTADEN I ET VERDENSRIKE

I den tidsperioden som Apostlenes gjerninger omspenner, var Roma den største og politisk sett viktigste byen i datidens kjente verden. Den var hovedstaden i et verdensrike som i sin storhetstid strakte seg fra Britannia til Nord-Afrika og fra Atlanterhavet til Persiabukta.

Roma var en smeltedigel for ulike kulturer, folkegrupper, språk og overtroiske oppfatninger. Reisende og handelsvarer fra alle deler av riket kom hit via et nettverk av velholdte veier. Skip som trafikkerte travle handelsruter, stoppet ved den nærliggende havnebyen Ostia med matvarer og luksu-artikler som skulle til Roma.

I det første århundre evt. bodde det godt og vel en million mennesker i Roma. Halvparten av befolkningen kan ha vært slaver – dømte forbrytere, barn som var blitt solgt eller forlatt av foreldrene, og folk som var blitt tatt til fange av de romerske legionene under felttogene. Blant disse slavene var det også jøder som var blitt tatt til fange da den romerske generalen Pompeius inntok Jerusalem i år 63 fvt.

Størsteparten av den frie befolkningen var fattige mennesker. De bodde i overfylte bygårder på flere etasjer og var avhengige av offentlig støtte. Men keiserne utsmykket hovedstaden med noen av de mest praktfulle offentlige byggverkene historien har sett. De bygde teatre og store stadioner hvor det ble oppført skuespill og arrangert gladiator-kamper og kappløp med hest og vogn – alt til gratis underholdning for folket.

større vekt på dette etter hvert som dere ser at dagen nærmer seg.» (Hebr 10:24, 25) Menigheten er en gave fra Jehova som gjør det mulig for deg å oppmuntre andre og selv bli oppmuntret. Hold deg nær til dine brødre og søstre. Ikke vær borte fra kristne møter!

«Hver enkelt hørte sitt eget språk bli snakket» (Apg 2:5–13)

⁹ Forestill deg hvor glad og begeistret disse jødene og proselyttene må ha blitt på pinsedagen i år 33. De fleste av dem som var der, hadde sannsynligvis et felles språk, kanskje gresk eller hebraisk. Men nå hørte hver enkelt «sitt eget språk bli snakket» av disiplene. (Apg 2:6) De som lyttet, må ha blitt rørt over å høre det gode budskap på morsmålet sitt. De kristne i dag har jo ikke fått mirakuløse evner til å snakke andre språk. Men mange av dem har vist at de vil gjøre en innsats for å forkynne budskapet om Riket for mennesker fra alle nasjoner. Hvordan har de gjort det? Noen har lært seg et nytt språk, slik at de kan tjene i en fremmedspråklig menighet i nærheten eller til og med flytte til et annet land. De som de forkynner for, blir ofte veldig imponert over innsatsen deres.

¹⁰ Tenk på Christine, som tok et gujaratikurs sammen med sju andre Jehovas vitner. Hun hadde en kollega som snakket gujarati, og en dag hilste Christine på henne på morsmålet hennes. Kollegaen ble imponert og ville vite hvorfor hun tok seg bryet med å lære et så

vanskelig språk som gujarati. Christine fikk så forkynt for henne. Kollegaen sa: «Dere må virkelig ha noe viktig å fortelle.»

9, 10. Hva har noen gjort for å kunne forkynne for dem som snakker et annet språk?

¹¹ Det er selvfølgelig ikke alle som kan lære seg et nytt språk. Men vi kan likevel være forberedt på å forkynne budskapet om Riket for mennesker som snakker et annet språk. Hvordan? Vi kan for eksempel bruke *JW Language*®-appen for å lære oss en enkel hilsen på et språk som snakkes i distriktet vårt. Vi kan også lære oss noen få interessevekkende setninger på det språket. Vi kan fortelle dem om *jw.org* og kanskje vise dem videoer og publikasjoner som finnes på språket deres. Ved å bruke slike verktøy i forkynnelsen kan vi føle den samme gleden som de første kristne følte da folk fra andre land ble forbløffet over å høre «sitt eget språk bli snakket».

«Peter sto fram» (Apg 2:14–37)

¹² «Peter sto fram» for å tale til den flernasjonale folkemengden. (Apg 2:14) Han sa til alle som ville høre, at den mirakuløse evnen til å snakke forskjellige språk var en gave Gud hadde gitt som en oppfyllelse av den profetien Joel hadde kommet med: «Etter dette skal jeg utøse min ånd over alle slags mennesker.» (Joel 2:28) Før Jesus steg opp til himmelen, sa han til disiplene: «Jeg vil be min Far, og han skal gi dere en annen hjelper.» Jesus forklarte at det var 'ånden' som var denne hjelperen. – Joh 14:16, 17.

¹³ Peter avsluttet talen til folkemengden ved å si rett ut: «Hele Israels folk [kan] være sikre på dette: Denne Jesus som dere pælfestet, har Gud gjort til både Herre og Kristus.» (Apg 2:36) De fleste som hørte på, hadde selvfølgelig ikke vært personlig til stede da Jesus ble

11. Hvordan kan vi være forberedt på å forkynne budskapet om Riket for mennesker som snakker et annet språk?

12. (a) Hvilken profeti hadde Joel kommet med om det miraklet som skjedde på pinsedagen i år 33? (b) Hvorfor forventet man at Joels profeti kom til å bli oppfylt i det første århundre?

13, 14. Hva gjorde Peter for å nå tilhørernes hjerte, og hvordan kan vi etterligne ham?

JØDER I MESOPOTAMIA OG EGYPT

I et verk om jødenes historie i tiden rundt vår tidsregnings begynnelse leser vi: «I *Mesopotamia*, *Media* og *Babylonia* bodde etterkommerne av dem som tilhørte tistammeriket [Israel] og Juda rike, som en gang var blitt forvist dit av assyrerne og babylonerne.» (*The History of the Jewish People in the Age of Jesus Christ*) Ifølge Esra 2:64 var det bare 42 360 israelitter som vendte tilbake til Jerusalem fra fangenskapet i Babylon. Det skjedde i 537 fvt. Den jødiske historieskriveren Flavius Josefus sier at det bodde titusener av jøder rundt omkring i Babylonia i det første århundre evt. Fra 200-tallet til 400-tallet evt. ble det verket som er kjent som Den babylonske Talmud, utarbeidet i disse jødiske koloniene.

Det er dokumentert at det bodde jøder i Egypt i hvert fall så tidlig som på 500-tallet fvt. På den tiden kom Jeremia med et budskap til jøder som bodde forskjellige steder i Egypt, deriblant i Memfis. (Jer 44:1, fotn.) Det er sannsynlig at mange jøder flyttet til Egypt i den hellenistiske perioden. Josefus sier at noen av de første som bosatte seg i Alexandria, var jøder. Etter en tid hadde de sitt eget kvarter i den byen. I det første århundre evt. skrev den jødiske skribenten Filon at det bodde en million av hans landsmenn i Egypt, fra «den delen som vender mot Libya, og til grensen mot Etiopia».

drept på en torturpæl. Men som nasjon hadde de et kollektivt ansvar for at han ble drept. Legg imidlertid merke til at Peter henvendte seg til jødene på en respektfull måte, og at han appellerte til deres hjerte. Målet hans var å få dem til å angre, ikke å fordømme dem. Tok folke-mengden anstøt av det Peter sa? Overhodet ikke. Det de hørte, 'stakk dem i hjertet'. De spurte: «Hva skal vi gjøre?» Det at Peter gikk fram på en så fin måte, var sannsynligvis noe av det som gjorde at han nådde hjertet til så mange, slik at de angret. – Apg 2:37.

KRISTENDOMMEN I PONTOS

Jøder fra Pontos, et område nord i Lilleasia, var blant dem som hørte Peter tale på pinsedagen i år 33. (Apg 2:9) Noen av dem tok sannsynligvis det gode budskap med tilbake til sitt hjemsted, for blant dem som Peter skrev sitt første brev til, var det troende som var «spredt omkring» i Pontos og andre områder.* (1. Pet 1:1) Peter nevner at de kristne i Pontos måtte «lide på grunn av forskjellige prøvelser». (1. Pet 1:6) Disse prøvelsene omfattet sannsynligvis både motstand og forfølgelse.

Plinius den yngre var stattholder i den romerske provinsen Bitynia og Pontos, og korrespondanse mellom ham og keiser Trajan tyder på at de kristne i Pontos møtte flere prøvelser. I et brev Plinius skrev i Pontos omkring 112 evt., skrev han at «smitten», kristendommen, var en trussel mot alle, uansett kjønn, alder og rang. Han ga dem som ble anklaget for å være kristne, mulighet til å fornekte kristendommen. De som ikke ville gjøre det, ble henrettet. De som derimot forbannet Kristus eller framsa en bønn til gudene eller til Trajans statue, ble satt fri. Plinius erkjente at dette var ting som «de som virkelig er kristne, ikke lar seg tvinge til å gjøre».

*Det uttrykket som er gjengitt med «spredt omkring», kommer fra et gresk ord som betyr «i diaspora» og blir brukt i forbindelse med jøder som bodde utenfor Israel. Mange av de første som ble kristne, kom altså fra jødiske samfunn.

¹⁴ Vi kan etterligne den måten Peter appellerte til folks hjerte på. Når vi forkynner, trenger vi ikke å henge oss opp i hver eneste ubibelske oppfatning beboeren har. Vi bør heller snakke om ting vi kan være enige om. Når vi først har funnet en felles plattform, kan vi taktfullt resonnerer videre ut fra Bibelen. Når vi etterligner Peters positive måte å under-vise på, er det mer sannsynlig at de som har en rett innstilling, vil høre på det vi har å si.

«Hver og en av dere må la seg døpe» (Apg 2:38–47)

¹⁵ På den innholdsrike pinsedagen i år 33 sa Peter til jødene og proselyttene: «Dere må angre, og hver og en av dere må la seg døpe.» (Apg 2:38) Som følge av det ble omkring 3000 døpt, sannsynligvis i dammer i eller i nærheten av Jerusalem.* Var dette en impulsiv handling? Viser denne beretningen at de som studerer Bibelen, eller de som er barn av kristne foreldre, bør bli døpt så fort som mulig, før de er klare for det? Nei. Husk at de jødene og jødiske proselyt-

*Til sammenligning ble 7402 personer døpt på Jehovas vitners internasjonale stevne i Kyiv i Ukraina 7. august 1993. Hele dåpen, som foregikk i seks bassenger, tok to timer og femten minutter.

15. (a) Hva sa Peter, og hvordan reagerte folke-mengden på det? (b) Hvordan kunne de flere tusen som hørte det gode budskap på pinse-dagen, være kvalifisert til å bli døpt den dagen?

tene som ble døpt på pinsedagen i år 33, hadde studert Guds Ord grundig, og at de tilhørte en nasjon som var innviet til Jehova. De viste i tillegg at de tok tilbedelsen av Gud på alvor – noen av dem hadde reist langt for å være til stede ved denne årlige høytiden. Etter at de hadde forstått de viktige sannhetene om Jesu Kristi rolle i gjennomføringen av Guds hensikt, var de klare til å fortsette å tjene Gud – men nå som dømte etterfølgere av *Kristus*.

¹⁶ Det er tydelig at Jehova velsignet denne folkemengden. Beretningen forteller: «Alle som ble troende, holdt sammen og hadde alt felles. De solgte eiendelene og eiendommene sine og delte ut pengene til alle, alt etter hva hver enkelt trengte.»* (Apg 2:44, 45) Alle de sanne kristne ønsker uten tvil å ha den samme kjærlige og selvoppofrende innstillingen.

¹⁷ For å kunne bli innviet og døpt som en kristen er det ifølge Bibelen flere viktige skritt man må ta. Man må ta til seg kunnskap fra Guds Ord. (Joh 17:3) Man må vise tro og vise at man oppriktig angrer på feil man har gjort tidligere i livet. (Apg 3:19) Deretter må man vende om og begynne å gjøre gode gjerninger som er i samsvar med Guds vilje. (Rom 12:2; Ef 4:23, 24) Etter disse skrittene innvier man seg til Gud i bønn og blir døpt. – Matt 16:24; 1. Pet 3:21.

¹⁸ Er du en innviet, døpt disippel av Jesus Kristus? Hvis du er det, kan du virkelig være glad for det privilegiet du har fått. I likhet med de kristne i det første århundre, som ble fylt med hellig ånd, kan du bli brukt til å vitne grundig og gjøre Jehovas vilje.

*Denne midlertidige ordningen dekket det behovet som oppsto da de besøkende ble igjen i Jerusalem for å lære mer om sin nye tro. De ga frivillige gaver, så dette må ikke forveksles med noen form for kommunisme. – Apg 5:1–4.

«Både jøder og proselytter» hørte Peters tale på pinsedagen i år 33. – Apg 2:10.

En av de mennene som hadde «godt ord på seg», og som ble satt til den «nødvendige oppgaven» å stå for den daglige utdelingen av mat, var Nikolaus, «en proselytt fra Antiokia». (Apg 6:3–5) Proselyttene var ikke jøder som hadde gått over til jødedommen. De ble på alle måter regnet som jøder, for de trodde på Israels Gud og godtok hans lov, forkastet alle andre guder, lot seg omkjære (de som var menn) og sluttet seg til Israels nasjon.

Etter at jødene var blitt løslatt fra fangenskapet i Babylon i 537 fvt., var det mange som bosatte seg langt fra Israel, men som likevel fortsatte å holde seg til jødedommen. På den måten ble folk i hele Midtøsten og andre steder kjent med den jødiske tro. Forfattere i oldtiden, deriblant Horats og Seneca, bekrefter at mange mennesker i forskjellige land som likte jødene og deres tro, sluttet seg til dem og ble proselytter.

16. Hvordan viste de første kristne at de hadde en selvoppofrende innstilling?

17. Hvilke skritt må man ta for å bli kvalifisert til å bli døpt?

18. Hvilket privilegium har dømte disipler av Kristus fått?

«Vanlige mennesker uten utdanning»

Apostlene går modig til handling, og Jehova velsigner dem

Basert på Apostlenes gjerninger 3:1–5:11

DEN lave ettermiddagssolen sender varme stråler over den myldrende folkemengden. Troende jøder og disipler av Kristus er på vei opp til tempelområdet. «Bønnetimen» nærmer seg.* (Apg 2:46; 3:1) Peter og Johannes baner seg vei gjennom mengden og går mot den tempelporten som kalles Den vakre porten. Gjennom støyen og pratingen fra alle menneskene høres ropene fra en middelaldrende tigger. Han har vært lam fra fødselen av og ber om penger. – Apg 3:2; 4:22.

² Idet Peter og Johannes nærmer seg, gjentar tiggeren gang på gang sin bønn om penger. Apostlene stopper opp og fanger den håpefulle mannens oppmerksomhet. Så sier Peter: «Sølv og gull har jeg ikke, men det jeg har, det gir jeg deg. I Jesu Kristi, nasareerens, navn: Gå!» Forestill deg hvor overrasket folkemengden blir da Peter tar den lamme mannen i hånden og reiser ham opp, slik at han for første gang i sitt liv står på føttene! (Apg 3:6, 7) Kan du se for deg hvordan mannen stirrer ned på de friske bena sine idet han forsiktig tar sine første skritt? Det er ikke rart at han begynner å hoppe og springe omkring og lovprise Gud!

³ Den begeistrede folkemengden løper mot Peter og Johannes, som står i Salomos søylegang. Her, på det samme stedet hvor Jesus en gang sto og underviste, forklarer Peter folket hva det som nettopp har skjedd, egentlig betyr. (Joh 10:23) Han tilbyr dem og den tidligere lamme mannen en gave som er verd mye mer enn sølv og gull, og som innebærer mye mer enn det å bli frisk. Denne gaven er muligheten til å angre, få syndene sine strøket ut og bli en etterfølger av ham som Jehova har utnevnt til «livets Hovedformidler», Jesus Kristus. – Apg 3:15.

⁴ For en fantastisk dag! En mann som hadde vært lam, var blitt fysisk

*Det ble bedt bønner i templet i forbindelse med morgen- og kveldsofrene. Kveldsofferet ble framført ved «den niende timen», det vil si cirka klokken tre om ettermiddagen.

- 1, 2. Hvilket mirakel utfører Peter og Johannes i nærheten av en av tempelportene?
3. Hvilken enestående gave blir folket og den tidligere lamme mannen tilbudt?
4. (a) Hvilken konfrontasjon oppsto som følge av at en lam mann ble helbredet?
(b) Hvilke to spørsmål skal vi få svar på?

helbredet og kunne nå gå! Flere tusen fikk i tillegg muligheten til å bli åndelig helbredet, slik at de kunne leve på en måte som var Jehova verdig. (Kol 1:9, 10) Men det som skjedde den dagen, førte også til en konfrontasjon mellom Jesu trofaste etterfølgere og myndighetspersoner som ville prøve å hindre dem i å adlyde Jesu befaling om å forkynne budskapet om Riket. (Apg 1:8) Hva kan vi lære av de metodene som ble brukt av Peter og Johannes – «vanlige mennesker uten utdanning» – og den holdningen de hadde når de forkynnte for folkemengden?* (Apg 4:13) Og hvordan kan vi etterligne den måten de og de andre disiplene taklet motstand på?

Ikke «på grunn av vår egen kraft» (Apg 3:11–26)

⁵ Da Peter og Johannes sto foran folkemengden, var de klar over at noen av tilhørerne kan ha vært blant dem som ikke lenge før hadde ropt at Jesus måtte henrettes. (Mark 15:8–15; Apg 3:13–15) Tenk på hvor modig Peter var da han sa rett ut at den lamme mannen var blitt helbredet i Jesu navn! Peter utvannet ikke sannheten. Han sa klart og tydelig at folkemengden var medskyldig i Jesu død. Men Peter hadde ikke en fiendtlig holdning til disse menneskene, for de hadde «handlet i uvitenhet». (Apg 3:17) Han appellerte til dem som sine brødre og fokuserte på de positive sidene ved budskapet om Riket. Hvis de angret og viste tro på Kristus, ville Jehova gi dem «tider med ny styrke». (Apg 3:19) Vi må på samme måte være modige og direkte når vi advarer folk om Guds kommende dom. Men samtidig må vi aldri være respektløse, harde eller fordømmende. I stedet betrakter vi dem vi forkynner for, som våre potensielle brødre, og i likhet med Peter fokuserer vi spesielt på de positive sidene ved budskapet.

⁶ Apostlene var beskjedne menn. De tok ikke æren for det miraklet de hadde utført. Peter sa til folkemengden: «Hvorfor stirrer dere på oss, som om vi har fått ham til å gå på grunn av vår egen kraft eller gudhengivenhet?» (Apg 3:12) Peter og de andre apostlene visste at alt det gode de utrettet i tjenesten, var et resultat av Guds kraft, ikke deres egen kraft. De lot derfor ydmykt Jehova og Jesus få all æren for det de utrettet.

⁷ Vi må være like ydmyke når vi forkynner. Riktignok setter ikke Guds ånd de kristne i vår tid i stand til å utføre mirakuløse helbredelser. Men vi kan hjelpe folk til å få tro på Gud og Kristus og gi dem den samme

*Se rammene «Peter – fiskeren som ble en ivrig apostel» på side 30 og «Johannes – den disippelen Jesus var spesielt glad i» på side 33.

5. Hva lærer vi av den måten Peter snakket til folkemengden på?

6. Hvordan viste Peter og Johannes at de var beskjedne og ydmyke?

7, 8. (a) Hvilken gave kan vi tilby andre? (b) Hvordan blir løftet om at alt «skal gjenopprettes», oppfylt i vår tid?

PETER – FISKEREN SOM BLE EN IVRIG APOSTEL

Det blir brukt fem forskjellige navn om Peter i Bibelen. I tillegg til navnet «Peter» blir han omtalt ved det tilsvarende semittiske navnet «Kefas». Han blir også kalt «Simeon», som er hebraisk og svarer til det greske «Simon». Han blir dessuten omtalt ved det sammensatte navnet «Simon Peter». – Matt 10:2; 16:16; Joh 1:42; Apg 15:14.

Peter var gift og hadde sin svigermor boende hos seg i det huset han hadde sammen med sin bror Andreas. (Mark 1:29–31) Han var fisker og kom fra Betsaida, en by på nordsiden av Galilea-sjøen. (Joh 1:44) Senere bodde han ikke så langt derfra, i Kapernaum. (Luk 4:31, 38) Det var Peters båt Jesus var om bord i da han holdt en tale for en folkemengde som hadde samlet seg på stranden ved Galilea-sjøen. Rett etter talen sørget Jesus ved et mirakel for at Peter fikk en stor fiskefangst. Peter ble veldig redd og falt på kne foran Jesus, men Jesus sa til ham: «Ikke vær redd. Fra nå av skal du fange mennesker.» (Luk 5:1–11) Peter drev fiske sammen med Jakob og Johannes og sin bror Andreas. Alle fire sluttet som fiskere da Jesus oppfordret dem til å følge ham. (Matt 4:18–22; Mark 1:16–18) Omkring et år senere var Peter en av de tolv som Jesus valgte til å være sine apostler. Ordet «apostel» betyr «ut-sending». – Mark 3:13–16.

Jesus valgte Peter, Jakob og Johannes til å være sammen med seg ved spesielle anledninger. De var til stede under hans forvandling, de så ham oppreise Jairus' datter fra døden, og de sørget sammen med ham i Getsemane hage. (Matt 17:1, 2; 26:36–46; Mark 5:22–24, 35–42; Luk 22:39–46) Og det var disse tre som sammen med Andreas spurte Jesus om tegnet på hans nærvær. – Mark 13:1–4.

Peter sa hva han mente, og han var dynamisk og noen ganger impulsiv. Det virker som om han ofte tok ordet før de andre. I evangeliene er han sitert oftere enn alle de andre elleve apostlene til sammen. Han stilte spørsmål i situasjoner der de

andre tidde. (Matt 15:15; 18:21; 19:27–29; Luk 12:41; Joh 13:36–38) Det var han som protesterte mot at Jesus skulle vaske føttene hans, og som etterpå, da han var blitt iredtesatt, ba Jesus om å vaske hendene og hodet hans også! – Joh 13:5–10.

Sterke følelser fikk Peter til å prøve å overbevise Jesus om at Han ikke trengte å lide og bli drept. Jesus korrigererte ham bestemt for hans dårlige dømmekraft i dette tilfellet. (Matt 16:21–23) Den siste kvelden Jesus var her på jorden, sa Peter at selv om alle de andre apostlene skulle forlate Jesus, kom han aldri til å gjøre det. Da Jesu fiender kom og arresterte ham, var Peter så modig at han forsvarte Jesus med sverdet sitt og senere fulgte etter ham helt inn i øversteprestens gårds plass. Men ikke lenge etterpå nektet Peter tre ganger for at han kjente Jesus, og da han innså hva han hadde gjort, gråt han bittert. – Matt 26:31–35, 51, 52, 69–75.

Like før Jesus viste seg for apostlene i Galilea for første gang etter sin oppstandelse, sa Peter at han skulle dra ut for å fiske, og noen av de andre apostlene ble med ham. Jesus viste seg for dem på stranden, og da Peter forsto at det var Jesus som sto der, kastet han seg impulsivt i sjøen og svømte i land. Under den frokosten Jesus laget til apostlene, som blant annet besto av fisk, spurte Jesus Peter om han elsket ham mer enn «disse» – det vil si mer enn de fiskene som lå foran dem. Jesus oppfordret Peter til å velge å følge ham på heltid i stedet for å satse på et yrke, for eksempel fiskeryrket. – Joh 21:1–22.

Omkring årene 62–64 forkynte Peter det gode budskap i Babylon, i vår tids Irak, hvor det bodde mange jøder. (1. Pet 5:13) Her skrev han det første og kanskje også det andre av de to inspirerte brevene som bærer hans navn. Peter fikk «kraft til å være apostel for de omskårne». (Gal 2:8, 9) Han hadde stor omsorg for sine medmennsker og fullførte ivrig sitt oppdrag.

gaven som den Peter tilbød – muligheten til å få syndene sine tilgitt og få ny styrke fra Jehova. Hvert år tar mange tusen imot dette tilbudet og blir døpte disipler av Kristus.

⁸ Vi lever virkelig i den tiden som Peter henviste til – den tiden da alt «skal gjenopprettes». Guds rike ble opprettet i himmelen i 1914, som en oppfyllelse av «det som Gud talte om gjennom sine hellige profeter i gammel tid». (Apg 3:21; Sal 110:1–3; Dan 4:16, 17) Kort tid senere begynte et åndelig gjenopprettelsesarbeid på jorden under Kristi ledelse. Det har ført til at millioner har kommet inn i et åndelig paradys og blitt Guds rikes undersåtter. De har tatt av den gamle, moralsk ødelagte personlighet og tatt «på den nye personlighet, som ble skapt i samsvar med Guds vilje». (Ef 4:22–24) Som i tilfellet med den lamme tiggeren som ble helbredet, er dette enestående arbeidet blitt utført ved hjelp av Guds ånd, ikke som følge av menneskers innsats. I likhet med Peter må vi være frimodige og bruke Guds Ord på en virkningsfull måte når vi underviser andre. Hvis vi lykkes i å hjelpe andre til å bli disipler av Kristus, skyldes det Guds kraft, ikke vår egen.

**«Vi ... kan ikke holde opp med å snakke om det vi har sett og hørt»
(Apg 4:1–22)**

⁹ Peters tale og den hoppende, ropende mannen som hadde vært lam, vakte mye oppstyr. Lederen for tempelvaktene, som var ansvarlig for sikkerheten på tempelområdet, kom nå løpende sammen med overprestene for å undersøke saken. Disse mennene var trolig saddukeere, en rik sekt med stor politisk makt. Saddukeerne arbeidet for å bevare et fredelig forhold til romerne, de forkastet den muntlige lov, som fariseerne satte så høyt, og de latterliggjorde troen på en oppstandelse.* Så sinte de må ha blitt da de oppdaget at Peter og Johannes sto i templet og frimodig forkynte at Jesus var blitt oppreist!

¹⁰ De sinte motstanderne kastet Peter og Johannes i fengsel, og dagen etter førte de dem fram for jødernes høyeste domstol. I disse selvgoede lederens øyne var Peter og Johannes «vanlige mennesker uten utdanning» som ikke hadde rett til å undervise i templet. De hadde ikke studert ved noen anerkjent religiøs skole. Likevel ble domstolens medlemmer forundret over deres frimodighet. Hvorfor var Peter og Johannes i stand til å tale med så stor overbevisning? Én grunn var at de «hadde vært sammen med Jesus». (Apg 4:13) Han hadde virkelig undervist dem med myndighet og ikke som de skriftlærde. – Matt 7:28, 29.

¹¹ Domstolen befalte apostlene å slutte å forkynne. Dens befalinger

*Se rammen «Øverstepresten og overprestene» på side 34.

veide tungt i samfunnet på den tiden. Bare noen uker tidligere, da Jesus sto framfor den samme domstolen, hadde medlemmene av domstolen erklært: «Han fortjener å dø.» (Matt 26:59–66) Men Peter og Johannes lot seg ikke skremme. Da de sto der foran disse rike, velutdannede, innflytelsesrike mennene, sa de fryktløst, men likevel respektfullt: «Dere får selv bedømme om det er rett i Guds øyne å høre mer på dere enn på Gud. Men vi for vår del kan ikke holde opp med å snakke om det vi har sett og hørt.» – Apg 4:19, 20.

Ikke la noe hindre deg i å snakke om de fantastiske åndelige sannhetene du har lært

¹² Er du like modig som dem? Hva føler du når du har muligheten til å forkynne for noen som er rike, velutdannede eller innflytelsesrike? Hva om familien din, skolekamerater eller kolleger latterliggjør deg på grunn av din tro? Skremmer det deg fra å si noe? I så fall kan du overvinne slike følelser. Da Jesus var på jorden, lærte han apostlene å forsvare troen sin med overbevisning og på en respektfull måte. (Matt 10:11–18) Etter sin oppstandelse lovte han disiplene at han skulle fortsette å være med dem «alle dager helt til avslutningen på verdensordningen». (Matt 28:20) Under Jesu ledelse lærer «den trofaste og kloke slave» oss hvordan vi skal forsvare vår tro. (Matt 24:45–47; 1. Pet 3:15) Denne opplæringen blir gitt på menighetsmø-

tene, for eksempel på møtet Livet og tjenesten som kristne, og gjennom bibelske artikler, som dem som finnes i artikkelserien «Svar på bibelske spørsmål» på jw.org. Gjør du god bruk av den hjelpen vi får? Hvis du gjør det, vil du bli modigere og få en sterkere overbevisning. Og i likhet med apostlene vil du ikke la noe hindre deg i å snakke om de fantastiske åndelige sannhetene du har «sett og hørt».

‘De ba alle sammen høyt til Gud’ (Apg 4:23–31)

¹³ Like etter at Peter og Johannes var blitt løslatt, kom de sammen med de andre i menigheten. «De [ba] alle sammen høyt til Gud» om mot til å fortsette å forkynne. (Apg 4:24) Peter visste jo så altfor godt hvor dumt

12. Hva kan hjelpe oss til å bli modigere og til å få en sterkere overbevisning?

13, 14. Hva bør vi gjøre hvis vi møter motstand, og hvorfor?

JOHANNES – DEN DISIPPELEN JESUS VAR SPESIELT GLAD I

Apostelen Johannes var sønn av Sebedeus og bror av apostelen Jakob. Det ser ut til at hans mor het Salome, og hun var muligens søster av Maria, Jesu mor. (Matt 10:2; 27:55, 56; Mark 15:40; Luk 5:9, 10) Johannes kan altså ha vært en slektning av Jesus. Det ser ut til at Johannes' familie var velstående. Sebedeus' fiskerivirksomhet var såpass stor at han leide inn folk. (Mark 1:20) Salome fulgte Jesus, tjente ham mens han var i Galilea, og kom senere til graven hans for å behandle kroppen hans med kryddere. (Mark 16:1; Joh 19:40) Johannes hadde høyst sannsynlig sitt eget hus. – Joh 19:26, 27.

Han var sannsynligvis den av døperen Johannes' disipler som var sammen med Andreas da døperen Johannes så på Jesus og sa: «Se, Guds Lam!» (Joh 1:35, 36, 40) Etter denne presentasjonen ble han tydeligvis med Jesus til Kana og ble øyenvitne til Jesu første mirakel. (Joh 2:1–11) Johannes beskriver det Jesus videre sa og gjorde i Jerusalem, Samaria og Galilea på en så levende og detaljert måte at det er sannsynlig at han selv hadde vært vitne til det han skriver om. I likhet med Jakob, Peter og Andreas forlot Johannes straks garnene sine, båten sin og yrket sitt da Jesus oppfordret ham til å følge ham. Dette viser at Johannes hadde en sterk tro. – Matt 4:18–22.

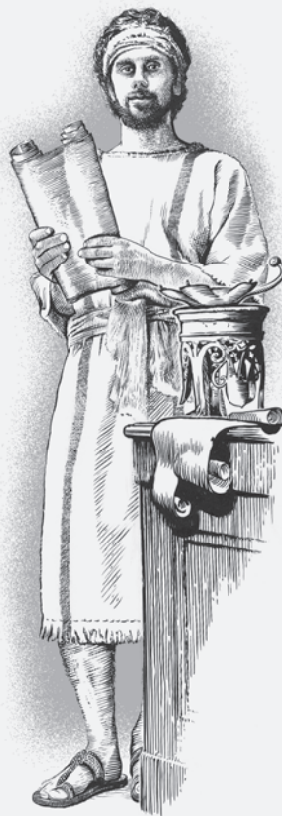
Johannes har ikke en like fremtredende plass i evangelieberetningene som Peter. Men også Johannes hadde en sterk personlighet, noe vi forstår fordi Jesus kalte ham og hans bror Jakob «Boanerges», som betyr «tordensønner». (Mark 3:17) Til å begynne med var Johannes ambisiøs og ville ha en fremtredende posisjon. Han og hans bror fikk sin mor til å be Jesus om å gi

sønnene hennes privilegerte stillinger i hans rike. Dette var riktignok et selvisk ønske, men det viser også at Riket var virkelig for dem. Brødre-ambisjoner ga Jesus en fin mulighet til å minne alle apostlene om hvor viktig det er å være ydmyk. – Matt 20:20–28.

Johannes' sterke karakter viste seg også da han forsøkte å hindre en mann som ikke var en av Jesu etterfølgere, i å drive ut demoner i Jesu navn. En annen gang ville han nedkalle ild fra himmelen for å tilintetgjøre en samaritansk landsby fordi de som bodde der, reagerte negativt da Jesus sendte noen i forveien for å gjøre forberedelser for ham. Jesus irettesatte Johannes fordi han reagerte på den måten. Men med tiden utviklet Johannes tydeligvis den likevekten og barmhjertigheten det så ut til at han manglet i begynnelsen. (Luk 9:49–56) Og trass i sine feil og mangler var han 'den disiplen Jesus var spesielt glad i'. Like før sin død overlot Jesus derfor omsorgen for sin mor til Johannes. – Joh 19:26, 27; 21:7, 20, 24.

Johannes levde lenger enn alle de andre apostlene, slik Jesus hadde forutsagt. (Joh 21:20–22) Han tjente Jehova trofast i omkring 70 år. Da livet hans nærmet seg

slutten, i den romerske keiseren Domitians regjeringstid, ble han forvist til øya Patmos fordi han hadde «forkynt om Gud og vitnet om Jesus». Der fikk han i rundt år 96 de synene som han skrev ned i det som ble Åpenbaringsboken. (Åp 1:1, 2, 9) Ifølge tradisjonen reiste han til Efesos etter at han var blitt satt fri. Der skal han ha skrevet både det evangeliet som bærer hans navn, og de brevene som er kjent som Johannes' første, andre og tredje brev. Tradisjonen sier også at han døde i Efesos rundt år 100.

det er å stole på sin egen styrke når man prøver å gjøre Guds vilje. Bare noen uker tidligere hadde han selvsikkert sagt til Jesus: «Selv om alle de andre snubler og faller på grunn av det som skal skje med deg, kommer jeg aldri til å gjøre det!» Men som Jesus forutsa, gikk det ikke lang tid før Peter ga etter for menneskefrykt og fornektet sin venn og lærer. Heldigvis lærte han av den feilen han gjorde. – Matt 26:33, 34, 69–75.

¹⁴ Det holder ikke med besluttomhet alene når du skal utføre det oppdraget du har fått om å være et vitne om Kristus. Når motstandere prøver å bryte ned troen din eller hindre deg i å forkynne, kan du etterligne Peter og Johannes. Be Jehova om styrke. Søk hjelp og støtte i menigheten. Fortell de eldste og andre modne brødre og søstre hvilke vanskeligheter du møter. Andres bønner kan ha stor virkning og holde deg oppe. – Ef 6:18; Jak 5:16.

¹⁵ Ikke mist motet hvis du en gang ga etter for press og lot være å forkynne en tid. Husk at alle apostlene sluttet å forkynne etter at Jesus var død, men ble aktive igjen etter kort tid. (Matt 26:56; 28:10, 16–20) I stedet for å la tidligere feil ta motet fra deg kan du spørre: Kan jeg lære noe av det jeg har opplevd, og bruke det for å styrke andre?

ØVERSTEPRESTEN OG OVERPRESTENE

Øverstepresten representerte folket overfor Gud. I det første århundre evt. var han også overhode for Sanhedrinet. Overprestene, som var ledere for jødene, tjente sammen med ham. Blant dem var tidligere øversteprester, som Annas, og andre menn fra de familiene som øversteprestene ble valgt fra. Det kunne dreie seg om så få som fire–fem familier. Forfatteren og teologen Emil Schürer skriver at «bare det at en person tilhørte en av de privilegerte familiene, må ha gitt vedkommende en spesiell posisjon» blant prestene.

Bibelen viser at en som var øversteprest, var det så lenge han levde. (4. Mos 35:25) Men romerske stattholdere og konger som Roma hadde utnevnt, innsatte og avsatte øversteprester sånn som det passet dem, i den tidsperioden som Apostlenes gjerninger omspenner. Det ser likevel ut til at disse hedenske herskerne valgte menn fra Arons prestelige slektslinje.

¹⁶ Hva bør vi be om når myndighetspersoner motarbeider oss? Legg merke til at disiplene ikke ba om å slippe prøvelsene. De husket godt det Jesus hadde sagt: «Hvis de har forfulgt meg, vil de også forfølge dere.» (Joh 15:20) Disse lojale disiplene ba i stedet Jehova om å 'være oppmerksom på' motstandernes trusler. (Apg 4:29) De hadde hele bildet klart for seg og forsto at den motstanden de møtte, faktisk var forutsagt. Uansett hva jordiske herskere måtte si, visste de at Guds vilje ville «skje på jorden», slik Jesus hadde lært dem å be om. – Matt 6:9, 10.

¹⁷ For å kunne gjøre Guds vilje ba disiplene: «Hjelp dine slaver til å fortsette å forkynne ditt ord med stor frimodighet.» Hvilket svar kom straks fra Jehova? «Da ... ristet stedet der de var samlet, og de ble

15. Hvorfor trenger ikke de som har latt være å forkynne en tid, å miste motet?

16, 17. Hva kan vi lære av den bønnen som ble bedt av de kristne i Jerusalem?

alle sammen fylt med den hellige ånd og forkynte Guds ord med frimodighet.» (Apg 4:29–31) Ingenting kan hindre Guds vilje i å bli gjennomført. (Jes 55:11) Uansett hvor håpløst det kan se ut, og uansett hvor mektig motstanderen er, kan vi vende oss til Gud i bønn og være sikre på at han vil gi oss styrke til å fortsette å forkynne med frimodighet.

Ikke ansvarlige overfor mennesker, men overfor Gud (Apg 4:32–5:11)

¹⁸ Den nyopprettede menigheten i Jerusalem vokste raskt og besto snart av over 5000 disipler.* Selv om de hadde forskjellig bakgrunn, var de «forent i hjerte og sinn» – de hadde samme tankegang. (Apg 4:32; 1. Kor 1:10) Disiplene gjorde mer enn bare å be Jehova om å velsigne anstrengelsene deres. De hjalp hverandre åndelig sett og også materielt sett, når det var nødvendig. (1. Joh 3:16–18) Disippelen Josef, som apostlene også kalte Barnabas, solgte for eksempel et jordstykke som han eide. Han ga uselvisk hele beløpet som et bidrag for å hjelpe dem som hadde kommet langveisfra, slik at de kunne bli lenger i Jerusalem og lære mer om den nye troen.

¹⁹ Et ektepar som het Ananias og Saffira, solgte også en eiendom og ga et bidrag. De lot som om de ga hele beløpet, men de «holdt i hemmelighet tilbake noe av betalingen». (Apg 5:2) Begge to ble slått av Jehova og døde, ikke fordi det beløpet de ga, var for lite, men fordi de hadde et ondt motiv, og fordi de var uærlige. De løy – 'ikke for mennesker, men for Gud'. (Apg 5:4) I likhet med de hyklerne som Jesus fordømte, var Ananias og Saffira mer opptatt av å bli æret av mennesker enn av å bli godkjent av Gud. – Matt 6:1–3.

²⁰ Millioner av Jehovas vitner i dag etterligner de trofaste disiplene i Jerusalem i det første århundre ved at de gavmildt gir frivillige bidrag for å støtte det verdensomfattende forkynnelsesarbeidet. Ingen blir tvunget til å gi verken tid eller penger til støtte for dette arbeidet. Jehova ønsker jo ikke at vi skal tjene ham motvillig eller under tvang. (2. Kor 9:7) Når vi gir, er Jehova interessert i hvilket motiv vi har for å gi, ikke i hvor mye vi gir. (Mark 12:41–44) Vi ønsker absolutt ikke å være som Ananias eller Saffira og la egoisme og et ønske om å bli æret være motivet for å tjene Gud. Måtte vi heller, i likhet med Peter, Johannes og Barnabas, alltid la vår tjeneste for Jehova være motivert av ekte kjærlighet til ham og vår neste. – Matt 22:37–40.

*Det var kanskje bare rundt 6000 fariseere og enda færre saddukeere i Jerusalem i år 33. Dette kan ha vært enda en grunn til at de to gruppene følte seg stadig mer truet av Jesu lære.

18. Hva gjorde de som tilhørte menigheten i Jerusalem, for hverandre?

19. Hvorfor måtte Ananias og Saffira dø?

20. Hva sier Bibelen om det å gi til Jehova?

**«De tok dem med seg
og førte dem fram for Sanhedrinet.»**

– Apostlenes gjerninger 5:27

«Vi må adlyde Gud»

Apostlene er et godt eksempel for sanne kristne i dag

Basert på Apostlenes gjerninger 5:12–6:7

SANHEDRINETs dommere koker av sinne. Jesu apostler er ført fram for denne høye domstolen. Hvorfor? Josef Kaifas, som er øversteprest og Sanhedrinets leder, sier bestemt til dem: «Vi ga dere streng befaling om å slutte å undervise på grunnlag av dette navnet.» Han er så rasende at han ikke engang kan få seg til å si navnet «Jesus». «Og likevel», fortsetter han, «har dere fylt Jerusalem med læren deres, og dere vil gi oss skylden for denne mannens død.» (Apg 5:28) Budskapet kan ikke misforstås: Slutt å forkynne, ellers ...!

² Hvordan kommer apostlene til å reagere? Det er Jesus, som har fått sin myndighet fra Gud, som har befalt dem å forkynne. (Matt 28:18–20) Vil de gi etter for menneskefrykt og slutte å forkynne? Eller har de mot til å stå fast og fortsette dette arbeidet? Det som det i bunn og grunn dreier seg om, er: Skal de adlyde Gud, eller skal de adlyde mennesker? Uredd og uten å nøle tar Peter ordet og snakker på vegne av alle apostlene.

³ Som sanne kristne er vi veldig interessert i hvordan apostlene reagerte på Sanhedrinets trusler. Vi har også fått i oppdrag å forkynne. Og vi kan møte motstand når vi utfører det oppdraget vi har fått fra Gud. (Matt 10:22) Våre motstandere kan forsøke å begrense eller forby arbeidet vårt. Hva vil vi da gjøre? Vi kan lære mye av å studere det standpunktet apostlene tok, og bakgrunnen for at de ble ført fram for Sanhedrinet.*

‘Jehovas engel åpnet fengselsdørene’ (Apg 5:12–21a)

⁴ Vi husker at da Peter og Johannes første gang fikk befaling om å slutte å forkynne, svarte de: «Vi ... kan ikke holde opp med å snakke om det vi har sett og hørt.» (Apg 4:20) Etter den konfrontasjonen med Sanhedrinet fortsatte Peter og Johannes og de andre apostlene å forkynne

*Se rammen «Sanhedrinet – jødernes høyeste domstol» på side 39.

1–3. (a) Hvorfor er apostlene ført fram for Sanhedrinet, og hva er det saken i bunn og grunn dreier seg om? (b) Hvorfor er vi interessert i det standpunktet apostlene tok?

4, 5. Hva var grunnen til at Kaifas og saddukeerne ble «fylt av misunnelse»?

i templet. Apostlene gjorde store mirakler, som å helbrede syke og drive ut demoner. Dette gjorde de i Salomos søylegang, en overbygd søylegang på østsiden av templet hvor mange jøder pleide å samles. Noen ble til og med friske bare som følge av at Peters skygge falt på dem! Mange av dem som ble fysisk helbredet, reagerte positivt på de ordene som kunne helbrede dem åndelig sett. Hva førte det til? «Flere og flere begynte å tro på Herren og ble lagt til, et stort antall av både menn og kvinner.» – Apg 5:12–15.

⁵ Kaifas og saddukeerne, den religiøse sekten som Kaifas tilhørte, ble «fylt av misunnelse» og fikk apostlene arrestert. (Apg 5:17, 18) Hvorfor ble de så sinte? Apostlene forkynnte at Jesus var blitt oppreist fra døden, men saddukeerne trodde ikke på oppstandelsen. Apostlene sa at det bare var ved å tro på Jesus at man kunne bli frelst, men saddukeerne var redde for at det skulle komme reaksjoner fra Roma hvis folk begynte å se på Jesus som sin Leder. (Joh 11:48) Det var ikke rart at saddukeerne ville stoppe munnen på apostlene!

⁶ Også i vår tid er det først og fremst religiøse motstandere som står bak når Jehovas tjenere blir forfulgt. De forsøker ofte å få stanset forkynnelsen ved å utnytte den innflytelsen de har på myndighetspersoner og massemedier. Burde det overraske oss? Nei. Budskapet vårt avslører falsk religion. Når oppriktige mennesker tar imot Bibelens sannhet, blir de frigjort fra ubibelske trosoppfatninger og skikker. (Joh 8:32) Det er derfor ikke overraskende at budskapet vårt ofte får religiøse ledere til å bli misunnelige og hatefulle.

⁷ Mens apostlene satt i fengsel og ventet på at saken skulle bli behandlet, lurte de kanskje på om de snart kom til å lide martyrdøden. (Matt 24:9) Men om natten skjedde det noe helt spesielt – «Jehovas engel [åpnet] fengselsdørene».* (Apg 5:19) Så ga engelen dem konkrete instruksjoner: «Still dere opp i templet, og fortsett å forkynne.» (Apg 5:20) Denne befalingen overbeviste sikkert apostlene om at de hadde gjort det rette. Engelens ord må også ha styrket dem til å stå fast uansett hva som kom til å skje. Med sterk tro og stort mot «gikk de tidlig neste morgen inn i templet og begynte å undervise folk». – Apg 5:21.

⁸ Hver og én av oss bør spørre seg selv: Ville jeg ha hatt den troen og det motet som trengs for å fortsette å forkynne under slike forhold? Det

* Dette er den første av omkring 20 ganger at engler er direkte nevnt i Apostlenes gjerninger. Tidligere, i Apostlenes gjerninger 1:10, er engler omtalt indirekte som «menn i hvite klær».

6. Hvem er det som først og fremst står bak når Jehovas tjenere i vår tid blir forfulgt, og hvorfor bør ikke det overraske oss?

7, 8. Hvilken virkning må engelens befaling ha hatt på apostlene, og hvilket spørsmål bør vi stille oss selv?

gir oss styrke å vite at det viktige arbeidet med å «vitne grundig om Guds rike» blir støttet og ledet av engler. – Apg 28:23; Åp 14: 6, 7.

«Vi må adlyde Gud mer enn mennesker» (Apg 5:21b–33)

⁹ Kaifas og de andre dommerne i Sanhedrinet var nå klare til å avhøre apostlene. De visste ikke hva som hadde hendt i fengselet, så de sendte noen betjenter dit for å hente fangene. Forestill deg hvor overrasket betjentene må ha blitt da de oppdaget at fangene var borte, enda «fengselet var forsvarlig låst, og vaktene sto ved dørene». (Apg 5:23) Lederen for tempelvaktene fikk snart høre at apostlene var tilbake i templet og forkynte om Jesus Kristus. De holdt altså på med nøyaktig det samme som de var blitt fengslet for! Lederen og betjentene hans skyndte seg til templet for å hente fangene og ta dem med til Sanhedrinet.

¹⁰ Som det ble beskrevet i begynnelsen av dette kapitlet, gjorde de rasende religiøse lederne det klart for apostlene at de måtte slutte å forkynne. Hva svarte apostlene? Peter svarte modig på vegne av hele gruppen: «Vi må adlyde Gud mer enn mennesker.» (Apg 5:29) Apostlene satte dermed et eksempel for alle sanne kristne etter dem. Menneskelige herskere har ikke krav på lydighet i situasjoner der de forbyr noe som Gud krever, eller krever noe som Gud forbyr. Så hvis myndighetene forbyr forkynningsarbeidet, kan ikke vi slutte å forkynne det gode budskap, for det er et oppdrag vi har fått fra Gud. (Rom 13:1) Vi fortsetter å vitne grundig om Guds rike, men på en diskret og forsiktig måte.

¹¹ Apostlenes frimodige svar gjorde naturligvis dommerne enda mer rasende enn det de allerede var. De var fast bestemt på å rydde apostlene av veien. (Apg 5:33) Det virket nå som om det var temmelig sikkert at disse modige og ivrige vitnene kom til å lide martyrdøden. Men de skulle få hjelp, og det på en veldig uventet måte!

9–11. Hva svarte apostlene da Sanhedrinet befalte dem å slutte å forkynne, og hvordan kan de sanne kristne etterligne dem?

SANHEDRINET

– JØDENES HØYESTE DOMSTOL

Judea var en romersk provins, men Roma tillot likevel at jødene fulgte sine egne tradisjoner og mer eller mindre styrte seg selv. Saker som gjaldt mindre forbrytelser og sivile søksmål, ble avgjort ved de lokale domstolene. Men saker som disse ikke kunne ta stilling til, ble henvist til Sanhedrinet, også kalt Det store sanhedrin, i Jerusaleem. Det fungerte som jødernes høyeste domstol og nasjonens administrative råd. Det bestemte hvordan jødisk lov skulle forstås, og dets myndighet ble respektert av jøder overalt.

Sanhedrinet kom sammen i en sal, antagelig på tempelområdet eller like i nærheten. Rådet hadde 71 medlemmer – øverstepresten, som var rettsformann, andre fremtredende prester (deriblant saddukeere), menn av overklassen som ikke var prester, og dessuten skriftlærde. Domstolens avgjørelser var endelige.

‘Dere vil ikke kunne stoppe dem’ (Apg 5:34–42)

¹² Gamaliel, «en lovlærer som hele folket hadde stor respekt for», tok ordet.* Denne lovlæreren må også ha vært høyt respektert av de andre i Sanhedrinet, for han tok ledelsen og ga til og med «befaling om at [apostlene] skulle føres ut en kort stund». (Apg 5:34) Han henviste til tidligere eksempler på opptøyer som raskt hadde dødd ut etter at lederne døde. Så oppfordret han domstolen til å være tålmodig med apostlene og ikke prøve å stoppe dem. Lederen deres, Jesus, hadde tross alt nylig dødd. Han argumenterte på en overbevisende måte: «Hold dere unna disse mennene, og la dem være. For hvis det er mennesker som står bak dette prosjektet og denne virksomheten, blir det ingenting av det. Men hvis det er Gud som står bak, vil dere ikke kunne stoppe dem. Pass dere, ellers kan dere komme til å kjempe mot Gud.» (Apg 5:38, 39) Dommerne fulgte Gamaliels råd. Likevel fikk de apostlene pisket og befalte dem «å slutte å forkynne på grunnlag av Jesu navn». – Apg 5:40.

¹³ Akkurat som den gangen kan Jehova få fremtredende personer lik Gamaliel til å hjelpe Guds folk i dag også. (Ordsp 21:1) Ved sin ånd kan Jehova få mektige herskere, dommere og lovgivere til å gjøre det han ønsker. (Neh 2:4–8) Men om han skulle tillate at vi ‘lider for rettferdighetens skyld’, er det to ting vi kan være sikre på. (1. Pet 3:14) For det første kan Jehova gi oss styrke til å holde ut. (1. Kor 10:13) For det andre vil motstanderne våre «ikke kunne stoppe» det som Gud står bak. – Jes 54:17.

¹⁴ Hvilken virkning hadde det på apostlene at de ble pisket? Ble de mindre ivrige? Mistet de motet? Overhodet ikke! De gikk «ut fra Sanhedrinet og gledet seg». (Apg 5:41) «Gledet seg» – hvorfor? Naturligvis ikke på grunn av smertene etter at de hadde blitt pisket. Grunnen var at de visste at de hadde blitt forfulgt fordi de var lojale mot Jehova, og fordi de etterlignet sitt store forbilde, Jesus. – Matt 5:11, 12.

¹⁵ I likhet med våre brødre i det første århundre holder vi ut og bevarer gleden når vi lider for det gode budskaps skyld. (1. Pet 4:12–14) Vi gleder oss ikke over å bli truet, forfulgt og kastet i fengsel. Men vi gleder oss over å bevare vår integritet. Tenk for eksempel på Henryk Dornik, som utholdt mange års grusom behandling under totalitære regimer. Han fortalte at myndighetene i august 1944 bestemte seg for å sende ham og broren hans i konsentrasjonsleir. Myndighetene sa om dem:

*Se rammen «Gamaliel – høyt respektert blant rabbinerne» på side 41.

12, 13. (a) Hvilket råd ga Gamaliel de andre i Sanhedrinet, og hva gjorde de? (b) På hvilke måter kan Jehova gripe inn for å hjelpe sitt folk i dag, og hva kan vi være sikre på hvis han tillater at vi ‘lider for rettferdighetens skyld’?

14, 15. (a) Hvordan reagerte apostlene på at de ble pisket, og hvorfor? (b) Fortell en opplevelse som viser at Jehovas folk finner glede i å holde ut.

GAMALIEL – HØYT RESPEKTERT BLANT RABBINERNE

«Det er umulig å overtale dem til å gjøre noe som helst. De er glade for å være martyrer.» Bror Dornik sa senere: «Selv om jeg ikke hadde noe ønske om å være martyr, fant jeg glede i å opptre med mot og verdighet når jeg måtte lide fordi jeg ville være lojal mot Jehova.» – Jak 1:2–4.

¹⁶ Apostlene kastet ikke bort tiden. De gjenopptok straks forkynnelsesarbeidet. Uredde «fortsatte de hver dag å undervise og å forkynne det gode budskap om Kristus».* (Apg 5:42) Disse ivrige forkynnerne var fast bestemt på å vitne grundig. Legg merke til at de oppsøkte folk i deres hjem med budskapet, slik Jesus Kristus hadde sagt de skulle gjøre. (Matt 10:7, 11–14) Det var uten tvil på den måten de hadde klart å fylle Jerusalem med læren sin. Jehovas vitner i vår tid er kjent for å forkynne på samme måte som apostlene. Når vi besøker hvert eneste hus i distriktet vårt, viser vi tydelig at også vi ønsker å være grundige og gi alle en mulighet til å høre det gode budskap. Har Jehova velsignet hus-til-hus-arbeidet? Ja, det har han! Millioner har reagert positivt på Rikets budskap nå i endens tid, og mange hørte det for første gang da de fikk besøk av Jehovas vitner på døren.

Den Gamaliel som er omtalt i Apostlenes gjerninger, regnes som oftest for å være den samme som Gamaliel den eldre, sønnesønn av Hillel, som grunnla den mest liberale av fariseismens to skoler. Gamaliel hadde en ledende stilling i Sanhedrinet og ble så høyt respektert blant rabbinerne at han var den første som fikk ærestittelen «rabban». I det jødiske verket Misjna står det at da rabban Gamaliel den eldre døde og ikke lenger kunne undervise i Loven, var det som om mye av det gode og vakre ved Loven også døde. Han sto også bak en rekke lovbestemmelser som skulle gjøre livet lettere for folk. I et jødisk oppslagsverk sies det: «Spesielt viktig er den avgjørelsen han traff om at en kvinne kunne gifte seg på nytt så lenge det fantes ett vitne på at mannen hennes var død.» (*Encyclopaedia Judaica*) Han skal også ha innført lover som beskyttet gifte kvinner mot samvittighetsløse ektemenn og enker mot samvittighetsløse barn, og han skal ha argumentert for at fattige ikke-jøder skulle ha samme rett til å drive ettersanking som fattige jøder hadde.

Kvalifiserte menn blir satt til 'en nødvendig oppgave' (Apg 6:1–6)

¹⁷ Den unge menigheten sto nå overfor en snikende fare som truet innenfra. Hvilken fare var det? Mange av de disiplene som var blitt døpt, var bare på besøk i Jerusalem og ville gjerne lære mer før de reiste hjem igjen. De disiplene som bodde i Jerusalem, ga villig gaver for å dekke behovet for mat og andre ting. (Apg 2:44–46; 4:34–37) Men nå oppsto det en vanskelig situasjon som kunne true enheten i menigheten. De gresktalende enkene «ble oversett ved den daglige utdeling»

*Se rammen «Forkynnelse 'fra hus til hus'» på side 42.

16. Hvordan viste apostlene at de var fast bestemt på å vitne grundig, og hvordan etterligner vi deres måte å forkynne på?

17–19. Hvilken situasjon oppsto, og hva gjorde apostlene for å løse problemet?

av mat. (Apg 6:1) De hebraisktalende enkene ble *ikke* oversett. Det dreide seg altså tydeligvis om diskriminering. Det er få problemer som kan skape større splittelse enn det.

¹⁸ Apostlene, som fungerte som et styrende råd for den voksende menigheten, forsto at det ikke ville være klokt av dem å «forlate undervisningen i Guds ord for å dele ut mat». (Apg 6:2) For å løse problemet fikk de disiplene til å velge ut sju menn «fulle av ånd og visdom» som kunne settes til denne «nødvendige oppgaven». (Apg 6:3) Det måtte være kvalifiserte menn, for arbeidet besto trolig ikke bare i å sette fram mat, men også i å håndtere penger, gjøre innkjøp og føre nøyaktige optegnelser. Alle de mennene som ble valgt, hadde greske navn, noe som kanskje ville gjøre det lettere for dem å bli godtatt av de fornærmede enkene. Apostlene vurderte saken under bønn og utnevnte så de sju mennene til å ta seg av denne «nødvendige oppgaven».*

¹⁹ Innebar det at disse sju mennene skulle stå for utdelingen av mat, at de nå ble fritatt for å forkynne? Absolutt ikke! En av dem som ble utvalgt, var Stefanus, som var en modig og dynamisk forkynner. (Apg 6: 8–10) Filip var også en av de sju, og han ble kalt «evangelisten». (Apg 21:8) Det er tydelig at de sju mennene fortsatte å være ivrige forkynnere av Guds rike.

²⁰ Jehovas folk i dag følger det mønsteret som apostlene fastsatte.

*Det kan være at disse mennene oppfylte de generelle kravene til eldste, for denne «nødvendige oppgaven» var et stort ansvar. Men Bibelen sier ikke nøyaktig når man begynte å utnevne menn til eldste, eller tilsynsmenn, i den kristne menighet.

20. Hvordan følger Guds folk i dag det mønsteret som apostlene fastsatte?

FORKYNNELSE «FRA HUS TIL HUS»

Til tross for at Sanhedrinet hadde forbudt disiplene å forkynne, fortsatte de hver dag å forkynne og undervise «i templet og *fra hus til hus*». (Apg 5:42) Hva ligger egentlig i uttrykket «fra hus til hus»?

Det greske uttrykket som er brukt i grunn teksten, er *kat' oikon*, som bokstavelig betyr «husvis». En rekke oversettere sier at ordet *katā* her blir brukt distributivt, fordelende. Disiplene sørget altså for at det de forkynnte, ble distribuert, fordelt, fra det ene huset til det neste. Ordet *katā* blir brukt på lignende måte i Lukas 8:1, hvor det står at Jesus forkynnte «fra by til by og fra landsby til landsby».

I Apostlenes gjerninger 20:20 er flertallsformen, *kat' oikous*, brukt. Apostelen Paulus sa til kristne tilsynsmenn: «Jeg unnlot ikke ... å undervise dere offentlig og fra hus til hus.» Paulus snakket ikke her om å undervise i de eldstes hjem etter at de var blitt troende, slik noen mener. Det framgår av det neste verset: «Men jeg vitnet grundig for både jøder og grekere om at de skulle angre, vende om til Gud og tro på vår Herre Jesus.» (Apg 20:21) Hans trosfeller hadde allerede angret og vist tro på Jesus. Det er derfor tydelig at det må ha vært ikke-troende han forkynnte for og underviste når han gikk fra hus til hus.

Menn som blir anbefalt til ansvarsoppgaver i menigheten, må vise at de har visdom fra Gud, og det må være tydelig at den hellige ånd virker på dem. Under ledelse av det styrende råd blir menn som oppfyller de bibelske kravene, utnevnt til å tjene som eldste eller menighetstjenere i menighetene.* (1. Tim 3: 1–9, 12, 13) De som oppfyller kravene, kan sies å være utnevnt av hellig ånd. Disse hardtarbeidende mennene tar hånd om mange ‘nødvendige oppgaver’. De kan for eksempel sørge for praktisk hjelp til trofaste eldre som har behov for det. (Jak 1:27) Noen eldste er sterkt engasjert i bygging av Rikets saler, organisering av stevner eller arbeid i sykehuskontaktutvalg. Menighetstjenere tar hånd om mange praktiske oppgaver som ikke har direkte med hyrdearbeid og undervisning å gjøre. Alle slike kvalifiserte menn må sørge for at det er likevekt mellom den tiden de bruker på oppgaver i menigheten og organisasjonen, og den tiden de bruker i forkynnelsesarbeidet. – 1. Kor 9:16.

Vi forkynner «fra hus til hus», slik apostlene gjorde

‘Guds ord nådde ut til stadig flere’ (Apg 6:7)

²¹ Takket være Jehovas støtte klarte den nyopprettede menigheten å overleve forfølgelse utenfra og å løse et problem innenfra som kunne ha ført til splittelse. Det var tydelig at menigheten hadde Jehovas velsignelse, for vi leser: «Guds ord nådde nå ut til stadig flere, og tallet på disipler fortsatte å øke kraftig i Jerusalem. Det var også mange prester som ble troende.» (Apg 6:7) Dette er bare én av mange rapporter om forkynnelsesarbeidets framgang som vi leser om i Apostlenes gjerninger. (Apg 9:31; 12:24; 16:5; 19:20; 28:31) Blir ikke vi i vår tid også oppmuntret når vi hører positive rapporter om forkynnelsesarbeidet andre steder i verden?

²² De rasende religiøse lederne i det første århundre hadde ingen planer om å gi opp. En bølge av forfølgelse nærmet seg. Stefanus var en av dem som snart skulle møte voldsom motstand, som vi skal se i det neste kapitlet.

*I det første århundre ble kvalifiserte menn satt til å utnevne eldste. (Apg 14:23; 1. Tim 5:22; Tit 1:5) I dag utnevner det styrende råd kretstilsynsmenn, og det er kretstilsynsmennene som har ansvar for å utnevne eldste og menighetstjenere.

21, 22. Hva er det som viser at Jehova velsignet den nyopprettede menigheten?

DEL 2 • APOSTLENES GJERNINGER 6:8–9:43

‘DET BRØT UT EN VOLDSOM FORFØLGELSE MOT MENIGHETEN’

APOSTLENES GJERNINGER 8:1

Hvordan reagerte de kristne i det første århundre da de møtte stadig sterkere motstand? Lot de det hindre dem i å vitne grundig om Guds rike? Tvert imot. I denne delen skal vi se at brutal forfølgelse faktisk førte til at forkynnelsesarbeidet hadde framgang.

Stefanus

«hadde Guds godkjennelse og var full av hans kraft»

Hva vi kan lære av Stefanus' mot da han talte til Sanhedrinet

Basert på Apostlenes gjerninger 6:8–8:3

STEFANUS står foran dommerne. Disse 71 mennene sitter i en stor halvsirkel i en imponerende sal, sannsynligvis i nærheten av templet. Det er de som utgjør Sanhedrinet, og i dag er de samlet for å dømme Stefanus. De er mektige, innflytelsesrike menn, og de fleste av dem har lite til overs for denne disippelen av Jesus. Den mannen som har kalt Sanhedrinet sammen, er faktisk øverstepresten Kaifas, som var lederen for denne domstolen da den dømte Jesus Kristus til døden noen måneder tidligere. Er Stefanus redd?

² Det er noe helt spesielt ved det ansiktsuttrykket Stefanus nå har. Dommerne stirrer på ham og ser at ansiktet hans er «som ansiktet til en engel». (Apg 6:15) Engler overbringer budskaper fra Jehova Gud og har derfor god grunn til å være fryktløse og rolige. Stefanus har også en spesiell ro over seg – selv de hatefulle dommerne ser det. Hvordan klarer han å være så rolig?

³ De kristne i dag kan lære mye av svaret på det spørsmålet. Vi kan også ha nytte av å vite hva som gjorde at Stefanus kom opp i denne kritiske situasjonen. Hvordan hadde han forsvart troen sin tidligere? Og hvordan kan vi etterligne ham?

«De hisset opp folket» (Apg 6:8–15)

⁴ Vi har allerede fått vite at Stefanus var en verdifull ressurs for den nyopprettede kristne menighet. I det forrige kapitlet i denne boken så vi at han var en av de sju ydmyke mennene som var villig til å hjelpe apostlene når det var behov for det. Hans ydmykhet gjør enda større inntrykk på oss når vi tenker på de evnene Gud hadde gitt ham. I Apostlenes gjerninger 6:8 leser vi at han kunne gjøre «store undere og mirakler», slik noen av

1–3. (a) Hvilken skremmende situasjon er Stefanus kommet opp i, og hvordan reagerer han? (b) Hvilke spørsmål skal vi se nærmere på?

4, 5. (a) Hvorfor var Stefanus en verdifull ressurs for menigheten? (b) Hvorfor kan det sies at Stefanus «hadde Guds godkjennelse og var full av hans kraft»?

**«Da de hørte dette, ble de så rasende
at de begynte å skjære tenner mot ham.»**

– Apostlenes gjerninger 7:54

apostlene kunne. Vi får også vite at han «hadde Guds godkjennelse og var full av hans kraft». Hva betydde det?

⁵ Det greske ordet som er gjengitt med «Guds godkjennelse», kan også oversettes med «et meget vinnende vesen». Det er tydelig at Stefanus må ha vært vennlig og mild, en mann som folk følte seg tiltrukket av. Det han sa, overbeviste mange av tilhørerne hans om at talen kom fra et oppriktig hjerte, og at de sannhetene han framholdt, var til deres eget beste. Han var full av kraft fordi Jehovas ånd virket i ham, og fordi han ydmykt lot seg lede av den. Han ble ikke stolt på grunn av de gavene og evnene han hadde. Nei, han ga i stedet all ære til Jehova og viste kjærlig omsorg for alle han snakket med. Det er derfor ikke rart at motstanderne hans følte at dette var en mann de ikke kunne ignorere!

⁶ Forskjellige menn sto fram for å diskutere med Stefanus, men «de kunne ikke stå seg mot den visdom og den ånd som han talte med».* I frustrasjon «fikk de i hemmelighet» noen menn til å rette anklager mot denne uskyldige disippelen av Kristus. I tillegg «hisset [de] opp folket, de eldste og de skriftlærde», slik at Stefanus ble ført med makt til Sanhedrinet. (Apg 6:9–12) Motstanderne la fram denne todelte anklagen mot ham: Han hadde snakket blasfemisk både mot Gud og mot Moses. Hvordan?

⁷ De falske anklagerne sa at Stefanus snakket blasfemisk mot Gud ved å si negative ting om «dette hellige stedet» – templet i Jerusalem. (Apg 6:13) De sa også at han snakket blasfemisk mot Moses ved å tale imot Moseloven og forandre skikker som var blitt overlevert gjennom Moses. Dette var alvorlige anklager. Jødene på den tiden la nemlig stor vekt på templet, detaljene i Moseloven og de mange muntlige tradisjonene som de hadde lagt til Loven. Anklagen innebar derfor at Stefanus var en farlig mann, som fortjente å dø!

⁸ Det er dessverre ikke uvanlig at religiøse mennesker bruker slike metoder for å skape vanskeligheter for Guds tjenere. Også i dag hender det at religiøse motstandere får politiske ledere til å forfølge Jehovas vitner. Hvordan bør vi reagere når det blir rettet forvrengte eller falske anklager mot oss? Vi kan lære mye av Stefanus.

Han vitnet frimodig om «Herlighetens Gud» (Apg 7:1–53)

⁹ Som det ble nevnt i begynnelsen av dette kapitlet, var ansiktet til

*Noen av disse motstanderne tilhørte «Synagogen for de frigitte». De var kanskje blitt tatt til fange av romerne og senere satt fri, eller det kan være at de var frigitte slaver som var blitt jødiske proselytter. Noen av dem var fra Kilikia, det området som Saulus fra Tarsus kom fra. Beretningen sier ikke noe om Saulus var blant de mennene fra Kilikia som ikke kunne stå seg mot Stefanus.

6–8. (a) Hvilken todelte anklage ble rettet mot Stefanus, og hvorfor? (b) Hvorfor kan de kristne i dag ha nytte av Stefanus' eksempel?

9, 10. Hva påstår noen kritikere om den talen Stefanus holdt for Sanhedrinet, og hva må vi huske?

Stefanus rolig, som en engels ansikt, da han hørte anklagene mot seg. Kaifas vendte seg nå til ham og sa: «Er dette sant?» (Apg 7:1) Det var Stefanus' tur til å tale. Og det gjorde han!

¹⁰ Noen kritikere har angrepet talen til Stefanus og påstått at den til tross for sin lengde ikke engang svarer på anklagene mot ham. Men sannheten er at Stefanus ga oss et glimrende eksempel på hvordan vi kan forsvare det gode budskap. (1. Pet 3:15) Husk at han var anklaget for å snakke blasfemisk mot Gud ved å si negative ting om templet og for å snakke blasfemisk mot Moses ved å tale imot Loven. Han svarte ved å gi et sammendrag av tre perioder i Israels historie, der enkelte punkter ble grundig understreket. La oss se nærmere på hver av disse tre periodene.

¹¹ *Patriarkenenes tid. (Apg 7:1–16)* Stefanus begynte med å snakke om Abraham, som jødene respekterte for hans tro. Ut fra denne felles plattformen understreket Stefanus at Jehova, «Herlighetens Gud», først åpenbarte seg for Abraham i Mesopotamia. (Apg 7:2) Abraham var faktisk en fastboende utlending i det lovte land. Han hadde verken et tempel eller Moseloven. Så hvordan kunne noen påstå at trofasthet mot Gud alltid er avhengig av et tempel eller en lovsamling?

«VITNE» ELLER «MARTYR»?

Det norske ordet «martyr» er avledet av det greske *mártys*, som betyr «vitne», det vil si en som ser, eller er vitne til, en handling eller hendelse. Men det greske ordet rommer mer enn det. En gresk ordbok sier at ordet *mártys*, slik det er brukt i Bibelen, også står for en som gjør noe aktivt. Han er «forpliktet til å fortelle det han har sett og hørt, til å bekjentgjøre det han vet». Alle de sanne kristne er forpliktet til å vitne om det de vet om Jehova og hans hensikter. (Luk 24:48; Apg 1:8) Bibelen kaller Stefanus et «vitne» (gresk: *mártýrōs*) fordi han talte om Jesus. – Apg 22:20.

Kristne vitner møter ofte motstand og blir noen ganger slått, fengslet og til og med drept. Fra så tidlig som på 100-tallet evt. har derfor det greske ordet *mártys* også blitt brukt om en som blir utsatt for slike ting fordi han ikke vil fornekte sin tro. Det er i den betydningen man kan kalle Stefanus den første kristne martyr. Men opprinnelig ble det greske ordet *mártys* brukt om en som vitnet, ikke om en som døde som martyr.

¹² Sanhedrinet hadde også stor respekt for Abrahams etterkommer Josef. Men Stefanus minnet dem om at Josefs egne brødre, Israels opprinnelige stammeoverhoder, plaget og forfulgte denne rettferdige mannen og solgte ham som slave. Likevel brukte Gud ham for å redde Israel da det var matmangel. Stefanus så uten tvil de klare likhetene mellom Josef og Jesus Kristus, men han lot være å komme med denne sammenligningen, for han ønsket at tilhørerne skulle høre på ham så lenge som mulig.

¹³ *Moses' tid. (Apg 7:17–43)* Stefanus sa mye om Moses – og det med god grunn, for mange av medlemmene av Sanhedrinet var

11, 12. (a) Hvordan gjorde Stefanus god bruk av Abrahams eksempel? (b) Hvorfor trakk Stefanus fram Josef i talen sin?

13. Hvordan var det som Stefanus sa om Moses, et svar på anklagene mot ham, og hvilket tema var dette med på å utdype?

saddukeere, og de avviste alle bibelske bøker utenom dem som ble skrevet av Moses. Husk også at Stefanus var anklaget for å ha snakket respektløst om Moses. Det han sa, var et direkte svar på den anklagen, for han viste at han hadde stor respekt for Moses og Loven. (Apg 7:38) Han påpekte at også Moses ble forkastet av det folket han forsøkte å redde. De forkastet ham da han var 40 år gammel. Og over 40 år senere gjorde de flere ganger opprør mot hans lederskap.* På denne måten utdypet Stefanus gradvis hovedtemaet for talen: Guds folk har gjentatte ganger avvist dem som Gud har utnevnt til å lede dem.

¹⁴ Stefanus minnet tilhørerne om at Moses hadde forutsagt at en profet lik ham skulle stå fram i Israel. Hvem skulle det være, og hvordan ville han bli mottatt? Stefanus sparte svarene til slutten av talen. Et annet hovedpunkt han trakk fram, var: Moses hadde lært at et hvilket som helst sted kan gjøres hellig, som i tilfellet med det stedet hvor den brennende tornebusken sto, og hvor Jehova hadde talt til ham. Kan tilbedelsen av Jehova da begrenses til en enkelt bygning, for eksempel templet i Jerusalem? La oss se.

¹⁵ *Tabernaklet og templet.* (Apg 7:44–50) Stefanus minnet domstolen om at Gud fikk Moses til å lage et tabernakel – et flyttbart, teltlignende byggverk som skulle brukes i tilbedelsen – lenge før det var et tempel i Jerusalem. Hvem ville våge å påstå at tabernaklet var av mindre betydning enn templet, når Moses selv hadde gjort tjeneste der?

¹⁶ Da Salomo senere bygde templet i Jerusalem, ble han inspirert til å ta med en viktig sannhet i bønn til Gud. Som Stefanus sa: «Den Høyeste bor ikke i hus som er bygd med menneskehender.» (Apg 7:48; 2. Krøn 6:18) Jehova kan bruke et tempel for å fremme sine hensikter, men han er ikke avhengig av en slik bygning. Så hvorfor skulle hans tjenere føle at den sanne tilbedelse avhenger av en bygning som er bygd med menneskehender? Stefanus underbygde denne argumentasjonen ved å sitere fra Jesajas bok: «Himmelen er min trone, og jorden er min fotskammel. Hva slags hus kan dere bygge for meg? sier Jehova. Eller hvor er stedet der jeg kan hvile? Er det ikke min hånd som har skapt alt dette?» – Apg 7:49, 50; Jes 66:1, 2.

¹⁷ Når du tenker over det vi hittil har sett at Stefanus sa til Sanhedrinet,

*Stefanus' tale inneholder opplysninger som vi ikke finner noen andre steder i Bibelen. Vi får for eksempel vite at Moses fikk utdanning i Egypt, og vi får vite hvor gammel han var da han flyktet fra Egypt første gang, og hvor lenge han oppholdt seg i Midjan.

14. Hva understreket Stefanus ved å henvise til Moses?

15, 16. (a) Hvorfor var tabernaklet viktig i Stefanus' argumentasjon? (b) Hvordan gjorde Stefanus bruk av templet i talen sin?

17. På hvilken måte hadde Stefanus i sin tale (a) fått fram hvilke holdninger tilhørerne hadde, og (b) svart på anklagene mot ham?

er du ikke da enig i at han på en dyktig måte fikk fram hvilke holdninger anklagerne hans hadde? Han viste at Jehova er fleksibel og kan gjennomføre sin hensikt på forskjellige måter – han er ikke bundet av tradisjoner. De som la altfor stor vekt på den vakre bygningen i Jerusalem og på de skikkene og tradisjonene som hadde oppstått rundt Mose-loven, hadde misforstått hele hensikten med Loven og templet! Stefanus' tale reiste indirekte dette viktige spørsmålet: Er ikke det å adlyde Jehova den beste måten å vise respekt for Loven og templet på? Stefanus forsvarte seg på en utmerket måte, for han hadde adlydt Jehova så godt han kunne.

¹⁸ Hva kan vi lære av Stefanus' tale? Han var godt kjent i Skriftene. Vi må også studere Guds Ord grundig hvis vi skal kunne 'bruke sannhetens ord på rette måte'. (2. Tim 2:15) I tillegg kan vi lære å være vennlige og taktfulle. De som hørte på Stefanus, kunne knapt ha vært mer fiendtlige! Men han prøvde så lenge som mulig å ha en felles plattform med dem ved å snakke om ting de hadde respekt for. Og han henvendte seg til dem på en respektfull måte, for han kalte de eldre mennene «fedre». (Apg 7:2) Vi må også forsvare sannhetene i Guds Ord «på en mild måte og med dyp respekt». – 1. Pet 3:15.

¹⁹ Vi lar ikke være å dele sannhetene i Guds Ord med andre bare fordi vi er redde for å støte dem. Og vi gjør heller ikke Jehovas domsbudskaper mildere. Stefanus er et godt eksempel når det gjelder dette. Han så uten tvil at alle de argumentene han holdt fram for Sanhedrinet, hadde liten virkning på de hardhjertede dommerne. Drevet av den hellige ånd avsluttet han talen sin ved å modig avsløre at de var akkurat lik forfedrene sine, som hadde forkastet Josef, Moses og alle profetene. (Apg 7:51–53) Sanhedrinets dommere hadde i virkeligheten drept Messias, som Moses og alle profetene hadde profetert om. De hadde brutt Moseloven på den verst tenkelige måten!

«Herre Jesus, ta imot min ånd» (Apg 7:54–8:3)

²⁰ De tydelige argumentene Stefanus brukte, gjorde dommerne rasende. Den såkalte verdigheten deres ble fullstendig borte, og de skar tenner mot ham. Stefanus må ha skjönt at han ikke kom til å bli vist barmhjertighet, like lite som hans Herre, Jesus, ble vist det.

²¹ Stefanus trengte mot for å utholde det som lå foran ham, og han ble uten tvil styrket av det synet som Jehova ga ham. Han fikk se Guds herlighet og Jesus som sto ved Jehovas høyre hånd! Mens Stefanus beskrev synet, holdt dommerne seg for ørene. Hvorfor? Tidligere hadde Jesus

18. På hvilke måter kan vi etterligne Stefanus?

19. Hvordan overbrakte Stefanus Jehovas domsbudskap til Sanhedrinet?

20, 21. Hvordan reagerte Sanhedrinet på det Stefanus sa, og hvordan ble Stefanus styrket av Jehova?

fortalt den samme domstolen at han var Messias, og at han snart skulle være ved sin Fars høyre hånd. (Mark 14:62) Stefanus' syn viste at Jesus snakket sant. Sanhedrinet hadde faktisk forrådt og drept Messias! Alle som en stormet mot Stefanus for å få ham steinet til døde.*

²² Stefanus døde på en måte som minner mye om den måten hans Herre døde på. Han hadde et rolig hjerte fylt av tillit til Jehova, og han tilga drapsmennene. Han sa: «Herre Jesus, ta imot min ånd», kanskje fordi han fremdeles kunne se synet av Menneskesønnen som sto ved Jehovas side. Stefanus kjente uten tvil til Jesu oppmuntrende ord: «Jeg er oppstandelsen og livet.» (Joh 11:25) Til slutt ba Stefanus til Gud og ropte høyt: «Jehova, ikke krev dem til regnskap for denne synden.» Etter at han hadde sagt dette, sovnet han inn i døden. – Apg 7:59, 60.

²³ Stefanus ble dermed den første kristne martyr man kjenner til. (Se rammen «Vitne' eller 'martyr'?» på side 48.) Dessverre var han ikke den siste. Helt fram til vår tid har trofaste tjenere for Jehova blitt drept av religiøse fanatikere, politiske ekstremister og andre ondskapsfulle motstandere. Men vi har likevel grunn til å føle oss like trygge som Stefanus. Jesus hersker nå som Konge, og han utøver den enorme makten som hans Far har gitt ham. Ingenting kan hindre ham i å gi sine trofaste etterfølgere livet tilbake. – Joh 5:28, 29.

²⁴ En som var vitne til alt dette, var en ung mann som het Saulus. Han ga sin støtte til mordet på Stefanus, og han passet til og med på kappene til dem som var med på steiningen. Kort tid etter gikk han i spissen for en omfattende, grusom forfølgelse av de kristne. Men Stefanus' død kom til å ha en positiv virkning i lang tid framover. Hans eksempel hjalp andre kristne til å fortsette å være trofaste og vinne en lignende seier. Etter en tid begynte Saulus – som senere vanligvis ble kalt Paulus – å angre dypt på den rollen han hadde spilt i forbindelse med Stefanus' død. (Apg 22:20) Han hadde bidratt til at Stefanus ble drept, men senere sa han: «Jeg ... snakket blasfemisk og var en forfølger og et frekt og arrogant menneske.» (1. Tim 1:13) Det er tydelig at Paulus aldri glemte Stefanus og den kraftfulle talen han hadde holdt den dagen. Noen av Paulus' taler og brev inneholder faktisk temaer som Stefanus tok opp i talen sin. (Apg 7:48; 17:24; Hebr 9:24) Med tiden begynte Paulus å vise samme tro og samme mot som Stefanus, en mann «som hadde Guds godkjennelse og var full av hans kraft». Spørsmålet er: Vil vi gjøre det samme?

*Sanhedrinet hadde sannsynligvis ikke myndighet til å fullbyrde dødsstraff under romersk lov. (Joh 18:31) Det ser i hvert fall ut til at det som skjedde med Stefanus, ikke var en rettslig handling, men et mord som ble utført av en rasende pøbelflokk.

22, 23. På hvilke måter var Stefanus' død lik Jesu død, og hvorfor kan de kristne i dag føle seg like trygge som Stefanus?

24. Hvordan bidro Saulus til at Stefanus led martyrdøden, og hvilken positiv virkning kom denne trofaste mannens død til å ha?

«Det gode budskap om Jesus» blir forkynt

*Evangelisten Filip
er et godt eksempel*

Basert på Apostlenes gjerninger 8:4–40

EN BØLGE av hard forfølgelse har satt inn, og Saulus begynner å gå «løs på menigheten på en brutal måte». (Apg 8:3) Disiplene flykter, og det kan se ut til at Saulus kommer til å nå sitt mål – å utrydde kristendommen. Men det at de kristne blir spredt på denne måten, får uventede resultater. Hvilke?

² De som har blitt spredt omkring, begynner å 'forkynne det gode budskap om Guds ord' i de områdene de har flyktet til. (Apg 8:4) Tenk på det! Forfølgelsen har ikke bare mislyktes i å sette en stopper for forkynnelsen, men den bidrar faktisk til at budskapet blir utbredt! Ved å spre disiplene har forfølgerne uten å ville det sørget for at forkynningsarbeidet blir utvidet til fjerntliggende områder. Som vi skal se, har noe lignende skjedd i nyere tid.

«De som var blitt spredt omkring» (Apg 8:4–8)

³ Blant dem «som var blitt spredt omkring», var Filip.* (Apg 8:4; se rammen «Evangelisten Filip» på side 53.) Han dro til Samaria, en by der de færreste hadde hørt det gode budskap. Jesus hadde nemlig en gang sagt til apostlene: «Ikke dra inn i noen samaritansk by. Gå i stedet til de bortkomne sauene i Israels folk.» (Matt 10:5, 6) Men Jesus visste at det med tiden skulle bli vitnet grundig i Samaria, for før han steg opp til himmelen, sa han: «Dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» – Apg 1:8.

*Dette er ikke apostelen Filip, men den Filip som vi hørte om i kapittel 5 i denne boken. Han var blant de 'sju menn som hadde godt ord på seg' som ble valgt ut til å organisere den daglige utdelingen av mat blant de gresktalende og de hebraisktalende kristne enkene i Jerusalem. – Apg 6:1–6.

1, 2. Hva førte det til at forfølgere prøvde å sette en stopper for forkynnelsen i det første århundre?

3. (a) Hvem var Filip? **(b)** Hvorfor var det få i Samaria som hadde hørt budskapet, men hva hadde Jesus forutsagt?

⁴ Filip oppdaget at markene i Samaria var «hvite og klare for innhøstning». (Joh 4:35) Budskapet hans var som et friskt pust for dem som bodde der, og det er lett å forstå hvorfor. Jødene hadde ikke noe med samaritanene å gjøre, og mange av dem viste til og med forakt for dem. Nå så samaritanene at det gode budskap også gjaldt dem, og at budskapet dermed var helt annerledes enn fariseernes fordomsfulle måte å tenke på. Det at Filip ivrig og uten fordommer forkynte for samaritanene, viste at han ikke hadde blitt påvirket av dem som så ned på dem. Det er derfor ikke overraskende at samaritanene «fulgte oppmerksomt med når de hørte det Filip sa». – Apg 8:6.

⁵ Heller ikke i vår tid har Guds folk sluttet å forkynne når de har blitt forfulgt. Gang på gang har det vist seg at det at Jehovas vitner har blitt fengslet eller tvunget til å flytte til et annet land, bare har ført til at budskapet om Riket har blitt gjort kjent på nye steder. Under den andre verdenskrig klarte vitnene for eksempel utrolig nok å forkynne for andre

4. Hvordan reagerte samaritanene på Filips forkynnelse, og hva kan ha bidratt til det?

5–7. Nevn eksempler på at det gode budskap har blitt utbredt som følge av at de kristne har blitt spredt omkring.

EVANGELISTEN FILIP

Da Kristi etterfølgere ble forfulgt og spredt omkring, dro Filip til Samaria. Han samarbeidet tydeligvis nært med det styrende råd i det første århundre, for «da apostlene i Jerusalem hørte at folk i Samaria hadde tatt imot Guds ord, sendte de Peter og Johannes til dem». Det førte til at de nye troende der fikk den hellige ånd. – Apg 8: 14–17.

Filip blir nevnt bare én gang til etter Apostlenes gjerninger, kapittel 8. Omkring 20 år etter at Filip hadde begynt å forkynne i Samaria, var Paulus og reisefølget hans på vei til Jerusalem. Paulus' tredje misjonsreise nærmet seg slutten. De gikk i land i Ptolemais. Lukas forteller: «Neste dag

dro vi derfra og kom til Cæsarea, og vi gikk hjem til evangelisten Filip, som var en av de sju, og vi ble hos ham. Han hadde fire ugifte døtre som profeterte.» – Apg 21:8, 9.

Filip var familiefar, og han hadde sannsynligvis bosatt seg i det distriktet han forkynte i. Det at Lukas omtaler ham som «evangelisten», sier mye om ham. Bibelen bruker dette ordet om dem som forlot hjemstedet sitt for å forkynne det gode budskap på steder hvor det ikke var blitt forkynt før. Filip fortsatte åpenbart å være

like ivrig i tjenesten. Og det at han hadde fire døtre som profeterte, viser at han lærte familien sin å elske Jehova og tjene ham.

**«Da Simon så at ånden ble gitt ved at apostlene
la hendene på folk, tilbød han dem penger.»**

– Apostlenes gjerninger 8:18

selv om de var i nazistenes konsentrasjonsleirer. En jøde som traff vitnene i en leir, forteller: «Det mot som fanger som var Jehovas vitner, viste, overbeviste meg om at deres tro var basert på Skriftene – og jeg ble selv et vitne.»

⁶ Det hendte at også forfølgere reagerte positivt når det ble forkynt for dem. Da en forkynner som het Franz Desch, kom til konsentrasjonsleiren Gusen i Østerrike, klarte han å starte et bibelstudium med en SS-offiser. Du kan sikkert tenke deg hvor glade de var da de flere år senere traff hverandre igjen på et stevne og det viste seg at *begge* nå forkynte det gode budskap!

⁷ Det har hendt noe lignende når Guds folk har måttet flykte fra ett land til et annet. I 1970-årene ble det for eksempel vitnet grundig i Mosambik da Jehovas vitner fra Malawi ble tvunget til å flykte dit. Senere møtte vitnene også motstand i Mosambik, men de fortsatte å forkynne. «Noen av oss ble riktignok pågrepet og arrestert flere ganger på grunn av vår forkynnervirksomhet», forteller Francisco Coana. «Men når det var mange som reagerte positivt på Rikets budskap, var vi sikre på at Gud hjalp oss, akkurat som han hjalp de kristne i det første århundre.»

⁸ Forfølgelse er naturligvis ikke den eneste forklaringen på at kristendommen har hatt framgang i nye distrikter. I de senere tiårene har politiske og økonomiske forandringer også ført til at budskapet har kunnet nå ut til mange ulike språk- og folkegrupper. Noen har flyktet fra land hvor det er krig og fattigdom, til mer stabile områder og har begynt å studere Bibelen der. Den store tilstrømningen av flyktninger har ført til at vitnene mange steder har fått et nytt, fremmedspråklig distrikt. Gjør du alt du kan for å forkynne for mennesker «fra alle nasjoner og stammer og folk og språk» i ditt distrikt? – Åp 7:9.

«Gi denne makten til meg også» (Apg 8:9–25)

⁹ Filip gjorde mange tegn i Samaria. Han helbredet lamme og halte og drev ut onde ånder, for å nevne noe. (Apg 8:6–8) Det var én mann som Filips mirakuløse gaver gjorde spesielt inntrykk på. Han het Simon og var en magiker som var så høyt respektert at folk sa om ham: «Denne mannen er Guds Kraft.» Nå så Simon med egne øyne hvordan det som *virkelig* var Guds kraft, kom til uttrykk, ved de miraklene Filip utførte, og Simon ble en troende. (Apg 8:9–13) Men senere ble motivene hans satt på prøve. Hvordan?

8. Hvordan har politiske og økonomiske forandringer påvirket forkynningsarbeidet?

9. Hvem var Simon, og hvorfor var han interessert i det Filip gjorde?

¹⁰ Da apostlene fikk høre om økningen i Samaria, sendte de Peter og Johannes dit. (Se rammen «Peter bruker 'nøklerne til himmelens rike'».) Da de to apostlene kom fram, la de hendene på de nye disiplene, og dermed fikk hver av disse den hellige ånd.* Da Simon så det, ble han fascinert. «Gi denne makten til meg også», sa han til apostlene, «så alle som jeg legger hendene på, kan få hellig ånd.» Han tilbød dem til og med penger for å få dette hellige privilegiet! – Apg 8:14–19.

¹¹ Peter ga Simon et tydelig svar. Han sa: «Måtte både du og sølvet ditt gå til grunne fordi du tenkte at du kunne kjøpe Guds frie gave for penger. Du har ikke noe med dette å gjøre, for Gud ser at hjertet ditt ikke er oppriktig.» Peter oppfordret deretter Simon til å angre og be om tilgivelse. «Be inderlig til Jehova», sa han, «så du om mulig kan bli tilgitt de onde tankene du har i hjertet.» Det er tydelig at Simon ikke var noe ondt menneske. Han ønsket å gjøre det som var rett, men var på villspor en stund. Han sa derfor til apostlene: «Be inderlig til Jehova for meg, så ikke noe av det dere har sagt, skal ramme meg.» – Apg 8:20–24.

*Det var tydeligvis slik at nye disipler på den tiden som regel ble salvet med, eller fikk, den hellige ånd da de ble døpt. Dermed fikk de håp om å bli konger og prester sammen med Jesus i himmelen i framtiden. (2. Kor 1:21, 22; Åp 5:9, 10; 20:6) Men i dette spesielle tilfellet ble ikke de nye disiplene salvet da de ble døpt. De fikk den hellige ånd og de mirakuløse gavene som var knyttet til det, først etter at Peter og Johannes hadde lagt hendene på dem.

10. (a) Hva gjorde Peter og Johannes i Samaria? (b) Hva gjorde Simon da han så at nye disipler fikk den hellige ånd da Peter og Johannes la hendene på dem?

11. Hva sa Peter til Simon, og hvordan reagerte Simon?

PETER BRUKER «NØKLENE TIL HIMMELENS RIKE»

Jesus sa til Peter: «Jeg vil gi deg nøklene til himmelens rike.» (Matt 16:19) Hva mente Jesus? Det at han brukte ordet «nøklerne», innebar at Peter skulle åpne opp for at bestemte grupper kunne få kunnskap og mulighet til å komme inn i det messianske rike. Når brukte Peter disse nøklene?

- Peter brukte den første nøkkelen på pinse-dagen i år 33, da han oppfordret *jøder og jødiske proselytter* til å angre og bli døpt. Omkring 3000 fulgte oppfordringen og fikk håp om å bli arvinger til Riket. – Apg 2:1–41.
- Den andre nøkkelen ble brukt kort tid etter at Stefanus hadde lidd martyrdøden. Peter og Johannes la da hendene på de *samaritanene* som nylig var blitt døpt, og deretter fikk disse nye disiplene den hellige ånd. – Apg 8:14–17.
- Peter brukte den tredje nøkkelen i år 36, da han ga uomskårne *hedninger, ikke-jøder*, håp om å bli Rikets arvinger. Dette skjedde da han forkynte for Kornelius, den første uomskårne ikke-jøden som ble en kristen disippel. – Apg 10:1–48.

¹² Vi kan se på den irettesettelsen Peter ga Simon, som en advarsel for de kristne i vår tid. Denne hendelsen har faktisk gitt opphav til ordet «simoni», som sikter til kjøp eller salg av posisjoner eller privilegier, spesielt i religiøs sammenheng. Kristenhetens historie er full av eksempler på simoni. I et kjent oppslagsverk kan vi lese: «Når en studerer de pavelige konklavers* historie, blir en overbevist om at det aldri er blitt holdt noe valg som ikke har vært tilflekke av simoni; i svært mange tilfeller har den simoni som er blitt praktisert i konklaven, vært av det groveste, mest skamløse og mest utilslørte slag.» – *The Encyclopædia Britannica*, niende utgave (1878).

¹³ De kristne må passe seg for simoni. De må for eksempel ikke forsøke å oppnå fordeler ved å gi sjenerøse gaver eller overdreven ros til dem som ser ut til å kunne gi en person større privilegier i menigheten. På den annen side må de som blir oppfattet som slike som kan tildele privilegier, passe seg for å favorisere de rike. Begge deler er en form for simoni. Alle som tjener Jehova, bør oppføre seg som «en av de mindre» og vente til tjenesteprivilegiene blir tildelt ved Jehovas ånd. (Luk 9:48) Det er ingen plass i Jehovas organisasjon for dem som prøver «å søke sin egen ære». – Ordsp 25:27.

«Forstår du egentlig det du leser?» (Apg 8:26–40)

¹⁴ Jehovas engel sa nå til Filip at han skulle dra til den veien som gikk fra Jerusalem til Gaza. Hvis Filip lurte på hvorfor han skulle dra dit, fikk han svar på det da han traff en etiopisk hoffmann som satt og

*En konklave er en gruppe kardinaler som er samlet for å velge en ny pave.

12. Hva er simoni, og hvilke eksempler på simoni har man sett i kristenheten?

13. På hvilke måter må de kristne passe seg for simoni?

14, 15. (a) Hvem var den etiopiske hoffmannen, og hvordan traff Filip ham?

(b) Hvordan reagerte etiopieren på Filips budskap, og hvordan vet vi at det at han ble døpt, ikke var en impulsiv handling? (Se fotnoten.)

Ordet «hoffmann» er oversatt fra det greske ordet *eunoukhos*, som også kan oversettes med «evnukk». På noen språk, for eksempel gresk, kan ordet enten sikte til en mann som har blitt fratatt forplantningsevnen, eller ganske enkelt til en høytstående hoffmann. Hoffmenn som vokter eller oppvartet kongens koner og medhus-truer, kan ha vært kastret. Men dette var ikke et krav til andre hoffmenn, for eksempel kongens munnskjenk eller han som hadde oppsyn med skattene. Den etiopiske hoffmannen som Filip døpte, var tydeligvis en slik embetsmann, for han var satt over det kongelige skattkammer. Han var på en måte finansminister.

Etiopieren var også proselytt – det vil si en ikke-jøde som hadde begynt å tilbe Jehova. Han hadde nettopp vært i Jerusalem for å tilbe. (Apg 8:27) Av den grunn kan vi si at den etiopiske hoffmannen ikke kan ha vært evnukk i bokstavelig forstand, for Mose-loven tillot ikke at kastrete menn ble en del av Israels menighet. – 5. Mos 23:1.

«leste høyt fra profeten Jesaja». (Se rammen «Den etiopiske hoffmannen» på side 57.) Jehovas hellige ånd ledet Filip bort til mannens vogn. «Forstår du egentlig det du leser?» spurte han etiopieren. «Hvordan skulle jeg kunne det uten at noen forklarer det for meg?» svarte han. – Apg 8:26–31.

¹⁵ Etiopieren ba Filip om å sette seg i vognen hos ham. For en spennende samtale de må ha hatt! Det hadde lenge vært en gåte hvem som var 'sauen', eller 'tjeneren', i Jesajas profeti. (Jes 53:1–12) Mens de dro videre, forklarte Filip den etiopiske hoffmannen at denne profetien var blitt oppfylt på Jesus Kristus. I likhet med dem som

ble døpt på pinsedagen i år 33, visste etiopieren – som allerede var en jødisk proselytt – straks hva han måtte gjøre. «Se», sa han til Filip, «her er det vann. Er det noe som hindrer meg i å bli døpt?» Der og da døpte Filip ham.* (Se rammen «Dåp på 'et sted der det var vann'.») Etter dette ble Filip ledet til Asjdod, hvor han fortsatte å forkynne det gode budskap. – Apg 8:32–40.

DÅP PÅ «ET STED DER DET VAR VANN»

Hvordan foregår den kristne dåp? Noen tror at det er nok at den som skal døpes, får hodet stenket eller overøst med vann. Men den etiopiske hoffmannen ble døpt på et sted der det var mye vann, for beretningen sier: «Både Filip og hoffmannen *gikk ned i vannet*.» (Apg 8:36, 38) Det ville ikke ha vært nødvendig med så mye vann hvis det hadde holdt at hoffmannen fikk hodet stenket eller overøst med vann. Da hadde det jo vært nok med bare litt vann, for eksempel så mye vann som man hadde på en skinnflaske. Etiopieren hadde sikkert en slik flaske, for han reiste langs «en ørkenvei». – Apg 8:26.

Ifølge en ordbok betyr det greske ordet *baptizo* «å dyppe, å neddukke». (A *Greek-English Lexicon* av Liddell og Scott) Det Bibelen sier om dåp, stemmer overens med denne definisjonen. I Johannes 3:23 står det at Johannes døpte «i Aïnon, i nærheten av Salim, fordi det var *mye vann der*». I tråd med dette sier beretningen om Jesu dåp: «Med det samme [Jesus] *kom opp av vannet*, så han at himmelen delte seg.» (Mark 1: 9, 10) Det er derfor passende at de sanne kristne lar seg døpe ved å bli fullstendig neddukket i vann.

¹⁶ De kristne i vår tid har det privilegiet å delta i et arbeid som ligner på det arbeidet Filip utførte. De får ofte mulighet til å forkynne om Riket for folk de treffer uformelt, for eksempel når de er ute på reise. I mange tilfeller er det helt tydelig at det ikke er noen tilfeldighet at de treffer en som viser oppriktig interesse. Det er noe vi kan regne med, for Bibelen viser at englene leder forkynnelsesarbeidet, slik at budskapet når ut til «hver nasjon og hver stamme og hver språkgruppe og hvert folk». (Åp 14:6) Det at englene skulle lede forkynnelsesarbeidet, ble faktisk forutsagt av Jesus. I sin illust-

*Dette var ikke en impulsiv handling. Etiopieren var en jødisk proselytt, så han hadde allerede kjennskap til Skriftene, deriblant profetiene om Messias. Nå som han fikk lære om den rollen Jesus spiller i forbindelse med Guds hensikt, kunne han straks bli døpt.

16, 17. Hvilken rolle spiller englene i forkynnelsesarbeidet i dag?

«Gud, hvem du nå er, hjelp meg!»

rasjon om hveten og ugresset sa han at høsttiden er avslutningen på verdensordningen, og at «høstfolkene er engler». Han sa videre at disse åndeskapningene skulle «sanke sammen alle som får andre til å snuble, og alle som gjør det som er ondt, og ta dem bort fra hans rike». (Matt 13:37–41) Englene skulle også samle inn dem som ville få mulighet til å bli himmelske arvinger til Riket, og senere «en stor skare» av «andre sauer» – mennesker som Jehova ønsker å dra til sin organisasjon. – Åp 7:9; Joh 6:44, 65; 10:16.

¹⁷ Noe som viser at dette skjer, er at noen av dem vi treffer i forkynnelsesarbeidet, forteller at de har bedt til Gud om hjelp. En formiddag hadde to forkynnere med seg en liten gutt da de var ute og forkynte. Da de hadde tenkt å slutte for dagen, var gutten uvanlig ivrig etter å gå til det neste huset. Han gikk faktisk bort dit alene og banket på! En ung kvinne åpnet, og de to voksne gikk bort for å snakke med henne. Til deres overraskelse fortalte kvinnen at hun nettopp hadde bedt til Gud om at det måtte komme noen som kunne hjelpe henne til å forstå Bibelen. Det ble avtalt et bibelstudium med henne.

¹⁸ Som en som tilhører den kristne menighet, har du det privilegiet å samarbeide med englene i en tid da budskapet når ut til flere enn noen gang. Ta aldri dette som en selvfølge. Når du forkynner «det gode budskap om Jesus» med iver og utholdenhet, vil det gi deg stor glede. – Apg 8:35.

18. Hvorfor er tjenesten et privilegium?

Menigheten gikk «inn i en periode med fred»

Forfølgeren Saulus blir en ivrig forkynner

Basert på Apostlenes gjerninger 9:1–43

NOEN truende menn nærmer seg Damaskus. Det er tydelig at de har onde planer. De har tenkt å slepe Jesu disipler ut av hjemmene deres, binde dem, ydmyke dem og føre dem til Jerusalem for at de skal bli straffet av Sanhedrinet.

² Lederen deres, Saulus, har allerede blodskyld.* Kort tid tidligere hadde han stått og sett på og støttet steiningen av Stefanus, en av Jesu trofaste disipler. (Apg 7:57–8:1) Men Saulus er ikke fornøyd med bare å forfølge Jesu disipler i Jerusalem. Nå skal han sørge for at forfølgelsen sprer seg. Han har bestemt seg for å utrydde den farlige sekten som kalles «Veien». – Apg 9:1, 2; se rammen «Den myndigheten Saulus hadde i Damaskus» på side 61.

³ Plutselig blir Saulus omgitt av et strålende lys. Reisefellene hans ser lyset og blir helt målløse. Saulus blir slått med blindhet og faller til jorden. Han hører en stemme fra himmelen si: «Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg?» Lamslått spør Saulus: «Hvem er du, Herre?» Det svaret Saulus får, må virkelig gjøre dypt inntrykk på ham: «Jeg er Jesus, han som du forfølger.» – Apg 9:3–5; 22:9.

⁴ Hva kan vi lære av de første ordene Jesus sa til Saulus? Hvilken nytte kan vi ha av å undersøke det som skjedde i forbindelse med at Saulus ble omvendt? Og hva kan vi lære av det menigheten gjorde i den fredsperioden som fulgte etter Saulus' omvendelse?

«Hvorfor forfølger du meg?» (Apg 9:1–5)

⁵ Da Jesus stanset Saulus på veien til Damaskus, spurte han ikke: «Hvorfor forfølger du disiplene mine?» Som nevnt ovenfor spurte han:

*Se rammen «Fariseeren Saulus» på side 62.

- 1, 2. Hva hadde Saulus planer om å gjøre i Damaskus?
- 3, 4. (a) Hva skjedde med Saulus? (b) Hvilke spørsmål skal vi se på?
- 5, 6. Hva kan vi lære av det Jesus sa til Saulus?

«Hvorfor forfølger du meg?» (Apg 9:4) Ja, Jesus blir personlig berørt av de prøvelsene hans etterfølgere blir utsatt for. – Matt 25:34–40, 45.

⁶ Hvis du opplever vanskeligheter fordi du tror på Jesus, kan du være sikker på at både han og Jehova er klar over situasjonen din. (Matt 10:22, 28–31) Det er ikke sikkert Jehova fjerner prøvelsen her og nå. Husk at Jesus så at Saulus var medskyldig i Stefanus' død, og at Saulus slepte trofaste disipler ut av hjemmene deres i Jerusalem. (Apg 8:3) Likevel grep ikke Jesus inn der og da. Men gjennom Jesus ga Jehova Stefanus og de andre disiplene den styrken de trengte for å være trofaste.

⁷ Du kan også utholde forfølgelse hvis du gjør dette: (1) Bestem deg for å være lojal, uansett hva som måtte skje. (2) Be Jehova om hjelp. (Fil 4:6, 7) (3) Overlat hevn til Jehova. (Rom 12:17–21) (4) Stol på at Jehova vil gi deg den styrken du trenger for å holde ut, inn-til han fjerner prøvelsen. – Fil 4:12, 13.

«Saul, min bror! Herren ... har sendt meg» (Apg 9:6–17)

⁸ Etter at Jesus hadde besvart Saulus' spørsmål: «Hvem er du, Herre?», sa han til ham: «Reis deg og gå inn i byen, og der vil du få beskjed om hva du må gjøre.» (Apg 9:6) Den blinde Saulus ble ført til losjiet sitt i Damaskus, hvor han fastet og ba i tre dager. I mellomtiden fortalte Jesus om Saulus til en disippel i den byen, en mann som het Ananias, og «alle jødene som bodde der, hadde bare godt å si om ham». – Apg 22:12.

⁹ Tenk på de blandede følelsene Ananias må ha hatt! Den oppstandne Jesus Kristus, menighetens Hode, snakket til ham direkte og ga ham et spesielt oppdrag. For en ære, men hvilket oppdrag! Da Ananias fikk høre at han skulle ta kontakt med Saulus, svarte han: «Herre, mange har fortalt meg om denne

DEN MYNDIGHETEN SAULUS HADDE I DAMASKUS

Hvordan kunne Saulus ha myndighet til å arrestere kristne i en fremmed by? Sanhedrinet og øverstepresten hadde myndighet til å si hva som var rett og galt for jøder overalt, og øverstepresten hadde sannsynligvis myndighet til å få forbrytere utlevert. Det at Saulus hadde med seg brev fra øverstepresten, ville derfor få de eldste i synagogene i Damaskus til å samarbeide med ham. – Apg 9:1, 2.

Romerne hadde dessuten gitt jødene rett til å behandle sine egne juridiske saker. Det forklarer hvorfor jødene fem ganger kunne gi apostelen Paulus «39 slag». (2. Kor 11:24) Første Makkabeerbok nevner et brev som en romersk konsul skrev til Ptolemaios 8. i Egypt i 138 fvt. I brevet sto det: «Der- som noen landsforrædere skulle ha sloppet unna [fra Judea] og kommet til dere, skal de utleveres til øverstepresten Simeon, så han kan straffe dem etter landets lov.» (1. Makkabeerbok 15:21) I 47 fvt. slo Julius Cæsar fast at den myndigheten som tidligere var blitt gitt øverstepresten, var gyldig, og det samme gjaldt øversteprestens rett til å avgjøre de spørsmålene som kunne oppstå i forbindelse med jødenes skikker.

7. Hva må du gjøre for å utholde forfølgelse?

8, 9. Hva kan Ananias ha tenkt om det oppdraget han fikk?

mannen og om alt det onde han har gjort mot dine hellige i Jerusalem. Og her har han myndighet fra overprestene til å arrestere alle som påkaller ditt navn.» – Apg 9:13, 14.

¹⁰ Jesus irettesatte ikke Ananias for at han ga uttrykk for sin bekymring. Han ga ham i stedet klare instruksjoner. Og han viste ham hensyn ved å fortelle hvorfor han ville at han skulle utføre denne uvanlige oppgaven. Jesus sa om Saulus: «Jeg har utvalgt denne mannen som et redskap som skal bringe mitt navn ut til nasjonene og til konger og til Israels folk. Og jeg skal tydelig vise ham hvor mye han må lide for mitt

10. Hva lærer vi om Jesus av den måten han behandlet Ananias på?

FARISEEREN SAULUS

Første gang vi hører om den unge mannen som het Saulus, er i beretningen om steiningen av Stefanus. (Apg 7:58) Saulus kom fra Tarsus, hovedstaden i den romerske provinsen Kilikia, sør i dagens Tyrkia. Det var en stor jødisk koloni i den byen. Og Saulus skrev om seg selv: «Jeg er omskåret på den åttende dagen og er av Israels folk, av Benjamins stamme, en hebreer født av hebreere. Når det gjelder det å følge Loven, var jeg en fariseer.» Ja, han var sannsynligvis en høyt respektert jøde. – Fil 3:5.

Tarsus var en stor og velstående handelsby, et senter for gresk kultur. Siden Saulus vokste opp i den byen, kunne han gresk. Han fikk trolig grunnutdanningen sin ved en jødisk skole. Han lærte å bli teltmaker, et yrke som var veldig vanlig der han vokste opp. Det er godt mulig at han lærte dette håndverket i ungdommen av faren sin. – Apg 18:2, 3.

Apostlenes gjerninger viser også at Saulus var født som romersk borger. (Apg 22:25–28) Det betyr at en av forfedrene hans hadde skaffet seg en slik status. Vi vet ikke hvordan Saulus' familie ble romerske borgere. Men uan-

sett var dette et privilegium som gjorde at de hørte til blant den sosiale eliten der i provinsen. Saulus' bakgrunn og utdanning gjorde dermed at han hadde innpass i tre forskjellige kulturer – jødisk, gresk og romersk.

Saulus var sannsynligvis ikke mer enn 13 år da han flyttet de 84 milene til Jerusalem for å fortsette skolegangen. I Jerusalem studerte han «ved Gamaliels føtter». Gamaliel var en høyt respektert lærer i fariseernes tradisjon. – Apg 22:3.

Denne tilleggsutdanningen, som kan sammenlignes med universitetsutdanning i dag, innebar at man ble undervist i og pugget både Skriftene og jødernes muntlige lov. Hvis man gjorde det godt som en av Gamaliels elever, hadde man en lovende karriere foran seg,

og Saulus var tydeligvis en slik elev. Han skrev senere: «Jeg gjorde større framskritt i jødedommen enn mange jevnaldrende i mitt folk, og jeg var mye mer ivrig etter å fremme mine forfедres tradisjoner.» (Gal 1:14) Det var sikkert den entusiasmen Saulus hadde for jødiske tradisjoner, som gjorde ham til en kjent forfølger av den nyopprettede kristne menighet.

navns skyld.» (Apg 9:15, 16) Ananias gjorde med en gang som han fikk beskjed om. Han fant fram til forfølgeren Saulus og sa til ham: «Saul, min bror! Herren Jesus, som viste seg for deg på veien hit, har sendt meg for at du skal få synet tilbake og bli fylt med hellig ånd.» – Apg 9:17.

¹¹ Det er flere ting vi kan lære av det som skjedde i forbindelse med Jesus, Ananias og Saulus. Vi kan for eksempel lære at Jesus aktivt leder forkynnelsesarbeidet, slik han lofte. (Matt 28:20) Selv om han ikke snakker direkte til enkeltpersoner i dag, leder han forkynnelsen gjennom den trofaste slave, som han har satt over tjenestefolkene sine. (Matt 24:45–47) Under det styrende råds ledelse sendes det ut forkynnere og pionerer for at de skal finne dem som ønsker å vite mer om Kristus. Som nevnt i det forrige kapitlet er det mange som har bedt til Gud om hjelp, og som like etterpå har blitt kontaktet av Jehovas vitner. – Apg 9:11.

¹² Ananias tok lydig imot oppdraget og ble velsignet for det. Er du lydig mot befalingen om å vitne grundig, selv om oppdraget kan gjøre deg litt engstelig? For noen kan det å gå fra hus til hus og snakke med fremmede være skremmende. Andre synes det er en utfordring å forkynne for folk i forretningsdistrikter, på gaten eller via telefon eller brev. Ananias overvant sin frykt og fikk det privilegiet å hjelpe Saulus til å få den hellige ånd.* Ananias' tjeneste var vellykket, for han stolte på Jesus og betraktet Saulus som sin bror. Vi kan overvinne den frykten vi måtte ha, hvis vi i likhet med Ananias stoler på at Jesus leder forkynnelsesarbeidet, hvis vi viser andre empati, og hvis vi ser på selv de mest truende personer som våre potensielle brødre og søstre. – Matt 9:36.

‘Han begynte å forkynne at Jesus er Guds Sønn’ (Apg 9:18–30)

¹³ Saulus begynte raskt å gjøre forandringer i samsvar med det han hadde lært. Etter at han var blitt helbredet, ble han døpt, og han begynte å være mye sammen med disiplene i Damaskus. Men han gjorde mer. «Straks begynte han å forkynne i synagogene at Jesus er Guds Sønn.» – Apg 9:20.

*Den hellige ånds gaver ble vanligvis gitt videre gjennom apostlene. Men i denne uvanlige situasjonen ser det ut til at Jesus ga Ananias myndighet til å gi den hellige ånds gaver videre til Saulus. Etter at Saulus var blitt omvendt, gikk det en tid før han fikk kontakt med noen av de tolv apostlene. Men han var trolig aktiv i hele den perioden. Jesus sørget tydeligvis for at Saulus fikk den kraften han trengte for å kunne utføre sitt forkynnesoppdrag.

11, 12. Hva lærer vi av det som skjedde i forbindelse med Jesus, Ananias og Saulus?

13, 14. Hva kan du lære av Saulus hvis du er en som studerer Bibelen, men ennå ikke har blitt døpt?

¹⁴ Hvis du studerer Bibelen, men ennå ikke har blitt døpt, vil du da etterligne Saulus og være bestemt på å gjøre forandringer i samsvar med det du har lært? Saulus hadde riktignok personlig opplevd et mirakel som Jesus utførte, og det var uten tvil noe som motiverte ham til handling. Men det var også andre som så Jesu mirakler. En gruppe fariseere så for eksempel Jesus helbrede en mann som hadde en lam hånd, og det var mange jøder som visste at Jesus hadde oppreist Lasarus fra døden. Likevel var det mange av dem som ikke brydde seg og til og med var motstandere. (Mark 3:1–6; Joh 12:9, 10) Saulus, derimot, forandret seg. Hvorfor reagerte han positivt, når de andre ikke gjorde det? Fordi han fryktet Gud mer enn mennesker og virkelig satte pris på at Jesus hadde vist ham barmhjertighet. (Fil 3:8) Hvis du reagerer på samme måte, vil du ikke la noe hindre deg i å delta i forkynnelsesarbeidet og kvalifisere deg til å bli døpt.

¹⁵ Kan du forestille deg hvor overrasket, sjokkert og rasende folk må ha blitt da Saulus begynte å forkynne om Jesus i synagogene? «Er ikke dette den mannen som brutalt forfulgte dem i Jerusalem som påkaller dette navnet?» spurte de. (Apg 9:21) Da Saulus forklarte hvorfor han hadde forandret holdning til Jesus, 'beviste han på en logisk måte at Jesus er Kristus'. (Apg 9:22) Men logikk er ikke noen universalnøkkel. Logikk kan ikke alltid åpne hjertet og sinnet til stolte eller tradisjonsbundne mennesker og få dem til å tenke annerledes. Saulus ga likevel ikke opp.

¹⁶ Tre år senere ble Saulus fremdeles motarbeidet av jødene i Damaskus. Til slutt la de planer om å drepe ham. (Apg 9:23; 2. Kor 11:32, 33; Gal 1:13–18) Da han fikk vite om det, valgte han å forlate byen i stillhet. Han ble firt ned gjennom en åpning i bymuren i en kurv. Lukas omtaler dem som hjalp Saulus med å rømme den natten, som Saulus' disipler. (Apg 9:25) Disse ordene tyder på at i hvert fall noen av dem som hørte Saulus forkynne i Damaskus, reagerte positivt på budskapet og ble Kristi etterfølgere.

¹⁷ Da du første gang fortalte familien din, vennene dine og andre om alt det fine du lærte, hadde du kanskje trodd at alle skulle forstå Bibelens sannhet, siden den er så logisk. Det kan være at noen gjorde det, men ikke alle. Ja, din nærmeste familie behandlet deg kanskje som en fiende. (Matt 10:32–38) Men hvis du går inn for å bli flinkere til å resonnere ut fra Skriftene og fortsette å ha en kristen oppførsel, kan til og med de som motarbeider deg, komme til å forandre innstilling. – Apg 17:2; 1. Pet 2:12; 3:1, 2, 7.

15, 16. Hva gjorde Saulus i synagogene, og hvordan reagerte jødene i Damaskus?

17. (a) Hvordan reagerer folk på Bibelens sannhet? (b) Hva bør vi gå inn for å gjøre, og hvorfor?

¹⁸ Da Saulus kom til Jerusalem og forsøkte å slutte seg til disiplene, var de forståelig nok skeptiske. Men da Barnabas gikk god for ham, aksepterte disiplene ham, og han ble værende hos dem en tid. (Apg 9: 26–28) Saulus var taktfull, men han skammet seg ikke over det gode budskap. (Rom 1:16) Han forkynte frimodig i Jerusalem, hvor han tidligere hadde satt i gang en voldsom forfølgelse av Jesu Kristi disipler. Jødene i Jerusalem innså nå til sin store overraskelse at han som hadde kjempet for deres sak, var blitt en kristen, og de ville få ham drept. Beretningen sier: «Da brødrene fikk vite dette, førte de ham ned til Cæsarea og sendte ham til Tarsus.» (Apg 9:30) Saulus fulgte den veiledningen Jesus ga gjennom menigheten, og det var noe som var bra både for Saulus og for menigheten.

¹⁹ Legg merke til at Barnabas tok initiativet til å hjelpe Saulus. Denne vennlige handlingen førte helt sikkert til at disse to ivrige tjenerne for Jehova ble gode venner. Hjelper du nye i menigheten, slik Barnabas gjorde? Samarbeider du med dem i felttjenesten, og hjelper du dem til å gå framover åndelig sett? Da vil du bli rikt belønnet. Hvis du er en ny forkynner, tar du da imot den hjelpen du blir tilbudt, slik Saulus gjorde? Når du samarbeider med mer erfarne forkynnere, vil du bli flinkere i tjenesten, oppleve større glede og knytte vennskapsbånd som kan vare hele livet.

«Mange begynte å tro» (Apg 9:31–43)

²⁰ Etter at Saulus var blitt en kristen og hadde forlatt Jerusalem i god behold, «gikk menigheten i hele Judea og Galilea og Samaria inn i en periode med fred». (Apg 9:31) Hvordan utnyttet disiplene denne 'gunstige tiden'? (2. Tim 4:2) Beretningen sier at de «ble bygd opp». Apostlene og andre ansvarlige brødre styrket disiplenes tro og tok ledelsen, og menigheten «vandret i dyp respekt for Jehova og ble styrket av den hellige ånd». Peter brukte for eksempel tiden til å styrke disiplene i byen Lydda på Saron-sletten. De anstrengelsene han gjorde seg, førte til at mange «begynte å tro på Herren». (Apg 9:32–35) Disiplene ble ikke distraheret av personlige gjøremål. De gikk inn for å hjelpe hverandre og forkynne det gode budskap. Resultatet var at menigheten «fortsatte å vokse».

²¹ På slutten av 1900-tallet gikk Jehovas vitner i mange land inn i en lignende «periode med fred». Regimer som hadde undertrykt Guds folk i flere tiår, forsvant plutselig, og det ble lettere å forkynne i

18, 19. (a) Hva førte det til at Barnabas gikk god for Saulus? (b) Hvordan kan vi etterligne Barnabas og Saulus?

20, 21. Hvordan har Guds tjenere, både før og nå, utnyttet 'perioder med fred' på best mulig måte?

land hvor arbeidet hadde vært forbudt. Titusener av vitner benyttet muligheten til å forkynne offentlig, og det med imponerende resultater.

²² Gjør du god bruk av den friheten du har? Hvis du bor i et land hvor det er religionsfrihet, vil Satan prøve å få deg til å bruke tiden på å oppnå materiell rikdom i stedet for på å tjene Jehova. (Matt 13:22) Men ikke bli distraheret! Gjør god bruk av den relativt fredelige perioden du nå kanskje opplever. Se på den som en mulighet til å vitne grundig og til å bygge opp menigheten. Husk at situasjonen kan forandre seg før du vet ordet av det.

²³ Tenk på det som skjedde med en disippel som het Tabita, eller Dorkas.* Hun bodde i Joppe, en by ikke så langt fra Lydda. Denne trofaste søsteren brukte tiden og ressursene sine på en klok måte – «hun gjorde mange gode gjerninger og ga mange gaver til de fattige». Men plutselig ble hun syk og døde. Mange av disiplene i Joppe sørget over hennes død, spesielt de enkene som hun hadde vist godhet. Da Peter kom til det huset hvor kroppen hennes ble gjort i stand til begravelsen, utførte han et mirakel som aldri før var blitt utført av noen av Jesu Kristi apostler. Peter ba en bønn, og deretter vekket han Tabita til live igjen! Kan du forestille deg den gleden enkene og de andre

disiplene følte da Peter kalte dem inn i rommet og stilte henne levende fram for dem? Dette må ha styrket dem til å takle de prøvelsene som lå foran dem. Miraklet ble forståelig nok «kjent i hele Joppe, og mange begynte å tro på Herren». – Apg 9: 36–42.

²⁴ Vi kan lære to viktige ting av denne rørende beretningen om Tabita. (1) Livet er usikkert. Det er derfor viktig at vi skaper oss et godt navn hos Gud mens vi har mulighet til det. (Fork 7:1) (2) Oppstandelseshåpet er et sikkert håp. Jehova la merke til alt det gode Tabita hadde gjort, og han belønnet henne. Han vil også huske vårt harde arbeid og gi oss livet til-

*Se rammen «Tabita – 'hun gjorde mange gode gjerninger'» på side 67.

22. Hvordan kan du utnytte den friheten du har, på best mulig måte?

23, 24. (a) Hva lærer vi av beretningen om Tabita? (b) Hva bør vi være fast bestemt på?

Hvordan kan du etterligne Tabita?

bake hvis vi skulle miste det før Harmageddon. (Hebr 6:10) La oss derfor, enten vi opplever «vanskelige tider» eller «en periode med fred», fortsette å vitne grundig om Kristus. – 2. Tim 4:2.

TABITA – «HUN GJORDE MANGE GODE GJERNINGER»

Tabita tilhørte den kristne menigheten i havnebyen Joppe. Hun var høyt elsket av sine brødre og søstre, for «hun gjorde mange gode gjerninger og ga mange gaver til de fattige». (Apg 9:36) Det var vanlig blant jøder som bodde på steder med en blandet befolkning av jøder og ikke-jøder, å ha to navn – ett hebraisk eller arameisk og ett gresk eller latinsk. Tabita hadde også to navn. Det greske navnet hennes, «Dorkas», ble gjengitt med «Tabita» på arameisk. Begge navnene betyr «gaselle».

Det fortelles at Tabita ble syk og plutselig døde. I samsvar med det som var vanlig på den tiden, ble kroppen vasket før den ble begravet. Hun ble lagt i et rom ovenpå, sannsynligvis i sitt eget hus. På grunn av det varme klimaet i Midtøsten måtte begravelser finne sted enten den dagen personen døde, eller dagen etter. De kristne i Joppe hadde hørt at apostelen Peter var i Lydda, som lå i nærheten. Han kunne rekke fram til Joppe før Tabita skulle begraves, for avstanden mellom de to byene var bare 18 kilometer – omkring fire timers gange. Så menigheten sendte to menn for å be Peter om å skynde seg og komme. (Apg 9:37, 38) En bibelforsker skriver: «I den tidlige jødedommen var det vanlig å sende ut utsendinger to og to, blant annet fordi den ene da kunne bekrefte det den andre sa.»

Hva skjedde da Peter kom fram? Beretningen sier: «De [førte] ham opp i rommet ovenpå, og alle enkene samlet seg rundt ham. De gråt og

viste fram mange kjortler og kapper som Dorkas hadde laget mens hun levde.» (Apg 9:39) En av grunnene til at de andre i menigheten var så glad i Tabita, var at hun pleide å sy klær til dem. Hun laget kjortler, som ble brukt som underklær, og også kapper, som man hadde over kjortelen. Vi vet ikke om Tabita kjøpte stoffene til disse klesplaggene selv, eller om hun bare utførte arbeidet. Men hun var i hvert fall høyt elsket fordi hun var så snill og god og «ga mange gaver til de fattige».

Det Peter så i rommet ovenpå, må ha gjort dypt inntrykk på ham. «Dette var sorg som var helt annerledes enn den sorgen som var i huset til Jairus, hvor det var støyende gråtekoner og fløytespillere», skrev den greskkyndige Richard Lenski. «Dette var ikke tilgjort sorg.» (Matt 9:23) Den var ekte og oppriktig. Siden vi ikke hører noe om en ektemann, er det mange som mener at Tabita var ugift.

Da Jesus sendte ut apostlene, ga han dem også makt til å 'oppreise døde'. (Matt 10:8) Peter hadde sett Jesus utføre slike mirakler. Han så for eksempel at Jesus vekket opp Jairus' datter. (Mark 5:21–24, 35–43) Men vi har ingen beretning som forteller at en apostel hadde oppreist noen fra døden, før dette. Men nå sendte Peter de andre ut av rommet og ba en inntrengende bønn. Deretter åpnet Tabita øynene og satte seg opp. For en glede de kristne i Joppe må ha følt da Peter viste dem at deres kjære Tabita nå var i live! – Apg 9:40–42.

DEL 3 • APOSTLENES GJERNINGER 10:1-12:25

‘FOLK FRA NASJONENE TOK IMOT GUDS ORD’ APOSTLENES GJERNINGER 11:1

Ville de jødene som fulgte Jesus, være innstilt på å forkynne det gode budskap for uomskårne ikke-jøder? I denne delen skal vi se hvordan Jehovas ånd åpnet de kristnes hjerte og hjalp dem til å overvinne fordommer, noe som satte fart i arbeidet med å forkynne for alle nasjonene.

‘Gud gjør ikke forskjell på folk’

Uomskårne ikke-jøder får høre budskapet

Basert på Apostlenes gjerninger 10:1–11:30

ÅRET er 36 evt. Peter har i noen dager vært gjest i et hus ved havet i byen Joppe. I den varme høstsolen har han gått opp på det flate taket for å be. Det at han er villig til å bo i dette huset, viser til en viss grad at han ikke har fordommer. Huseieren, en mann som heter Simon, er nemlig garver, og det er ikke alle jøder som ville ha bodd hos en slik mann.* Peter kommer likevel snart til å lære noe viktig om at Jehova ikke gjør forskjell på folk.

² Mens Peter ber, kommer han i transe. Det han får se i et syn, ville ha sjokkert enhver jøde. Han ser noe som ser ut som en stor linduk, komme ned fra himmelen, og i den er det dyr som ifølge Loven er urene. Peter blir bedt om å slakte og spise, men han svarer: «Jeg har aldri spist noe besmittet og urent.» Hele tre ganger får han befalingen: «Slutt med å kalle det som Gud har rensset, for urent.» (Apg 10:14–16) Dette synet gjør Peter forvirret, men bare for en kort stund.

³ Hva betydde det synet Peter fikk? Det er viktig at vi forstår det, for dette synet lærer oss en grunnleggende sannhet om hvordan Jehova ser på mennesker. Som sanne kristne kan vi ikke vitne grundig om Guds rike hvis vi ikke ser på våre medmennesker på samme måte som Jehova gjør. For å forstå hva Peters syn betyr, må vi se nærmere på de viktige hendelsene i forbindelse med synet.

Han «ba ofte inderlige bønner til Gud» (Apg 10:1–8)

⁴ Peter visste ingenting om at en mann som het Kornelius, dagen før hadde fått et syn fra Gud. Denne mannen bodde i Cæsarea, omkring fem mil nord for Joppe. Han var offiser i den romerske hæren og «var gudfryktig».[#] Han var også en god familiefar, for han «tilba Gud sammen med hele sin husstand». Kornelius var ikke en jødisk

*Noen jøder så ned på garvere fordi de i sitt yrke tok på dyrehud og kadavre og stoffer som ble oppfattet som motbydelige. Garvere fikk ikke komme inn i templet, og arbeidsplassen deres måtte ligge minst 20 meter utenfor byen. Det kan til dels forklare hvorfor Simons hus lå «ved havet». – Apg 10:6.

[#]Se rammen «Kornelius og den romerske hæren» på side 70.

1–3. Hva ser Peter i et syn, og hvorfor er det viktig å forstå hva synet betyr?

4, 5. Hvem var Kornelius, og hva skjedde en gang mens han ba?

proselytt, men en uomskåret ikke-jøde. Likevel brydde han seg om fattige jøder, og han ga dem materiell hjelp. Denne oppriktige mannen «ba ofte inderlige bønner til Gud». – Apg 10:2.

⁵ Omkring klokken tre om ettermiddagen ba Kornelius til Gud. Da fikk han et syn der en engel sa til ham: «Gud har lagt merke til dine bønner og de gavene du har gitt til de fattige.» (Apg 10:4) Kornelius sendte så noen menn for å hente apostelen Peter, slik engelen hadde gitt ham beskjed om. Som en uomskåret ikke-jøde skulle Kornelius nå gå inn gjennom en dør som tidligere hadde vært stengt for ham. Han skulle få høre budskapet om frelse.

KORNELIUS OG DEN ROMERSKE HÆREN

Den romerske provinsen Judeas administrative og militære hovedkvarter lå i Cæsarea. Troppene under stattholderens kommando besto av mellom 500 og 1000 ryttere og 5 kohorter, eller grupper, med fotsoldater. En kohort besto av opptil 600 soldater. Disse soldatene ble vanligvis rekruttert blant dem som var underlagt romersk styre, og som ikke hadde romersk borgerskap. De fleste gjorde tjeneste i Cæsarea, men det fantes små garnisoner rundt om i hele Judea. Én kohort var permanent stasjonert i Antoniaborgen i Jerusalem for å vokte tempelhøyden og byen. De romerske styrkene i Jerusalem ble forsterket under de jødiske høytidene, i tilfelle opptøyer.

En offiser hadde kommando over rundt 100 soldater. Den greske teksten til Apostlenes gjerninger 10:1 sier at Kornelius var en offiser i den såkalte italienske hæravdeling, som sannsynligvis var stasjonert i Cæsarea. Denne avdelingen kan ha vært Den andre italienske kohort av frivillige romerske borgere.* Offiserer hadde betydelig sosial og militær status, og de var velstående. De tjente kanskje 16 ganger mer enn en vanlig soldat.

*Det latinske navnet er *Cohors II Italica voluntariorum civium Romanorum*. Det kan bekreftes at avdelingen var i Syria i år 69 evt.

⁶ Besvarer Gud bønnene til oppriktige mennesker i dag som ønsker å bli kjent med ham? Tenk over denne opplevelsen: En kvinne i Albania tok imot et nummer av *Vakttårnet* som inneholdt en artikkel om barneoppdragelse.* Hun sa til den forkynneren som kom til henne: «Du vil ikke tro det, men jeg ba nettopp til Gud om hjelp til å oppdra døtrene mine. Og han sendte deg! Det var akkurat det jeg trengte!» Kvinnen og døtrene hennes begynte å studere Bibelen, og senere begynte også mannen hennes å studere.

⁷ Er dette et enkelttilfelle? Slett ikke! Slike hendelser finner sted om og om igjen over hele verden – altfor ofte til at det kan forklares som tilfeldigheter. Hva forteller det oss? For det første viser det at Jehova svarer når oppriktige mennesker ber til ham. (1. Kong 8:41–43; Sal 65:2) For det andre viser det at englene støtter oss i forkynnelsesarbeidet. – Åp 14:6, 7.

«Peter ... var forvirret» (Apg 10:9–23a)

⁸ Mens Peter fortsatt var oppe på taket

*Artikkelen «Pålitelige råd om barneoppdragelse» sto i nummeret for 1. november 2006, sidene 4–7.

6, 7. (a) Fortell en opplevelse som viser at Gud besvarer bønnene til oppriktige mennesker som ønsker å bli kjent med ham. (b) Hva viser slike opplevelser?

8, 9. Hva sa den hellige ånd til Peter, og hvordan reagerte han?

og «var forvirret og lurte på hva det synet han hadde sett, skulle bety, kom de mennene som var sendt av Kornelius». (Apg 10:17) Ville Peter, som tre ganger hadde nektet å spise mat som ifølge Loven var uren, være villig til å bli med disse mennene og gå inn i huset til en ikke-jøde? På en eller annen måte brukte Gud den hellige ånd for å vise Peter hva Han ville at han skulle gjøre. Det ble sagt til Peter: «Det er tre menn her som spør etter deg. Reis deg, gå ned og bli med dem uten å nøle, for jeg har sendt dem.» (Apg 10:19, 20) Synet av de urene dyrene forberedte uten tvil Peter på å la seg lede av den hellige ånd.

⁹ Da Peter fikk høre at Kornelius hadde fått beskjed fra Gud om å sende bud etter ham, ba han de ikke-jødiske sendebudene om å «komme inn og være hans gjester». (Apg 10:23a) Den lydige apostelen hadde allerede begynt å justere sitt syn etter Guds vilje.

¹⁰ Den dag i dag leder Jehova sitt folk gradvis framover. (Ordsp 4:18) Ved sin hellige ånd leder han «den trofaste og kloke slave». (Matt 24:45) Av og til blir vår forståelse av Guds Ord gjort klarere eller det blir gjort visse organisasjonsmessige forandringer. Det er klokt av oss å spørre oss selv: Hvordan reagerer jeg på slike justeringer? Underordner jeg meg Guds ånds ledelse i slike spørsmål?

Peter «ga beskjed om at de skulle bli døpt» (Apg 10:23b–48)

¹¹ Dagen etter at Peter fikk synet, dro han til Cæsarea sammen med ni andre – Kornelius' tre sendebud og seks jødiske brødre fra Joppe. (Apg 11:12) Kornelius ventet Peter, så han hadde samlet «slektninger og nære venner» – som høyst sannsynlig var hedninger. (Apg 10:24) Da Peter kom fram, gjorde han noe som tidligere ville ha vært utenkelig for ham – han gikk inn i huset til en hedning, en uomskåret ikke-jøde! Peter sa: «Dere vet godt at det ikke er tillatt for en jøde å være sammen med eller besøke noen som tilhører et annet folk. Men Gud har vist meg at jeg ikke skal kalle noe menneske besmittet eller urent.» (Apg 10:28) Peter forsto nå at det synet han hadde fått, ikke bare skulle lære ham hva slags mat man kunne spise. Han skulle «ikke ... kalle noe *menneske* [ikke engang en ikke-jøde] besmittet».

¹² Det var en forsamling som fulgte interessert med når Peter talte. «Nå er vi alle samlet framfor Gud for å høre alt det Jehova har pålagt deg å si», sa Kornelius. (Apg 10:33) Hvordan ville du ha reagert hvis en interessert sa dette til deg? Peter innledet med disse viktige ordene: «Nå skjønner jeg virkelig at Gud ikke gjør forskjell på folk, men han tar imot

10. Hvordan leder Jehova sitt folk, og hvilke spørsmål bør vi stille oss selv?

11, 12. Hva gjorde Peter da han kom til Cæsarea, og hva hadde han lært?

alle som har dyp respekt for ham og gjør det som er rett, uansett hvilken nasjon de tilhører.» (Apg 10:34, 35) Peter hadde lært at avstamning, nasjonalitet eller andre ytre faktorer ikke har noe å si for hvordan Gud ser på mennesker. Peter fortsatte talen med å forkynne om Jesu tjeneste, død og oppstandelse.

¹³ Nå skjedde det noe helt spesielt: «Mens Peter fortsatt snakket», kom den hellige ånd over «folk fra nasjonene». (Apg 10:44, 45) Vi finner ingen andre eksempler i Bibelen på at noen fikk den hellige ånd *før* de ble døpt. Peter forsto at dette var et tegn på Guds godkjennelse, og han ga beskjed om «at de [denne gruppen av ikke-jøder] skulle bli døpt». (Apg 10:48) Omvendelsen av disse ikke-jødene i år 36 markerte slutten på den perioden da jødene hadde stått i et spesielt forhold til Gud. (Dan 9: 24–27) Da Peter tok ledelsen ved denne anledningen, brukte han den tredje og siste av «nøklerne til himmelens rike». (Matt 16:19) Denne nøkkelten åpnet døren for uomskårne ikke-jøder, slik at de kunne bli åndssalvede kristne.

¹⁴ Vi som er forkynnere av Riket i dag, vet at 'Gud ikke gjør forskjell på folk'. (Rom 2:11) Han vil at «alle slags mennesker skal bli frelst». (1. Tim 2:4) Så vi må aldri dømme noen etter det vi ser. Vårt oppdrag går ut på å vitne grundig om Guds rike, og det innebærer å forkynne for *alle* mennesker, uansett etnisk tilhørighet, nasjonalitet, utseende eller religiøs bakgrunn.

‘De kom ikke med flere innvendinger, og de æret Gud’ (Apg 11:1–18)

¹⁵ Peter satte kursen mot Jerusalem – uten tvil ivrig etter å fortelle om det som hadde skjedd. Men nyheten om at uomskårne ikke-jøder hadde «tatt imot Guds ord», nådde tydeligvis fram før ham, for like etter at han var kommet dit, «begynte ... de som var tilhengere av omskjærelsen, å kritisere ham». De var opprørt fordi han «gikk inn i huset til menn som ikke var omskåret, og spiste sammen med dem». (Apg 11: 1–3) Saken handlet ikke om at ikke-jøder hadde blitt disipler av Jesus. Problemet var at de jødiske disiplene insisterte på at ikke-jøder måtte holde Loven – innbefattet det den sa om omskjærelse – for å tilbe Jehova på en akseptabel måte. Det var tydeligvis vanskelig for noen jødiske disipler å gi slipp på Moseloven.

¹⁶ Hvordan forsvarte Peter det han hadde gjort? Ifølge Apostlenes gjerninger 11:4–16 la han fram fire beviser for at det som hadde skjedd,

13, 14. (a) Hva var det som var så spesielt da Kornelius og andre ikke-jøder ble omvendt i år 36? (b) Hvorfor må vi aldri dømme noen etter det vi ser?

15, 16. Hvorfor begynte noen jødekristne å kritisere Peter, og hvordan forsvarte han det han hadde gjort?

ble ledet av Gud: (1) det synet han hadde fått fra Gud (versene 4–10), (2) den hellige ånds befaling (versene 11, 12), (3) engelens besøk hos Kornelius (versene 13, 14) og (4) det at ikke-jøder hadde fått den hellige ånd (versene 15, 16). Peter avsluttet med et tankevekkende spørsmål: «Når altså Gud ga dem [troende ikke-jøder] den samme gaven [den hellige ånd] som han ga oss [jødene] som har kommet til tro på Herren Jesus Kristus – hvordan kunne da jeg hindre Gud?» – Apg 11:17.

¹⁷ Det Peter sa, var en avgjørende prøve for disse jodekristne. Ville de kvitte seg med ethvert spor av fordommer og ta imot de nydøpte ikke-jødene som sine kristne trosfeller? Beretningen sier: «Da de [apostlene og andre jodekristne] hørte dette, kom de ikke med flere innvendinger, og de æret Gud og sa: 'Så har da Gud også gitt folk fra nasjonene mulighet til å angre og få liv.'» (Apg 11:18) Denne positive innstillingen førte til at enheten i menigheten ble bevart.

¹⁸ Det kan være en utfordring å bevare enheten i dag, for de sanne kristne kommer fra «alle nasjoner og stammer og folk og språk». (Åp 7:9) Mange menigheter består derfor av mennesker med forskjellig etnisk tilhørighet, kultur og bakgrunn. Vi bør spørre oss selv: Har jeg virkelig kvittet meg med alle fordommer? Har jeg bestemt meg for at ikke noe av det som skaper splittelse i denne verden – deriblant nasjonalisme, patriotisme, kulturstolthet og rasisme – skal få påvirke den måten jeg behandler mine kristne brødre og søstre på? Husk hva som skjedde med Peter (Kefas) noen år etter at de første uomskårne ikke-jøder ble omvendt. Han lot seg påvirke av andres fordommer og «holdt seg unna» ikke-jødiske kristne. Paulus måtte derfor irettesette ham. (Gal 2:11–14) La oss alltid være på vakt mot den faren som fordommer utgjør.

Antiochia i Syria lå ved elven Orontes, omkring 50 mil nord for Jerusalem og omkring 3 mil fra havnebyen Selevkia ved Middelhavet når man fulgte elvens løp. (Apg 13:4) Selevkos 1. Nikator, den første herskeren i selevkidenes rike, grunnla Antiochia i år 300 fvt. Som dette rikets hovedstad fikk Antiochia snart stor betydning. I år 64 fvt. sørget den romerske generalen Pompeius for at Syria ble en romersk provins med Antiochia som hovedstad. I det første århundre ble denne storbyen rangert som den tredje største og den tredje mest velstående byen i Romerriket, etter Roma og Alexandria.

Antiochia var både et kommersielt og et politisk senter. Varer fra hele Syria ble fraktet til denne byen før de ble eksportert videre til andre land ved Middelhavet. En bibelkommentator sier: «Siden den lå i nærheten av grensen mellom det området som var bebodd av grekere og romere, og statene i øst, var den mer kosmopolitisk enn de fleste hellenistiske byene.» Det bodde mange jøder i Antiochia, og ifølge den jødiske historieskriveren Flavius Josefus gjorde de mange av de grekerne som bodde der, til proselytter.

17, 18. (a) Hvordan var det Peter sa, en prøve for de jødiske kristne? (b) Hvorfor kan det være en utfordring å bevare enheten i menigheten, og hvilke spørsmål bør vi stille oss selv?

«Mange ble troende» (Apg 11:19–26a)

¹⁹ Begynte Jesu etterfølgere å forkynne for uomskårne ikke-jøder? Legg merke til hva som senere skjedde i Antiokia i Syria.* Denne byen hadde en stor jødisk koloni, men det var få konflikter mellom jøder og ikke-jøder der. Den gode atmosfæren i byen utgjorde et godt grunnlag for forkynnelse for ikke-jøder. Det var her noen jødiske disipler begynte å forkynne det gode budskap «for dem som snakket gresk». (Apg 11: 20) De forkynnte ikke bare for gresktalende jøder, men også for uomskårne ikke-jøder. Jehova velsignet arbeidet, og «mange ble troende». – Apg 11:21.

²⁰ Menigheten i Jerusalem sendte Barnabas til Antiokia for at han skulle forkynne for de mottagelige menneskene der. Men interessen var så stor at han måtte ha hjelp. Hvem var vel bedre i stand til å hjelpe ham enn Saulus, som skulle bli en apostel for nasjonene? (Apg 9:15; Rom 1:5) Ville Barnabas se på Saulus som en konkurrent? Nei, Barnabas viste at han var en beskjeden mann. Han tok initiativet til å reise til Tarsus, finne Saulus og ta ham med tilbake til Antiokia, slik at han kunne hjelpe til. I ett år samarbeidet de om å bygge opp menigheten der. – Apg 11:22–26a.

²¹ Hvordan kan vi vise beskjedenhet når vi utfører vår tjeneste? Denne egenskapen innebærer at vi innser våre begrensninger. Alle har sine sterke og sine svake sider. Noen er for eksempel flinke til å forkynne uformelt eller fra hus til hus, men synes kanskje det er vanskelig å foreta gjenbesøk eller å starte bibelstudier. Kanskje du kan be om hjelp hvis du ønsker å forbedre visse sider ved tjenesten din. Hvis du gjør det, vil du sannsynligvis oppnå bedre resultater og få større glede i tjenesten. – 1. Kor 9:26.

De skulle sende «nødhjelp til brødrene» (Apg 11:26b–30)

²² Det var i Antiokia at «disiplene ved Guds ledelse for første gang ble kalt kristne». (Apg 11:26b) Dette gudgitte navnet er en god beskrivelse av Kristi disipler. Etter hvert ble stadig flere fra nasjonene kristne. Ble de jødiske og de ikke-jødiske kristne knyttet sammen i et forent brorskap? Tenk over hva som skjedde da det inntraff en alvorlig matmangel

*Se rammen «Antiokia i Syria» på side 73.

19. Hvem forkynnte de jødiske kristne i Antiokia for, og hva ble resultatet?

20, 21. Hvordan viste Barnabas at han var beskjeden, og hvordan kan vi vise en lignende beskjedenhet i vår tjeneste?

22, 23. Hvordan ga brødrene i Antiokia uttrykk for sin broderkjærlighet, og hvordan gjør Guds folk det samme i dag?

**«Kornelius ventet dem, og han havde samlet
slektninger og nære venner.»**

– Apostlenes gjerninger 10:24

omkring år 46.* Matmangel var noe som gikk hardt ut over de fattige, siden de verken hadde oppsparte midler eller ekstra mat. Under denne matmangelen hadde de jødekristne som bodde i Judea, behov for hjelpeforsyninger, for mange av dem var sannsynligvis fattige. Da brødrene i Antiokia – deriblant de ikke-jødiske kristne – fikk høre om dette behovet, sendte de «nødhjelp til brødrene i Judea». (Apg 11:29) For et flott uttrykk for broderkjærlighet!

²³ Det forholder seg på samme måte blant Guds folk i dag. Når vi hører at våre brødre og søstre er i nød – enten i vårt eget område eller i et annet land – gjør vi det vi kan for å hjelpe dem. Utvalget ved de forskjellige avdelingskontorene sørger raskt for at det blir opprettet nødhjelpsutvalg som kan hjelpe trossfeller som blir rammet av naturkatastrofer, for eksempel orkaner, jordskjelv og tsunamier. All slik nødhjelp viser at vi tilhører et ekte brorskap. – Joh 13:34, 35; 1. Joh 3:17.

²⁴ Som sanne kristne forstår vi betydningen av det synet Peter fikk på et hustak i Joppe i det første århundre. Vi tilber en Gud som ikke gjør forskjell på folk. Han ønsker at vi skal vitne grundig om hans rike. Det innebærer at vi må forkynne for alle mennesker, uansett etnisk tilhørighet, nasjonal bakgrunn eller sosial status. La oss derfor være fast bestemt på å gi alle som vil høre, mulighet til å reagere positivt på det gode budskap. – Rom 10:11–13.

*Den jødiske historieskriveren Josefus nevner denne store matmangelen, som inntraff i keiser Claudius' regjeringstid (41–54 evt.).

24. Hvordan kan vi vise at vi forstår betydningen av det synet Peter fikk?

Når våre brødre og søstre er i nød, gjør vi det vi kan for å hjelpe dem

«Jehovas ord fortsatte å ha framgang»

*Peter blir utfridd, og de kristne fortsetter å
forkynne det gode budskap til tross for forfølgelse*

Basert på Apostlenes gjerninger 12:1–25

DEN massive jernporten smeller igjen bak Peter. Mellom to romerske fangevoktere blir han ført til cellen i lenker. Der blir han værende i mange lange timer, kanskje i flere dager, uten å vite hva som kommer til å skje med ham. Det er ikke mye annet han har å feste blikket på enn murene, gitteret, lenkene og fangevokterne.

² Det ser dystert ut for Peter. Kong Herodes Agrippa 1. ønsker å få tatt livet av ham.* Etter påsken vil han føre Peter fram for folket. Dødsdommen over ham skal være en gave til folket for å glede dem. Dette er ikke noen tom trussel. En av de andre apostlene – Jakob – har nylig blitt henrettet av den samme herskeren.

³ Det er kvelden før den planlagte henrettelsen. Hva tenker Peter der han sitter i den mørke fengselscellen? Tenker han på at Jesus noen år tidligere sa til ham at han en dag kom til å bli bundet og ført dit han ikke ville – til sin død? (Joh 21:18, 19) Han lurte kanskje på om den tiden nå har kommet.

⁴ Hva ville du ha følt hvis du hadde vært i samme situasjon som Peter? Mange ville sikkert ha gitt opp og tenkt at situasjonen var håpløs. Men er det egentlig noen som helst situasjon som virkelig er håpløs for en sann etterfølger av Jesus Kristus? Hva kan vi lære av hvordan Peter og hans kristne trosfeller reagerte når de ble forfulgt? La oss se.

‘Menigheten ba inderlig’ (Apg 12:1–5)

⁵ Som vi så i det forrige kapitlet, skjedde det en spennende utvikling i den kristne menighet da den ikke-jødiske Kornelius og familien hans ble omvendt. Men ikke-kristne jøder må ha blitt sjokkert over å få vite

*Se rammen «Kong Herodes Agrippa 1.» på side 79.

1–4. Hvilken vanskelig situasjon er Peter i, og hva ville du ha følt hvis du hadde vært i samme situasjon?

5, 6. (a) Hvorfor og hvordan angrep kong Herodes Agrippa 1. den kristne menighet?
(b) Hvorfor var Jakobs død en prøve for menigheten?

at mange jødiske kristne nå tilba Gud helt åpenlyst sammen med ikke-jøder.

⁶ Herodes, en utspekulert politiker, så dette som en mulighet til å smiske med jødene, så han begynte å behandle de kristne dårlig. Han hadde sikkert hørt at apostelen Jakob sto Jesus Kristus spesielt nær. Beretningen forteller: «Han sørget for at Jakob, bror til Johannes, ble henrettet med sverd.» (Apg 12:2) Det var en stor prøve for menigheten. Jakob var en av de tre som hadde vært vitne til Jesu forvandling og flere mirakler som de andre apostlene ikke hadde sett. (Matt 17:1, 2; Mark 5: 37–42) Jesus hadde kalt Jakob og hans bror Johannes «tordensønner» på grunn av deres brennende engasjement. (Mark 3:17) Så nå hadde menigheten mistet en modig, trofast forkynner og en høyt elsket apostel.

⁷ Som Agrippa hadde håpet, likte jødene at Jakob ble henrettet. Det fikk ham til å forfølge Peter også. Som beskrevet i begynnelsen av kapitlet fikk han Peter kastet i fengsel. Men han husket sannsynligvis at apostlene tidligere var blitt utfridd mirakuløst da de satt i fengsel, slik vi drøftet i kapittel 5. Nå tok han ingen sjanser, så han sørget for at Peter var lenket mellom 2 fangevoktere, og at 16 vakter arbeidet skift døgnet rundt for å passe på at han ikke rømte. Hvis han gjorde det, ville vaktene få den straffen som det var meningen at han skulle få. Hva kunne Peters trosfeller gjøre i en slik situasjon?

⁸ Menigheten visste godt hva som måtte gjøres. I Apostlenes gjerninger 12:5 leser vi: «Mens Peter satt i fengsel, ba menigheten inderlig til Gud for ham.» Ja, de ba oppriktige, inderlige bønner for sin kjære bror.

7, 8. Hvordan reagerte menigheten da Peter ble kastet i fengsel?

Vi ber om at våre brødre og søstre i fengsel må bevare troen

Jakobs død hadde ikke gjort dem motløse, og den hadde heller ikke fått dem til å tro at det ikke nytter å be. Bønn har stor betydning i Jehovas øyne. Han besvarer bønner som er i samsvar med hans vilje. (Hebr 13:18, 19; Jak 5:16) Dette er noe de kristne i vår tid bør huske på.

⁹ Vet du om noen brødre og søstre som gjennomgår store prøvelser? De blir kanskje utsatt for forfølgelse, naturkatastrofer eller forbud fra myndighetene. Ber du inderlige bønner for dem? Du vet kanskje også om noen som sliter med ting som ikke så lett blir lagt merke til, for eksempel problemer i familien, nedtrykthet eller noe annet som er en prøve på troen deres. Hvis du tar deg tid til å tenke litt før du ber, kommer du kanskje på mange som du kan nevne ved navn når du vender deg til Jehova, han «som hører bønner». (Sal 65:2) Du ønsker jo sikkert at dine brødre og søstre skal be for deg hvis du skulle oppleve vanskelige tider.

«Følg etter meg» (Apg 12:6–11)

¹⁰ Var Peter redd for hvordan det skulle gå? Det vet vi ikke, men den siste natten han var i fengselet, sov han i hvert fall tungt mellom de to fangevokterne. Som den troende mannen han var, visste han tydeligvis at uansett hvordan morgendagen kom til å bli, var han trygg hos Jehova. (Rom 14:7, 8) Men Peter kunne umulig ha forestilt seg hva som skulle skje. Plutselig ble hele cellen opplyst av et skinnende lys. Der sto det en engel som vaktene åpenbart ikke kunne se. Han vekket Peter og ba ham skynde seg. Og lenkene rundt hendene hans – de som hadde virket så solide – falt rett av!

9. Hva kan vi lære av Peters trosfeller når det gjelder bønn?

10, 11. Beskriv hvordan Jehovas engel utfridde Peter av fengselet.

Herodes Agrippa 1., som fikk Jakob henrettet og Peter fengslet, var sønnesønn av Herodes den store. «Herodes» var navnet på en idumeisk (edomittisk) fyrsteslekt i Palestina. Idumeerne var formelt sett jøder, for omkring år 125 fvt. var de blitt tvunget til å la seg omskjære.

Herodes Agrippa 1. ble født i år 10 fvt. og fikk sin utdanning i Roma. Han var venn med forskjellige medlemmer av keiserfamilien. En av vennene hans var Gaius, bedre kjent som Caligula, som ble keiser i år 37 evt. Han gjorde Agrippa til konge over Iturea, Trakonitis og Abilene. Senere utvidet han Agrippas område til å omfatte Galilea og Perea.

Agrippa var i Roma da Caligula ble snikmyrdet i år 41. Han skal ha spilt en viktig rolle når det gjaldt å løse den krisen som oppsto. Han meklet i de harde forhandlingene mellom en annen mektig venn av seg, Claudius, og det romerske senatet. Resultatet ble at Claudius ble utropt til keiser, og at det ikke brøt ut borgerkrig. Som belønning for innsatsen ble Agrippa utnevnt av Claudius til å være konge også over Judea og Samaria, som hadde vært styrt av romerske prokuratorer siden år 6 evt. Dermed fikk Agrippa herredømme over omtrent det samme området som Herodes den store hadde hatt.

Agrippas hovedstad var Jerusalem, og han ble godt likt av de religiøse lederne der. Det sies at han var veldig nøye med å overholde jødisk lov og tradisjon ved blant annet å frambære daglige ofre i templet, lese Loven offentlig og spille «rollen som den jødiske tros ivrige beskytter». Men hans påstand om at han var en tilbøyer av Gud, stemte dårlig med at han arrangerte gladiatorkamper og hedenske forestillinger i teatret. Agrippa har blitt beskrevet som «forrædersk, overfladisk, sløssaktig».

¹¹ Engelen ga Peter en rekke korte og konsise instruksjoner: «Skynd deg, stå opp! ... Kle på deg og ta på deg sandalene ... Ta på deg kappen din.» Peter gjorde som han ble bedt om. Til slutt sa engelen: «Følg etter meg.» Og Peter fulgte etter ham. De gikk ut av cellen, rett forbi vaktpostene utenfor og fortsatte lydløst videre til den massive jernporten. Hvordan skulle de komme seg gjennom den? Hvis Peter lurte på det, tok det ikke lang tid før han fikk svar. Idet de nærmet seg porten, «åpnet [den] seg for dem av seg selv». Før Peter visste ordet av det, hadde de gått gjennom porten og var ute på gaten, og så forlot engelen ham. Der sto Peter, og nå gikk det opp for ham at alt dette virkelig hadde skjedd. Det var ikke noe syn. Han var fri! – Apg 12:7–11.

¹² Er det ikke oppmuntrende å tenke på at Jehova har ubegrenset makt til å utfri sine tjenere? Peter ble holdt som fange av en konge som hadde datidens sterkeste verdensmakt i ryggen. Likevel kunne han gå rett ut av fengselet! Sant nok utfører ikke Jehova slike mirakler for alle sine tjenere. Han gjorde det ikke for Jakob. Senere gjorde han det heller ikke for Peter, da det som Jesus hadde forutsagt om ham, gikk i oppfyllelse. Og de kristne i vår tid regner ikke med å bli mirakuløst utfridd. Men likevel vet vi at Jehova ikke har forandret seg. (Mal 3:6) Gjennom sin Sønn skal han snart utfri utallige millioner av det mest nådeløse av alle fengsler – døden. (Joh 5:28, 29) Dette løftet kan virkelig gjøre oss modige og tapre når vi møter prøvelser.

«Da de så at det var ham, ble de svært forundret» (Apg 12:12–17)

¹³ Peter sto ute på gaten i mørket og lurte på hvor han skulle gå. Så bestemte han seg. Like i nærheten bodde det en kristen kvinne som het Maria. Hun var sannsynligvis en velstående enke, for hun eide et hus som var stort nok til at en menighet kunne samles der. Hun var mor til Johannes Markus, som her blir nevnt for første gang i Apostlenes gjerninger, og som med tiden ble som en sønn for Peter. (1. Pet 5:13) Selv om det var sent på natten, var mange i menigheten samlet i Marias hus og ba inderlige bønner. De ba sikkert om at Peter måtte bli løslatt – men de var ikke forberedt på at Jehova skulle besvare bønnene på den måten han gjorde!

¹⁴ Peter banket på døren til portrommet, som førte inn til en gårdsplass foran huset. En tjenestejente som het Rode – et vanlig gresk navn som betyr «rose» – kom til porten. Hun kunne ikke tro sine egne ører. Det var Peters stemme! Hun ble så glad at hun glemte å åpne porten og lot Peter bli stående der. Hun løp tilbake til huset, hvor hun forsøkte

12. Hvorfor er det oppmuntrende å tenke på at Jehova utfridde Peter?

13–15. (a) Hvordan reagerte de som var samlet i Marias hus, da Peter kom dit?

(b) Hva fokuserer Apostlenes gjerninger på herfra, men hva kan vi være sikre på når det gjelder Peter?

å overbevise menigheten om at Peter sto utenfor. De sa at hun var gal, men hun var ikke den typen som ga seg så lett. Hun sto på sitt. Noen mente da at det kunne være en engel som representerte Peter. (Apg 12: 12–15) Peter ble stående der og banke på helt til de endelig kom og åpnet for ham.

¹⁵ «De åpnet døren, og da de så at det var ham, ble de svært forundret.» (Apg 12:16) De ble så glade at Peter måtte be dem om å dempe seg, slik at han kunne fortelle hva som hadde skjedd. Han ba dem fortelle det videre til disippelen Jakob og de andre brødrene, og han kom seg så av gårde til et annet sted før Herodes' soldater fant ham. Peter fortsatte sin trofaste tjeneste på et tryggere sted. Bortsett fra at han blir nevnt i forbindelse med spørsmålet om omskjærelse, i Apostlenes gjerninger, kapittel 15, hører vi ikke mer om ham i denne beretningen. Herfra fokuserer Apostlenes gjerninger på apostelen Paulus' virksomhet og reiser. Men vi kan være sikre på at Peter styrket sine brødre og søstres tro overalt hvor han kom. Da han forlot dem som var samlet i Marias hus, følte de seg helt sikkert veldig oppmuntret.

¹⁶ Av og til gir Jehova sine tjenere mer enn de kan forestille seg, og da opplever de en utrolig glede og lykke. Det var slik Peters åndelige brødre og søstre følte det den natten. Vi kan også føle det slik når vi opplever at Jehova velsigner oss. (Ordsp 10:22) I framtiden vil vi få oppleve at alle Jehovas løfter blir oppfylt overalt på jorden. Det kommer til å overgå alt det vi kan forestille oss i dag. Så lenge vi er trofaste, har vi derfor mye å glede oss til.

‘Jehovas engel straffet ham’ (Apg 12:18–25)

¹⁷ Herodes Agrippa ble også overrasket over at Peter hadde sluppet unna – men for ham var det ikke noen gledelig overraskelse. Han ga straks ordre om at det skulle letes grundig etter Peter, og så ble vaktene forhørt. Han befalte at de skulle «føres bort og straffes», noe som sannsynligvis betydde at de ble henrettet. (Apg 12:19) Han var absolutt ikke en medfølende eller barmhjertig mann. Ble han noen gang straffet for sin grusomhet?

¹⁸ Herodes følte seg kanskje ydmyket da han ikke lyktes med å henrette Peter, men det varte ikke så lenge. Det oppsto en diplomatisk situasjon som gjorde at noen av fiendene hans måtte be om fred, og kongen var helt sikkert ivrig etter å tale til en stor folkemengde. Lukas forteller at Herodes forberedte seg ved å ta på seg «et kongelig festantrekk». Den jødiske historieskriveren Josefus skriver at Herodes' drakt var vevd i sølv, så når lyset falt på kongen, var det som om han ble

16. Hvorfor kan vi glede oss til det som ligger foran oss?

17, 18. Hva var bakgrunnen for at Herodes ble smigret?

opplyst av herlighet. Oppblåst av sin egen arroganse holdt han så en tale. Folkemengden smigret ham ved å rope: «Det er en gud som taler, og ikke et menneske!» – Apg 12:20–22.

¹⁹ Det var bare Gud som fortjente en slik ære, og han fulgte med! Herodes kunne ha unngått det som så rammet ham. Han kunne ha irettesatt folkemengden eller i hvert fall sagt seg uenig med den. I stedet ble han et levende eksempel på sannheten i ordtaket: «Stolthet fører til fall.» (Ordsp 16:18) «I samme øyeblikk straffet Jehovas engel ham», og denne oppblåste, selvopptatte herskeren led en grusom død: «Han ble oppspist av ormer og døde.» (Apg 12:23) Også Josefus sier at Agrippa plutselig ble rammet av ulykke, og tilføyer at kongen gikk ut fra at han kom til å dø fordi han hadde akseptert folkemengdens smiger. Josefus skriver at det gikk fem døgn før Agrippa døde.*

²⁰ Av og til kan det virke som om noen kan gjøre seg skyldig i all slags ondskap uten å bli straffet for det. Det bør ikke overraske oss, for vi vet at «hele verden er i den ondes makt». (1. Joh 5:19) Likevel hender det at trofaste tjenere for Gud blir opprørt når det ser ut til at de onde ikke blir straffet. Det er en av grunnene til at beretninger som denne kan trøste oss. Vi ser at Jehova griper inn, og det minner alle hans tjenere om at han elsker rettferdighet. (Sal 33:5) Før eller senere kommer hans rettferdighet til å seire.

²¹ Denne beretningen avsluttes med noe som er veldig oppmuntrende: «Jehovas ord fortsatte å ha framgang og ble spredt vidt omkring.» (Apg 12:24) Denne rapporten om forkynnelsesarbeidets framgang kan minne oss om den måten Jehova har velsignet det samme arbeidet på i nyere tid. Beretningen i Apostlenes gjerninger, kapittel 12, handler ikke først og fremst om at én apostel døde og en annen ble utfridd. Den handler om Jehova og om hva han gjorde for å hindre Satan i å knuse den kristne menighet og stanse forkynnelsesarbeidet. Disse angrepene mislyktes. Ja, alle slike angrep er dømt til å mislykkes. (Jes 54:17) De som derimot stiller seg på Jehovas og Jesu Kristi side, deltar i et arbeid som aldri kommer til å mislykkes. Er det ikke oppmuntrende å vite det? For et stort privilegium det er å være med på å utbre «Jehovas ord» i vår tid!

*En lege og forfatter skriver at de symptomene som Josefus og Lukas beskriver, kan ha vært forårsaket av rundormer, som kan skape livstruende blokkeringer i tarmsystemet. Det hender at pasienten kaster opp slike ormer, eller at de kryper ut av kroppen etter at personen er død. I et oppslagsverk sies det: «Ved sin profesjonelle nøyaktighet som lege får Lukas fram den avskyelige måten [Herodes] døde på.»

19, 20. (a) Hvorfor ble Herodes Agrippa straffet av Jehova? (b) Hvorfor kan beretningen om Herodes' plutselige død være til trøst for oss?

21. Hva er det viktigste vi kan lære av Apostlenes gjerninger, kapittel 12, og hvorfor er denne beretningen så oppmuntrende?

***‘De kom til den jernporten som førte ut til byen,
og den åpnet seg for dem av seg selv.’***

– Apostlenes gjerninger 12:10

DEL 4 • APOSTLENES GJERNINGER 13:1-14:28

«UTSENDT AV DEN HELLIGE ÅND» APOSTLENES GJERNINGER 13:4

I denne delen skal vi følge apostelen Paulus på hans første misjonsreise. I by etter by ble apostelen forfulgt. Men ledet av den hellige ånd fortsatte han å forkynne og opprette nye menigheter. Denne spennende beretningen vil helt sikkert motivere oss til å vise enda større iver i forkynnelsen.

«Fylt med glede og hellig ånd»

Hva Paulus gjorde når han møtte fiendtlig innstilte mennesker som ikke ville høre

Basert på Apostlenes gjerninger 13:1–52

DET er en spennende dag for menigheten i Antiokia. Blant alle de profetene og lærerne som er her, er Barnabas og Saulus blitt utvalgt av den hellige ånd til å forkynne det gode budskap på fjerntliggende steder.* (Apg 13:1, 2) Det var riktignok blitt sendt ut kvalifiserte menn før også. Men de misjonærene hadde reist til områder hvor kristendommen allerede var etablert. (Apg 8:14; 11:22) Denne gangen skal Barnabas, Saulus og assistenten deres, Johannes Markus, sendes til land hvor befolkningen i det store og hele ikke har fått høre det gode budskap.

² Omkring 14 år tidligere hadde Jesus sagt til sine disipler: «Dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» (Apg 1:8) Det at Barnabas og Saulus blir utnevnt til å tjene som misjonærer, vil sette fart i oppfyllelsen av Jesu profetiske ord.[#]

‘Tatt ut til å utføre oppgaven’ (Apg 13:1–12)

³ Takket være oppfinnelser som bilen og flyet kan folk i vår tid tilbakelegge lange strekninger på et par timer. Slik var det ikke i det første århundre. Den vanligste måten å ta seg fram på var til fots, ofte i ulendt terreng. En dagsreise tærte virkelig på kreftene, enda man kanskje ikke hadde reist mer enn tre mil.[^] Så selv om Barnabas og Saulus uten tvil gledet seg til å dra, var de sikkert klar over at en slik reise krevde en god del anstrengelse og selvoppofrelse. – Matt 16:24.

*Se rammen «Barnabas – ‘trøstens sønn’» på side 86.

[#]På dette tidspunktet er det allerede menigheter så langt fra Jerusalem som her i Antiokia i Syria – omkring 50 mil lenger nord.

[^]Se rammen «Reiser til lands» på side 87.

1, 2. Hva er det som er så spesielt med den reisen Barnabas og Saulus skal legge ut på, og hvilken virkning kommer arbeidet deres til å få?

3. Hvorfor var det ikke så lett å reise langt i det første århundre?

⁴ Hvorfor sa den hellige ånd at det var Barnabas og Saulus som skulle bli 'tatt ut til å utføre oppgaven'? (Apg 13:2) Det sier ikke Bibelen noe om. Det vi vet, er at den hellige ånd ledet utvelgelsen av disse mennene. Det er ingenting som tyder på at profetene og lærerne i Antiokia var uenige i avgjørelsen. De støttet den fullt ut. Forestill deg hvordan Barnabas og Saulus må ha følt det da deres åndelige brødre, uten misunnelse, fastet og ba og «la ... hendene på dem og sendte dem av sted». (Apg 13:3) Vi bør på lignende måte støtte dem som får teokratiske oppdrag, deriblant menn som blir utnevnt til tilsynsmenn i menigheten. I stedet for å misunne dem som får slike privilegier, bør vi «vise dem kjærlighet og stor omtanke på grunn av det arbeidet de gjør». – 1. Tess 5:13.

⁵ Etter å ha gått til Selevkia, en havneby i nærheten av Antiokia, seilte Barnabas og Saulus til øya Kypros, en reise på omkring 20 mil.* Barnabas var fra Kypros, så han var sikkert ivrig etter å gjøre

*I det første århundre kunne et skip tilbakelegge omkring 15 mil på en dag hvis vinden var gunstig. Under ugunstige forhold kunne en slik reise ta mye lengre tid.

4. (a) Hvordan ble Barnabas og Saulus utvalgt, og hvordan reagerte trosfellene deres på utnevnelsen? (b) Hvordan kan vi støtte dem som får teokratiske oppdrag?

5. Hva gjorde Barnabas og Saulus for å vitne grundig på Kypros?

BARNABAS – «TRØSTENS SØNN»

Et fremtredende medlem av menigheten i Jerusalem i det første århundre var Josef, en levitt fra Kypros. Apostlene ga ham et tilnavn som beskrev personligheten hans, nemlig Barnabas, som betyr «trøstens sønn». (Apg 4:36) Når Barnabas så at det var et spesielt behov blant brødrene og søstrene, var han rask til å hjelpe dem.

På pinsedagen i år 33 ble 3000 nye disipler døpt. Mange av disse hadde sannsynligvis reist til Jerusalem for å feire høytiden og hadde ikke planlagt å bli værende i byen så lenge som de ble. Menigheten trengte midler for å ta seg av alle disse menneskene. Barnabas solgte derfor et

jordstykke og kom med pengene til apostlene som et bidrag. – Apg 4:32–37.

Som en moden kristen tilsynsmann var Barnabas ivrig etter å hjelpe andre. Det var han som hjalp den nyomvendte Saulus fra Tarsus da alle de andre disiplene var redde for ham fordi han var kjent for å forfølge de kristne. (Apg 9:26, 27) Barnabas reagerte på en ydmyk måte da han og Peter ble kraftig irettesatt av Paulus med hensyn til hva som var det rette forholdet mellom jødekristerne og hedningkristerne. (Gal 2:9, 11–14) Disse få eksemplene viser at Barnabas virkelig levde opp til navnet sitt – «trøstens sønn».

dem som bodde der, kjent med det gode budskap. Da de kom til Salamis, en by på østkysten, kastet de ikke bort tiden. De begynte straks «å forkynne Guds ord i jødernes synagoger».* (Apg 13:5) Barnabas og Saulus reiste tvers over hele Kypros, og underveis forkynte de trolig i flere viktige byer. Avhengig av hvilken rute disse misjonærene tok, kan de ha gått 16 mil til fots!

⁶ Falsk tilbedelse var utbredt på Kypros i det første århundre. Det ble tydelig for Barnabas og Saulus da de kom til Pafos, på vestsiden av øya. «Der traff de på en jødisk trollmann og falsk profet som het Bar-Jesus. Han var hos prokonsulen Sergius Paulus, som var en klok mann.»[#] Mange framstående romere i det første århundre – til og med «en klok mann» som Sergius Paulus – oppsøkte ofte trollmenn eller astrologer for å få hjelp til å ta viktige avgjørelser. Men Sergius Paulus ble likevel interessert i Rikets budskap og «var ivrig etter å høre Guds ord». Dette likte ikke Bar-Jesus, som også var kjent som Elymas, som betyr «trollmann». – Apg 13:6–8.

⁷ Bar-Jesus var imot Rikets budskap. Det eneste han kunne gjøre for å beskytte sin innflytelsesrike stilling som rådgiver for Sergius Paulus, var å prøve «å få prokonsulen bort fra troen». (Apg 13:8) Men Saulus hadde ikke tenkt å stå og se på at en hoffmagiker la en demper på Sergius Paulus' interesse. Så hva gjorde Saulus? Beretningen forteller: «Saulus, også kalt Paulus, ble da fylt med hellig ånd, og han så fast på [Bar-Jesus] og sa: 'Du er full av all slags bedrag og ondskap, du er Djevelens sønn, du er en fiende av alt som er rett! Skal du

I oldtidens verden var det mer tidkrevende, mer anstrengende og sannsynligvis også mye dyrere å reise til lands enn til vanns. Men mange steder kunne bare nås til fots.

En reisende kunne tilbakelegge omkring tre mil på en dag. Han ville være utsatt for sol, regn, hete og kulde og kunne risikere å bli overfalt av røvere. Apostelen Paulus skrev: «Jeg har ofte reist omkring og vært i fare på elver, i fare blant forbrytere». – 2. Kor 11:26.

Romerriket hadde et stort nettverk av brolagte veier. Langs hovedveiene lå det herberger med en dagsreises avstand fra hverandre. Mellom dem lå det vertshus hvor man kunne få tak i nødvendige forsyninger. Datidens skribenter beskriver herbergene og vertshusene som skitne, overfylte, fuktige og befengt med lopper. Det var fæle steder hvor de mest beryktede i samfunnet oppholdt seg. De som drev disse stedene, stjal ofte fra gjestene, og de sørget også for at man kunne kjøpe seksuelle tjenester av prostituerte.

De kristne unngikk uten tvil slike steder så sant de kunne. Men når de var på reise i områder hvor de ikke hadde familie eller venner, hadde de trolig ikke noe valg.

*Se rammen «I jødernes synagoger» på side 89.

[#]Kypros var underlagt det romerske senatet. Øyas øverste administrator var en statholder som ble kalt prokonsul.

6, 7. (a) Hvem var Sergius Paulus, og hvorfor prøvde Bar-Jesus å hindre ham i å lytte til det gode budskap? (b) Hva gjorde Saulus?

I likhet med Paulus forsvaret vi modig sannheten når vi møter motstand

aldri holde opp med å forvrengje Jehovas rette veier? Nå vil Jehova straffe deg, og du skal bli blind og ikke se sollyset for en tid.' I samme øyeblikk kom det tett tåke og mørke over ham, og han famlet omkring og prøvde å finne noen som kunne leie ham.»* Hva førte denne mirakuløse hendelsen til? «Da prokonsulen så det som hadde skjedd, ble han en troende, for Jehovas lære hadde gjort dypt inntrykk på ham.» – Apg 13:9–12.

⁸ Paulus ble ikke skremt av Bar-Jesus. Vi bør heller ikke bli skremt når motstandere forsøker å undergrave troen til dem som viser interesse for budskapet. Vi må naturligvis passe på at vi «alltid snakker på en vennlig måte» og lar ordene våre «være krydret med salt». (Kol 4:6) Samtidig vil vi ikke

sette den interessertes åndelighet i fare bare for å unngå konflikt. Vi må heller ikke være redde og la være å avsløre falsk religion, som fortsetter å «forvrengje Jehovas rette veier», slik Bar-Jesus gjorde. (Apg 13:10) I likhet med Paulus må vi modig forkynne sannheten og appellere til oppriktige mennesker. Og selv om vi kanskje ikke like tydelig som Paulus ser at vi har Jehovas støtte, kan vi være sikre på at Jehova ved hjelp av sin hellige ånd drar oppriktige mennesker til sannheten. – Joh 6:44.

«Et oppmuntrende ord» (Apg 13:13–43)

⁹ Det skjedde tydeligvis en forandring da mennene reiste fra Pafos og satte kursen mot Perge, ved kysten av Lilleasia – en sjøreise på omkring 25 mil. I Apostlenes gjerninger 13:13 blir gruppen omtalt som

*Herfra blir Saulus omtalt som Paulus. Noen har ment at han brukte dette romerske navnet til ære for Sergius Paulus. Men han fortsatte å bruke navnet Paulus etter at han hadde reist fra Kypros, og det peker i retning av en annen forklaring – at Paulus, «en apostel for nasjonene», bestemte seg for at han fra da av skulle bruke det navnet han hadde som romersk borger. En annen grunn til at han brukte navnet Paulus, kan være at den greske uttalen av det hebraiske navnet hans, Saul (Saulus), er veldig lik uttalen av et gresk ord som har en uheldig bibetydning. – Rom 11:13.

8. Hvordan kan vi være like modige som Paulus?

9. Hvordan er Paulus og Barnabas gode eksempler for dem som tar ledelsen i menigheten i dag?

«Paulus og de som var med ham». Denne formuleringen tyder på at Paulus nå tok ledelsen i gruppen. Men det er ingenting som tyder på at Barnabas ble misunnelig på Paulus. Disse to mennene fortsatte å samarbeide om å gjøre Guds vilje. De er gode eksempler for dem som tar ledelsen i menigheten i dag. I stedet for å konkurrere om en fremtredende posisjon husker de kristne på hva Jesus sa: «Dere er alle brødre.» Han tilføyde: «Den som opphøyer seg selv, skal bli ydmyket, og den som ydmyker seg selv, skal bli opphøyd.» – Matt 23:8, 12.

¹⁰ Johannes Markus forlot Paulus og Barnabas da de kom til Perge, og reiste tilbake til Jerusalem. Det blir ikke gitt noen forklaring på hvorfor han plutselig reiste. Paulus og Barnabas dro videre fra Perge til Antiokia i Pisidia, en by i provinsen Galatia. Dette var ikke noen lett reise, for Antiokia i Pisidia ligger omkring 1100 meter over havet. Fjellovergangene var vanskelige å passere, og det var ofte røvere der. Som om ikke det var nok, var det trolig på dette tidspunktet Paulus fikk problemer med helsen.*

¹¹ I Antiokia i Pisidia gikk Paulus og Barnabas inn i synagogen på sabbaten. Beretningen forteller: «Etter opplesningen fra Loven og Profetene ga synagogeforstanderne dem denne beskjeden: 'Menn, brødre, hvis dere har et oppmuntrende ord til dem som er her, så si det.'» (Apg 13:15) Paulus reiste seg for å tale.

¹² Paulus henvendte seg til tilhørerne med ordene: «Israelitter og dere andre

*Paulus' brev til galaterne ble skrevet flere år senere. I dette brevet skrev Paulus: «Det var på grunn av en fysisk sykdom at jeg første gang fikk anledning til å forkynne det gode budskap for dere.» – Gal 4:13.

10. Beskriv reisen fra Perge til Antiokia i Pisidia.

11, 12. Hva gjorde Paulus for å vekke interesse hos tilhørerne i synagogen i Antiokia i Pisidia?

I JØDENES SYNAGOGER

Ordet «synagoge» betyr bokstavelig «sammenføring». Det siktet til en forsamling eller menighet av jøder og kom etter hvert til å betegne det stedet eller den bygningen hvor de kom sammen.

Man mener at synagogene oppsto enten under eller kort tid etter jødernes 70 år lange eksil i Babylon. Synagogen var et sted hvor det ble gitt undervisning og åndelig veiledning, og hvor man tilba og leste høyt fra Skriftene. I det første århundre evt. hadde hver eneste by i Palestina sin egen synagoge. I de større byene var det flere, og i Jerusalem var det mange.

Ikke alle jødene vendte tilbake til Palestina etter eksilet i Babylon. Mange reiste til andre land for å forsørge seg. Så tidlig som på 400-tallet fvt. var det jødiske kolonier i alle de 127 provinsene i Perserriket. (Est 1:1; 3:8) Med tiden oppsto det også jødiske kolonier i byer rundt hele Middelhavet. Disse jødene som var spredt omkring, ble kjent som «diasporaen», eller «atspredelsen». Også de opprettet synagoger overalt hvor de bosatte seg.

Hver sabbat ble Loven lest opp og forklart i synagogene. Den som leste, sto på en forhøyning som var omgitt av sitteplasser på tre sider. Enhver gudfryktig jødisk mann kunne være med på å forkynne og lese opp fra Skriftene og forklare dem.

som frykter Gud.» (Apg 13:16) Tilhørerne var jøder og proselytter. Hva gjorde han for å vekke interesse hos disse menneskene, som ikke anerkjente den rollen Jesus spiller i forbindelse med Guds hensikt? Først ga han et sammendrag av jødernes historie. Han forklarte hvordan Jehova «opphøyde folket da de levde som utlendinger i Egypt», og hvordan han etter å ha utfridd dem «hadde ... tålmodighet med dem i øde-marken» i 40 år. Han fortalte også hvordan israelittene inntok det lovte land, og hvordan Jehova lot dem «få landet som en arv». (Apg 13:17–19) Det kan være at Paulus hentydet til noen passasjer i Skriftene som nettopp var blitt lest høyt som en del av feiringen av sabbaten. Hvis det er tilfellet, er dette enda et eksempel på at Paulus visste hvordan han skulle bli «alt for alle slags mennesker». – 1. Kor 9:22.

¹³ Vi må også prøve å vekke interesse hos dem vi forkynner for. Det at vi kjenner en persons religiøse bakgrunn, kan hjelpe oss til å velge samtaleemner som han vil være spesielt interessert i. Vi kan også sitere skriftsteder som han kanskje kjenner. Det kan være virkningsfullt å la ham lese skriftsteder fra sin egen bibel. Kanskje du kommer på flere måter du kan nå andres hjerte på.

¹⁴ Paulus redegjorde videre for hvordan den israelittiske kongerekken førte fram til «en frelser, Jesus», som døperen Johannes var forløperen for. Så beskrev han hvordan Jesus var blitt drept og oppreist fra døden. (Apg 13:20–37) «Dere skal derfor vite ... at på grunn av ham blir det forkynt at dere kan få tilgivelse for deres synder», sa Paulus. «Alle som tror, [blir] erklært skyldfrie ... ved hjelp av ham.» Han kom så med en advarsel til tilhørerne: «Pass derfor på så dere ikke blir rammet av det som blir sagt i Profetene: ‘Se hva jeg gjør i deres dager, dere som viser forakt. Dere skal bli forbløffet og bli utslettet. For jeg gjør noe som dere ikke kommer til å tro, selv om noen forteller dere om det i detalj.’» Reaksjonen på denne talen var bemerkelsesverdig. «Folk [ba] dem inntrengende om å snakke mer om dette neste sabbat», forteller Bibelen. Og etter møtet i synagogen «fulgte mange av jødene og av proselyttene som tilba Gud, etter [Paulus og Barnabas]». – Apg 13:38–43.

‘Vi går nå til nasjonene’ (Apg 13:44–52)

¹⁵ Sabbaten etter kom «nesten alle i byen» for å høre Paulus. Noen jøder mislikte dette. De «begynte å motsi Paulus på en blasfemisk måte». Han og Barnabas sa frimodig til dem: «Det var nødvendig at Guds ord først ble forkynt for dere. Men siden dere avviser det og dømmer dere

13. Hva kan vi gjøre for å nå hjertet til dem vi forkynner for?

14. (a) Hvordan introduserte Paulus det gode budskap om Jesus, og hvilken advarsel kom han med? (b) Hvordan reagerte tilhørerne på Paulus' tale?

15. Hva skjedde sabbaten etter at Paulus hadde holdt talen?

**«De fikk i stand en forfølgelse mot Paulus og Barnabas ...
Og disiplene fortsatte å bli fylt med glede og hellig ånd.»**

– Apostlenes gjerninger 13:50–52

selv uverdige til evig liv, så går vi nå til nasjonene. For Jehova har gitt oss denne befalingen: 'Jeg har satt deg til å være et lys for nasjoner for at du skal bringe frelse til jordens ender.' – Apg 13:44–47; Jes 49:6.

¹⁶ De ikke-jødiske tilhørerne gledet seg, og «alle som hadde den rette innstillingen, slik at de kunne få evig liv, ble troende». (Apg 13:48) Jehovas ord ble snart spredd over hele landet. Jødene reagerte helt annerledes. Paulus og Barnabas sa til dem at Guds ord riktignok var blitt forkynt for dem først, men at de hadde valgt å forkaste Messias og derfor ville bli dømt av Gud. Jødene hisset opp de framstående kvinnene og de ledende mennene i byen, «og de fikk i stand en forfølgelse mot Paulus og Barnabas og jaget dem ut av området». Hvordan reagerte disse misjonærene? De «ristet da støvet av føttene sine mot dem og dro til Ikonium». Betydde dette slutten for kristendommen i Antiokia i Pisidia? Overhodet ikke! De disiplene som ble igjen, «fortsatte å bli fylt med glede og hellig ånd». – Apg 13:50–52.

¹⁷ Vi kan lære noe verdifullt av den måten disse trofaste mennene reagerte på da de møtte motstand. Vi slutter ikke å forkynne selv om fremtredende personer i verden prøver å hindre oss. Legg også merke til at Paulus og Barnabas 'ristet støvet av føttene sine' da innbyggerne i Antiokia avviste budskapet. Det var ikke et uttrykk for sinne, men det viste at de fraskrev seg ansvaret for hvordan det kom til å gå med dem. Disse misjonærene var klar over at de ikke kunne bestemme hvordan andre skulle reagere. Det de *kunne* bestemme, var om de selv skulle fortsette å forkynne. Og det var nettopp det de gjorde da de dro videre til Ikonium.

¹⁸ Hva med de disiplene som ble igjen i Antiokia? Vi kan absolutt si at de var i et distrikt der folk var veldig negative. Men deres glede var ikke avhengig av at andre reagerte positivt. Jesus hadde sagt: «Lykkelige er de som hører Guds ord og følger det!» (Luk 11:28) Og det var nøyaktig det disse disiplene i Antiokia i Pisidia hadde bestemt seg for å gjøre.

¹⁹ Måtte vi alltid, i likhet med Paulus og Barnabas, huske at vi er forpliktet til å forkynne det gode budskap. De vi forkynner for, må selv avgjøre om de vil ta imot budskapet eller ikke. Hvis de ikke er interessert, kan vi lære av det disiplene i det første århundre gjorde. Vi kan også bevare gleden hvis vi setter pris på sannheten og lar oss lede av den hellige ånd, selv om vi skulle møte motstand. – Gal 5:18, 22.

16. Hvordan reagerte jødene på det Paulus og Barnabas sa, og hva gjorde disse misjonærene da de møtte motstand?

17–19. På hvilke måter kan vi følge Paulus' og Barnabas' gode eksempel, og hvordan vil det bidra til at vi bevarer gleden?

«Jehova ga dem kraft til å forkynne med frimodighet»

Paulus og Barnabas er ydmyke, utholdende og frimodige

Basert på Apostlenes gjerninger 14:1–28

DET er kaotiske tilstander i Lystra. En mann som har vært lam fra fødselen av, hopper og springer omkring av glede etter at to fremmede har helbredet ham. Folkemengden er slått av forundring, og en prest for Zevs kommer med kranser til de to mennene, Paulus og Barnabas, som folket tror er guder. Det høres snøft og brøl fra oksene som presten har tenkt å ofre. Paulus og Barnabas protesterer høylytt. De flerrer klærne sine, springer ut i folkemengden og roper at de ikke må tilbe dem. Det er så vidt de klarer å stoppe dem.

² Nå kommer det noen jødiske motstandere fra Ikonium og Antiokia i Pisidia. De fører folkemengden med ondskapsfulle løgner og får dem til å hate de to mennene. De som tidligere ville tilbe Paulus, omringer ham og steiner ham helt til de tror at han er død. Så sleper de den forslåtte kroppen hans utenfor byen.

³ Hva var det som førte til denne dramatiske hendelsen? Hva kan de som forkynner det gode budskap i dag, lære av det som skjedde da Barnabas og Paulus traff de uberegnelige innbyggerne i Lystra? Og hvordan kan kristne eldste etterligne Barnabas og Paulus, som trofast holdt ut i tjenesten og fikk kraft av Jehova til «å forkynne med frimodighet»? – Apg 14:3.

«Mange ... ble troende» (Apg 14:1–7)

⁴ Noen dager tidligere hadde Paulus og Barnabas blitt jaget ut av den romerske byen Antiokia i Pisidia etter at noen jødiske motstandere hadde laget vanskeligheter for dem. Men de mistet ikke motet. De «ristet ... støvet av føttene sine» mot byens uimottagelige innbyggere. (Apg 13:50–52; Matt 10:14) Paulus og Barnabas dro stille og rolig videre og overlot til Gud å dømme disse motstanderne. (Apg 18:5, 6; 20:26)

1, 2. Hva skjer mens Paulus og Barnabas er i Lystra?

3. Hvilke spørsmål skal vi se på i dette kapitlet?

4, 5. Hvorfor reiste Paulus og Barnabas til Ikonium, og hva skjedde der?

**‘Vend dere bort fra disse tomme tingene og begynn å tilbe
den levende Gud, han som skapte himmelen og jorden.’**

– Apostlenes gjerninger 14:15

De bevarte gleden og fortsatte forkynnesreisen sin. Etter å ha reist omkring 15 mil mot sørøst kom de til et fruktbart område mellom Taurus- og Sultan-fjellene.

⁵ Først stoppet Paulus og Barnabas i Ikonium, en av de viktigste byene i den romerske provinsen Galatia, en by hvor den greske kulturen var bevart.* Den hadde en innflytelsesrik jødisk befolkning og mange ikke-jødiske proselytter. Som vanlig gikk Paulus og Barnabas inn i synagogen og begynte å forkynne. (Apg 13:5, 14) De «forkynte på en slik måte at mange jøder og grekere ble troende». – Apg 14:1.

⁶ Hvorfor var den måten Paulus og Barnabas talte på, så virkningsfull? Paulus var veldig godt kjent i Skriftene. På en mesterlig måte henviste han til historien, profetiene og Moseloven for å bevise at Jesus var den lofte Messias. (Apg 13:15–31; 26:22, 23) Barnabas talte på en måte som viste at han hadde stor omsorg for andre. (Apg 4:36, 37; 9:27; 11:23, 24) Ingen av disse to stolte på sin egen forstand, men «Jehova ga dem kraft til å forkynne med frimodighet». Hvordan kan du etterligne disse misjonærene når du forkynner? Du kan gjøre dette: Bli godt kjent i Bibelen. Velg skriftsteder som mest sannsynlig vil appellere til dem du forkynner for. Finn ut hvordan du på praktiske måter kan hjelpe dem. Og baser alltid undervisningen din på Jehovas Ord, ikke på din egen visdom.

⁷ Men det var ikke alle i Ikonium som var glade for å høre hva Paulus og Barnabas hadde å si. Lukas skriver: «De jødene som ikke trodde, hisset opp folk fra nasjonene, slik at de ble fiendtlig innstilt til brødrene.» Paulus og Barnabas forsto at det var nødvendig å bli i byen og forsvare det gode budskap, og «derfor ble de der en god stund» for «å forkynne med frimodighet». Det førte til at folket i byen ble splittet – «noen holdt med jødene og andre med apostlene». (Apg 14:2–4) I dag har det gode budskap samme virkning. I noen tilfeller skaper det enhet, men i andre tilfeller splittelse. (Matt 10:34–36) Hvis familien din er splittet fordi du er lydig mot det gode budskap, så husk at motstand ofte er en reaksjon på løse rykter eller direkte løgner. Din gode oppførsel kan virke som en motvekt og etter hvert gjøre at de blir mer positive. – 1. Pet 2:12; 3:1, 2.

⁸ Etter en stund la motstanderne i Ikonium planer om å steine Paulus og Barnabas. Da de to misjonærene fikk høre om det, bestemte de

*Se rammen «Ikonium – frygernes by» på side 96.

6. Hva var det som gjorde Paulus og Barnabas til dyktige lærere, og hvordan kan vi etterligne dem?

7. (a) Hvilken virkning har det gode budskap? (b) Hva bør du huske hvis familien din er splittet fordi du er lydig mot det gode budskap?

8. Hvorfor forlot Paulus og Barnabas Ikonium, og hva lærer vi av deres eksempel?

seg for å dra til andre distrikter for å forkynne. (Apg 14:5–7) Rikets forkynnere viser samme gode dømmekraft i dag. Når vi møter verbale angrep, forkynner vi med frimodighet. (Fil 1:7; 1. Pet 3:13–15) Men når vi blir truet med vold, tar vi ingen unødvendige sjanser, for det kunne føre til at vi satte vårt eget eller våre trosfellers liv i fare. – Ordsp 22:3.

IKONIUM – FRYGERNES BY

Ikonium lå på et høyt, vannrikt og fruktbart platå og var et knutepunkt for den viktige handelsveien som knyttet Syria til Roma, Hellas og den romerske provinsen Asia.

Innbyggerne i Ikonium dyrket den frygiske fruktbarhetsgudinnen Kybele. Denne tilbedelsen hadde i seg elementer fra gresk religion som var blitt innført i den hellenistiske perioden. Byen kom under romersk innflytelse i år 65 fvt., og i det første århundre evt. var den et stort og blomstrende senter for handel og jordbruk. Selv om det var en innflytelsesrik jødisk befolkning i Ikonium, ser det ut til at byen bevarte sin greske kultur. Beretningen i Apostlenes gjerninger nevner faktisk at det var både «jøder og grekere» der. – Apg 14:1.

Ikonium lå på grensen mellom de galatiske områdene Lykaonia og Frygia. Noen av oldtidens forfattere, blant andre Cicero og Strabon, regnet Ikonium med til Lykaonia, og geografisk sett hørte byen med til det området. Men beretningen i Apostlenes gjerninger skiller mellom Ikonium og byene i Lykaonia, hvor de snakket «lykaonisk». (Apg 14:1–6, 11) Kritikere har derfor hevdet at Apostlenes gjerninger er unøyaktig. Men i 1910 fant arkeologer noen innskrifter i Ikonium som viste at innbyggerne der snakket frygisk i 200 år etter at Paulus og Barnabas besøkte byen. Han som skrev Apostlenes gjerninger, hadde derfor rett da han skilte mellom Ikonium og byene i Lykaonia.

‘Begynn å tilbe den levende Gud’ (Apg 14:8–19)

⁹ Paulus og Barnabas dro til Lystra, en romersk koloni omkring tre mil sørvest for Ikonium. Lystra hadde nære forbindelser med Antiokia i Pisidia, men i motsetning til den byen hadde ikke Lystra noen betydelig jødisk befolkning. Innbyggerne kunne sannsynligvis gresk, men morsmålet deres var lykaonisk. Paulus og Barnabas begynte å forkynne på et offentlig sted, sannsynligvis fordi det ikke var noen synagoge i byen. I Jerusalem hadde apostelen Peter en gang helbredet en mann som hadde vært lam fra fødselen av. Og nå utførte Paulus et lignende mirakel. (Apg 14:8–10) Det miraklet Peter utførte i Jerusalem, førte til at en stor folkemengde ble troende. (Apg 3:1–10) Men det miraklet Paulus utførte her i Lystra, fikk et helt annet utfall.

¹⁰ Som vi drøftet i begynnelsen av dette kapitlet, begynte de hedenske innbyggerne i Lystra straks å trekke uriktige konklusjoner da de så at den lamme mannen reiste seg og begynte å gå. De kalte Barnabas for Zevs, den mektigste av gudene, og Paulus for Hermes, sønn av Zevs og talsmann for gudene. (Se rammen «Lystra og dyrkelsen av Zevs og Hermes» på side 97.) Men Barnabas og Paulus var fast bestemt på å få folkemengden til å forstå at de ikke talte og handlet med

9, 10. Hvor lå Lystra, og hva vet vi om innbyggerne der?

myndighet fra hedenske guder, men med myndighet fra Jehova, den eneste sanne Gud. – Apg 14:11–14.

¹¹ Til tross for disse dramatiske omstendighetene forsøkte Paulus og Barnabas å nå tilhørernes hjerte på beste måte. Lukas skriver her om en virkningsfull måte å forkynne det gode budskap for ikke-kristne på. Legg merke til hvordan Paulus og Barnabas appellerte til tilhørerne: «Hva er det dere gjør? Vi er også mennesker og har de samme svakhetene som dere. Og vi forkynner det gode budskap for dere for at dere skal vende dere bort fra disse tomme tingene og begynne å tilbe den levende Gud, han som skapte himmelen og jorden og havet og alt som er i dem. I tidligere tider har han tillatt alle nasjonene å gå sine egne veier, og likevel har han vist hvem han er, ved å gjøre godt. Han har gitt dere regn fra himmelen og fruktbare årstider og sørget for mat i overflod og fylt deres hjerte med glede.» – Apg 14:15–17.

¹² Hva kan vi lære av disse tankevekkende ordene? For det første at Paulus og Barnabas ikke så på seg selv som bedre enn tilhørerne sine. De lot ikke som om de var noe de ikke var. De innrømmet i stedet ydmykt at de hadde de samme svakhetene som dem de talte til. Paulus og Barnabas hadde riktignok fått den hellige ånd og var blitt frigjort fra falske læresetninger. De hadde også fått håp om å herske sammen med Kristus. Men de visste at folket i Lystra kunne få akkurat de samme gavene hvis de begynte å adlyde Kristus.

¹³ Hvilken holdning har vi til dem vi

11–13. (a) Hva sa Paulus og Barnabas til innbyggerne i Lystra? (b) Nevn noe av det vi kan lære av det Paulus og Barnabas sa.

Lystra lå i en avsidesliggende dal, et stykke fra hovedveiene. Keiser Augustus gjorde byen til en romersk koloni og kalte den Julia Felix Gemina Lustra. Garnisonen der var satt til å forsvare provinsen Galatia mot stammer som holdt til i fjellområdene. Byen var organisert etter tradisjonelt romersk mønster, og øvrighetspersonene hadde romerske titler. Til tross for dette bevarte Lystra mye av sitt opprinnelige særpreg. Byen var mer lykaonisk enn romersk, og de menneskene i Lystra som Apostlenes gjerninger forteller om, snakket lykaonisk.

I nærheten av der Lystra en gang lå, har arkeologer blant annet funnet en innskrift som omtaler en statue av guden Hermes og «Zevs' prester». I dette området har man også funnet et alter viet til Zevs og Hermes.

Et sagn som ble nedskrevet av den romerske dikteren Ovid (43 fvt.–17 evt.), gir oss flere bakgrunnsopplysninger om beretningen i Apostlenes gjerninger. Ifølge Ovid kom Jupiter og Merkur, de romerske motstykkene til de greske gudene Zevs og Hermes, forkledd som mennesker på besøk til Frygia, som lå i høylandet. De søkte gjestfrihet i tusen hjem, men ingen tok imot dem, bortsett fra Filemon og Baukis, et gammelt ektepar som bodde i en liten hytte. Som takk forvandlet disse to gudene hytten deres til et tempel av marmor og gull og gjorde det gamle ekteparet til prest og prestinne. Husene til dem som ikke hadde tatt imot dem, ødela de. I en bok om forholdene på apostlenes tid står det: «Hvis folket i Lystra tenkte på dette sagnet da de så Paulus og Barnabas helbrede den uføre mannen, er det ikke rart at de ville ta gjestfritt imot dem med offergaver.» – *The Book of Acts in Its Graeco-Roman Setting*.

forkynner for? Ser vi på dem som like mye verdt som oss selv? Passer vi i likhet med Paulus og Barnabas på at vi ikke er opptatt av vår egen ære når vi hjelper andre til å forstå sannhetene i Guds Ord? Charles Taze Russell var et godt eksempel når det gjelder dette. Selv om han var en glimrende taler som tok ledelsen i forkynnelsesarbeidet sent på 1800-tallet og i begynnelsen av 1900-tallet, skrev han: «[Vi ønsker] ingen ære eller ærbødighet for oss selv eller våre skrifter; vi ønsker heller ikke å bli kalt Deres velærverdighet eller rabbi.» Bror Russell hadde den samme ydmyke holdningen som Paulus og Barnabas. Vi forkynner heller ikke for å ære oss selv, men for å hjelpe folk til å begynne «å tilbe den levende Gud».

¹⁴ For det andre kan vi lære av denne talen at Paulus og Barnabas var tilpasningsdyktige. I motsetning til jødene og proselyttene i Ikonium hadde innbyggerne i Lystra liten eller ingen kjennskap til Skriftene eller til hvordan Gud hadde handlet med Israels nasjon. De som hørte på Paulus og Barnabas, tilhørte et jordbrukssamfunn. Lystra hadde et mildt klima og fruktbare åkrer, så folket kunne lett se Skapereens egenskaper komme til uttrykk i slike ting som fruktbare årstider. Og misjonærene brukte dette som en felles plattform for å nå hjertet deres. – Rom 1:19, 20.

¹⁵ Har vi også evnen til å tilpasse oss? Selv om en bonde sår samme type såkorn i flere av åkrene sine, må han bruke forskjellige metoder for å bearbeide jorden. Noen typer jord er kanskje allerede løs og klar til å ta imot såkornet. Andre jordsmonn trenger mer bearbeiding. På samme måte sår vi alltid samme type såkorn – Bibelens budskap om Guds rike. Men hvis vi etterligner Paulus og Barnabas, vil vi prøve å legge merke til folks livssituasjon og religiøse bakgrunn og ta utgangspunkt i det når vi forkynner budskapet om Riket for dem. – Luk 8: 11, 15.

¹⁶ Vi kan lære en tredje ting av beretningen om Paulus, Barnabas og innbyggerne i Lystra. Selv om vi gjør vårt beste, kan det vi har sådd, noen ganger bli revet bort eller falle på steingrunn. (Matt 13:18–21) Ikke mist motet hvis det skjer. Som Paulus senere sa til disiplene i Roma, skal «hver enkelt av oss [deriblant hver enkelt som vi drøfter Guds Ord med] ... avlegge regnskap for seg selv overfor Gud». – Rom 14:12.

«De overga dem til Jehova» (Apg 14:20–28)

¹⁷ Etter at Paulus hadde blitt slept utenfor Lystra, tilsynelatende død,

14–16. Hvilke to andre ting kan vi lære av det Paulus og Barnabas sa til folket i Lystra?

17. Hvor dro Paulus og Barnabas da de forlot Derbe, og hvorfor?

flokket disiplene seg rundt ham. Men Paulus reiste seg opp og gikk inn i byen igjen og ble der natten over. Neste dag begynte Paulus og Barnabas på sin ti mil lange reise til Derbe. Vi kan bare forestille oss hvor smertefull denne anstrengende reisen må ha vært for Paulus, som bare noen timer tidligere hadde blitt steinet. Likevel var han og Barnabas utholdende, og da de kom til Derbe, hjalp de «nokså mange til å bli disipler». I stedet for å ta den korteste veien tilbake til sin base i Antiokia i Syria «reiste de tilbake til Lystra, Ikonium og Antiokia [i Pisidia]». Hvorfor? For å 'styrke disiplene og oppmuntre dem til å holde fast ved troen'. (Apg 14:20–22) For et godt eksempel disse to mennene var! De lot menighetens interesser komme foran sin egen komfort. Reisende tilsynsmenn og misjonærer i vår tid har fulgt deres eksempel.

¹⁸ I tillegg til at Paulus og Barnabas styrket disiplene ved sine ord og sitt eksempel, utnevnte de «eldste for dem i hver menighet». Selv om de «var blitt utsendt av den hellige ånd» på denne misjonsreisen, ba og fastet de da «de overga [de eldste] til Jehova». (Apg 13:1–4; 14:23) Et lignende mønster blir fulgt i dag. Før menighetens eldsteråd anbefaler at en bror blir utnevnt, ber de om Guds hjelp, slik at de kan vurdere om han oppfyller de bibelske kravene til tilsynsmenn. (1. Tim 3:1–10, 12, 13; Tit 1:5–9; Jak 3:17, 18; 1. Pet 5:2, 3) Hvor lenge han har vært en kristen, er ikke den mest avgjørende faktoren. Det er brorens tale, oppførsel og forhold til andre som viser i hvor stor grad den hellige ånd virker i livet hans. Det som avgjør om han er kvalifisert til å tjene som hyrde for hjorden, er at han oppfyller de bibelske kravene som stilles til tilsynsmenn. (Gal 5:22, 23) Det er kretstilsynsmannen som foretar slike utnevelser. – Jevnfør 1. Timoteus 5:22.

¹⁹ Utnevnte eldste vet at de er ansvarlige overfor Gud for den måten de behandler menigheten på. (Hebr 13:17) De tar ledelsen i forkynnelsesarbeidet, akkurat som Paulus og Barnabas gjorde. De styrker sine brødre og søstre ved det de sier. Og de er villige til å sette menighetens beste foran sitt eget. – Fil 2:3, 4.

²⁰ Da Paulus og Barnabas endelig kom tilbake til Antiokia i Syria, som var utgangspunktet for deres misjonsreiser, fortalte de «om alt det Gud hadde gjort ved hjelp av dem, og at han hadde åpnet døren til tro for nasjonene». (Apg 14:27) Når vi leser om hvor trofast våre kristne brødre utførte sin tjeneste, og om hvordan Jehova velsignet dem og ga dem kraft, blir vi motivert til å fortsette «å forkynne med frimodighet».

18. Hvilken framgangsmåte blir fulgt når brødre blir utnevnt til eldste?

19. Hvem er de eldste ansvarlige overfor, og hvordan etterligner de Paulus og Barnabas?

20. Hvilken nytte har vi av å lese om hvor trofaste våre brødre var da de utførte sin tjeneste?

DEL 5 • APOSTLENES GJERNINGER 15:1-35

«APOSTLENE OG DE ELDSTE KOM ... SAMMEN»

APOSTLENES GJERNINGER 15:6

Det oppsto en situasjon som truet menighetenes fred og enhet. Hvor søkte de kristne råd og veiledning for å få avgjort saken? I denne delen får vi vite hvordan menigheten i det første århundre var organisert, noe som viser hvordan Guds folk i vår tid bør være organisert.

‘De var uenige’

Spørsmålet om omskjærelse blir lagt fram for det styrende råd

Basert på Apostlenes gjerninger 15:1–12

PAULUS og Barnabas har nettopp kommet begeistret tilbake til Antiokia i Syria etter sin første misjonsreise. De gleder seg over at Jehova har «åpnet døren til tro for nasjonene». (Apg 14:26, 27) Byens innbyggere snakker glødende om det gode budskap, og mange ikke-jøder blir lagt til menigheten her. – Apg 11:20–26.

² Det går ikke lang tid før nyheten om denne økningen når Judea. Men økningen fører ikke bare til glede. Den fører også til at den pågående debatten om omskjærelse blir tydeligere. Hvordan bør forholdet være mellom jødiske og ikke-jødiske kristne, og hvordan bør de sistnevnte betrakte Moseloven? Uenigheten mellom partene blir så alvorlig at det er fare for at det skal oppstå splittelse i den kristne menighet. Hvordan vil denne saken bli løst?

³ Vi lærer mye verdifullt når vi studerer denne beretningen i Apostlenes gjerninger. Det kan hjelpe oss til å handle klokt hvis det i vår tid oppstår spørsmål som kan skape splittelse.

«Hvis dere ikke blir omskåret» (Apg 15:1)

⁴ Lukas skrev: «Noen menn kom ned [til Antiokia] fra Judea og begynte å lære brødrene: ‘Hvis dere ikke blir omskåret, slik Moseloven sier, kan dere ikke bli frelst.’» (Apg 15:1) Vi vet ikke om disse mennene hadde vært fariseere før de ble omvendt til kristendommen. Men det ser i hvert fall ut til at de var påvirket av fariseerne, som tolket loven på en veldig streng måte. Det kan også være at de med urette hevdet at de talte på vegne av apostlene og de eldste i Jerusalem. (Apg 15:23, 24) Hvorfor var jødiske kristne fremdeles tilhengere av omskjærelsen, omkring 13 år etter at apostelen Peter var blitt ledet av Gud til å ta imot uomskårne ikke-jøder i den kristne menighet?* – Apg 10:24–29, 44–48.

*Se rammen «Judaistenes lære» på side 103.

- 1–3. (a) Hvilken utvikling truer med å splitte den første kristne menighet?
 (b) Hva kan vi lære av å studere denne beretningen i Apostlenes gjerninger?
4. Hvilket urett syn fremmet noen av de kristne, og hvilket spørsmål oppstår på grunn av det?

⁵ Det kan ha vært mange grunner til at noen holdt fast ved omskjærelsen. En grunn kan ha vært at det var Jehova som hadde gitt påbud om at menn skulle omskjæres, og at omskjærelsen var et tegn på at de sto i et spesielt forhold til ham. De første som ble omskåret, var Abraham og hans husstand. Påbudet om omskjærelse var altså eldre enn lovpakten, men det ble senere tatt med i den.* (3. Mos 12:2, 3) Under Moseloven måtte også utlendinger omskjæres for å få visse privilegier, for eksempel det å spise påskemåltidet. (2. Mos 12:43, 44, 48, 49) Ifølge jødisk tankegang var en mann som var uomskåret, uren og foraktelig. – Jes 52:1.

⁶ De jødekristne måtte derfor vise tro og ydmykhet for å tilpasse seg den sannheten som var blitt åpenbart. Lovpakten var blitt erstattet av den nye pakt, så det at en person var født jøde, gjorde ham ikke lenger automatisk til en del av Guds folk. Og jødekristne som bodde i jødiske kolonier – slik de kristne i Judea gjorde – trengte mot for å være disipler av Kristus og godta uomskårne ikke-jøder som sine trosfeller. – Jer 31:31–33; Luk 22:20.

⁷ Guds normer har ikke forandret seg. Noe som viser det, er at *ånden* i Moseloven er med i den nye pakt. (Matt 22:36–40) Når det gjelder omskjærelsen, for eksempel, skrev Paulus senere: «Det er den som er jøde i det indre, som er jøde, og hans omskjærelse er en omskjærelse av hjertet ved hjelp av ånd og ikke på grunn av en skriftlig lov.» (Rom 2:29; 5. Mos 10:16) De mennene som kom ned fra Judea, hadde ikke forstått disse sannhetene, og de hevdet at Gud aldri hadde opphevet loven om omskjærelse. Gikk det an å resonnerer med dem?

‘Uenighet og diskusjon’ (Apg 15:2)

⁸ Lukas skrev videre: «Men Paulus og Barnabas var uenige med [mennene fra Judea], og etter at de hadde diskutert mye med dem, ble det bestemt at Paulus, Barnabas og noen av de andre skulle dra opp til apostlene og de eldste i Jerusalem for å legge fram sa-

*Omskjærelsespakten var ikke en del av Abrahamspakten, som fortsatt er gyldig. Abrahamspakten trådte i kraft i 1943 fvt., da den 75 år gamle Abraham (da Abram) gikk over Eufrat på vei til Kanaan. Omskjærelsespakten ble inngått senere, i 1919 fvt., da Abraham var 99 år. – 1. Mos 12:1–8; 17:1, 9–14; Gal 3:17.

5, 6. (a) Hva kan ha vært grunnen til at noen jødekristne holdt fast ved omskjærelsen? (b) Var omskjærelsespakten en del av Abrahamspakten? Forklar. (Se fotnoten.)

7. Hvilke sannheter hadde mennene fra Judea ikke forstått?

8. Hvorfor ble spørsmålet om omskjærelse lagt fram for det styrende råd i Jerusalem?

ken.»* (Apg 15:2) Det at de var uenige og diskuterte, tydet på at begge parter hadde sterke følelser og meninger, og menigheten i Antiokia klarte ikke å løse konflikten. For å oppnå fred og enhet traff menigheten den kloke avgjørelsen å legge saken fram for «apostlene og de eldste i Jerusalem», som utgjorde det styrende råd. Hva kan vi lære av de eldste i Antiokia?

⁹ Noe viktig vi kan lære, er at vi må ha tillit til Guds organisasjon. Tenk over dette: Brødrene i Antiokia visste at alle de som utgjorde det styrende råd, var kristne med jødisk bakgrunn. Likevel stolte de på at denne gruppen ville avgjøre spørsmålet om omskjærrelse i samsvar med Skriftene. Hvorfor? Menigheten hadde tillit til at Jehova ville lede tingene ved hjelp av sin hellige ånd og Jesus Kristus, Hodet for den kristne menighet. (Matt 28:18, 20; Ef 1:22, 23) Hva gjør vi når det oppstår uenighet om viktige spørsmål i dag? La oss etterligne de kristne i Antiokia ved å stole på Guds organisasjon og dens styrende råd av salvede kristne.

¹⁰ Vi blir også minnet om hvor viktig det er å være ydmyk og tålmodig. Paulus og Barnabas var blitt direkte utnevnt av den hellige ånd til å gå til nasjonene, men de mente ikke at denne myndigheten ga dem rett til å avgjøre spørsmålet om omskjærrelse der og da. (Apg 13:2, 3) Paulus skrev dessuten senere: «Jeg dro opp [til Jerusalem] som følge av en åpenbaring.» (Gal 2:2) Han viste dermed til Guds ledelse i saken. De eldste i vår tid går inn for å være like ydmyke og tålmodige når det oppstår spørsmål som kan føre til splittelse. I stedet for å krangle prøver de å få Jehovas syn på saken ved å rådføre

*Det ser ut til at Titus, en kristen greker som senere ble en nær venn av Paulus og tjente som hans utsending, var en av dem som ble sendt til Jerusalem. (Gal 2:1; Titt 1:4) Han var et godt eksempel på at en uomskåret ikke-jøde kunne bli en salvet kristen. – Gal 2:3.

9, 10. På hvilken måte er brødrene i Antiokia og Paulus og Barnabas gode eksempler for oss?

JUDAISTENES LÆRE

Selv etter at det styrende råd i det første århundre hadde avgjort spørsmålet om omskjærrelse, var det noen som hardnakket holdt liv i konflikten, nemlig judaistene, som hevdet at de var kristne. Apostelen Paulus kalte dem 'falske brødre' og sa at de ønsket «å forvrengte det gode budskap om Kristus». – Gal 1:7; 2:4; Titt 1:10.

Judaistenes mål var tydeligvis å blidgjøre jødene, slik at de ikke gjorde så hard motstand mot kristendommen. (Gal 6:12, 13) Judaistene hevdet at man kunne oppnå rettferdighet ved å følge Moseloven i spørsmål om kosthold, omskjærrelse og jødiske høytider. – Kol 2:16.

Det er lett å forstå at jødekristne som hadde en slik oppfatning, ikke følte seg vel sammen med ikke-jødiske kristne. En rekke jødekristne som tok ledelsen i menigheten, følte det dessverre også slik. De holdt seg for eksempel atskilt fra sine ikke-jødiske brødre da noen fra menigheten i Jerusalem besøkte Antiokia. Selv Peter, som fram til da hadde pleid å komme sammen med ikke-jøder, trakk seg tilbake – han ville ikke engang spise sammen med dem. Ja, han handlet stikk i strid med de prinsippene han tidligere hadde forsvart. Det førte til at han ble kraftig irettesatt av Paulus. – Gal 2:11–14.

seg med Bibelen og den veiledningen som den trofaste slave gir. – Fil 2: 2, 3.

¹¹ Noen ganger må vi vente til Jehova kaster lys over saken. Husk at brødrene på Paulus' tid måtte vente til omkring år 49 – cirka 13 år etter at Kornelius ble salvet, i år 36 – før Jehova sørget for at spørsmålet om ikke-jøder måtte omskjæres eller ikke, ble besvart. Hvorfor gikk det så lang tid? Det kan være at Jehova ville at oppriktige jøder skulle få nok tid til å tilpasse seg en så stor forandring. Det var jo ikke noen liten sak at den 1900 år gamle omskjærelsespakten, som var blitt inngått med deres høyt elskede stamfar Abraham, ikke lenger var gyldig! – Joh 16:12.

¹² For et privilegium det er å bli undervist og formet av vår tålmodige og hensynsfulle himmelske Far! Det gir alltid gode resultater og er alltid til vårt beste. (Jes 48:17, 18; 64:8) Så la oss aldri være stolte og presse igjennom våre egne meninger eller reagere negativt på organisasjonsmessige forandringer eller justerte forståelser av enkelte skriftsteder. (Fork 7:8) Hvis du oppdager om så bare et lite snev av en slik tendens hos deg selv, bør du under bønn tenke over de aktuelle prinsippene i Apostlenes gjerninger, kapittel 15.*

¹³ Vi må være tålmodige når vi studerer Bibelen med noen som synes det er vanskelig å ta avstand fra falske trosoppfatninger eller ubibelske skikker som har betydd mye for dem. I slike tilfeller må vi la det gå en rimelig mengde tid for at Guds ånd skal få virke på den interessertes hjerte. (1. Kor 3:6, 7) Vi bør også be til Jehova om det. Når tiden er inne, vil han på en eller annen måte hjelpe oss til å se hva som er det riktige å gjøre. – 1. Joh 5:14.

De fortalte oppmuntrende opplevelser «i detalj» (Apg 15:3–5)

¹⁴ Lukas' beretning fortsetter: «Menigheten fulgte dem et stykke på veien. Så dro mennene videre gjennom både Fønikia og Samaria og fortalte i detalj om hvordan folk fra nasjonene hadde vendt om. Dette førte til stor glede blant alle brødrene.» (Apg 15:3) Det at menigheten fulgte Paulus, Barnabas og reisefellene deres et stykke på veien, var en måte å vise dem ære og kristen kjærlighet på. Det viste at menigheten ønsket dem Guds velsignelse. Også når det gjelder dette, var brødrene i Antiokia et godt eksempel for oss. Viser du dine åndelige brødre og

*Se rammen «Jehovas vitner baserer sin lære på Bibelen» på side 105.

11, 12. Hvorfor er det viktig å vente på Jehova?

13. Hvordan kan vi etterligne Jehovas tålmodighet i tjenesten?

14, 15. Hvordan ble Paulus, Barnabas og reisefellene deres vist ære av menigheten i Antiokia, og hvordan oppmuntret de trosfellene sine?

søstre ære, «særlig [de eldste] som arbeider hardt når det gjelder tale og undervisning»? – 1. Tim 5:17.

¹⁵ På veien til Jerusalem oppmuntret Paulus og reisefellene hans de kristne i Fønikia og Samaria ved at de «i detalj» fortalte dem om hvordan det gikk med arbeidet blant ikke-jøder. Noen av tilhørerne deres var sannsynligvis jødiske kristne som hadde flyktet dit etter at Stefanus led martyrdøden. Også i dag er rapporter om hvordan Jehova velsigner forkynnelsesarbeidet, til stor oppmuntring for våre brødre og søstre, spesielt for dem som gjennomgår prøvelser. Sørger du for å få fullt utbytte av slike rapporter ved å overvære kristne møter og stevner og ved å lese de opplevelsene og livshistoriene som står i litteraturen vår, enten i trykt form eller på jw.org?

¹⁶ Etter å ha tilbakelagt omkring 55 mil kom reisefølget endelig fram til bestemmelsesstedet sitt. Lukas skrev: «Da de kom til Jerusalem, tok menigheten og apostlene og de eldste vennlig imot dem, og de fortalte om alt det Gud hadde gjort ved hjelp av dem. Men noen fra fariseernes sekt som var blitt troende, reiste seg fra plassene sine og sa: ‘Det er nødvendig å omskjære dem og pålegge dem å holde Moseloven.’» (Apg 15:4, 5) Spørsmålet om omskjærelse av ikke-jødiske kristne var tydeligvis blitt et stort problem, og det måtte løses.

«Apostlene og de eldste kom ... sammen» (Apg 15:6–12)

¹⁷ «De som ber om råd, har visdom», står det i Ordspråkene 13:10. I samsvar med dette gode prinsippet kom «apostlene og de eldste ... sammen for å ta seg av [spørsmålet om omskjærelse]». (Apg 15:6) «Apostlene og de eldste» fungerte som representanter for hele den kristne menighet, akkurat som det styrende råd gjør i dag. Hvorfor tjente «de eldste» sammen med apostlene? Husk at apostelen Jakob var blitt henrettet, og at apostelen Peter i hvert fall i en periode

Som vi tydelig kan se av det som skjedde i den første kristne menighet, hjelper Jehova sitt folk til å forstå sannheten gradvis. (Ordsp 4:18; Dan 12:4, 9, 10; Apg 15: 7–9) Også i vår tid justerer Jehovas folk sin lære etter hvert som sannheten blir mer og mer åpenbart. De prøver ikke å vri og vrenge på det som står i Bibelen, for å få det til å passe med egne synspunkter. Objektive mennesker som ikke er Jehovas vitner, har lagt merke til dette. Jason David BeDuhn, førsteamanuensis i religionsforskning ved Northern Arizona University i USA, sier at Jehovas vitner har nærmet seg Bibelen «med et åpent sinn og [basert] sitt system for lære og trosutøvelse på Bibelens råmateriale, uten at de på forhånd har gjort seg opp en bestemt mening om hva de kommer til å finne der». – *Truth in Translation*.

16. Hva er det som viser at spørsmålet om omskjærelse var blitt et stort problem?

17. Hvem utgjorde det styrende råd i Jerusalem, og hva kan være grunnen til at «de eldste» var med i rådet?

hadde sittet i fengsel. Kunne noe lignende komme til å skje med noen andre av apostlene? Det at det også fantes andre kvalifiserte, salvede menn, var en garanti for at tilsynsarbeidet kunne fortsette på en ordnet måte.

¹⁸ Lukas fortsatte: «Etter en lang og intens diskusjon reiste Peter seg og sa ...: 'Brødre, dere vet godt at Gud fra begynnelsen utvalgte meg blant oss alle til å forkynne det gode budskap for folk fra nasjonene, slik at de kunne begynne å tro. Og Gud, som kjenner hjertet, viste at han godkjente dem, ved å gi dem den hellige ånd, akkurat som han ga den til oss. Han gjorde ingen forskjell på oss og dem, men rensket hjertet deres ved troen.'» (Apg 15:7–9) Ifølge et oppslagsverk kan det greske ordet som er oversatt med «diskusjon» i vers 7, også bety «spørsmål, søken, ordskifte». Det var tydelig at brødrene i all oppriktighet hadde ulike meninger, og det ga de åpent uttrykk for.

¹⁹ Peters gode argument minnet alle om at han var til stede da de første uomskårne ikke-jøder – Kornelius og hans husstand – ble salvet med den hellige ånd i år 36. Så hvis Jehova hadde sluttet å gjøre forskjell på jøder og ikke-jøder, hvilken myndighet hadde da mennesker til å gjøre det? Det som gjør at Jehova kan godkjenne en persons tilbedelse, er dessuten troen på Kristus og ikke det at han følger Moseloven. – Gal 2:16.

²⁰ På grunnlag av det som Gud helt tydelig hadde sagt, og hvordan han hadde brukt sin hellige ånd, konkluderte Peter: «Så hvorfor utfordrer dere nå Gud ved å pålegge disiplene en tung byrde som verken forfedrene våre eller vi har klart å bære? Tvert imot, vi tror at vi blir frelst ved Herren Jesu ufortjente godhet, og det samme gjelder dem.» (Apg 15:10, 11) De som var tilhengere av omskjærelsen, 'utfordret' i virkeligheten Gud. De prøvde å påtvinge ikke-jøder en lov som jødene selv ikke klarte å holde fullt ut, og som derfor dømte dem til døden. (Gal 3:10) Peters jødiske tilhørere burde i stedet ha vært takknemlige for Guds ufortjente godhet, som kom til uttrykk gjennom Jesus.

²¹ Peters ord gjorde tydeligvis inntrykk, for «hele gruppen [ble] stille». Deretter fortalte Barnabas og Paulus «om alle de miraklene og underne som Gud hadde gjort gjennom dem blant nasjonene». (Apg 15:12) Nå hadde apostlene og de eldste endelig kommet så langt at de kunne vurdere alle sakens fakta og treffe en avgjørelse som helt tydelig uttrykte Guds vilje i spørsmålet om omskjærelse.

18, 19. Hvilket godt argument kom Peter med, og hvilken konklusjon burde tilhørerne ha trukket?

20. Hvordan kan det sies at de som var tilhengere av omskjærelsen, 'utfordret' Gud?

21. Hva fortalte Barnabas og Paulus om?

²² Når medlemmene av det styrende råd i vår tid har møter, vender de seg på lignende måte til Guds Ord for å få veiledning og ber oppriktig om å få den hellige ånd. (Sal 119:105; Matt 7:7–11) Hvert medlem får utlevert en dagsorden på forhånd, slik at han kan tenke over punktene under bønn. (Ordsp 15:28) Under møtet uttaler disse salvede brødrene seg åpent og respektfullt. I løpet av drøftelsene bruker de Bibelen ofte.

²³ De eldste i menighetene bør følge dette mønsteret. Hvis de eldste på et av møtene sine har drøftet et alvorlig problem og ikke har kommet fram til noen løsning, kan de rådføre seg med avdelingskontoret eller med kretstilsynsmannen, som er utnevnt til å representere det. Avdelingskontoret kan i sin tur skrive til det styrende råd, om nødvendig.

²⁴ Ja, Jehova velsigner dem som respekterer den teokratiske ordning og er ydmyke, lojale og tålmodige. Som vi skal se i det neste kapitlet, er den belønningen han gir, sann fred, åndelig framgang og kristen enhet.

22–24. (a) Hvordan etterligner det styrende råd i vår tid det styrende råd i det første århundre? (b) På hvilken måte kan alle de eldste vise respekt for teokratisk myndighet?

Noen hevdet bestemt: «Det er nødvendig å ... pålegge [ikke-jødene] å holde Moseloven»

‘Vi har tatt en enstemmig beslutning’

*Hvordan det styrende råd kom fram til
en avgjørelse, og hvordan det førte
til enhet i menighetene*

Basert på Apostlenes gjerninger 15:13–35

SPENNINGEN er til å ta og føle på. Apostlene og de eldste er samlet i et rom i Jerusalem. De ser på hverandre – de har kommet fram til en avgjørelse. Omskjærrelsen er et tema som har reist viktige spørsmål. Er de kristne underlagt Moseloven? Skal det skilles mellom jødiske og ikke-jødiske kristne?

² Disse brødrene har vurdert mange sider ved denne saken. De har sett nærmere på hva Guds profetiske Ord sier, og drøftet viktige øyenvitneberetninger om Jehovas velsignelse. De har fått sagt alt det de vet om saken, og de har alle de opplysningene de trenger for å kunne ta en avgjørelse. Det er tydelig at Jehovas ånd viser vei. Vil de la seg lede av den?

³ De må ha ekte tro og mot for å la seg lede av den hellige ånd, for de risikerer at de jødiske religiøse lederne vil hate dem enda mer. I tillegg må de stå imot de mennene i menigheten som vil at Guds folk skal gå tilbake til Moseloven. Hva vil det styrende råd gjøre? La oss se. Når vi studerer denne beretningen, vil vi se hvordan disse mennene dannet et mønster som blir fulgt av Jehovas vitners styrende råd i dag. Det er et mønster vi også må følge når vi som kristne møter utfordringer eller skal ta avgjørelser.

«Dette stemmer med Profetenes ord» (Apg 15:13–21)

⁴ Disippelen Jakob, Jesu halvbror, tok ordet.* Det ser ut til at han var ordstyrer under dette møtet. Han sammenfattet det som rådet som et

*Se rammen «Jakob – Herrens bror» på side 112.

1, 2. (a) Hvilke viktige spørsmål må det styrende råd i det første århundre ta stilling til? (b) Hvilken hjelp får disse brødrene til å ta en riktig avgjørelse?

3. Hvilket utbytte kan vi ha av å studere beretningen i Apostlenes gjerninger, kapittel 15?

4, 5. Hvilket sitat fra Guds profetiske Ord tok Jakob med i drøftelsen?

hele tydeligvis hadde kommet fram til. Han sa: «Simeon har fortalt detaljert om hvordan Gud for første gang vendte sin oppmerksomhet mot nasjonene for å ta ut fra dem et folk som skal bære hans navn. Og dette stemmer med Profetenes ord.» – Apg 15:14, 15.

⁵ Den talen Simeon, eller Simon Peter, hadde holdt, og de bevisene som Barnabas og Paulus hadde lagt fram, fikk sannsynligvis Jakob til å tenke på skriftsteder som kastet lys over saken. (Joh 14:26) Etter at Jakob hadde sagt: «Dette stemmer med Profetenes ord», siterte han Amos 9:11, 12. Den boken hørte med til den delen av De hebraiske skrifter som vanligvis ble kalt «Profetene». (Matt 22:40; Apg 15:16–18) Du vil se at Jakob brukte litt andre ord enn dem du finner i Amos' bok i dag. Det er sannsynlig at han siterte fra *Septuaginta*, en gresk oversettelse av De hebraiske skrifter.

⁶ Gjennom profeten Amos hadde Jehova forutsagt at den tiden skulle komme da Han skulle reise «Davids hus», det vil si gjenopprette kongedømmet i Davids slektslinje. Det skulle skje ved hjelp av det messianske rike. (Esek 21:26, 27) Skulle det enda en gang bare være kjødelige jøder som fikk tilhøre Jehovas folk? Nei. Profetien sier også at «folk fra *alle nasjonene*, folk som er kalt med [Guds] navn», skulle bli ført sammen. Husk at Peter akkurat hadde sagt at Gud ikke «gjorde ... forskjell på [jødiske kristne] og [troende ikke-jøder], men rensset hjertet deres ved troen». (Apg 15:9) Det var med andre ord Guds vilje at både jøder og ikke-jøder skulle bli ført inn i Guds rike som arvinger. (Rom 8: 17; Ef 2:17–19) Ingen slike inspirerte profetier antydte at troende ikke-jøder først måtte omskjæres i bokstavelig forstand eller bli proselytter.

⁷ På grunnlag av disse profetiene og det som Peter, Barnabas og Paulus hadde fortalt, sa Jakob: «Derfor mener jeg at vi ikke skal gjøre det vanskelig for dem fra nasjonene som vender seg til Gud, men skrive til dem at de skal holde seg borte fra det som er gjort urent ved avgudsdyrkelse, fra seksuell umoral, fra kjøtt av dyr som er kvalt, og fra blod. For fra gammel tid er det som Moses skrev, blitt forkynt i by etter by, og hans ord blir lest opp i synagogene hver sabbat.» – Apg 15:19–21.

⁸ Mente Jakob at han hadde større myndighet enn de andre brødrene, kanskje som møtets ordstyrer? Og bestemte han hva som skulle gjøres, uten å ta hensyn til de andres meninger? Overhodet ikke! Ordene «derfor mener jeg» viser at han ikke tok en avgjørelse på vegne av hele gruppen. Han kom rett og slett med et forslag basert på det han hadde hørt, og det Skriftene sa om saken.

6. Hvordan hjalp Skriftene brødrene til å forstå hva som var Guds vilje?

7, 8. (a) Hva sa Jakob? (b) Hvordan skal vi forstå det Jakob sa?

HVORDAN DET STYRENDE RÅD ER ORGANISERT I DAG

I likhet med de kristne i det første århundre blir Jehovas vitner i dag ledet av et styrende råd som består av innviede, åndssalvede menn. Det styrende råd har møte én gang i uken. Medlemmene er også organisert i de seks utvalgene som er nevnt nedenfor, og som har hvert sitt ansvarsområde.

- *Koordinatorernes utvalg* fører tilsyn med juridiske saker og hva som skal formidles til mediene når det er behov for å gi et riktig bilde av vår tro. Det tar også hånd om saker som gjelder naturkatastrofer, forfølgelse og andre kritiske situasjoner som berører Jehovas vitner verden over.
- *Personalutvalget* fører tilsyn med det som blir gjort for at medlemmer av Betel-familien, som tjener ved Jehovas vitners avdelingskontorer verden over, skal få dekket åndelige og materielle behov. Dette utvalget fører også tilsyn med det som blir gjort når nye medlemmer blir innbudt til å tjene ved avdelingskontorene.
- *Redaksjonsutvalget* fører tilsyn med utarbeidelsen av åndelig mat, både til menighetene og til offentligheten. Det svarer også på bibelske spørsmål, fører tilsyn med det oversettelsesarbeidet som blir utført verden over, og godkjenner slike ting som manus til dramatiseringer og foredragsdisposisjoner.
- *Tjenesteutvalget* fører tilsyn med forkynnesarbeidet og ting som gjelder eldste i menighetene, kretstilsynsmenn og heltidsforkynnere. I tillegg inviterer det forkynnere til Gilead-skolen for at de skal kunne ha en stabiliserende og styrkende virkning på det verdensomfattende arbeidet.
- *Undervisningsutvalget* fører tilsyn med det undervisningsprogrammet som blir utarbeidet til stevner og menighetsmøter, og det har ansvaret for lyd- og videoinnspillinger. Dette utvalget utarbeider også pensum for Gilead-skolen, pionertjenesteskolen og andre skoler, og det tilrettelegger et åndelig program for dem som tjener ved avdelingskontorene.
- *Utgiverutvalget* fører tilsyn med trykking, utgivelse og forsendelse av bibelsk litteratur. Det har også ansvaret for trykkerier og eiendommer som eies og drives av de selskapene Jehovas vitner bruker, og byggingen av avdelingskontorer og dessuten av Rikets saler og stevnehaller. Det fører også tilsyn med bruken av de bidragene som blir gitt til det verdensomfattende arbeidet.

Det styrende råd stoler på Jehovas ånds ledelse. Medlemmene av rådet ser ikke på seg selv som ledere for Jehovas folk. I likhet med alle de andre salvede kristne på jorden fortsetter de i stedet «å følge Lammet [Jesus Kristus] uansett hvor det går». – Åp 14:4.

⁹ Var det et godt forslag Jakob kom med? Tydeligvis, for apostlene og de eldste godkjente det. Hva ville det føre til? For det første ville den anbefalte framgangsmåten ikke «gjøre det vanskelig for» ikke-jødiske kristne, siden den ikke ville tvinge dem til å følge kravene i Moseloven. (Apg 15:19) For det andre ville denne avgjørelsen vise respekt for de jødiske kristne, som i årenes løp hadde hørt Moses' ord 'bli lest opp i synagogene hver sabbat'.* (Apg 15:21) Den ville uten tvil styrke båndene mellom de jødiske og de ikke-jødiske kristne. Og framfor alt ville dette glede Jehova Gud, for det ville være i samsvar med hans vilje. For en god måte å løse dette problemet på – et problem som truet hele den kristne menighets enhet og ve og vel! Og for et enestående eksempel dette er for den kristne menighet i dag!

¹⁰ Som nevnt i det forrige kapitlet følger Jehovas vitners styrende råd i dag den samme framgangsmåten som det styrende råd i det første århundre fulgte. De vender seg til Jehova, universets Overherre, og til Jesus Kristus, menighetens Hode, for å få veiledning i alle saker.[#] (1. Kor 11:3) Hvordan gjør de det? Albert D. Schroeder, som var medlem av det styrende råd fra 1974 til han fullførte sitt jordiske liv i mars 2006, sa: «Det styrende råd har møte på onsdager. Møtene innledes med bønn om Jehovas ånds ledelse. Vi gjør vårt ytterste for å følge Guds Ord, Bibelen, i alle saker som blir behandlet, og i alle avgjørelser som blir truffet.» Milton G. Henschel, som var medlem av det styrende råd i mange år, og som fullførte sitt jordiske liv i mars 2003, stilte i tråd med dette et tankevekkende spørsmål til

Albert Schroeder holder en tale på et internasjonalt stevne i 1998

*Jakob henviste med rette til Moses' skrifter, som ikke bare omfattet selve Moseloven. De inneholdt også beretninger om hvordan Gud allerede før Moseloven ble gitt, hadde handlet overfor menneskene, og hva som var hans vilje i forbindelse med dem. Guds syn på blod, ekteskapsbrudd og avgudsdyrkelse kommer for eksempel tydelig fram gjennom det som står i 1. Mosebok. (1. Mos 9:3, 4; 20:2–9; 35:2, 4) Gud åpenbarte dermed prinsipper som gjelder for alle mennesker, både jøder og ikke-jøder.

[#]Se rammen «Hvordan det styrende råd er organisert i dag» på side 110.

9. Hva ville Jakobs forslag føre til?

10. Hvilken framgangsmåte følger det styrende råd i dag, akkurat som i det første århundre?

Jakob, en av sønnene til Josef og Maria, er nevnt først blant Jesu yngre halvbrødre. (Matt 13:54, 55) Han kan derfor ha vært Marias nest eldste barn. Jakob vokste opp sammen med Jesus. Han så Jesus forkynne, og enten han hadde sett de «kraftige gjerningene» Jesus gjorde, eller ikke, kjente han i hvert fall til dem. Jakob og brødrene hans «trodde faktisk ikke på» sin eldste bror Jesus da han utførte sin tjeneste på jorden. (Joh 7:5) Jakob kan til og med ha tenkt som noen i Jesu familie, som sa om Jesus: «Han er blitt gal.» – Mark 3:21.

Alt dette forandret seg etter Jesu død og oppstandelse. De greske skrifter nevner tre forskjellige som het Jakob. Men den Jakob som Jesus viste seg for personlig en gang i løpet av de 40 dagene etter sin oppstandelse, var tydeligvis sin halvbror. (1. Kor 15:7) Denne opplevelsen kan ha hjulpet Jakob til å forstå hvem hans eldste bror i virkeligheten var. Uansett var i hvert fall han, moren og brødrene sammen med apostlene for å be mindre enn ti dager etter at Jesus hadde steget opp til himmelen. – Apg 1:13, 14.

Jakob ble etter hvert et høyt respektert medlem av menigheten i Jerusalem, og han var åpenbart en apostel («en som er sendt ut») i denne menigheten. (Gal 1:18, 19) At Jakob hadde en fremtredende stilling, framgår av det apostelen Peter sa til disiplene etter at han på mirakuløst vis var blitt løslatt fra fengselet: «Fortell dette til Jakob og de andre brødrene.» (Apg 12:12, 17) Det ser ut til at Jakob var ordstyrer under det møtet som ble holdt da spørsmålet om omskjærelse ble tatt opp med «apostlene og de eldste» i Jerusalem. (Apg 15:6–21) Apostelen Paulus nevnte dessuten at Jakob,

Kefas (Peter) og apostelen Johannes «ble regnet som søyler» i menigheten i Jerusalem. (Gal 2:9) Og da Paulus mange år senere kom tilbake til Jerusalem fra sin tredje misjonsreise, fortalte han om det som hadde skjedd, til Jakob og «alle de eldste». – Apg 21:17–19.

Denne Jakob, som Paulus kaller «Herrens bror», skrev tydeligvis det brevet, eller den bibelske boken, som bærer hans navn. (Gal 1:19) I det brevet omtaler ikke Jakob seg selv som en apostel eller som Jesu bror, men han kaller seg ydmykt «en slave for Gud og Herren Jesus Kristus». (Jak 1:1) Jakob viser at han i likhet med Jesus var en som var interessert i skaperverket og menneskets natur. Han illustrerte åndelige sannheter ved hjelp av kjente ting i naturen, blant annet bølgene på havet, stjernehimmelen, den brennende solen, skjøre blomster, skogbrann og dyr som kan temmes. (Jak 1:6, 11, 17; 3:5, 7) Den forståelsen av menneskers holdninger og handlinger som Gud ga ham, gjorde at han kunne gi gode råd om hvordan man kan bevare et godt forhold til andre. – Jak 1:19, 20; 3:2, 8–18.

Det Paulus skriver i 1. Korinter 9:5, tyder på at Jakob var gift. Bibelen forteller ikke noe om når eller hvordan Jakob døde. Men den jødiske historieskriveren Josefus skriver at øverstepresten Ananus (Ananias) «sammenkalte Sanhedrinets dommere og framstilte for dem en mann ved navn Jakob, bror av Jesus, som ble kalt Kristus, og noen andre». Ifølge Josefus «anklaget [Ananus] dem for å ha overtrådt loven og overga dem til å bli steinet». Dette skal ha skjedd kort tid etter at den romerske stattholderen Porkius Festus døde, omkring år 62 evt., og før hans etterfølger, Albinus, overtok stillingen.

elevene i den 101. klassen ved Vakttårnets bibelskole Gilead. Han spurte: «Finnes det noen annen organisasjon på jorden hvor de som tar ledelsen, vender seg til Guds Ord, Bibelen, før de treffer viktige avgjørelser?» Svaret sier seg selv.

De sendte «noen utvalgte menn» (Apg 15:22–29)

¹¹ Det styrende råd i Jerusalem hadde truffet en enstemmig avgjørelse i spørsmålet om omskjærelse. Men for at brødrene i menighetene skulle handle i enhet, måtte de gjøres kjent med denne avgjørelsen, og det på en klar, konstruktiv og oppmuntrende måte. Hva var den beste måten å gjøre den kjent på? Beretningen sier: «Da bestemte apostlene og de eldste, sammen med hele menigheten, at de skulle sende noen utvalgte menn blant dem til Antiokia sammen med Paulus og Barnabas. De sendte Judas, også kalt Barsabbas, og Silas, som begge var ledende menn blant brødrene.» De skrev i tillegg et brev, som de sendte med disse mennene for at det skulle bli lest opp i alle menighetene i Antiokia, Syria og Kilikia. – Apg 15:22–26.

¹² Som «ledende menn blant brødrene» var Judas og Silas godt kvalifisert til å være representanter for det styrende råd. Et besøk av slike «utvalgte menn» ville hjelpe de ikke-jødiske kristne rundt om i menighetene til å bli mer forent med de jødekristne i Jerusalem. Det at det kom en delegasjon på fire mann, ville gjøre det klart at det budskapet de overbrakte, ikke bare var et svar på spørsmålet om omskjærelse, men at dette var direkte veiledning fra det styrende råd. Dette var virkelig en klok og kjærlig måte å gjøre det på. Det var uten tvil med på å fremme freden og enheten blant Guds folk.

¹³ Brevet inneholdt klar veiledning til de ikke-jødiske kristne – ikke bare når det gjaldt spørsmålet om omskjærelse, men også om hva de måtte gjøre for å bli godkjent og velsignet av Jehova. Hovedpoenget i brevet var: «Den hellige ånd og vi har besluttet å ikke legge noen annen byrde på dere enn disse nødvendige tingene: at dere holder dere borte fra det som er ofret til avguder, fra blod, fra kjøtt av dyr som er kvalt, og fra seksuell umoral. Hvis dere er nøye med å unngå disse tingene, vil det gå bra med dere. Vi ønsker dere alt godt!» – Apg 15:28, 29.

¹⁴ I dag er Jehovas vitner, som teller godt over åtte millioner, forent i tro og handling i over 100 000 menigheter verden over. Hvordan er denne enheten mulig i en verden som er preget av opprør og splittelse?

11. Hvordan ble det styrende råds avgjørelse gjort kjent for menighetene?

12, 13. (a) Hva ble utrettet ved at Judas og Silas ble utsendt? (b) Hvilken veiledning inneholdt brevet fra det styrende råd?

14. Hvordan er det mulig for Jehovas folk å være forent i dagens splittede verden?

Enheten er først og fremst et resultat av den klare veiledningen som Jesus Kristus, Hodet for menigheten, gir gjennom «den trofaste og kloke slave», det vil si det styrende råd. (Matt 24:45–47) Enheten er også et resultat av at det verdensomfattende brorskapet villig følger denne veiledningen fra det styrende råd.

**‘Alle gledet seg over den oppmuntringen de fikk’
(Apg 15:30–35)**

¹⁵ Beretningen i Apostlenes gjerninger forteller videre at da de ut-sendte brødrene fra Jerusalem kom til Antiokia, «samlet [de] alle disip-lene og overleverte brevet». Hvordan reagerte brødrene der på veilednin-gen fra det styrende råd? «Etter at [brevet] var blitt lest, gledet alle seg over den oppmuntringen de fikk.» (Apg 15:30, 31) I tillegg «oppmuntret [Judas og Silas] brødrene med mange taler og styrket dem». På den må-ten kan vi si at de var «profeter», akkurat som Barnabas, Paulus og andre ble kalt profeter – en betegnelse som ble brukt om dem som kunngjorde, eller gjorde kjent, Guds vilje. – Apg 13:1; 15:32; 2. Mos 7: 1, 2.

¹⁶ Det var tydelig at Jehova velsignet denne ordningen. Problemet ble løst på en god måte. Hva var forklaringen på dette positive utfallet? Det var uten tvil det styrende råds klare og aktuelle veiledning basert på Guds Ord og den hellige ånds ledelse. I tillegg var det den kjærlige måten menighetene ble gjort kjent med avgjørelsen på.

¹⁷ Jehovas vitners styrende råd følger det samme mønsteret i dag og gir aktuell veiledning til det verdensomfattende brorskapet. Når det er blitt truffet avgjørelser, blir disse gjort kjent for menighetene på en klar og tydelig måte. Det blir blant annet gjort ved hjelp av kretstilsyns-menn. Disse selvoppofrende brødrene besøker den ene menigheten et-ter den andre for å gi klar veiledning og kjærlig oppmuntring. I likhet med Paulus og Barnabas bruker de mye tid i tjenesten ved å undervise, ‘og sammen med mange andre forkynner de det gode budskap, Jehovas ord’. (Apg 15:35) Og i likhet med Judas og Silas oppmuntrer de «brød-rene med mange taler» og styrker dem.

¹⁸ Hva med menighetene? Hva vil hjelpe menighetene overalt på jor-den til å fortsette å ha fred og enhet i dagens splittede verden? Husk at det var disippelen Jakob som senere skrev: «Visdommen ovenfra er først og fremst ren. Den er også fredelig, rimelig, klar til å adlyde ... Og rettferdighetens frukt blir sådd under fredelige forhold for dem som

15, 16. Hva ble utfallet i spørsmålet om omskjærrelse, og hvorfor?

17. Hvilket mønster ble dannet for kretstilsynsmenn i vår tid?

18. Hva er nødvendig for at Jehova skal fortsette å velsigne sitt folk?

De kristne i dag blir hjulpet åndelig sett gjennom det som det styrende råd og dets representanter gjør

stifter fred.» (Jak 3:17, 18) Vi vet ikke om Jakob hadde møtet i Jerusalem i tankene da han skrev dette. Men ut fra det vi har sett i Apostlenes gjerninger, kapittel 15, forstår vi tydelig at enhet og samarbeid er nødvendig for at vi skal bli velsignet av Jehova.

¹⁹ Det var tydelig at det nå var fred og enhet i menigheten i Antiokia. I stedet for å motarbeide Judas og Silas satte brødrene pris på dette besøket fra Jerusalem. Beretningen sier: «De ble der en tid, og med ønske om fred sendte brødrene dem tilbake til dem som hadde sendt dem», det vil si tilbake til Jerusalem.* (Apg 15:33) Vi kan være sikre på at brødrene i Jerusalem også gledet seg da de hørte hva de to mennene fortalte fra reisen. Takket være Jehovas ufortjente godhet var oppdraget deres vellykket.

²⁰ Paulus og Barnabas, som ble igjen i Antiokia, kunne nå konsentrere seg om å ta ledelsen i forkynnelsesarbeidet, på samme måte som kretstilsynsmennene gjør i dag når de besøker de menighetene de har ansvar for. (Apg 13:2, 3) For en velsignelse for Jehovas folk! Men hvordan brukte og velsignet Jehova disse to ivrige forkynnerne videre? Det skal vi se på i det neste kapitlet.

*Noen bibeloversettelser har med et vers 34, der det står at Silas valgte å bli igjen i Antiokia. (Det Norske Bibelselskaps oversettelse av 2011) Men det ser ut til at disse ordene er tilføyd senere.

19, 20. (a) Hvordan var det tydelig at det var fred og enhet i menigheten i Antiokia?
(b) Hva kunne Paulus og Barnabas gjøre nå?

DEL 6 • APOSTLENES GJERNINGER 15:36–18:22

«LA OSS NÅ DRA TILBAKE OG BESØKE BRØDRENE» APOSTLENES GJERNINGER 15:36

Hvilken viktig oppgave har kretstilsynsmennene i den kristne menighet? Hvilke velsignelser vil vi oppnå når vi villig påtar oss teokratiske oppdrag? Hvordan kan vi resonnerer ut fra Skriftene på en virkningsfull måte, og hvorfor må vi tilpasse oss dem vi forkynner for? Vi får svar på disse og andre spørsmål når vi nå blir med apostelen Paulus på hans andre misjonsreise.

De «styrket menighetene»

Reisende tilsynsmenn hjelper menighetene til å bli styrket i troen

Basert på Apostlenes gjerninger 15:36–16:5

APOSTELEN PAULUS og reisefellene hans går fra by til by gjennom ulendt terreng. Underveis ser Paulus tankefullt på den unge mannen som går ved siden av ham. Han heter Timoteus. Han er kanskje i slutten av tenårene eller i begynnelsen av 20-årene og er full av energi. Hvert skritt han tar på denne reisen, bringer ham enda lenger hjemmefra. Etter hvert som solen går ned, forsvinner Lystra og Ikonium bak dem i det fjerne. Hva har de i vente? Paulus har en viss anelse, for dette er hans andre misjonsreise. Han vet at de har mange farer og problemer foran seg. Hvordan vil den unge mannen som er med ham, takle det?

² Paulus har tro på Timoteus, kanskje større tro enn denne beskjedne unge mannen har på seg selv. I det siste har Paulus blitt enda mer klar over hvor viktig det er å ha riktig reisefelle. Han vet at det arbeidet som ligger foran dem – å besøke menighetene og styrke dem – krever at de er besluttomme og godt samkjørte. Hva kan være grunnen til at Paulus kanskje tenker slik? En grunn kan være den uenigheten som tidligere hadde ført til at han og Barnabas skilte lag.

³ I dette kapitlet skal vi få vite hvordan vi kan håndtere uoverensstemmelser på best mulig måte. Vi skal også se hvorfor Paulus valgte Timoteus som sin reisefelle, og vi vil få lære mer om den viktige rollen kretstilsynsmennene har i dag.

«La oss nå dra tilbake og besøke brødrene» (Apg 15:36)

⁴ I det forrige kapitlet så vi at en delegasjon på fire brødre – Paulus, Barnabas, Judas og Silas – styrket menigheten i Antiokia med det styrende råds avgjørelse i spørsmålet om omskjærrelse. Hva gjorde Paulus deretter? Han henvendte seg til Barnabas, viste ham en ny reiserute og sa: «La oss nå dra tilbake og besøke brødrene i alle de byene der vi forkynte Jehovas ord, for å se hvordan de har det.» (Apg 15:36) Paulus

1–3. (a) Hvem er Paulus' nye reisefelle, og hvordan vil du beskrive ham?
(b) Hva skal vi lære i dette kapitlet?

4. Hva skulle Paulus gjøre på sin andre misjonsreise?

MARKUS FÅR MANGE PRIVILEGIER

Markus' evangelium forteller at de som arresterte Jesus, også prøvde å arrestere «en ung mann», som rømte og «løp halvnaken bort». (Mark 14:51, 52) Siden Markus, også kjent som Johannes Markus, er den eneste som forteller om dette, er det grunn til å tro at det var han selv som var denne unge mannen. Hvis det er tilfellet, må Markus i hvert fall ha hatt en viss personlig kontakt med Jesus.

Omkring elleve år senere, da Herodes Agrippa forfulgte de kristne, var «nokså mange» fra menigheten i Jerusalem samlet i huset til Maria, Markus' mor, for å be. Det var dit apostelen Peter gikk da han på mirakuløst vis var blitt løslatt fra fengselet. (Apg 12:12) Det vil si at Markus kanskje vokste opp i et hjem hvor det senere ble holdt kristne møter. Han kjente utvilsomt Jesu første disipler godt, og de må ha hatt god påvirkning på ham.

Markus tjente side om side med flere av tilsynsmennene i de kristne menighetene i det første århundre. Det første oppdraget han fikk, var, så vidt vi vet, å samarbeide med sin fetter Barnabas og apostelen Paulus i deres tildelte distrikt i Antiokia i Syria. (Apg 12:25) Da Barnabas og Paulus la ut på sin første misjonsreise, ble Markus med dem, først til Kypros og så til Lilleasia. Derfra reiste Markus av grunner vi ikke kjenner til, tilbake til Jerusalem. (Apg 13:4, 13) Etter uoverensstemmelsen mellom Barnabas og Paulus angående Markus, som vi kan lese om i Apostlenes gjerninger, kapittel 15, fortsatte Markus og Barnabas å tjene som misjonærer på Kypros. – Apg 15:36–39.

Denne uoverensstemmelsen må for lengst ha vært glemt da Markus i år 60 eller 61 igjen sam-

arbeidet med Paulus, denne gangen i Roma. Paulus, som var fange der, skrev til menigheten i Kolossai: «Aristarkus, min medfange, sender dere sine hilsener, og det gjør også Markus, Barnabas' fetter (han som dere har fått beskjed om å ta godt imot hvis han kommer til dere).»

(Kol 4:10) Paulus vurderte altså å sende Johannes Markus fra Roma til Kolossai som sin representant.

En gang mellom år 62 og 64 tjente Markus sammen med apostelen Peter i Babylon. Som det står i kapittel 10 i denne boken, utviklet de et nært vennskap, for Peter omtalte den yngre mannen som «Markus, min sønn». – 1. Pet 5:13.

Da Paulus var fange i Roma for andre gang, omkring år 65, skrev han til sin medarbeider Timoteus, som var i Efesos: «Ta med deg Markus, for han er til stor hjelp for meg i tjenesten.» (2. Tim 4:11) Markus nølte sikkert ikke med å følge denne oppfordringen om å dra fra Efesos tilbake til Roma. Det er ikke rart at Barnabas, Paulus og Peter satte stor pris på denne mannen.

Det største privilegiet Markus fikk, var at han ble inspirert av Jehova til å skrive en evangelieberetning. Ifølge tradisjonen fikk Markus mange av opplysningene sine fra apostelen Peter. Vi har grunn til å tro at det var slik, for Markusevangeliet inneholder førstehånds opplysninger som et øyenvitne, for eksempel Peter, ville ha kjent til. Men det ser ut til at Markus skrev evangeliet sitt i Roma, og ikke mens han var sammen med Peter i Babylon. Markus bruker mange latinske ord og oversetter hebraiske uttrykk som det vanligvis ville ha vært vanskelig for ikke-jøder å forstå, noe som tyder på at han hovedsakelig skrev for ikke-jødiske lesere.

snakket ikke bare om å foreta et hyggelig besøk hos disse nyomvendte kristne. Apostlenes gjerninger viser hva som var den egentlige hensikten med Paulus' andre misjonsreise. For det første skulle han fortsette å overlevere de forskriftene som det styrende råd hadde vedtatt. (Apg 16:4) For det andre skulle han, som reisende tilsynsmann, bygge opp menighetene åndelig sett, slik at de kunne bli styrket i troen. (Rom 1:11, 12) Hvordan følger Jehovas vitners organisasjon i vår tid det mønsteret som ble dannet av apostlene?

⁵ I dag leder Kristus sin organisasjon gjennom Jehovas vitners styrende råd. Disse trofaste utnevnte mennene gir veiledning og oppmuntring til alle menighetene rundt om på jorden gjennom brev, møter, publikasjoner både på internett og i trykt form og på andre måter. Det styrende råd gjør også det de kan for å ha nær kontakt med menighetene. Det gjør de gjennom ordningen med reisende tilsynsmenn. Det styrende råd har direkte utnevnt mange tusen kvalifiserte eldste verden over som tjener som kretstilsynsmenn.

⁶ De reisende tilsynsmennene er opptatt av å vise alle i de menighetene de besøker, personlig interesse og gi dem åndelig oppmuntring. Hvordan gjør de det? Ved å etterligne Paulus og andre kristne i det første århundre. Paulus oppfordret Timoteus, som var hans medeldste: «Forkynn Guds ord. Hold iherdig på med det i gunstige tider og i vanskelige tider. Du skal irettesette, advare strengt og formane, med all tålmodighet og lærekonst. ... fortsett å forkynne det gode budskap.» – 2. Tim 4:2, 5.

⁷ I tråd med disse ordene deltar kretstilsynsmannen – og hans kone, hvis han er gift – i forskjellige grener av felttjenesten sammen med forkynnerne i menigheten. Slike kretstilsynsmenn er ivrige forkynnere og dyktige lærere, og dette har en positiv virkning på brødrene og søstrene. (Rom 12:11; 2. Tim 2:15) De som er i kretstjenesten, er framfor alt kjent for sin selvoppofrende kjærlighet. De gir villig av seg selv, og de reiser i all slags vær og til og med i farlige områder. (Fil 2:3, 4) De oppmuntrer, underviser og formaner også hver enkelt menighet ved å holde bibelske foredrag. Det er bra for alle i menigheten å legge merke til disse tilsynsmennenes livsførsel og etterligne deres tro. – Hebr 13:7.

«En ... heftig diskusjon» (Apg 15:37–41)

⁸ Barnabas var enig i Paulus' forslag om å «besøke brødrene». (Apg

5. Hvordan gir det styrende råd veiledning og oppmuntring til menighetene i dag?

6, 7. Nevn noen av de ansvarsoppgavene kretstilsynsmenn har.

8. Hvordan reagerte Barnabas på Paulus' forslag?

15:36) Disse to hadde samarbeidet godt som reisefeller, og begge var allerede kjent med dem de skulle besøke, og de områdene de bodde i. (Apg 13:2–14:28) Så det at disse to skulle samarbeide om dette oppdraget, virket både fornuftig og praktisk. Men det oppsto et problem. I Apostlenes gjerninger 15:37 står det: «Barnabas var bestemt på å ta med Johannes, som ble kalt Markus.» Dette var ikke noe Barnabas bare foreslo. Han var «bestemt på» å ta Markus, fetteren sin, med på denne misjonsreisen.

⁹ Paulus var ikke enig med Barnabas. Hvorfor ikke? Beretningen sier: «Paulus syntes ikke at de skulle ta [Markus] med, siden han hadde forlatt dem i Pamfylia og ikke hadde hjulpet dem med arbeidet.» (Apg 15:38) Markus hadde reist sammen med Paulus og Barnabas på deres første misjonsreise, men han hadde ikke blitt med dem hele veien. (Apg 12:25; 13:13) På et tidlig tidspunkt på reisen, da de var i Pamfylia, hadde Markus forlatt oppdraget sitt og reist hjem til Jerusalem. Bibelen sier ikke noe om hvorfor han dro, men Paulus mente tydeligvis at Markus hadde oppført seg uansvarlig. Han var kanskje usikker på om Markus var til å stole på.

¹⁰ Barnabas sto på sitt. Han ville ha med seg Markus. Paulus var like sta. «Da oppsto det en så heftig diskusjon mellom dem at de skilte lag», står det i Apostlenes gjerninger 15:39. Barnabas seilte til Kypros, der han var fra, og han tok Markus med seg. Paulus holdt seg til den planen han hadde. Beretningen forteller: «Paulus valgte å ta med seg Silas. Og etter at brødrene hadde bedt Jehova om å vise Paulus ufortjent godhet, dro han av sted.» (Apg 15:40) Sammen reiste de «gjennom Syria og Kilikia og styrket menighetene». – Apg 15:41.

¹¹ Denne beretningen får oss kanskje til å tenke på vår egen ufullkommenhet. Paulus og Barnabas hadde blitt utnevnt til å være spesielle representanter for det styrende råd. Paulus ble sannsynligvis medlem av dette rådet etter hvert. Men i dette tilfellet ble Paulus og Barnabas overmannet av egne svakheter og ufullkommenheter. Lot de denne situasjonen skape en varig kløft mellom dem? Selv om Paulus og Barnabas var ufullkomne, var de ydmyke, og de hadde Kristi sinn. Med tiden tilga de utvilsomt hverandre og reparerte på den måten vennskapet. (Ef 4:1–3) Senere samarbeidet Paulus og Markus i forbindelse med andre teokratiske oppdrag.* – Kol 4:10.

*Se rammen «Markus får mange privilegier» på side 118.

9. Hvorfor var Paulus uenig med Barnabas?

10. Hva førte uoverensstemmelsen mellom Paulus og Barnabas til?

11. Hvilke egenskaper trengs for å unngå at det skal bli en varig kløft mellom oss og noen som har såret oss?

Timoteus var en medarbeider som Paulus satte stor pris på. Etter at de to mennene hadde tjent side om side i omkring elleve år, kunne Paulus skrive om Timoteus: «Jeg har ingen med en slik innstilling som ham, ingen som så oppriktig vil ha omsorg for dere. Men dere vet at Timoteus har bestått sin prøve, at han som et barn sammen med sin far har tjent som en slave sammen med meg for å fremme det gode budskap.» (Fil 2:20, 22) Timoteus ga villig av seg selv i forkynnelsesarbeidet. Han ble derfor høyt verdsett av Paulus og er et godt eksempel for oss.

Timoteus hadde gresk far og jødisk mor, og han vokste sannsynligvis opp i Lystra. Hans mor, Eunike, og hans mormor, Lo'is, lærte ham opp i Skriftene fra han var et lite barn. (Apg 16:1, 3; 2. Tim 1:5; 3:14, 15) Timoteus og hans mor og mormor ble trolig kristne da Paulus besøkte byen første gang.

Da Paulus kom tilbake til Lystra noen år senere, ble Timoteus, som da kan ha vært i slutten av tenårene eller i begynnelsen av 20-årene, omtalt slik: «Brødrene i Lystra og Ikonium hadde bare godt å si om Timoteus.» (Apg 16:2) Under inspirasjon av Guds ånd var det blitt uttalt visse profetier om den unge mannen, og i harmoni med dem anbefalte Paulus og de eldste i menigheten at Timoteus skulle begynne i en spesiell form for tjeneste. (1. Tim 1:18; 4:14; 2. Tim 1:6) Han skulle være Paulus' misjonærpartner. Timoteus måtte forlate familien sin, og for at de jødene de skulle besøke, ikke skulle ta anstøt, måtte han omskjæres. – Apg 16:3.

Timoteus reiste mye. Han forkynte sammen med Paulus og Silas i Filippi, sammen med Silas i Berøa og så alene i Tessalonika. Da han møtte Paulus igjen i Korint, kom han med gode nyheter om den kjærligheten og trofastheten som tessalonikerne viste til tross for de prøvelsene de ble utsatt for. (Apg 16:6–17:14; 1. Tess 3:

2–6) Da Paulus fikk urovekkende meldinger om korinterne mens han var i Efesos, vurderte han å sende Timoteus tilbake til Korint. (1. Kor 4:17) Fra Efesos sendte Paulus senere Timoteus og Erastus til Makedonia. Men da Paulus skrev til romerne, var Timoteus sammen med ham igjen i Korint. (Apg 19:22; Rom 16:21) Dette er bare noen av de stedene Timoteus fikk i oppdrag å reise til.

Det kan se ut til at Timoteus nølte litt med å bruke den myndigheten han hadde fått, for Paulus oppmuntret ham: «La ingen se ned på deg fordi du er ung.» (1. Tim 4:12) Men Paulus kunne trygt sende Timoteus til en menighet som hadde problemer, med denne instruksjonen: «Du skal *pålegge* visse personer å ikke spre en annen lære.» (1. Tim 1:3) Paulus ga også Timoteus myndighet til «å legge hendene på» modne menn for å utnevne dem til tilsynsmenn og menighetstjenere i menighetene. – 1. Tim 5:22.

Paulus ble veldig glad i Timoteus på grunn av hans gode egenskaper. Bibelen viser at han var en nær, trofast og kjærlig samarbeidspartner – han var som en sønn for ham. Paulus skrev at han husket Timoteus' tårer, lengtet etter å se ham og ba for ham. I likhet med en omsorgsfull far kom Paulus med et råd til Timoteus 'fordi han så ofte var syk' – han hadde tydeligvis mageproblemer. – 1. Tim 5:23; 2. Tim 1:3, 4.

Første gang Paulus var fange i Roma, var Timoteus sammen med ham. Timoteus var også i fangenskap, i hvert fall i en periode. (Filem 1; Hebr 13:23) Det var tydeligvis et nært vennskap mellom disse to mennene, for Paulus sendte bud på Timoteus da han skjønte at han selv snart skulle dø. Han skrev: «Gjør alt du kan for å komme til meg snart.» (2. Tim 4:6–9) Bibelen forteller ikke om Timoteus rakk fram i tide til å treffe sin kjære venn og læremester.

¹² Det var ikke typisk for verken Barnabas eller Paulus å bli så sinte. Barnabas var kjent som en varmhjertet og gavmild mann, og det i den grad at apostlene ikke brukte hans egentlige navn, Josef, men kalte ham Barnabas, som betyr «trøstens sønn». (Apg 4:36) Også Paulus var kjent for sin milde og vennlige væremåte. (1. Tess 2:7, 8) Alle kristne tilsynsmenn i dag, deriblant kretstilsynsmennene, bør alltid prøve å etterligne Paulus og Barnabas ved å være ydmyke og behandle hele hjorden, også sine medeldste, på en mild måte. – 1. Pet 5:2, 3.

De «hadde bare godt å si om Timoteus» (Apg 16:1–3)

¹³ På sin andre misjonsreise dro Paulus til den romerske provinsen Galatia, hvor det var blitt opprettet noen menigheter. Etter hvert «kom han til Derbe og også til Lystra». Beretningen sier: «Der var det en discipel som het Timoteus. Moren hans var en troende jødisk kvinne, men faren var gresk.» – Apg 16:1.*

¹⁴ Paulus hadde tydeligvis møtt Timoteus' familie omkring år 47, da han kom til dette området for første gang. Nå, to eller tre år senere, da Paulus kom på besøk for andre gang, la han spesielt merke til den unge mannen Timoteus. Hvorfor? Fordi brødrene der bare hadde godt å si om ham. Han var ikke bare godt likt av brødrene i hjembyen sin, men han hadde også et godt rykte utenfor menighetens grenser. Beretningen sier at brødrene både i Lystra og i Ikonium, omkring tre mil unna, snakket positivt om ham. (Apg 16:2) De eldste ble ledet av den hellige ånd til å betro den unge Timoteus et stort ansvar – å assistere Paulus og Silas som reisende tilsynsmann. – Apg 16:3.

¹⁵ Hva var grunnen til at Timoteus hadde fått et godt rykte i så ung alder? Var det intelligens, utseende eller medfødte evner? Vi mennesker lar oss ofte imponere av slike ting. Til og med profeten Samuel ble en gang overdrevent opptatt av det ytre. Men Jehova ga ham denne påminnelsen: «Gud ser ... ikke slik som mennesker ser, for mennesker ser det som er synlig for øynene, men Jehova ser hvordan hjertet er.» (1. Sam 16:7) Det var Timoteus' gode egenskaper, ikke hans medfødte evner, som gjorde at han ble godt likt av trosfellene sine.

¹⁶ Flere år senere kom Paulus inn på noen av Timoteus' åndelige

*Se rammen «Timoteus tjener som en slave 'for å fremme det gode budskap'» på side 121.

12. Hva bør kjennetegnene tilsynsmennene i dag, i tråd med Paulus' og Barnabas' eksempel?

13, 14. (a) Hvem var Timoteus, og hvordan kan Paulus ha møtt ham? (b) Hvorfor la Paulus spesielt merke til Timoteus? (c) Hvilket oppdrag fikk Timoteus?

15, 16. Hva var det som gjorde at Timoteus hadde fått et godt rykte?

egenskaper. Han nevnte hans gode innstilling, selvoppofrende kjærlighet og arbeidsomhet i forbindelse med teokratiske oppdrag. (Fil 2: 20–22) Timoteus var også kjent for sin «oppriktige tro». – 2. Tim 1:5.

¹⁷ I dag er det mange unge som etterligner Timoteus ved å utvikle gode egenskaper. På den måten skaper de seg et godt navn hos Jehova og hans folk allerede i ung alder. (Ordsp 22:1; 1. Tim 4:15) De har oppriktig tro – de lever ikke et dobbeltliv. (Sal 26:4) Mange unge kan i likhet med Timoteus ha en viktig rolle i menigheten. Så oppmuntrende det er for alle som elsker Jehova, å se unge som kvalifiserer seg til å bli forkynnere av det gode budskap og med tiden innvier seg til Jehova og blir døpt!

«Menighetene fortsatte å bli styrket i troen» (Apg 16:4, 5)

¹⁸ Paulus og Timoteus tjente sammen i mange år. Som reisende tilsynsmenn utførte de forskjellige oppdrag på vegne av det styrende råd. Den bibelske beretningen sier: «De reiste gjennom byene og overleverte de forskriftene som apostlene og de eldste i Jerusalem hadde vedtatt, for at disiplene skulle følge dem.» (Apg 16:4) Det er tydelig at menighetene lydig fulgte veiledningen fra apostlene og de eldste i Jerusalem. Det førte til at «menighetene fortsatte å bli styrket i troen, og de vokste fra dag til dag». – Apg 16:5.

¹⁹ Jehovas vitner i dag blir på lignende måte velsignet når de ydmykt retter seg etter den veiledningen de får fra «dem som tar ledelsen» blant dem. (Hebr 13:17) Fordi denne verdens scene hele tiden skifter, er det viktig at vi holder oss oppdatert på den åndelige maten som «den trofaste og kloke slave» gir oss. (Matt 24:45; 1. Kor 7:29–31) Det vil hjelpe oss til å holde troen vår sterk og til å ikke la oss flekke til av verden. – Jak 1:27.

²⁰ Det er sant at kristne tilsynsmenn i dag, deriblant medlemmene av det styrende råd, er ufullkomne, akkurat som Paulus, Barnabas, Markus og de andre utnevnte eldste i det første århundre. (Rom 5:12; Jak 3:2) Men fordi det styrende råds medlemmer nøye følger Guds Ord og apostlenes eksempel, viser de at de er til å stole på. (2. Tim 1:13, 14) Som følge av det blir menighetene styrket i troen.

17. Hvordan kan de unge i dag etterligne Timoteus?

18. (a) Hvilke spesielle oppdrag fikk Paulus og Timoteus som reisende tilsynsmenn?
(b) Hvordan ble menighetene velsignet?

19, 20. Hvorfor bør de kristne være lydige mot «dem som tar ledelsen»?

«Vi seilte da ut fra Troas.»

– Apostlenes gjerninger 16:11

«Kom over til Makedonia»

Man blir velsignet når man villig påtar seg et oppdrag og bevarer gleden under forfølgelse

Basert på Apostlenes gjerninger 16:6–40

NOEN kvinner er på vei ut av byen Filippi i Makedonia. Etter kort tid kommer de til den smale elven Gangites. Som vanlig setter de seg ved elvebredden for å be til Israels Gud. Jehova ser dem. – 2. Krøn 16:9; Sal 65:2.

² Samtidig er noen menn på vei ut av byen Lystra i det sørlige Galatia, over 80 mil øst for Filippi. Etter noen dager kommer de til en brolagt romersk hovedvei som fører vestover til det mest befolkede området i distriktet Asia. Mennene – Paulus, Silas og Timoteus – er ivrige etter å reise denne veien for å besøke Efesos og andre byer hvor det bor tusener av mennesker som trenger å få høre om Kristus. Men på en eller annen måte som Bibelen ikke sier noe om, blir de stanset av den hellige ånd. De får ikke lov til å forkynne i Asia. Hvorfor ikke? Fordi Jesus ved hjelp av Guds ånd ønsker å lede dem gjennom Lilleasia, tvers over Egeerhavet og videre til den lille elven Gangites' bredder.

³ Vi kan lære noe viktig av den måten Jesus ledet Paulus og reisefølget hans på under denne uvanlige reisen til Makedonia. La oss derfor se på noe av det som skjedde under Paulus' andre misjonsreise, som begynte omkring år 49.

«Gud hadde tilkalt oss» (Apg 16:6–15)

⁴ Da Paulus og de som var med ham, ble hindret i å forkynne i Asia, dro de nordover for å forkynne i byene i Bitynia. For å komme dit måtte de kanskje gå i dagevis på opptråkkede stier mellom de tynt befolkede områdene Frygia og Galatia. Men da de nærmet seg Bitynia, ble de igjen stanset av Jesus gjennom den hellige ånd. (Apg 16:6, 7) Om de ikke hadde undret seg før, må de i hvert fall ha gjort det nå. De visste *hva* de skulle forkynne, og *hvordan* de skulle forkynne, men de visste ikke *hvor* de skulle forkynne. De hadde banket på døren til Asia, for å si det på den måten, men til ingen nytte. De hadde banket på

1–3. (a) Hvordan ble Paulus og hans reisefølge ledet av den hellige ånd?

(b) Hva skal vi se på nå?

4, 5. (a) Hva skjedde da Paulus og vennene hans nærmet seg Bitynia?

(b) Hvilken avgjørelse traff de, og hva førte det til?

Hvordan kan vi dra «over til Makedonia» i vår tid?

døren til Bitynia, men heller ikke der kom de inn. Likevel var Paulus fast bestemt på å fortsette å banke på til han kom til en dør som åpnet seg. Mennene tok nå en avgjørelse som kan ha virket merkelig. De dro vestover og gikk 55 mil, forbi den ene byen etter den andre, til de kom til havnebyen Troas, som det var naturlig å reise via når man skulle til Makedonia. (Apg 16:8) Der banket Paulus på en dør for tredje gang, og – ja! – den åpnet seg på vidt gap!

⁵ I Troas slo evangelieskribenten Lukas følge med Paulus og reisefellene hans. Han forteller hva som skjedde: «Om natten fikk Paulus et syn. Han så en makedonsk mann som sto og ba ham inntrengende: 'Kom over til Makedonia og hjelp oss!' Så snart han hadde sett synet, forsøkte vi å komme oss til Makedonia, for vi trakk den slutningen at Gud hadde tilkalt oss for at vi skulle forkynne det gode budskap for dem.»* (Apg 16:9, 10) Endelig visste Paulus *hvor* han skulle forkynne. Så glad han må ha vært for at han ikke hadde snudd på halvveien! De fire mennene seilte straks av sted til Makedonia.

⁶ Hva kan vi lære av denne beretningen? Legg merke til dette: Først *etter* at Paulus hadde satt kursen mot Asia, ble han hindret av Guds ånd. Først *etter* at Paulus hadde prøvd å dra til Bitynia, grep Jesus inn. Og først *etter* at Paulus hadde kommet til Troas, ledet Jesus ham til

*Se rammen «Lukas – han som skrev Apostlenes gjerninger» på side 128.

6, 7. (a) Hva kan vi lære av det som skjedde under Paulus' reise? (b) Hva kan det Paulus opplevde, gjøre oss sikre på?

Makedonia. Det kan være at Jesus, menighetens Hode, vil lede oss på lignende måte. (Kol 1:18) Det kan for eksempel være at vi har tenkt på å begynne som pioner eller flytte til et sted hvor det er større behov for forkynnere. Men sannsynligvis er det først *etter* at vi har tatt konkrete skritt for å nå målet vårt, at Jesus, gjennom Guds ånd, vil lede oss. Hvorfor? Tenk over dette eksemplet: En bilfører kan styre bilen til venstre eller til høyre, men bare hvis bilen er i bevegelse. På lignende måte blir vi ledet av Jesus når vi vil utvide tjenesten vår, men bare hvis vi er i bevegelse – hvis vi virkelig anstrenger oss for å gjøre det.

⁷ Men sett at anstrengelsene våre ikke gir resultater med en gang. Skal vi da gi opp og tenke at vi ikke blir ledet av Guds ånd? Nei. Husk at Paulus også opplevde at ikke alt gikk etter planen. Men han fortsatte å lete helt til han kom til en dør som åpnet seg. Vi kan være sikre på at vi vil bli belønnet på lignende måte hvis vi fortsetter å lete etter «en dør som fører til stor aktivitet». – 1. Kor 16:9.

⁸ Etter at gruppen hadde kommet til distriktet Makedonia, reiste de videre til Filippi – en by hvor innbyggerne var spesielt stolte av å være romerske borgere. De tidligere romerske soldatene som bodde der, så på kolonien Filippi som et «lille Italia», et Roma i miniatyr i Makedonia. På sabbatsdagen gikk disse misjonærene utenfor byporten, til bredden av en smal elv, hvor de mente det var et bønnested.* Der møtte de flere kvinner som var samlet for å tilbe Gud. Disiplene satte seg ned og snakket med dem. En kvinne som het Lydia, «tok til seg det Paulus sa», og «Jehova åpnet hjertet hennes helt». Det Lydia lærte av misjonærene, gjorde sterkt inntrykk på henne, og hun og hennes husstand ble døpt. Deretter overtalte hun Paulus og reisefellene hans til å komme inn i huset hennes og bli der.[#] – Apg 16:13–15.

⁹ Tenk deg hvor stor glede det ble da Lydia ble døpt! Paulus må virkelig ha vært takknemlig for at han tok imot innbydelsen til å 'komme over til Makedonia', og for at Jehova gjennom ham og reisefellene hans besvarte disse ydmyke kvinnenens bønner! Mange brødre og søstre i vår tid – unge og gamle, ugifte og gifte – har også flyttet til steder hvor det er større behov for forkynnere. Selv om de møter vanskeligheter, er disse vanskelighetene små i forhold til den gleden de føler når de treffer mennesker som i likhet med Lydia tar imot Bibelens sannhet.

*Det kan være at jødene ikke fikk lov til å ha en synagoge i Filippi fordi det var en militærby. Eller kanskje det ikke engang var så mange som ti jødiske menn i byen, noe som var minimumskravet for at man skulle få opprette en synagoge.

[#]Se rammen «Lydia – purpurselgeren» på side 132.

8. (a) Beskriv byen Filippi. (b) Hva ble resultatet av at Paulus forkynte på et bønnested?

9. Hvordan har mange i vår tid etterlignet Paulus, og hvordan har de blitt velsignet?

LUKAS – HAN SOM SKREV APOSTLENEs GJERNINGER

Fram til kapittel 16, vers 9, er beretningen i Apostlenes gjerninger bare fortalt i tredje person. Skribenten begrenser seg altså til å fortelle hva andre sa og gjorde. Men fra og med Apostlenes gjerninger 16:10, 11 er det en forandring i stilen. I vers 11 sier skribenten for eksempel: «Vi seilte da ut fra Troas med kurs for Samotrake.» Det er her Lukas, skribenten, kommer inn i handlingen. Men hvordan vet vi at det faktisk var Lukas som skrev, når navnet hans ikke er nevnt noe sted i Apostlenes gjerninger?

Svaret finner vi i innledningen til Apostlenes gjerninger og til Lukas' evangelium. I begge innledningene henvender skribenten seg til en viss «Teofilus». (Luk 1: 1, 3; Apg 1:1) Apostlenes gjerninger begynner med ordene: «I den første boken, Teofilus, skrev jeg om alt det Jesus gjorde og lærte andre fra begynnelsen av.» Fordi oldtidens autoriteter er enige om at «den første boken», evangeliet, ble skrevet av Lukas, må det også være Lukas som skrev Apostlenes gjerninger.

Vi vet ikke så mye om Lukas. Navnet hans forekommer bare tre ganger i Bibelen. Paulus omtaler Lukas som «vår kjære Lukas, legen», og han nevner ham som en av sine medarbeidere. (Kol 4:14; Filem 24) Det som står i de delene av Apostlenes gjerninger hvor Lukas skriver «vi», og altså tar seg selv med i beretningen, tyder på at han omkring år 50 reiste sammen med Paulus fra Troas til Filippi, men at han ikke lenger var sammen med Paulus da Paulus reiste fra Filippi. De to mennene møttes igjen i Filippi omkring år 56 og reiste sammen med sju andre brødre til Jerusalem, hvor Paulus ble arrestert. To år senere reiste Lukas sammen med Paulus, som fremdeles

var i lenker, fra Cæsarea til Roma. (Apg 16: 10–17, 40; 20:5–21:17; 24:27; 27:1–28:16) Da Paulus satt i fangenskap i Roma for andre gang og forsto at han snart kom til å bli henrettet, var det «bare Lukas» som var hos ham. (2. Tim 4:6, 11) Det er tydelig at Lukas reiste lange strekninger og var villig til å utholde vanskeligheter for det gode budskaps skyld.

Lukas hevdet ikke at han med egne øyne hadde sett det han skrev om Jesus. Han sa tvert imot at han ønsket «å utarbeide en beretning om ... kjensgjerningene» basert på utsagn fra øyenvitner. Han gikk dessuten «nøye ... igjennom alt fra begynnelsen av ... for å skrive det ned i logisk rekkefølge». (Luk 1:1–3) Resultatene viser at han gjorde grundige undersøkelser. For å samle stoff hadde han kanskje snakket med Elisabet, med Jesu mor, Maria, og med andre. Mye av det han skrev, er ting som ikke er nevnt i de andre evangeliene. – Luk 1:5–80.

Paulus sier at Lukas var lege, og i det Lukas skrev, kan vi tydelig se legens interesse for dem som hadde det vondt. Vi kan nevne noen eksempler: Lukas skrev at da Jesus helbredet en demonbesatt mann, fór demonen ut av ham «uten å skade ham». Han skrev også at apostelen Peters svigermor var plaget av «høy feber», og at Jesus hjalp en kvinne «som hadde vært syk i 18 år på grunn av en ond ånd. Hun var krumbøyd og klarte ikke å rette seg opp». – Luk 4:35, 38; 13:11.

Det er tydelig at Lukas satte «tjenesten for Herren» på førsteplassen i livet. (1. Kor 15:58) Han var ikke ute etter å gjøre karriere eller få en fremtredende stilling, men han ønsket rett og slett å hjelpe andre til å bli kjent med Jehova og tjene ham.

Kan du gjøre forandringer som gjør det mulig for deg å flytte til et distrikt hvor det er større behov? Du vil få oppleve store velsignelser. Tenk for eksempel på Aaron, en bror i 20-årene som flyttet til et land i Mellom-Amerika. Han gir uttrykk for det mange føler, når han sier: «Å tjene i et annet land har hjulpet meg til å vokse åndelig sett og komme nærmere Jehova. Og felttjenesten er fantastisk – jeg leder åtte bibelstudier!»

«Folkemengden ble rasende på dem» (Apg 16:16–24)

¹⁰ Satan var uten tvil rasende fordi det gode budskap nå hadde fått fotfeste i en del av verden hvor han og demonene kanskje hadde hatt fritt spillerom fram til da. Det burde derfor ikke overraske oss at demonene prøvde å sette en stopper for Paulus og reisefellene hans. En demonbesatt tjenestejente, som skaffet sine herrer penger ved å spå, fulgte etter Paulus og reisefellene hans på vei til bønnstedet og ropte: «Disse mennene er slaver for Den Høyeste Gud, og de forkynner dere veien til frelse.» Demonen kan ha fått jenta til å rope disse ordene for å få det til å se ut som om spådommene hennes og det Paulus sa, kom fra samme kilde. På den måten kunne folks oppmerksomhet bli ledet bort fra Kristi sanne etterfølgere. Men Paulus fikk jenta til å tie ved å drive ut demonen. – Apg 16:16–18.

¹¹ Tjenestejentas eiere ble rasende da de så at de nå hadde mistet en god inntektskilde. De slepte Paulus og Silas til torget, hvor magistratene – myndighetspersoner som representerte Roma – holdt til. De appellerte til disse dommernes fordommer og patriotisme og sa i virkeligheten: «Disse mennene skaper stor uro ved å forkynne skikker som vi romere ikke kan godta.» Ordene fikk folk til å reagere med det samme. «Folkemengden [på torget] ble rasende på [Paulus og Silas], og magistratene ga befaling om at «de skulle slås med stokker». Deretter ble Paulus og Silas kastet i fengsel, og fangevokteren satte de forslåtte mennene i den innerste delen av fengselet og satte føttene deres fast i blokken. (Apg 16:19–24) Da fangevokteren smelte døren igjen, var mørket i fangehullet sikkert så tykt at Paulus og Silas knapt kunne se hverandre. Men Jehova så dem. – Sal 139:12.

¹² Noen år tidligere hadde Jesus sagt til etterfølgerne sine: 'De vil følge dere.' (Joh 15:20) Så da Paulus og vennene hans reiste over til Makedonia, var de forberedt på motstand. Da forfølgelsen brøt ut, så de derfor ikke det som et tegn på at Jehova ikke godkjente dem, men

10. Hvordan prøvde demonene å sette en stopper for Paulus og reisefellene hans?

11. Hvordan gikk det med Paulus og Silas etter at demonen hadde blitt drevet ut av jenta?

12. (a) Hvordan så Jesu disipler på forfølgelse, og hvorfor? (b) Hvilke former for motstand bruker Satan og de som blir påvirket av ham, i dag også?

som et uttrykk for Satans raseri. De som er under Satans påvirkning i dag, bruker de samme metodene som Paulus' motstandere i Filippi brukte. Motstandere på skoler og arbeidsplasser går inn for å stille oss i et dårlig lys og fyrer opp under motstand. I noen land anklager religiøse motstandere oss overfor domstolene og sier i virkeligheten: «Disse vitnene skaper uro ved å forkynne skikker som vi 'tradisjonelle troende' ikke kan godta.» Noen steder blir våre trosfeller slått og kastet i fengsel. Men som i tilfellet med Paulus og Silas ser Jehova det. – 1. Pet 3:12.

‘De ble straks døpt’ (Apg 16:25–34)

¹³ Paulus og Silas må ha trengt litt tid til å bearbeide det de hadde gjennomgått den dagen. Men rundt midnatt hadde de kommet seg såpass etter at de hadde blitt slått, at de ‘ba og lovpriste Gud med sang’. Plutselig kom det et kraftig jordskjelv som fikk hele fengselet til å riste! Fangevokteren våknet og så at fengselsdørene var åpne, så han ble redd for at fangene hadde rømt. Han visste at han i så fall kom til å bli straffet, så han «dro ... sverdet og skulle til å ta livet sitt». Men Paulus ropte: «Ikke gjør det, for vi er her alle sammen!» Den engstelige fangevokteren spurte: «Mine herrer, hva må jeg gjøre for å bli frelst?» Paulus og Silas kunne ikke frelse ham – det var det bare Jesus som kunne. Så de svarte: «Tro på Herren Jesus, så skal du bli frelst.» – Apg 16:25–31.

¹⁴ Var fangevokteren oppriktig da han stilte dette spørsmålet? Paulus tvilte ikke på det. Siden fangevokteren ikke var jøde, var han ikke kjent i Skriftene. Før han kunne bli kristen, måtte han lære grunnleggende sannheter fra Skriftene og godta dem. Så Paulus og Silas tok seg tid til å ‘forkynne Jehovas ord for ham’. De ble kanskje så oppslukt av dette at de glemte smertene etter slagene de hadde fått. Men fangevokteren så de dype sårene de hadde på ryggen, og rensset dem. Og «straks etter ble han og alle i hans husstand døpt». Paulus og Silas ble virkelig belønnet for at de bevarte gleden under forfølgelse! – Apg 16:32–34.

¹⁵ Mange vitner i vår tid har i likhet med Paulus og Silas forkynt det gode budskap mens de har vært fengslet for sin tro, og de har oppnådd gode resultater. I et land hvor arbeidet vårt var forbudt, var det på et tidspunkt slik at 40 prosent av alle vitnene i landet var blitt kjent med sannheten om Jehova mens de satt i fengsel! (Jes 54:17) Legg også

13. Hva var det som fikk fangevokteren til å spørre om hva han måtte gjøre for å bli frelst?

14. (a) Hvordan hjalp Paulus og Silas fangevokteren? (b) Hvordan ble Paulus og Silas belønnet for at de bevarte gleden under forfølgelse?

15. (a) Hvordan har mange vitner i vår tid etterlignet Paulus og Silas? (b) Hvorfor bør vi fortsette å besøke dem som bor i distriktet vårt?

merke til at det var først *etter* at jordskjelvet hadde inntruffet, at fangevokteren ba om hjelp. På lignende måte kan det være at noen i vår tid som aldri har villet høre på Rikets budskap, lytter etter at de har opplevd noe som har snudd opp ned på livet deres. Og vi sørger for at vi er klare til å hjelpe dem, ved å besøke dem som bor i distriktet vårt, om og om igjen.

«Skal de nå kaste oss ut i hemmelighet?» (Apg 16:35–40)

¹⁶ Morgenen etter at Paulus og Silas hadde blitt slått, ga magistratene beskjed om at de skulle løslates. Men Paulus sa: «Enda vi er romerske borgere, slo de oss offentlig, uten at vi var dømt, og kastet oss i fengsel. Skal de nå kaste oss ut i hemmelighet? Nei takk! De får komme selv og føre oss ut.» Da magistratene fikk høre at de to mennene var romerske borgere, ble de redde, for de hadde krenket rettighetene deres.* Nå var rollene byttet om. Disiplene hadde blitt slått offentlig, og magistratene måtte nå komme med en offentlig unnskyldning. Så ba de Paulus og Silas om å forlate Filippi. De to disiplene gjorde det, men først tok de seg tid til å oppmuntre den stadig større gruppen av nye disipler. Deretter dro de videre.

¹⁷ Hvis de rettighetene Paulus og Silas hadde som romerske borgere, var blitt respektert tidligere, kunne de sannsynligvis ha unngått å bli slått. (Apg 22:25, 26) Men da kunne disiplene i Filippi ha fått inntrykk av at de utnyttet sin stilling for å slippe å lide for Kristi skyld. Hvilken virkning kunne det ha hatt på troen til disipler som ikke var romerske borgere? Loven ville jo ikke beskytte dem mot å bli slått. Når Paulus og Silas utholdt denne behandlingen, viste de ved sitt eksempel de nye troende at de som følger Kristus, kan være trofaste under forfølgelse. Og når de krevde at borgerskapet deres skulle respekteres, tvang de magistratene til å innrømme offentlig at de hadde brutt loven. Det kunne i sin tur kanskje føre til at de var forsiktige med hvordan de behandlet Paulus' trosfeller i tiden som kom, og gi dem en viss juridisk beskyttelse mot lignende angrep.

¹⁸ Kristne tilsynsmenn i vår tid tar også ledelsen ved sitt eksempel. Det de venter at deres trosfeller skal gjøre, er de selv villige til å gjøre. Og i likhet med Paulus vurderer vi nøye når og hvordan vi skal benytte oss av våre juridiske rettigheter for å få beskyttelse. Om nødvendig

*Ifølge romersk lov hadde en borger alltid krav på å få sin sak behandlet av en domstol, og han skulle aldri straffes offentlig før han var blitt funnet skyldig.

16. Hvordan ble rollene byttet om dagen etter at Paulus og Silas hadde blitt slått?

17. Hva kan de nye disiplene ha lært ved å se Paulus' og Silas' utholdenhet?

18. (a) Hvordan følger kristne tilsynsmenn i vår tid Paulus' eksempel? (b) Hva gjør vi for å «forsvare og juridisk sett grunnfeste det gode budskap» i vår tid?

vender vi oss til lokale, nasjonale eller internasjonale domstoler for å få juridisk beskyttelse, så vi kan fortsette å utøve vår tilbedelse. Vi er ikke ute etter å innføre sosiale reformer. Likevel ønsker vi å «forsvare og juridisk sett grunnfeste det gode budskap», slik Paulus skrev til menigheten i Filippi omkring ti år etter at han var blitt kastet i fengsel der. (Fil 1:7) Men uansett hva utfallet av slike rettssaker blir, er vi som Paulus og medarbeiderne hans fast bestemt på å fortsette å «forkynne det gode budskap» på de stedene som Guds ånd leder oss til. – Apg 16:10.

LYDIA – PURPURSELGEREN

Lydia bodde i Filippi, en viktig by i Makedonia. Hun kom egentlig fra Tyatira – en by i et landskap i det vestlige Lilleasia som het Lydia – men hadde flyttet til den andre siden av Egeerhavet for å forsørge seg som purpurselger. Hun solgte sannsynligvis forskjellige purpurfargede varer, for eksempel tepper, stoffer og klær, men også purpurfarge. En gammel innskrift i Filippi forteller at purpurselgerne hadde et laug (en forening) i den byen.

Det sies om Lydia at hun var «en kvinne som tilba Gud», noe som trolig betyr at hun var en jødisk proselytt. (Apg 16:14) Hun kan ha blitt kjent med tilbedelsen av Jehova i hjembyen sin. Der hadde jødene et møtested, noe de ikke hadde i Filippi. Noen mener at «Lydia» – som betyr «lydisk kvinne» – var et navn hun hadde fått i Filippi. Men det er dokumentert at «Lydia» også ble brukt som eggenavn.

Befolkningen i Lydia og området omkring hadde vært berømt for sin ekspertise innenfor farging med purpur helt siden den greske dikteren Homers tid, på 800- eller 700-tallet fvt. Vannet i Tyatira var kjent for å gi de klareste og mest varige farger.

Purpurfargede stoffer var luksus. Det var bare de rike som kunne skaffe seg det. Farge-

stoffet kom fra forskjellige kilder, men det beste og dyreste, det som ble brukt til farging av fint lintøy, ble utvunnet av havsnegler fra Middelhavet. Hver enkelt snegl ga fra seg én dråpe fargestoff, og man trengte cirka 8000 snegler for å utvinne bare ett gram av den verdifulle væsken. Derfor sier det seg selv at purpurfargede stoffer var svært kostbare.

Siden man måtte ha en betydelig kapital for å ha et slikt yrke som Lydia, og siden hun hadde et stort hus hvor hun kunne innlosjere fire menn – Paulus, Silas, Timoteus og Lukas – var hun sannsynligvis en vellykket og velstående forretningskvinne. Hennes «husstand» blir nevnt. Det kan bety at hun bodde sammen med slektninger, men det kan også bety at hun hadde slaver og tjenere. (Apg 16:15) Og før Paulus og Silas forlot byen, kom de sammen med noen brødre i denne gjestfrie kvinnens hjem. Det kan tyde på at hjemmet hennes var blitt et møtested for de første kristne i Filippi. – Apg 16:40.

Da Paulus skrev til menigheten i Filippi omkring ti år senere, nevnte han ikke Lydia. Så det som står i Apostlenes gjerninger, kapittel 16, er det eneste vi vet om henne.

‘Han resonnerte med dem ut fra Skriftene’

Grunnlaget for god undervisning og berøernes fine eksempel

Basert på Apostlenes gjerninger 17:1–15

DEN sterkt trafikkerte veien, bygd av dyktige romerske ingeniører, skjærer gjennom de kuperte fjellområdene. Skramlingen av vognhjul på tykke steinheller blander seg med skrytingen fra esler og lydene fra alle slags reisende, sannsynligvis både soldater, kjøpmenn og håndverkere. Tre menn – Paulus, Silas og Timoteus – reiser over tolv mil på denne veien, fra Filippi til Tessalonika. Det er ikke noen lett reise, spesielt ikke for Paulus og Silas. De har fremdeles sår etter besøket i Filippi, hvor de ble slått med stokker. – Apg 16:22, 23.

² Hvordan klarer de å la være å tenke på hvor langt de har igjen før de er framme? Det hjelper uten tvil at de snakker sammen. Og de husker sikkert klart og tydelig den fantastiske opplevelsen om fangevokteren i Filippi og familien hans som ble troende. Denne oppmuntrende hendelsen gjorde dem nok enda mer bestemt på å fortsette å forkynne Guds ord. Men etter hvert som de nærmer seg kystbyen Tessalonika, kan det være at de tenker på hvordan de vil bli behandlet av jødene der i byen. Kommer de til å bli angrepet, kanskje til og med slått, slik de ble i Filippi?

³ I et brev Paulus senere skrev til de kristne i Tessalonika, ser vi hvordan han følte det: «Som dere vet, var vi blitt mishandlet og ydmyket i Filippi, men med vår Guds hjelp tok vi likevel mot til oss og forkynnte Guds gode budskap for dere til tross for stor motstand.» (1. Tess 2:2) Det ser ut til at Paulus var litt skeptisk til å besøke Tessalonika, spesielt etter det som hadde skjedd i Filippi. Forstår du hvordan Paulus kan ha følt det? Synes du at det kan være vanskelig å forkynne det gode budskap? Paulus stolte på at Jehova ville gi ham styrke og hjelpe ham til å få det motet han trengte. Det at du studerer Paulus' eksempel, kan hjelpe deg til å gjøre det samme. – 1. Kor 4:16.

1, 2. Hvem er det som reiser fra Filippi til Tessalonika, og hva kan det være at de tenker på?

3. Hva kan vi lære av Paulus når det gjelder å få mot til å forkynne?

‘Han resonnererte med dem ut fra Skriftene’ (Apg 17:1–3)

⁴ Beretningen forteller at da Paulus var i Tessalonika, forkynte han i synagogen på tre sabbater. Betyr det at han bare var der i tre uker? Ikke nødvendigvis. Vi vet ikke når Paulus gikk til synagogen første gang etter at han kom til byen. Brevene hans viser at han og samarbeidspartnerne hans arbeidet for å forsørge seg selv da de var i Tessalonika. (1. Tess 2:9; 2. Tess 3:7, 8) Og to ganger i løpet av den tiden Paulus var der, fikk han hjelpeforsyninger fra brødrene i Filippi. (Fil 4:16) Så han var sannsynligvis mer enn tre uker i Tessalonika.

⁵ Da Paulus hadde fått mot til å forkynne, talte han til dem som var samlet i synagogen. Som han pleide, «resonnererte han med dem ut fra Skriftene. Han forklarte og beviste ved hjelp av henvisninger at Kristus måtte lide og bli oppreist fra døden, og han sa: ‘Denne Jesus som jeg forkynner om for dere, han er Kristus’». (Apg 17:2, 3) Legg merke til at Paulus ikke prøvde å appellere til tilhørernes følelser, men til deres fornuft. Han visste at de som var i synagogen, var kjent med og hadde respekt for Skriftene. Det de manglet, var riktig forståelse. Paulus resonnererte derfor med dem ut fra Skriftene og forklarte og beviste at Jesus fra Nasaret var den lovte Messias, eller Kristus.

⁶ Paulus etterlignet Jesus, som alltid brukte Skriftene som grunnlag for undervisningen sin. I løpet av sin offentlige tjeneste forklarte Jesus for eksempel disiplene sine at han ifølge Skriftene måtte lide, dø og bli oppreist fra døden. (Matt 16:21) Etter sin oppstandelse viste han seg for dem. Bare det alene skulle være nok til å bevise at han snakket sant. Likevel gjorde Jesus mer. I forbindelse med noe han sa til to av disiplene, står det: «Så forklarte han det som sto om ham i alle Skriftene – han begynte med Moses og alle Profetene.» Hva førte det til? Disiplene utbrøt: «Brant ikke hjertet i oss da han snakket med oss på veien og forklarte Skriftene tydelig for oss?» – Luk 24:13, 27, 32.

⁷ Budskapet i Guds Ord har stor kraft. (Hebr 4:12) De kristne i dag baserer derfor sin lære på Guds Ord, slik Jesus og Paulus og de andre apostlene gjorde. I likhet med dem resonnerer vi med folk, forklarer hva det som står i Bibelen, betyr, og legger fram beviser for vår tro ved å la folk selv få se hva Bibelen sier. Til syvende og sist kommer ikke budskapet fra oss. Når vi er flinke til å bruke Bibelen, hjelper vi folk

4. Hvorfor er det sannsynlig at Paulus var mer enn tre uker i Tessalonika?

5. Hvordan forsøkte Paulus å appellere til andre?

6. Hvordan resonnererte Jesus ut fra Skriftene, og hva førte det til?

7. Hvorfor er det viktig at vi baserer vår undervisning på Bibelen?

til å se at det ikke er våre egne oppfatninger vi forkynner, men Guds lære. I tillegg er det fint å huske på at det budskapet vi forkynner, er helt og fullt basert på Guds Ord. Vi vet at det er til å stole på, noe som gjør at vi kan være like modige i forkynnelsesarbeidet som Paulus var.

«Noen ... ble troende» (Apg 17:4–9)

⁸ Paulus hadde opplevd at det var sant det som Jesus hadde sagt: «En slave er ikke større enn sin herre. Hvis de har forfulgt meg, vil de også forfølge dere, og hvis de har holdt mitt ord, vil de også holde deres.» (Joh 15:20) Det var akkurat en slik blandet reaksjon Paulus møtte i Tessalonika – noen tok villig imot budskapet, mens andre motarbeidet det. Lukas skriver om dem som reagerte positivt: «Noen av dem [jødene] ble troende [kristne] og sluttet seg til Paulus og Silas. Det gjorde også mange av de grekerne som tilba Gud, og en god del av de framstående kvinnene.» (Apg 17:4) Det var tydelig at disse nye disiplene gledet seg over at Skriftene ble forklart for dem.

⁹ Selv om noen satte pris på det Paulus sa, var det mange som mislikte det sterkt. Noen av jødene i Tessalonika ble misunnelige på Paulus fordi 'mange av grekerne' tok imot det budskapet han forkynnte. Disse jødene ville at grekerne skulle bli jødiske proselytter, og de hadde lært dem det som sto i De hebraiske skrifter. De mente derfor at disse grekerne tilhørte dem. Men plutselig virket det som om Paulus stjal dem og fikk dem over på sin side, og det midt i synagogen! Jødene ble rasende.

¹⁰ Lukas forteller hva som skjedde videre: «Jødene ble misunnelige og fikk med seg noen onde menn som sto og hang på torget, og de dannet en pøbelflokk og laget stort oppstyr i byen. De stormet inn i huset til Jason og begynte å lete etter Paulus og Silas for å føre dem ut til pøbelen. Da de ikke fant dem, slepte de Jason og noen av brødrene med seg til byens ledere og ropte: 'Disse mennene som har skapt uro overalt, har kommet hit også, og Jason har tatt imot dem i sitt hjem. Alle disse går imot keiserens påbud, for de sier at en annen er konge, nemlig Jesus.'» (Apg 17:5–7) Hvordan gikk det med Paulus og medarbeiderne hans?

¹¹ En pøbelflokk er ikke noe hyggelig. Den stormer fram i raseri, som en elv som går over sine bredder – voldsomt og ukontrollert. Det var

8–10. (a) Hvordan reagerte folk i Tessalonika på det gode budskap?

(b) Hvorfor ble noen av jødene misunnelige? (c) Hvordan reagerte de jødiske motstanderne?

11. Hva ble Paulus og de andre forkynnerne anklaget for, og hvilket påbud kan anklagerne ha hatt i tankene? (Se fotnoten.)

dette våpenet jødene tok i bruk for å bli kvitt Paulus og Silas. Etter at jødene hadde «laget stort oppstyr» i byen, prøvde de å overbevise byens ledere om at Paulus og de andre forkynnerne hadde gjort alvorlige ting som de burde straffes for. For det første ble de anklaget for å ha «skapt uro overalt», enda det ikke var de som var skyld i opprøret i Tessalonika. Den andre anklagen var mye mer alvorlig. Jødene hevdet at misjonærene forkynte en annen Konge, Jesus, og at de dermed brøt keiserens påbud.*

¹² Du husker sikkert at de religiøse lederne anklaget Jesus for noe lignende. De sa til Pilatus: «Denne mannen villeder nasjonen vår ... og sier at han selv er Kristus, en konge.» (Luk 23:2) Pilatus dømte Jesus til døden, sannsynligvis fordi han var redd for at keiseren skulle tro at han tolererte høyforræderi. Anklagene mot de kristne i Tessalonika kunne ha fått de samme konsekvensene. Et oppslagsverk sier: «Det er vanskelig å overdrive hvor farlig dette kunne være for dem, ettersom 'bare en antydning om forræderi mot keiserne ofte kunne få alvorlige følger for de anklagede'.» Ville dette hatefulle angrepet lykkes?

¹³ Pøbelflokken klarte ikke å sette en stopper for forkynnelsesarbeidet i Tessalonika. Hvorfor ikke? Én grunn var at de ikke fant Paulus og Silas. En annen grunn var at byens ledere tydeligvis ikke ble overbevist om at anklagene var sanne. Etter at de hadde krevd «en stor nok pengesum som sikkerhet», kanskje i form av kausjon, lot de Jason og de andre brødrene gå. (Apg 17:8, 9) Jesus hadde sagt til sine etterfølgere at de skulle være «forsiktige som slanger og uskyl-dige som duer», og Paulus fulgte dette rådet. (Matt 10:16) Han unngikk dermed en farlig situasjon, slik at han kunne fortsette å forkynne et annet sted. Det er tydelig at det at han var modig, ikke betydde at han tok unødvendige sjanser. Hvordan kan de kristne i dag etterligne ham?

¹⁴ I vår tid har kristenhetens presteskap ofte hisset opp pøbelflokker mot Jehovas vitner. Med rop om opprør og forræderi manipulerer de politiske ledere til å motarbeide vitnene. I likhet med forfølgerne i det første århundre blir motstandere i dag misunnelige. Som sanne

*Ifølge en bibelkommentator fantes det et påbud fra keiseren som forbød folk å forutsi «at det skulle komme en ny konge eller et nytt rike, spesielt hvis han eller det skulle avløse eller dømme den sittende keiseren». Det kan godt være at Paulus' motstandere forvrengte det han sa, og framstilte det som et brudd på et slikt påbud. Se rammen «Keiserne og Apostlenes gjerninger» på side 137.

12. Hva er det som viser at anklagene mot de kristne i Tessalonika kunne ha fått alvorlige følger?

13, 14. (a) Hvorfor var pøbelflokkens angrep mislykket? (b) Hvordan viste Paulus at han fulgte Jesu råd om å være forsiktig, og hvordan kan vi etterligne ham?

kristne ønsker vi ikke å skape problemer. Vi unngår konfrontasjoner med sinte og urimelige mennesker så langt det er mulig. I stedet forsøker vi å fortsette arbeidet vårt på en fredelig måte, kanskje ved å komme tilbake når situasjonen har roet seg.

**De «hadde et mer åpent sinn»
(Apg 17:10–15)**

¹⁵ Paulus og Silas ble av sikkerhetsmessige grunner sendt til Berøa, omkring seks mil unna. Da de kom dit, gikk Paulus inn i synagogen og talte til dem som var der. Så glad han må ha blitt da de reagerte positivt på budskapet! Lukas skrev at jødene i Berøa «hadde et mer åpent sinn enn de i Tessalonika. De tok imot budskapet med stor iver og gransket Skriftene daglig for å se om det de hørte, var riktig». (Apg 17:10, 11) Stilte dette de tessalonikerne som hadde tatt imot sannheten, i et dårlig lys? Ikke i det hele tatt. Paulus skrev senere til dem: «Vi [takker] alltid Gud, for da dere hørte oss forkynne Guds ord, tok dere ikke imot det som menneskers ord, men slik som det i virkeligheten er, som Guds ord – og det virker i dere som tror.» (1. Tess 2: 13) Men hvorfor ble det sagt at jødene i Berøa hadde et mer åpent sinn?

¹⁶ Selv om det berøerne fikk høre, var noe nytt, var de ikke skeptiske eller kritiske, men de var heller ikke godtroende. Først lyttet de oppmerksomt til det Paulus sa. Så undersøkte de det de hadde lært, ved hjelp av Skriftene, som Paulus hadde forklart for dem. I tillegg studerte

15. Hvordan reagerte berøerne på det gode budskap?

16. Hvorfor står det at berøerne «hadde et mer åpent sinn»?

Alle de hendelsene som er omtalt i Apostlenes gjerninger – og ellers i De kristne greske skrifter – skjedde innenfor Romerrikets grenser. Den romerske keiseren var derfor alltid den øverste verdslige myndighet. Det var altså denne myndigheten jødene i Tessalonika viste til da de snakket om «keiserens påbud». (Apg 17:7) I den perioden Apostlenes gjerninger omspenner, var det fire keisere som hersket – Tiberius, Gaius, Claudius 1. og Nero.

- *Tiberius* (14–37 evt.) var keiser under hele Jesu tjeneste og i de første årene etter at den kristne menighet ble opprettet. Det var Tiberius jødene siktet til da de i rettssaken mot Jesus ropte: «Hvis du [Pilatus] løslater denne mannen, er du ikke keiserens venn. ... Vi har ingen annen konge enn keiseren.» – Joh 19: 12, 15.
- *Gaius*, som også er kjent som *Caligula* (37–41 evt.), er ikke nevnt i De kristne greske skrifter.
- *Claudius 1.* (41–54 evt.) er nevnt ved navn to ganger i Apostlenes gjerninger. Den kristne profeten Agabus forutsa «at en stor matmangel» skulle komme «over hele den bebodde jord». Den kom «da Claudius var keiser», omkring år 46. I år 49 eller tidlig i år 50 ga Claudius «ordre om at alle jøder skulle forlate Roma», et påbud som tvang Akvilas og Priskilla til å flytte til Korint, hvor de møtte apostelen Paulus. – Apg 11:28; 18:1, 2.
- *Nero* (54–68 evt.) var den keiseren som Paulus anket til. (Apg 25:11) Det sies at denne keiseren senere beskyldte de kristne for å stå bak den brannen som ødela mye av Roma omkring år 64. Kort tid senere, omkring år 65, ble Paulus satt i fangenskap i Roma for andre gang og ble henrettet.

de Guds Ord flittig, ikke bare på sabbaten, men daglig. Og de gjorde det «med stor iver». De brukte mye tid på å finne ut om denne nye læren stemte med det som sto i Skriftene. Deretter var de ydmyke nok til å forandre seg, for «mange av dem [ble] troende». (Apg 17:12) Det er ikke rart at Lukas sier at de «hadde et mer åpent sinn»!

¹⁷ Disse berøerne hadde ingen anelse om at deres reaksjon på det gode budskap ville bli nedskrevet og bevart i Guds Ord som et strålende eksempel på hvordan noen hadde et åpent sinn åndelig sett. De gjorde akkurat det Paulus hadde håpet at de skulle gjøre, og det Jehova ville at de skulle gjøre. Og det er akkurat det samme vi oppmuntrer folk til å gjøre i dag – å undersøke Bibelen nøye, slik at de får en solid tro som er basert på Guds Ord. Men er det nødvendig å ha et åpent sinn etter at vi har kommet i sannheten? Ja, for da er det enda viktigere at vi ivrig går inn for å lære av Jehova og er raske til å bruke det han lærer oss. På den måten lar vi Jehova forme oss og lære oss opp i samsvar med hans vilje. (Jes 64:8) Da kan vi fortsette å være til nytte og fullt ut glede vår himmelske Far.

¹⁸ Paulus ble ikke lenge i Berøa. Vi leser: «Da jødene i Tessalonika fikk vite at Paulus også forkynte Guds ord i Berøa, kom de dit for å hisse opp folkemengden og skape uro. Da sendte brødrene straks Paulus ned til kysten, mens både Silas og Timoteus ble igjen. Men de som fulgte Paulus, tok ham med seg helt til Aten. Så dro de tilbake, med beskjed til Silas og Timoteus om at de skulle komme til Paulus så snart som mulig.» (Apg 17:13–15) Disse fiendene av det gode budskap ga seg ikke så lett! De var ikke fornøyde med bare å jage Paulus ut av Tessalonika. De dro til Berøa og prøvde å få i gang de samme urolighetene der – men til ingen nytte. Paulus visste at han hadde et enormt distrikt, så han dro ganske enkelt til et annet sted for å forkynne. Vi som lever i dag, lar heller ikke noen få oss til å slutte å forkynne!

¹⁹ Etter å ha vitnet grundig for jødene i Tessalonika og Berøa hadde Paulus uten tvil lært mye om hvor viktig det er å forkynne modig og resonnere med folk ut fra Skriftene. Det har vi også lært. Men nå skulle Paulus forkynne for en helt annen gruppe mennesker – den ikke-jødiske befolkningen i Aten. Hvordan gikk det i den byen? Det skal vi se på i det neste kapitlet.

17. Hvorfor er berøerne et så godt eksempel, og hvordan kan vi fortsette å etterligne dem lenge etter at vi har kommet i sannheten?

18, 19. (a) Hvorfor dro Paulus fra Berøa, og hvordan kan vi etterligne ham?
(b) Hvem skulle Paulus nå forkynne for?

«De ... begynte å lete etter Paulus og Silas for å føre dem ut til pøbelen.»
– Apostlenes gjerninger 17:5

‘Søk Gud for virkelig å finne ham’

Paulus skaper en felles plattform og tilpasser seg tilhørerne sine

Basert på Apostlenes gjerninger 17:16–34

PAULUS er opprørt. Han er i Aten, et læresenter hvor Sokrates, Platon og Aristoteles i sin tid underviste. Aten er en veldig religiøs by. Overalt – i templene, på torgene og på gatene – ser Paulus en rekke gudebilder, for atenerne tilber en hel gudeverden, et panteon. Han vet hvordan Jehova, den sanne Gud, ser på avgudsdyrkelse. (2. Mos 20:4, 5) Denne trofaste apostelen har samme syn som Jehova – han avskyr avguder!

² Det Paulus ser da han kommer inn på torget, eller agoraen, er spesielt sjokkerende. Der, i det nordvestlige hjørnet, like ved den viktigste åpningen inn til torget, står det falliske statuer av guden Hermes på rekke og rad. Torget er fullt av avgudsbilder. Hvordan vil denne oppriktige apostelen forkynne for mennesker som tilber så mange avguder? Vil han bevare roen og skape en felles plattform ved å snakke om noe han og tilhørerne er enige om? Vil han klare å hjelpe noen til å søke den sanne Gud og virkelig finne ham?

³ Paulus' tale til de lærde mennene i Aten, som vi finner i Apostlenes gjerninger 17:22–31, er et mønster når det gjelder talekunst, taktfullhet og god vurderingsevne. Ved å studere Paulus' eksempel kan vi lære mye om hvordan vi kan skape en felles plattform og hjelpe dem vi forkynner for, til å resonnerer.

Undervisning «på torget» (Apg 17:16–21)

⁴ Paulus besøkte Aten på sin andre misjonsreise, omkring år 50.* Mens han ventet på at Silas og Timoteus skulle komme fra Berøa, begynte han «å resonnerer i synagogen med jødene», slik han pleide. Og for å komme i kontakt med den ikke-jødiske befolkningen i Aten fant han seg også et annet distrikt – torget i byen. (Apg 17:17) Torget var på

*Se rammen «Aten – oldtidens kulturelle hovedstad» på side 142.

1–3. (a) Hvorfor blir Paulus så opprørt over det han ser i Aten? (b) Hva kan vi lære av Paulus' eksempel?

4, 5. Hvor i Aten forkynte Paulus, og hvem forkynte han for?

nesten 50 mål og lå nordvest for Akropolis. Det var ikke bare et sted hvor man kunne kjøpe og selge. Et oppslagsverk sier at det var «byens økonomiske, politiske og kulturelle midtpunkt». Atenerne elsket å samles der og delta i intellektuelle samtaler.

⁵ Det var ikke de enkleste tilhørerne Paulus sto overfor på torget. Noen av dem var epikureere og stoikere, som tilhørte rivaliserende filosofiske skoler.* Epikureerne trodde at livet var blitt til ved en tilfældighet. Livssynet deres kunne oppsummeres på denne måten: «Ingen grunn til å frykte Gud, ikke noe å føle i døden, det gode kan oppnås, det onde kan utholdes.» Stoikerne la vekt på fornuft og logikk og trodde ikke på en personlig Gud. Verken epikureerne eller stoikerne trodde på oppstandelsen, som de kristne forkynte om. De filosofiske synspunktene som disse to gruppene hadde, stemte helt tydelig ikke overens med de rene sannhetene som de kristne trodde på, og som Paulus forkynte om.

⁶ Hvordan reagerte de intellektuelle grekerne på Paulus' forkynnelse? Noen kalte ham «pratmakeren», et ord som også kan bety «frøplukkeren; kornplukkeren». (Se studienote til Apostlenes gjerninger 17:18, *nwtsty*.) En bibelkommentator sier om dette greske ordet: «[Det] ble opprinnelig brukt om en liten fugl som gikk omkring og plukket korn, og senere om personer som plukket opp smuler og annet rusk og rask på torget. Enda senere ble det brukt billedlig om en person som samlet noen opplysninger her og noen der, og spesielt om en som ikke var i stand til å sette dem riktig sammen.» Disse lærde mennene sa i virkeligheten at Paulus var uvitende og bare gjentok ting som andre hadde sagt. Men som vi skal se, lot ikke Paulus seg skremme av det.

⁷ Det samme skjer i dag. Som Jehovas vitner er vi ofte blitt kalt nedsettende ting fordi vi støtter oss til Bibelen. Noen lærere, for eksempel, framholder evolusjonsteorien som et faktum og sier at alle intelligente mennesker tror på den. De mener med andre ord at de som ikke vil tro på den, er uvitende. De vil ha folk til å tro at vi er 'frøplukkere' når vi peker på beviser i naturen for at det finnes en Skaper, og forteller hva Bibelen sier. Men vi lar oss ikke skremme. Vi snakker tvert imot med overbevisning når vi forsvarer vår tro på at livet på jorden er et resultat av en intelligent Designer, Jehova Gud. – Åp 4:11.

⁸ Noen andre av dem som hørte Paulus forkynne på torget, reagerte på en annen måte. «Han forkynner visst om fremmede guder», sa de.

*Se rammen «Epikureerne og stoikerne» på side 144.

6, 7. Hvordan reagerte noen av de intellektuelle grekerne på Paulus' forkynnelse, og hvilken lignende reaksjon kan vi møte?

8. (a) Hvordan reagerte noen av dem som hørte Paulus forkynne? (b) Hva kan ligge i det at Paulus ble ført til Areopagos? (Se fotnoten på side 142.)

(Apg 17:18) Forsøkte Paulus virkelig å gjøre atenerne kjent med nye guder? Dette var en alvorlig sak. Det minnet om det som Sokrates var blitt anklaget og dømt til døden for flere hundre år tidligere. Ikke overraskende ble Paulus ført til Areopagos og bedt om å forklare det som hørtes så merkelig ut for atenerne.* Hvordan ville Paulus forsvare budskapet sitt for mennesker som ikke kjente til Skriftene?

«Atenske menn, jeg legger merke til at ...» (Apg 17:22, 23)

⁹ Husk at Paulus ble veldig opprørt over alle avgudsbildene han så. Men i stedet for å rette et frontalangrep mot avgudsdyrkelsen bevarte han roen. Han forsøkte taktfullt å få tilhørerne over på sin side ved å

*Areopagos lå nordvest for Akropolis og var det tradisjonelle møtestedet for Athens høyeste domstol. Betegnelsen «Areopagos» kan enten sikte til domstolen eller til selve høyden. Fagfolk vet derfor ikke om Paulus ble ført til denne høyden eller et sted i nærheten, eller om han ble ført fram for domstolen et annet sted, kanskje på torget, eller agoraen.

9–11. (a) Hvordan skapte Paulus en felles plattform som han kunne bygge videre på? (b) Hvordan kan vi etterligne Paulus når vi forkynner?

ATEN – OLDTIDENS KULTURELLE HOVEDSTAD

Atens Akropolis var en sterkt befestet borg lenge før nedskrivningen av byens historie begynte på 600-tallet fvt. Aten ble den viktigste byen i landskapet Attika og hadde herredømme over et område på omkring 2500 kvadratkilometer. Byen var omgitt av fjell og hav. Det ser ut til at byens navn kan knyttes til navnet på dens skytsgudinne, Atene.

På 500-tallet fvt. gjennomførte en lovgiver som het Solon, noen reformer som gjaldt byens sosiale, politiske, juridiske og økonomiske forhold. Han sørget for at de fattige fikk et bedre liv, og la grunnlaget for et demokratisk styre. Men en stor del av byens befolkning var slaver, og demokratiet var bare for landets frie borgere.

Etter grekernes seire over perserne på 400-tallet fvt. ble Aten hovedstaden i et lite imperium som hadde handelsforbindelser som strakte seg fra Italia og Sicilia i vest til Kypros og

Syria i øst. I sin storhetstid var byen den daværende verdens kulturelle sentrum, hvor kunst, teater, filosofi, retorikk og vitenskap blomstret. Det ble oppført mange vakre offentlige bygninger og templer i byen. Når man så byen på avstand, kunne man se Akropolis ruve i horisonten. På denne imponerende høyden sto templet Parthenon med dets tolv meter høye statue av Atene i gull og elfenben.

Aten ble først inntatt av spartanerne, deretter av makedonerne og til slutt av romerne, som frarøvet byen de rikdommene den hadde. På Paulus' tid hadde byen likevel en privilegert status på grunn av sin berømte fortid. Den ble aldri en del av noen romersk provins, men hadde juridisk myndighet over sine egne borgere, som var fritatt for å betale skatt til romerne. Selv om Athens glansdager var over, fortsatte byen å være en universitetsby som rikmannssønner ble sendt til for å studere.

finne noe som han og de var enige om. Han begynte slik: «Atenske menn, jeg legger merke til at dere på alle måter ser ut til å være mer religiøse enn andre.» (Apg 17:22) Det var klokt av ham å rose dem for at de var religiøse mennesker. Han visste at noen av dem som var villedet av falsk lære, kunne ha et hjerte som var mottagelig for sannheten. Paulus hadde jo selv en gang «handlet i uvitenhet og i mangel på tro». – 1. Tim 1:13.

¹⁰ Paulus bygde videre på denne felles plattformen. Han nevnte at han hadde sett et konkret bevis for at atenerne var religiøse – nemlig et alter viet til «en ukjent gud». I en bibelhåndbok står det at «det var vanlig blant grekere og andre å vie altere til 'ukjente guder' av frykt for at de i sin tilbedelse skulle ha utelatt en gud som ellers kunne føle seg krenket». Når atenerne hadde et slikt alter, innrømmet de at det fantes en Gud som var ukjent for dem. Paulus tok utgangspunkt i dette alteret for å komme inn på det budskapet han forkynnte. Han forklarte: «Det som dere altså tilber uten å kjenne, det forkynner jeg for dere.» (Apg 17:23) Paulus gikk forsiktig fram, men resonnererte likevel med dem på en overbevisende måte. Han forkynnte ikke om en ny eller fremmed gud, som noen hadde anklaget ham for. Han gjorde dem kjent med den Gud som var ukjent for dem – den sanne Gud.

¹¹ Hvordan kan vi etterligne Paulus når vi forkynner? Hvis vi er observante, kan vi se etter tegn på at en person er religiøs. Det kan dreie seg om noe i eller utenfor huset eller noe personen har på seg. Vi kan kanskje si: «Jeg ser at du må være en troende. Jeg hadde faktisk håpet å treffe noen som er interessert i åndelige spørsmål.» Når vi på en taktfull måte tar utgangspunkt i en persons religiøse følelser, kan vi skape en felles plattform som vi kan bygge videre på. Husk at vi ikke er ute etter å forhåndsdømme noen på grunnlag av deres religiøse overbevisning. Blant våre brødre og søstre er det mange som tidligere oppriktig trodde på falske læresetninger.

Gud er «ikke langt borte fra en eneste av oss» (Apg 17:24–28)

¹² Paulus hadde skapt en felles plattform, men hvordan bygde han videre på den når han forkynnte? Ettersom han var klar over at tilhørerne hans var opplært i gresk filosofi og ikke kjente Skriftene, brukte han flere innfallsvinkler. For det første la han fram det Skriftene lærte, uten å sitere direkte fra dem. For det andre identifiserte han seg med tilhørerne og brukte av og til ordene «oss» og «vi». For det tredje siterte han fra gresk litteratur for å vise at noe av det han sa, også sto i deres egne skrifter. La oss nå se nærmere på Paulus' kraftfulle tale. Hvilke viktige sannheter var det han la fram om den Gud som var ukjent for atenerne?

12. Hvordan tilpasset Paulus seg tilhørerne sine?

EPIKUREERNE OG STOIKERNE

Epikureerne og stoikerne tilhørte to forskjellige filosofiske retninger. Ingen av dem trodde på en oppstandelse.

Epikureerne trodde at det fantes guder, men mente at gudene ikke var interessert i menneskene og verken ville belønne eller straffe dem, så det hadde ingen hensikt å be eller frambære ofre. Epikureerne så på nytelse som noe av det viktigste i livet, og de brydde seg ikke om hva som var rett og galt. Men de oppfordret likevel ikke til overdreven nytelse, siden det ville få negative konsekvenser for dem selv. De mente at kunnskap var viktig, men bare for å bli kvitt religiøs frykt og overtro.

Stoikerne på sin side trodde at Gud var en upersonlig kraft uten tanker og følelser. De mente at alt i universet, deriblant menneskesjelen, var en del av denne kraften. Noen stoikere trodde at sjelen til slutt kom til å bli tilintetgjort sammen med universet. Andre mente at sjelen til slutt ville bli en del av den upersonlige kraften igjen. Ifølge stoisk filosofi kunne man oppnå lykke ved å leve i harmoni med naturen.

¹³ *Gud skapte universet.* Paulus sa: «Den Gud som skapte verden og alt som er i den, han som er Herre over himmel og jord, han bor ikke i templer som er bygd med menneskehender.»* (Apg 17:24) Universet er ikke blitt til ved en tilfeldighet. Den sanne Gud har skapt alt. (Sal 146:6) I motsetning til Atene og de andre gudene som var avhengige av templer, helligdommer og altere for å bli æret, kan ikke templer som er bygd av mennesker, romme himmelens og jordens Suverene Herre. (1. Kong 8:27) Det var tydelig hva Paulus ville ha fram: Den sanne Gud er større enn alle menneskelagde guder i menneskelagde templer. – Jes 40:18–26.

¹⁴ *Gud er ikke avhengig av mennesker.* Avgudsdyrkerne pleide å kle avgudene sine i flotte klær, overøse dem med dyre gaver og komme med mat og drikke til dem – som om avgudene trengte det! Noen av de greske filosofene som hørte Paulus' tale, kan på den annen side ha ment at en gud ikke trengte å få noe av mennesker. I så fall var de sikkert enige med Paulus i at Gud «ikke [har] noe behov for å bli tjent av mennesker». Det fin-

nes ikke noe materielt som mennesker kan gi Skaperen. Derimot gir han menneskene det de trenger – «liv og pust og alle ting», deriblant sol, regn og fruktbar jord. (Apg 17:25; 1. Mos 2:7) Så Gud, Giveren, er ikke avhengig av mennesker, mottakerne.

¹⁵ *Gud skapte mennesket.* Atenerne mente at de var bedre enn dem som ikke var grekere. Men stolthet på grunn av nasjonalitet eller etnisitet er i strid med det Bibelen lærer. (5. Mos 10:17) Paulus tok opp dette

*Det greske ordet som her er gjengitt med «verden», er *kosmos*, som grekerne brukte om det fysiske universet. Det er mulig at Paulus her brukte ordet i den betydningen for at han og hans greske tilhørere fortsatt skulle ha et felles utgangspunkt, selv om han vanligvis ikke brukte det på den måten.

13. Hva forklarte Paulus om universets opprinnelse, og hva var det han ville ha fram?

14. Hvordan viste Paulus at Gud ikke er avhengig av mennesker?

15. Hvordan gikk Paulus fram for å vise atenerne at alle mennesker er like mye verdt, og hva kan vi lære av det?

følsomme emnet på en dyktig og taktfull måte. Han sa: «Fra ett menneske lot [Gud] hver nasjon av mennesker bli til.» Dette ga uten tvil tilhørerne hans noe å tenke på. (Apg 17:26) Han henviste til beretningen i 1. Mosebok om Adam, menneskehetens stamfar. (1. Mos 1:26–28) Etter som alle mennesker har en felles stamfar, er ingen nasjonalitet eller folkegruppe bedre enn en annen. Paulus' poeng var ikke til å misforstå. Vi kan lære noe viktig av Paulus' eksempel. Selv om vi ønsker å være taktfulle og rimelige når vi forkynner, vil vi ikke utvanne sannhetene i Bibelen for at det skal bli lettere for andre å godta dem.

¹⁶ *Det var Guds hensikt at menneskene skulle ha et nært forhold til ham.* Filosofene blant Paulus' tilhørere hadde kanskje i lang tid diskutert hva som var meningen med livet, uten å ha noen god forklaring på det. Men Paulus forklarte tydelig hva som er Skaperens hensikt med menneskene. Han sa at Gud vil at de «skal søke ham, ja lete etter ham og virkelig finne ham. Han er nemlig ikke langt borte fra en eneste av oss». (Apg 17:27) Den Gud som var ukjent for atenerne, er på ingen måte en Gud som det er umulig å bli kjent med. Han er ikke langt borte fra dem som virkelig ønsker å finne ham og lære om ham. (Sal 145:18) Legg merke til at Paulus sa «oss». På den måten tok han seg selv med blant dem som trengte å «søke» og «lete etter» Gud.

¹⁷ *Menneskene burde føle seg dratt til Gud.* Det er takket være ham

16. Hva er Skaperens hensikt med menneskene?

17, 18. Hvorfor bør mennesker føle seg dratt til Gud, og hva kan vi lære av den måten Paulus appellerte til tilhørerne sine på?

Forsøk å skape en felles plattform som du kan bygge videre på

«vi lever, beveger oss og er til», sa Paulus. Noen bibelkommentatorer mener at Paulus siterte noen ord av Epimenides, en kretisk dikter som levde på 500-tallet fvt., og som var «en viktig personlighet innen religiøs tradisjon i Aten». Paulus understreket hvorfor mennesker burde føle seg dratt til Gud, ved å si: «Noen av deres egne diktere har sagt: 'For vi er også hans barn.'» (Apg 17:28) Menneskene burde føle at de var i et slektskapsforhold til Gud. Han skapte det første mennesket, som alle andre mennesker er etterkommere av. For å appellere til tilhørerne sine siterte Paulus direkte fra greske skrifter som tilhørerne uten tvil hadde respekt for.* Vi kan etterligne Paulus ved at vi i begrenset grad av og til siterer fra historiebøker, oppslagsverk eller andre anerkjente kilder. Et treffende sitat fra en slik kilde kan for eksempel hjelpe en person til å se hva som er opprinnelsen til falske religiøse skikker og feiringer.

¹⁸ Hittil i talen hadde Paulus trukket fram viktige sannheter om Gud, og presentasjonen var skreddersydd for denne forsamlingen. Hva ville han at atenerne skulle gjøre med disse viktige opplysningene? Han gikk straks i gang med å fortelle dem det.

«Alle mennesker overalt ... skal angre» (Apg 17:29–31)

¹⁹ Paulus oppmuntret tilhørerne sine til å gå til handling. Han henviste til det han nettopp hadde sitert fra greske tekster, og sa: «Fordi vi altså er Guds barn, må vi ikke tenke at Gud ligner noe av gull eller sølv eller stein, noe som er uttenkt og kunstnerisk utformet av mennesker.» (Apg 17:29) Hvis menneskene er skapt av Gud, hvordan kan da et gudebilde, som er skapt av mennesker, være Gud? Paulus' taktfulle resonnement avslørte hvor meningsløst det var å tilbe menneskelagde avguder. (Sal 115:4–8; Jes 44:9–20) Når Paulus inkluderte seg selv ved å si «må vi ikke», gjorde han det uten tvil lettere for tilhørerne å godta det han sa.

²⁰ Paulus gjorde det helt klart at det var nødvendig å gjøre noe aktivt: «Tidligere har Gud riktignok båret over med en slik uvitenhet [som å tro at Gud kunne godkjenne mennesker som tilba avguder], men nå sier han til alle mennesker overalt at de skal angre.» (Apg 17:30) Noen av tilhørerne ble kanskje sjokkert over at de ble oppfordret til å angre. Men den kraftfulle talen viste tydelig at de hadde fått livet av Gud og derfor måtte stå til ansvar overfor ham. De måtte søke Gud, lære sannheten om ham og begynne å leve helt og fullt i harmoni med denne sannhe-

*Paulus siterte det astronomiske diktet *Fainomena* av den stoiske dikteren Aratos. En lignende ordlyd finnes i andre greske skrifter, deriblant i «Hymne til Zevs» av den stoiske dikteren Kleantes.

19, 20. (a) Hvordan viste Paulus på en taktfull måte hvor meningsløst det er å tilbe menneskelagde avguder? (b) Hva måtte Paulus' tilhørere gjøre?

ten. For atenerne innebar det at de måtte innse at avgudsdyrkelse var synd, og at det var noe de måtte slutte med.

²¹ Paulus avsluttet talen med noen kraftfulle ord: «[Gud] har fastsatt en dag da han skal dømme den bebodde jord i rettferdighet ved en mann som han har utnevnt. Og han har gitt en garanti til alle mennesker ved å oppreise ham fra døden.» (Apg 17:31) Det skal komme en dommens dag, og det er en alvorlig grunn til å søke og finne den sanne Gud! Paulus sa ikke hva navnet på den utnevnte Dommeren var. Men han sa noe helt spesielt om ham: Han hadde levd som menneske, dødd og blitt oppreist fra døden av Gud!

²² Denne kraftfulle avslutningen betyr mye for oss som lever nå. Vi vet at den Dommeren som Gud har utnevnt, er den oppstandne Jesus Kristus. (Joh 5:22) Vi vet også at dommens dag kommer til å vare i tusen år, og at den nærmer seg raskt. (Åp 20:4, 6) Vi er ikke redde for dommens dag, for vi forstår at den vil føre til at de som er trofaste, får en fantastisk framtid. Det største av alle mirakler – Jesu Kristi oppstandelse – er en garanti for at dette håpet for framtiden vil bli oppfylt!

‘Noen ble troende’ (Apg 17:32–34)

²³ Folk reagerte forskjellig på Paulus’ tale. ‘Noen begynte å håne ham’ da de hørte om oppstandelsen. Andre var høflige, men ville ikke ta noe standpunkt. De sa: «Vi vil gjerne høre mer om dette en annen gang.» (Apg 17:32) Men noen reagerte positivt: «Noen sluttet seg til ham og ble troende. Blant dem var Dionysios, som var dommer ved Areopagos-domstolen, og en kvinne som het Damaris, og flere andre.» (Apg 17:34) Vi møter lignende reaksjoner når vi forkynner. Noen gjør narr av oss, mens andre er høflige, selv om de ikke er interessert. Men det er også noen som tar imot Rikets budskap og blir troende, og det gir oss stor glede.

²⁴ Den talen Paulus holdt, kan lære oss mye om logisk oppbygning, om overbevisende argumentasjon og om hvordan vi kan tilpasse oss tilhørerne våre. Vi kan også lære at det er viktig å være tålmodig og taktfull når man snakker med noen som er villedet av falsk religion. Dessuten kan vi lære noe annet viktig: Vi må aldri forandre på Bibelens sannhet bare for å bli godtatt av tilhørerne våre. Ja, ved å etterligne Paulus kan vi bli flinkere til å undervise i felttjenesten, og tilsynsmennene kan bli dyktigere til å undervise i menigheten. På den måten blir vi godt rustet til å hjelpe andre til å ‘søke Gud og virkelig finne ham’. – Apg 17:27.

21, 22. Med hvilke kraftfulle ord avsluttet Paulus talen sin, og hva betyr disse ordene for oss?

23. Hvordan reagerte folk på Paulus’ tale?

24. Hva kan vi lære av den talen Paulus holdt da han var blitt ført til Areopagos?

«Fortsett å tale og ikke vær taus»

*Paulus forsørger seg selv,
men lar tjenesten komme først*

Basert på Apostlenes gjerninger 18:1–22

DET er i slutten av år 50 evt. Paulus er i Korint, et velstående handels-senter som har en stor gresk, romersk og jødisk befolkning.* Han har ikke kommet hit for å drive kjøp eller salg eller for å se etter arbeid. Han har kommet av en mye viktigere grunn – for å vitne om Guds rike. Men han trenger et sted å bo og ønsker ikke å være en belastning for andre økonomisk sett. Han vil ikke at noen skal få inntrykk av at han bruker Guds ord for å tjene penger. Hva har han tenkt å gjøre?

² Paulus har lært et håndverk – teltmakerfaget. Å lage telt er ikke noe lett arbeid, men han er villig til å utføre slikt fysisk arbeid for å forsørge seg selv. Kommer han til å få seg arbeid i denne travle byen? Vil han finne et passende sted å bo? Dette er utfordringer han står overfor, men han glemmer ikke det som er hans viktigste oppgave – å forkynne.

³ Paulus ble værende i Korint en tid, og hans tjeneste der ga gode resultater. Hva kan vi lære av det Paulus gjorde i Korint, og hvordan kan det hjelpe oss til å vitne grundig om Guds rike i vårt distrikt?

«De var teltmakere av yrke» (Apg 18:1–4)

⁴ Etter at Paulus hadde kommet til Korint, traff han et gjestfritt ektepar – en jøde som het Akvilas, og hans kone, Priskilla, eller Priska. De hadde bosatt seg i Korint fordi keiser Claudius hadde gitt ordre om at «alle jøder skulle forlate Roma». (Apg 18:1, 2) Akvilas og Priskilla lot Paulus få bo hos dem, og de tilbød ham også arbeid. Vi leser: «Fordi [Paulus] hadde samme håndverk som dem, ble han boende i hjemmet deres og arbeidet sammen med dem, for de var teltmakere av yrke.» (Apg 18:3) Paulus ble boende hos dette vennlige ekteparet så lenge han

*Se rammen «Korint – herre over to hav» på side 149.

- 1–3. Hvorfor har Paulus kommet til Korint, og hvilke utfordringer står han overfor?
4, 5. (a) Hvor bodde Paulus mens han var i Korint, og hva slags arbeid hadde han?
(b) Hva kan ha vært bakgrunnen for at Paulus ble teltmaker?

forkynnte i Korint. Mens han var der, kan det være at han skrev noen av de brevene som senere ble en del av den bibelske kanon.*

⁵ Hva kom det av at Paulus, en mann som var utdannet «ved Gamaliels føtter», også var teltmaker? (Apg 22:3) Jødene i det første århundre syntes åpenbart ikke at det var under deres verdighet å lære barna sine et håndverk, selv om disse barna kanskje fikk en høyere utdanning i tillegg. Det området Paulus kom fra, Tarsus i Kilikia, var kjent for sin produksjon av et grovt stoff som ble kalt *cilicium*, og som man brukte til å sy telt av. Så han hadde trolig lært dette håndverket som ung. Hva innebar det å lage telt? Det kunne innebære å veve teltduken eller å skjære til og sy telt av det grove, stive stoffet. Uansett var det et tungt arbeid.

⁶ Paulus så ikke på det å være teltmaker som det viktigste i livet. Han hadde bare dette arbeidet for å forsørge seg selv og forkynne det gode budskap «uten at det kostet noe». (2. Kor 11:7) Hvordan så Akvilas og Priskilla på dette yrket? Som kristne hadde de sikkert samme syn som Paulus. Ja, da Paulus reiste fra Korint i år 52, flyttet også Akvilas og Priskilla derfra og ble med ham til Efesos, og det huset de hadde der, ble brukt som møtested for menigheten. (1. Kor 16:19) Senere reiste de tilbake til Roma og deretter tilbake til Efesos igjen. Dette ekteparet satte Rikets

*Se rammen «Inspirerte brev til oppmuntring» på side 150.

6, 7. (a) Hvordan så Paulus på det å være teltmaker, og hva er det som viser at Akvilas og Priskilla hadde samme syn som ham? (b) Hvordan etterligner de kristne i vår tid Paulus, Akvilas og Priskilla?

Det gamle Korint lå på et eid, en smal landstripe, mellom det greske fastlandet og halvøya Peloponnes i sør. På det smaleste var eidet mindre enn seks kilometer bredt, og Korint hadde derfor to havnsteder. Det ene, Lekhaion, lå ved Korintbukta, og derfra gikk sjøveien vestover til Italia, Sicilia og Spania. Det andre, Kenkrea, lå ved Saroniabukta og tok hånd om trafikken til og fra områdene rundt Egeerhavet og dessuten Lilleasia, Syria og Egypt.

Fordi det var så farlig å reise rundt de forblåste oddene lengst sør på Peloponnes, foretrakk sjøfolk ofte å ankre opp på ett av de to havnstedene, transportere varene sine over land til det andre havnstedet og så laste dem om bord i et annet skip der. Lettere fartøyer ble dratt over eidet fra hav til hav på en plattform langs en trekkvei, *diolkos*, som det var to parallelle spor i. Så byen lå slik til at den hadde kontroll over handelen til sjøs mellom øst og vest og også handelen til lands mellom nord og sør. Den livlige handelen førte ikke bare til at Korint ble en rik by, men også til at byen ble veldig umoralsk, noe mange havnebyer var kjent for å være.

På apostelen Paulus' tid var Korint hovedstaden i den romerske provinsen Akaia og et viktig administrativt senter. Byen hadde et tempel for keiserdyrkelsen, helligdommer og templer for en rekke greske og egyptiske guder og dessuten en jødisk synagoge, noe som viser at byen hadde et religiøst mangfold. – Apg 18:4.

De istmiske leker, som ble arrangert i nærheten av Korint annethvert år, var datidens viktigste idrettskonkurranser nest etter de olympiske leker. Paulus må ha vært i Korint under lekene i år 51. På bakgrunn av det sies det i et bibelsk oppslagsverk: «Det er sikkert ikke tilfeldig at første gang han bruker billedspråk med uttrykk fra idretten, er i et brev til Korint.» – 1. Kor 9:24–27.

interesser på førsteplassen, og de gledet seg over å tjene andre. «Alle menighetene blant nasjonene» var takknemlige for det. – Rom 16:3–5; 2. Tim 4:19.

⁷ De kristne i vår tid følger Paulus', Akvilas' og Priskillas eksempel. Ivrige forkynnere arbeider hardt for at de ikke skal «legge en økonomisk byrde på» andre. (1. Tess 2:9) Mange pionerer utfører deltidsarbeid eller sesongarbeid for å kunne ta seg av sin viktigste oppgave, forkynnelsesarbeidet, og de fortjener ros for det. I likhet med Akvilas og Priskilla er det mange gjestfrie tjenere for Jehova som åpner hjemmet sitt for krets-tilsynsmenn. De som på den måten er gjestfrie, vet hvor oppmuntrende og oppbyggende det kan være. – Rom 12:13.

INSPIRERTE BREV TIL OPPMUNTRING

I de 18 månedene Paulus var i Korint, omkring år 50–52, skrev han i hvert fall to brev som ble tatt med i De kristne greske skrifter – 1. og 2. Tessalonikerbrev. Galaterbrevet skrev han enten i den samme perioden eller kort tid etter.

Første Tessalonikerbrev er det første av de brevene Paulus skrev under inspirasjon. Han besøkte Tessalonika omkring år 50, på sin andre forkynnelsesreise. Den menigheten som ble opprettet der, møtte snart motstand, og det gjorde at Paulus og Silas måtte forlate byen. (Apg 17:1–10, 13) Paulus var opptatt av at vennene i den nyopprettede menigheten skulle ha det bra. Han forsøkte å reise tilbake dit to ganger, men «Satan hindret [ham]». Han sendte derfor Timoteus dit for at han skulle trøste og styrke dem. Sannsynligvis sent i år 50 slo Timoteus seg sammen med Paulus i Korint igjen og hadde med en god rapport om menigheten i Tessalonika. Deretter skrev Paulus dette brevet. – 1. Tess 2:17–3:7.

Andre Tessalonikerbrev ble sannsynligvis skrevet kort tid etter det første brevet, kanskje i år 51. I begge brevene sendte Timoteus og Silvanus (som blir kalt Silas i Apostlenes gjerninger) hilsener sammen med Paulus, men det er ikke noe som tyder på at disse tre var sam-

men igjen etter at Paulus hadde vært i Korint. (Apg 18:5, 18; 1. Tess 1:1; 2. Tess 1:1) Hvorfor skrev Paulus dette andre brevet? Det ser ut til at han hadde fått høre mer om menigheten, kanskje via den personen som hadde overlevet det første brevet fra ham. Denne rapporten fikk Paulus til ikke bare å rose brødrene for deres kjærlighet og utholdenhet, men også til å korrigere det synet enkelte i Tessalonika hadde, nemlig at Jesu Kristi nærvær var rett rundt hjørnet. – 2. Tess 1:3–12; 2:1, 2.

Galaterbrevet viser at Paulus sannsynligvis hadde besøkt galaterne minst to ganger før han skrev til dem. Cirka år 47–48 besøkte han og Barnabas Antiokia i Pisidia og Ikonium, Lystra og Derbe, og alle disse byene lå i den romerske provinsen Galatia. I år 49 reiste han tilbake til dette området sammen med Silas. (Apg 13:1–14:23; 16:1–6) Han skrev dette brevet fordi judaistene, som kom dit like etter ham, lærte at de kristne måtte omskjæres og holde Moseloven. Paulus skrev uten tvil til galaterne så snart han hadde hørt om dette. Det kan godt være at han skrev fra Korint, men det er også mulig at han enten skrev fra Efesos, under et kort opphold der på reisen tilbake til Antiokia i Syria, eller fra selve Antiokia i Syria. – Apg 18:18–23.

«Mange av korinterne ... begynte å tro» (Apg 18:5–8)

⁸ Paulus så på arbeidet sitt bare som en måte å forsørge seg på i tjenesten. Det ble tydelig da Silas og Timoteus kom fra Makedonia med sjenerøse gaver. (2. Kor 11:9) Det fortelles at da de kom, «begynte Paulus å bruke all sin tid på å forkynne budskapet». (Apg 18:5) Men all denne forkynnelsen for jødene møtte stor motstand. Paulus fraskrev seg alt ansvar for at de ikke ville ta imot det livreddende budskapet om Kristus. Han ristet støvet av klærne og sa til de jødiske motstanderne sine: «La deres blod komme over deres eget hode. Jeg er uten skyld. Fra nå av går jeg til folk fra nasjonene.» – Apg 18:6; Esek 3:18, 19.

⁹ Hvor skulle han nå forkynne? Titius Justus, en mann som bodde i et hus rett ved siden av synagogen, og som kan ha vært en jødisk proselytt, åpnet hjemmet sitt for Paulus. Så Paulus gikk ut fra synagogen og inn i huset til Justus. (Apg 18:7) Han ble boende hos Akvilas og Priskilla så lenge han var i Korint, men huset til Justus ble senteret for forkynnelsen hans.

¹⁰ Betydde det Paulus sa om at han fra nå av skulle gå til folk fra nasjonene, at han overhodet ikke ville bry seg om jøder og jødiske proselytter lenger, ikke engang dem som ville høre på budskapet? Det er lite sannsynlig. Det fortelles for eksempel at «synagogeforstanderen Krispus begynte å tro på Herren, og det gjorde også alle i hans hus». Mange av dem som var knyttet til synagogen, gjorde etter alt å dømme som Krispus, for vi leser: «Mange av korinterne som hørte budskapet, begynte å tro og ble døpt.» (Apg 18:8) Huset til Titius Justus ble tydeligvis det stedet hvor den nyopprettede kristne menigheten i Korint kom sammen. Hvis Apostlenes gjerninger er skrevet i Lukas' karakteristiske stil – kronologisk – ble disse jødene eller proselyttene omvendt *etter* at Paulus hadde ristet støvet av klærne sine. I så fall sier dette mye om hvor villig Paulus var til å tilpasse seg omstendighetene.

¹¹ I mange land og områder i dag er kristenhetens kirkesamfunn vel-etablert og har stor innflytelse på medlemmene sine. Noen steder har kristenhetens misjonærer omvendt mange. Folk som regner seg som kristne, er ofte bundet av tradisjoner, slik jødene i Korint i det første århundre var. Men i likhet med Paulus går vi som Jehovas vitner inn for å hjelpe slike mennesker til å bygge videre på den bibelkunnskapen

8, 9. Hvordan reagerte Paulus da hans ivrige forkynnelse for jødene møtte motstand, og hvor forkynnte han deretter?

10. Hva er det som viser at Paulus ikke hadde bestemt seg for at han bare skulle forkynne for folk fra nasjonene?

11. Hvordan etterligner Jehovas vitner i vår tid Paulus når de prøver å få kontakt med mennesker i kristenheten?

PAULUS' LØFTE

I Apostlenes gjerninger 18:18 står det at mens Paulus var i Kenkreai, hadde han fått «klipt håret kort, for han hadde gitt et høytidelig løfte». Hva slags løfte var det?

Bibelen forteller om mennesker som frivillig avla høytidelige løfter til Gud om å gjøre noe konkret, å komme med et offer eller å tjene ham på en bestemt måte. Noen går ut fra at Paulus fikk håret klipt for å oppfylle et nasiereerløfte. Men vi bør merke oss at ifølge Skriftene var det slik at når en nasiereer hadde fullført en periode med spesiell tjeneste for Jehova, skulle han barbere hodet «ved inngangen til møteteltet». Det ser ut til at et slikt krav bare kunne oppfylles i Jerusalem og altså ikke i Kenkreai. – 4. Mos 6: 5, 18.

Beretningen i Apostlenes gjerninger sier ingenting om når Paulus avla dette løftet. Det kan til og med være at han avla det før han ble en kristen. Den forteller heller ikke om Paulus ba Jehova om noe spesielt. Ett oppslagsverk antyder at det at Paulus fikk klipt håret kort, kan ha vært «et uttrykk for takknemlighet overfor Gud for hans beskyttelse, som hadde satt [Paulus] i stand til å fullføre sin tjeneste i Korint».

de allerede har. Selv om de skulle motarbeide oss, og selv om deres religiøse ledere skulle forfølge oss, slutter vi ikke å hjelpe folk. Blant dem som «tjener Gud med stor iver, men ikke i samsvar med nøyaktig kunnskap», kan det være mange ydmyke mennesker vi må finne. – Rom 10:2.

«Det er ... mange i denne byen som tilhører meg» (Apg 18:9–17)

¹² Hvis Paulus hadde tvilt på om han burde fortsette å forkynne i Korint, må tvilen ha forsvunnet den natten da Jesus viste seg for ham i et syn og sa: «Ikke vær redd, men fortsett å tale og ikke vær taus, for jeg er med deg, og ingen skal angripe deg og skade deg. Det er nemlig mange i denne byen som tilhører meg.» (Apg 18:9, 10) For et oppmuntrende syn! Jesus selv forsikret Paulus om at han ville bli beskyttet mot skade, og at det var mange mennesker i byen som ville høre. Hvordan reagerte Paulus? Vi leser: «Så ble han der i ett år og seks måneder og underviste i Guds ord blant dem.» – Apg 18:11.

¹³ Etter at Paulus hadde vært omkring et år i Korint, fikk han enda et bevis for at Jesus støttet ham. «Jødene [slo] seg sammen mot Paulus og førte ham til dommerstet», som ble kalt *bēma*. (Apg 18:12)

Noen mener at dette var en opphøyd plattform omtrent midt på torget i Korint. Den var bygd av blå og hvit marmor og hadde dekorative utskjæringer. Det var plass til en ganske stor folkemengde på den åpne plassen foran den. Arkeologiske funn tyder på at dette dommerstetet lå like ved synagogen og dermed også like ved huset til Justus. Da Paulus kom til dommerstetet, kan han ha tenkt på steiningen av Stefanus, som er blitt kalt den første kristne martyr. Paulus, som da var kjent som Saulus, «ga sin støtte til mordet på Stefanus». (Apg 8:1) Kom noe

12. Hvilken forsikring fikk Paulus i et syn?

13. Hvilken hendelse kan Paulus ha tenkt på da han ble ført til dommerstetet, men hvorfor trengte han ikke å være redd?

lignende nå til å skje med ham selv? Nei, for han hadde fått dette løftet: «Ingen skal ... skade deg.» – Apg 18:10.

¹⁴ Hva skjedde da Paulus sto foran dommersetet? Den magistraten som satt der, var Gallio, prokonsulen i Akaia, en eldre bror av den romerske filosofen Seneca. Jødene kom med denne anklagen mot Paulus: «Denne mannen overtaler folk til å tilbe Gud på en måte som er i strid med loven.» (Apg 18:13) De antydte at Paulus hadde brutt loven ved å prøve å overtale jøder til å bli kristne. Men Gallio forsto at Paulus ikke hadde gjort noe galt og ikke var skyldig i noen «alvorlig forbrytelse». (Apg 18:14) Gallio hadde ikke noe ønske om å bli innblandet i jødernes konflikter. Han avviste saken før Paulus hadde fått sagt et eneste ord til sitt forsvar! Paulus' anklagere ble rasende. De lot sitt sinne gå ut over Sostenes, som muligens hadde etterfulgt Krispus som synagorgeforstander. De grep fatt i ham og «begynte å slå ham foran dommersetet». – Apg 18:17.

¹⁵ Hvorfor forhindret ikke Gallio at folkemengden gikk til angrep på Sostenes? Han tenkte kanskje at Sostenes hadde ledet angrepet på Paulus og derfor fikk som fortjent. Uansett hvordan det var, fikk denne hendelsen muligens et positivt utfall. I det første brevet Paulus skrev til menigheten i Korint, som han skrev flere år senere, omtalte han en viss Sostenes som en bror. (1. Kor 1:1, 2) Var dette den samme Sostenes som var blitt banket opp i Korint? I så fall kan den smertefulle opplevelsen ha ført til at han ble en kristen.

¹⁶ Husk at det var etter at jødene hadde nektet å høre på Paulus, at Herren Jesus ga ham denne forsikringen: «Ikke vær redd, men fortsett å tale og ikke vær taus, for jeg er med deg.» (Apg 18:9, 10) Vi bør huske disse ordene, spesielt når folk ikke vil høre på det budskapet vi forkynner. Glem aldri at Jehova ser hva som bor i folks hjerte, og drar oppriktige mennesker til seg. (1. Sam 16:7; Joh 6:44) Det oppmuntrer oss virkelig til å være travelt opptatt i tjenesten. Hvert år blir hundretusener døpt – flere hundre hver eneste dag! Jesus gir dem som følger befalingen om å gjøre «mennesker fra alle nasjoner til disipler», dette løftet: «Jeg er med dere alle dager helt til avslutningen på verdensordningen.» – Matt 28:19, 20.

«Hvis Jehova vil» (Apg 18:18–22)

¹⁷ Vi kan ikke si sikkert om Gallios holdning til dem som anklaget

14, 15. (a) Hva anklaget jødene Paulus for, og hvorfor avviste Gallio saken?
(b) Hva skjedde med Sostenes, og hva kan det ha ført til?

16. Hvilken betydning har Jesu ord «fortsett å tale og ikke vær taus, for jeg er med deg» for vår tjeneste?

17, 18. Hva kan Paulus ha tenkt tilbake på mens han seilte til Efesos?

Paulus, førte til at den nyopprettede menigheten i Korint gikk inn i en fredelig periode. Uansett ble Paulus der «nokså mange dager til» før han tok farvel med menigheten. Våren i år 52 planla han å seile til Syria fra havnebyen Kenkrea, en drøy mil øst for Korint. Men før han forlot Kenkrea, fikk han «klipt håret kort, for han hadde gitt et høytidelig løfte».* (Apg 18:18) Deretter seilte han sammen med Akvilas og Priskilla over Egeerhavet til Efesos i Lilleasia.

¹⁸ Mens Paulus seilte fra Kenkrea, tenkte han sikkert tilbake på tiden i Korint. Han hadde mange gode minner derfra og hadde grunn til å være fornøyd. Hans 18 måneder lange tjeneste der hadde gitt gode resultater. Den første menigheten i Korint var blitt opprettet og holdt møter i huset til Justus. Blant dem som var blitt troende, var Justus, Krispus og alle i hans hus og mange andre. Paulus var glad i disse nye brødrene og søstrene, for han hadde hjulpet dem til å bli kristne. Senere skrev han til dem og omtalte dem som et anbefalingsbrev som var skrevet i hans hjerte. Vi føler oss også nær knyttet til dem som vi har hatt det privilegiet å hjelpe til å begynne å tjene Jehova. For en glede det er å se slike levende anbefalingsbrev! – 2. Kor 3:1–3.

¹⁹ Så snart Paulus hadde kommet til Efesos, gikk han i gang med det som var hans viktigste oppgave. Han «gikk inn i synagogen og resonerte med jødene». (Apg 18:19) Denne gangen ble han bare en kort tid i Efesos. Selv om vennene der ba ham om å bli lenger, «ville han ikke det». Da han tok farvel med dem, sa han: «Jeg kommer tilbake til dere, hvis Jehova vil.» (Apg 18:20, 21) Han var sikkert klar over at det fortsatt var mange i Efesos som trengte å høre budskapet. Han hadde planer om å komme tilbake, men han valgte å legge alt i Jehovas hender. Er ikke det et godt eksempel for oss? Når vi arbeider for å nå åndelige mål, må vi selv ta initiativet. Men vi må alltid følge Jehovas veiledning og gå inn for å gjøre ting i samsvar med hans vilje. – Jak 4:15.

²⁰ Paulus forlot Akvilas og Priskilla i Efesos og seilte ut derfra og kom ned til Cæsarea. Så «dro han opp», sannsynligvis til Jerusalem, og hilste på menigheten der. (Se studienote til Apostlenes gjerninger 18:22, *nwtsty*.) Deretter dro han tilbake til Antiokia i Syria, hvor han bodde når han ikke reiste. Han hadde fullført sin andre misjonsreise, og den hadde vært vellykket. Hva kom han til å oppleve på den siste misjonsreisen?

*Se rammen «Paulus' løfte» på side 152.

19, 20. Hva gjorde Paulus da han kom til Efesos, og hva kan vi lære av ham om det å arbeide for å nå åndelige mål?

«Så jaget han dem bort fra dommersetet.»

– Apostlenes gjerninger 18:16

**UNDERVISNING
«OFFENTLIG OG FRA HUS TIL HUS»
APOSTLENES GJERNINGER 20:20**

Hvorfor må vi være ydmyke og tilpasningsdyktige når vi underviser andre? Hva er den viktigste forkynnelsemetoden? Hvordan kan vi vise at det å gjøre Guds vilje er viktigere for oss enn personlige gjøremål? Den spennende beretningen om Paulus' tredje og siste misjonsreise kan hjelpe oss til å besvare disse viktige spørsmålene.

«Jehovas ord fortsatte å nå ut» til tross for motstand

*Hvordan Apollos og Paulus bidrar til
at flere og flere får høre det gode budskap*

Basert på Apostlenes gjerninger 18:23–19:41

DET er fullt kaos i Efesos. Folk stormer gjennom gatene mens de roper og skriker. En rasende folkemengde har samlet seg, og hele byen er i opprør. To av Paulus' reisefeller blir grepet og slept bort. Den brede gaten med søyleganger på begge sider, hvor forretningene og verkstedene ligger, blir raskt tømt idet den desperate folkemengden blir større og stormer inn i byens store amfiteater, som har plass til 25 000 tilskuere. De fleste vet ikke engang hva det hele dreier seg om, men de har en anelse om at templet deres og deres høyt elskede gudinne Artemis er i fare. Rasende roper de om og om igjen: «Stor er efesernes Artemis!» – Apg 19:34.

² Nok en gang ser vi et eksempel på at Satan prøver å bruke pøbel-flokker for å stanse utbredelsen av det gode budskap om Guds rike. Trusler om vold er naturligvis ikke den eneste taktikken han bruker. I dette kapitlet skal vi se nærmere på hvordan han på mange måter forsøkte å stoppe de første kristnes arbeid og å svekke enheten deres. Men vi skal også se at metodene hans slo feil, for «Jehovas ord fortsatte å nå ut til flere og flere og å virke med stadig større kraft». (Apg 19:20) Hvorfor klarte de kristne å seire over Satan? Av samme grunn som de klarer det i dag. Seieren tilhører selvfølgelig Jehova, ikke oss. Men i likhet med de første kristne må vi gjøre vår del. Med Jehovas ånds hjelp kan vi utvikle egenskaper som vil hjelpe oss til å fullføre vår tjeneste. La oss først se nærmere på Apollos' eksempel.

Han «var godt kjent i Skriftene» (Apg 18:24–28)

³ Mens Paulus var på vei til Efesos på sin tredje misjonsreise, kom det en jøde dit som het Apollos. Han var fra den berømte byen Alexandria i Egypt. Det var mye godt å si om ham. Han var veltalende, han var «godt kjent i Skriftene», og dessuten var han «glødende på grunn

1, 2. (a) Hvilken fare møter Paulus og reisefellene hans i Efesos?
(b) Hva skal vi ta for oss i dette kapitlet?

3, 4. Hva manglet Apollos, og hva gjorde Akvilas og Priskilla med det?

**«Menn, dere vet godt at dette arbeidet
er grunnlaget for velstanden vår.»**

– Apostlenes gjerninger 19:25

av ånden». Ivrig som han var, forkynnte han frimodig for jødene i synagogen. – Apg 18:24, 25.

⁴ Akvilas og Priskilla hørte Apollos forkynne. De syntes sikkert det var spennende å høre ham undervise «på en nøyaktig måte om Jesus». Det han sa om Jesus, stemte. Men de oppdaget snart at han hadde en mangelfull forståelse. Han «kjente bare til Johannes' dåp». Dette kristne ekteparet, som levde enkelt og var teltmakere av yrke, ble ikke skremt av at Apollos var så veltalende og høyt utdannet. I stedet «tok de ham med seg og forklarte Guds vei mer nøyaktig for ham». (Apg 18:25, 26) Og hvordan reagerte Apollos på det? Han viste tydeligvis ydmykhet – en av de viktigste egenskapene en kristen kan ha.

⁵ Fordi Apollos tok imot hjelpen fra Akvilas og Priskilla, ble han en dyktigere tjener for Jehova. Han dro til Akaia, hvor han var «til stor hjelp» for brødrene. Han forkynnte også med godt resultat for de jødene der i området som mente at Jesus ikke var den forutsagte Messias. Lukas skriver: «Med stor styrke beviste han ... offentlig at jødene tok feil, og han viste dem ut fra Skriftene at Jesus er Kristus.» (Apg 18:27, 28) Ja, Apollos var til stor hjelp for brødrene. I likhet med Paulus bidro han sterkt til at Jehovas ord fortsatte å virke med stadig større kraft. Hva kan vi lære av hans eksempel?

⁶ Ydmykhet er en egenskap som alle kristne må utvikle. Vi har alle forskjellige gaver – enten det er snakk om naturlige evner, erfaring eller kunnskap vi har fått. Men vår ydmykhet må være større enn de gavene vi har. Hvis ikke, kan evnene våre skape problemer for oss. Vi kan risikere å bli grobunn for et giftig ugress – stolthet. (1. Kor 4:7; Jak 4:6) Hvis vi virkelig er ydmyke, vil vi gå inn for å sette andre høyere enn oss selv. (Fil 2:3) Vi vil ikke ta det ille opp hvis vi blir korrigert, og vi vil heller ikke ha noe imot å bli undervist av andre. Vi vil på ingen måte være stolte og tviholde på våre egne meninger hvis vi får vite at den hellige ånd har ledet organisasjonen til å gjøre ting på annen måte enn tidligere. Så lenge vi fortsetter å være ydmyke, kan Jehova og hans Sønn bruke oss. – Luk 1:51, 52.

⁷ Ydmykhet vil også hjelpe oss til å ikke konkurrere med hverandre. Kan du forestille deg hvor ivrig Satan må ha vært etter å skape splittelse blant de første kristne? Det ville virkelig ha vært en seier for ham hvis to så dynamiske personligheter som Apollos og Paulus hadde begynt å konkurrere om å være den viktigste i menigheten. Det hadde

5, 6. Hvorfor kunne Jehova bruke Apollos i større utstrekning, og hva kan vi lære av Apollos?

7. Hvordan var Paulus og Apollos gode eksempler når det gjelder å vise ydmykhet?

vært lett for dem å gjøre det. I Korint hadde nemlig noen kristne begynt å si: «Jeg holder meg til Paulus», mens andre sa: «Jeg til Apollos.» Oppmuntret Paulus og Apollos vennene i menigheten til å ha slike splittende meninger? Nei! Paulus sa ydmykt at Apollos utførte et viktig arbeid, og han ga ham flere tjenesteoppdrag. Apollos på sin side fulgte Paulus' veiledning. (1. Kor 1:10–12; 3:6, 9; Tit 3:12, 13) For et godt eksempel på ydmykt samarbeid!

**Han «resonnerte på en overbevisende måte om Guds rike»
(Apg 18:23; 19:1–10)**

⁸ Paulus hadde sagt at han ville komme tilbake til Efesos, og det gjorde han.* (Apg 18:20, 21) Men legg merke til *hvordan* han kom tilbake. Sist vi hørte om ham, var han i Antiokia i Syria. For å komme til Efesos kunne han ha reist det korte stykket til Selevkia, gått om bord i et skip og seilt direkte dit han skulle. I stedet reiste han «gjennom innlandet». Den ruten Paulus fulgte, blir beskrevet i Apostlenes gjerninger 18:23 og 19:1 og var, ifølge en beregning, på omkring 160 mil! Hvorfor valgte Paulus en slik krevende reiserute? Fordi han hadde som mål å 'styrke alle disiplene'. (Apg 18:23) Hans tredje misjonsreise ville i likhet med de to forrige kreve mye av ham, men han syntes det var verdt det. I dag har kretstilsynsmenn og deres koner den samme holdningen. Er vi ikke glade for at de viser slik selvpoppofrende kjærlighet?

⁹ Da Paulus kom til Efesos, traff han omkring tolv disipler av døperen Johannes. De var blitt døpt med Johannes' dåp, men den var ikke gyldig lenger. Det så dessuten ut til at de visste lite eller ingenting om den hellige ånd. Paulus sørget for at de fikk den rette forståelsen, og i likhet med Apollos var de ydmyke og ivrige etter å lære. Etter at de var blitt døpt i Jesu navn, fikk de den hellige ånd og mirakuløse gaver. Det er tydelig at Jehova belønner dem som er villige til å følge ny veiledning fra hans organisasjon. – Apg 19:1–7.

¹⁰ Snart skjedde det noe annet som også viste at arbeidet gikk framover. Paulus forkynte frimodig i synagogen i tre måneder. Selv om han «resonnerte på en overbevisende måte om Guds rike», var det noen som nektet å høre og begynte å motarbeide ham. I stedet for å kaste bort tiden på dem som «snakket nedsettende om Veien», begynte Paulus å holde foredrag i et auditorium i en skole. (Apg 19:8, 9) De som

*Se rammen «Efesos – Asias hovedstad» på side 161.

8. Hvilken rute fulgte Paulus da han reiste tilbake til Efesos, og hvorfor?

9. Hvorfor måtte noen disipler bli døpt på nytt, og hva kan vi lære av dem?

10. Hvorfor begynte Paulus å tale i et auditorium i stedet for i synagogen, og hva kan vi lære av det?

ønsket å gå framover åndelig sett, måtte nå møte opp i auditoriet i stedet for i synagogen. Det kan være at vi må gjøre som Paulus og avslutte en samtale når vi merker at beboeren ikke er villig til å lytte eller bare vil diskutere. Det er fremdeles mange oppriktige mennesker som trenger å få høre det oppmuntrende budskapet vi kommer med.

¹¹ Det er mulig at Paulus talte i auditoriet hver dag fra omkring kl. 11 til omkring kl. 16. (Se studienote til Apg 19:9, *nwtsty.*) Det var antagelig den roligste, men også den varmeste tiden på dagen, da mange tok en pause i arbeidet for å spise og slappe av. Hvis Paulus fulgte dette stramme programmet i to hele år, ville han ha brukt godt over 3000 timer på undervisning!* Dette er altså en annen grunn til at Jehovas ord fortsatte å nå ut til flere og flere og å virke med stadig større kraft. Paulus var arbeidsom og tilpasningsdyktig. Han justerte timeplanen sin, slik at han kunne dekke behovet til folk i det området han var i. Hva førte det til? «Alle som bodde i provinsen Asia, fikk høre Herrens ord, både jøder og grekere.» (Apg 19:10) Paulus fikk virkelig vitnet grundig!

¹² Jehovas vitner i nyere tid er også arbeidsomme og tilpasningsdyktige. Vi går inn for å nå mennesker når som helst og hvor som helst de måtte være å treffe. Vi forkynner på gaten, på torg og på parkeringsplasser. Vi bruker telefonen, og vi skriver brev. Og vi forkynner fra hus til hus på tidspunkter da det er mest sannsynlig at folk er hjemme.

*Paulus skrev også *1. Korinterbrev* mens han var i Efesos.

11, 12. (a) Hvordan var Paulus et godt eksempel når det gjelder å være arbeidsom og tilpasningsdyktig? (b) Hvordan etterligner Jehovas vitner Paulus i sin forkynnelse?

EFESOS – ASIAS HOVEDSTAD

Efesos var den største byen i det vestlige Lilleasia. På Paulus' tid hadde den trolig over 250 000 innbyggere. Som hovedstad i den romerske provinsen Asia kunne den rose seg av å bli kalt «den første og største metropol i Asia».

Efesos skaffet seg store rikdommer ved hjelp av handel og religion. Den var en havneby som lå like ved munningen av en framkommelig elv og var et knutepunkt for flere handelsveier. Det berømte Artemis-templet lå der, og byen hadde dessuten helligdommer og templer for mange gresk-romerske, egyptiske og anatoliske guder.

Artemis-templet, som ble regnet som et av oldtidens sju underverker, målte omkring 105 X 50 meter. Det hadde omkring 100 marmorsøyler, som hver målte 1,8 meter i diameter ved foten og var nesten 17 meter høy. I oldtiden ble templet regnet for å være hellig og ukrenkelig av folk i hele midelhavsområdet, og store pengesummer ble oppbevart i Artemis-templet for at gudinnen skulle beskytte pengene. Derfor ble templet også det viktigste senteret for bankvirksomhet i Asia.

Andre viktige byggverk i Efesos var et teater og et stadion hvor det ble arrangert idrettskonkurranser og muligens også gladiatorkamper. Byen hadde dessuten torg og markeds plasser og en bred gate med søyleganger, hvor det lå butikker og verksteder.

Den greske geografen Strabon skrev at avleiring av slam fra elven var et stadig større problem i havnen. Etter hvert sluttet byen derfor å fungere som havneby og ble forlatt. Fordi det ikke ligger noen moderne by på det stedet i dag, kan de som besøker det store ruinfeltet der Efesos lå, virkelig føle at de har reist tilbake til oldtiden.

Vi prøver å nå mennesker overalt
hvor de er å treffe

«Jehovas ord fortsatte å nå ut» til tross for motstand fra onde ånder (Apg 19:11–22)

¹³ Lukas forteller videre at Jehova satte Paulus i stand til å gjøre «enestående mirakler». Til og med tørklær og arbeidsforklær som Paulus hadde brukt, gjorde at syke ble friske, og at onde ånder ble drevet ut.* (Apg 19:11, 12) De fleste ble veldig begeistret over dette. Men ikke alle var like fornøyde.

¹⁴ Noen av de «jødene som reiste rundt og drev ut demoner», prøvde å etterligne Paulus' mirakler. De forsøkte å drive ut demoner ved å bruke Jesu og Paulus' navn. Lukas trekker fram et eksempel på noen som gjorde det – de sju sønnene til Skevas, som tilhørte en presteslekt.

Demonen sa til dem: «Jeg kjenner Jesus, og jeg vet hvem Paulus er, men hvem er dere?» Deretter angrep den demonbesatte mannen disse bedragerne. Han gikk løs på dem som et villdyr, og det fikk dem til å flykte, nakne og forslåtte. (Apg 19:13–16) Dette var en stor seier for «Jehovas ord». Kontrasten mellom den kraften Paulus hadde fått, og den maktesløsheten de som utøvde falsk religion, hadde, kunne ikke ha vært tydeligere. I dag er det millioner av mennesker som gjør den feilen at de tror at det holder å bruke Jesu navn eller si at de er «kristne». Men som Jesus sa, er det bare de som virkelig gjør hans Fars vilje, som har et sikkert håp for framtiden. – Matt 7:21–23.

¹⁵ Det at sønnene til Skevas ble ydmyket, førte til at mange begynte å frykte Gud, slik at de ble troende og sluttet å drive med okkultisme. I efesernes kultur var det veldig vanlig at folk drev med magi. Bruken av trylleformularer og besvergelses, ofte i skriftlig form, var utbredt, og mange gikk med amuletter. Mange av efeserne ble nå motivert til å samle sammen magibøkene sine og brenne dem offentlig – selv om disse kan ha hatt en verdi på flere hundre tusen kroner etter dagens

*Paulus kan ha brukt et tørkle rundt pannen for ikke å få svette ned i øynene. Det at han brukte arbeidsforkle, kan tyde på at han innimellom arbeidet hardt som teltmaker, kanskje tidlig om morgenen. – Apg 20:34, 35.

13, 14. (a) Hva ble Paulus i stand til å gjøre med Jehovas hjelp? (b) Hvilken feil gjorde sønnene til Skevas, og hvordan gjør mange i dag den samme feilen?

15. Hvordan kan vi etterligne efeserne når det gjelder synet på okkultisme?

pengeverdi.* Lukas skriver: «Jehovas ord fortsatte å nå ut til flere og flere og å virke med stadig større kraft.» (Apg 19:17–20) For en fantastisk seier sannheten vant over løgn og demonisme! Disse menneskene er virkelig et godt eksempel for oss i dag. Også vi lever i en verden som er gjennomsyret av okkultisme. Hvis vi oppdager at vi eier noe som har tilknytning til okkultisme, må vi gjøre som efeserne – kvitte oss med det umiddelbart! La oss holde oss langt borte fra slike avskyelige ting, uansett hva det måtte koste oss.

‘Det oppsto store uroligheter’ (Apg 19:23–41)

¹⁶ Vi får nå høre om en av Satans metoder. Lukas skriver: «På denne tiden oppsto det store uroligheter i forbindelse med Veien.» Dette var nok ingen overdrivelse.[#] (Apg 19:23) Det var en sølvsmed som het Demetrius, som startet urolighetene. Først minnet han de andre håndverkerne om at velstanden deres skyldtes at de solgte avgudsbilder. Videre mente han at det budskapet Paulus forkynte, ville ødelegge for forretningen deres, ettersom de kristne ikke tilba avguder. Deretter appellerte han til tilhørernes bypatriotisme og nasjonalisme ved å advare dem om at deres gudinne Artemis og det verdensberømte templet hennes sto i fare for å «bli sett på som verdiløst». – Apg 19:24–27.

¹⁷ Demetrius oppnådde det han ønsket med talen. Sølvsmedene begynte å rope: «Stor er efesernes Artemis!» Folk i byen var i full forvirring, og det førte til den kaotiske situasjonen som ble beskrevet i begynnelsen av dette kapitlet.[^] Som den selvoppofrende personen Paulus var, ville han gå inn i amfiteatret og tale til folkemengden, men disiplene lot ham ikke utsette seg for en slik farlig situasjon. En viss Aleksander forsøkte å tale til mengden. Han var jøde og var derfor kanskje ivrig etter å forklare forskjellen mellom jøder og disse kristne. En slik forklaring ville ikke ha betydd noe som helst for denne opphissede

*Lukas skriver at de var verdt 50 000 sølvstykker. Hvis han mente denarer, ville en arbeider måtte bruke 50 000 dager, eller omkring 137 år med sju dagers arbeidsuke, på å tjene så mye penger.

[#]Noen mener at Paulus hadde denne hendelsen i tankene da han skrev til korintherne: «Vi var til og med redd for at vi skulle miste livet.» (2. Kor 1:8) Men han tenkte kanskje på en enda farligere situasjon. Da Paulus skrev at han «kjempet med villdyr i Efesos», kan det være at han siktet til at han var blitt utsatt for blodtørstige dyr på en arena, eller det kan være at han siktet til motstand fra mennesker. (1. Kor 15:32) Dette kan forstås på både en bokstavelig og en symbolsk måte.

[^]Et laug, eller en forening, som besto av håndverkere, kunne ha ganske stor makt. Omkring hundre år senere fikk for eksempel bakerlauget i Efesos i stand et lignende opprør.

16, 17. (a) Fortell hvordan Demetrius startet et opprør i Efesos. (b) Hvordan viste efeserne sin fanatisme?

folkemengden. Da de ble klar over at han var jøde, overdøvet de ham, og de ropte om og om igjen i to timer: «Stor er efesernes Artemis!» Religiøs fanatisme har ikke forandret seg mye siden den gang. Det gjør at det fortsatt finnes mennesker som det er umulig å resonnerer med. – Apg 19:28–34.

¹⁸ Endelig fikk byskriveren folkemengden til å roe seg ned. Denne dyktige, snartenkte embetsmannen forsikret dem om at de kristne ikke utgjorde noen fare for templet og gudinnen deres, og at Paulus og reisefellene hans ikke hadde gjort noe straffbart mot Artemis-templet. Han gjorde dem oppmerksomme på at det fantes en offisiell måte å håndtere slike saker på. Det som kanskje hadde størst virkning, var at han minnet dem om at dette opprøret var ulovlig ifølge romersk lov. Så fikk han folkemengden til å gå. Like fort som raseriet hadde brutt ut, gikk det over på grunn av disse logiske og fornuftige ordene. – Apg 19:35–41.

¹⁹ Dette var ikke første gang en rolig og fornuftig myndighetsperson beskyttet Jesu etterfølgere, og det skulle heller ikke bli siste gang. Apostelen Johannes fikk faktisk et syn av de siste dager der han så at verdens stabile elementer, symbolsk framstilt ved jorden, skulle sluke en elv av satanisk motstand mot Jesu etterfølgere. (Åp 12:15, 16) Dette har vist seg å gå i oppfyllelse. I mange tilfeller har rettferdige dommere beskyttet Jehovas vitners rett til å komme sammen for å tilbe og til å forkynne det gode budskap. Det kan naturligvis være at vår egen oppførsel spiller en rolle i forbindelse med slike seire. Paulus' oppførsel var tydeligvis med på å gjøre noen embetsmenn i Efesos vennlig innstilt til ham, og de var veldig opptatt av å beskytte ham. (Apg 19:31) Måtte også vår gode og respektfulle oppførsel gjøre et positivt inntrykk på dem vi treffer. Vi vet aldri hvor stor virkning det kan ha.

²⁰ Er det ikke spennende å lese om hvordan «Jehovas ord fortsatte å nå ut til flere og flere og å virke med stadig større kraft» i det første århundre? Det er like spennende å se hvordan Jehova har stått bak lignende seire i vår tid. Kunne du tenke deg å spille om så bare en liten rolle i slike seire? Gå da inn for å lære av de eksemplene vi har sett på. Vær ydmyk, vær villig til å følge ny veiledning fra Jehovas organisasjon, fortsett å arbeide hardt, hold deg borte fra okkultisme og gjør ditt beste for å vitne grundig ved å ha en god og respektfull oppførsel.

18, 19. (a) Hvordan fikk byskriveren folkemengden i Efesos til å roe seg ned? (b) Hvordan har Jehovas folk noen ganger blitt beskyttet av verdslige myndigheter, og hva kan vi selv gjøre for å bli beskyttet?

20. (a) Hva føler du når du leser om den kraften Jehovas ord hadde i det første århundre, og den kraften det har i dag? (b) Hva er du fast bestemt på når det gjelder Jehovas seire i vår tid?

«Jeg er ren for alles blod»

Paulus' iver i tjenesten og hans veiledning til de eldste

Basert på Apostlenes gjerninger 20:1–38

PAULUS er i et overfylt rom i tredje etasje i et hus i Troas. Han har talt lenge til vennene, for dette er den siste kvelden han er sammen med dem. Det er blitt midnatt. Det er mange brennende lamper i rommet, noe som gjør at det er ekstra varmt der og kanskje også mye røyk. I et av vinduene sitter en ung mann som heter Eutykus. Mens Paulus taler, sovner Eutykus og faller ut av vinduet!

² Som lege er sikkert Lukas en av de første som løper ned for å se hvordan det har gått med den unge mannen. Det er ingen tvil om tilstanden hans – han er død. (Apg 20:9) Men så skjer det et mirakel. Paulus bøyer seg over den unge mannen og sier til dem som har samlet seg rundt ham: «Ikke vær urolige, for nå lever han.» Paulus har vekket Eutykus til live igjen! – Apg 20:10.

³ Denne hendelsen viser hvor stor kraft Guds hellige ånd har. Ingen kunne med rette si at det som skjedde, var Paulus' feil. Men Paulus ville ikke at det var Eutykus' død brødrene og søstrene skulle huske etter dette viktige møtet, eller at det som hadde skjedd, skulle få dem til å miste troen. Ved å oppreise ham fra døden sørget Paulus for at menigheten ble styrket og oppmuntret til å fortsette å forkynne. Det er ingen tvil om at Paulus følte ansvar for andres liv. Han sa jo: «Jeg er ren for alles blod.» (Apg 20:26) La oss se hva vi kan lære av Paulus når det gjelder dette.

Han «begynte på reisen til Makedonia» (Apg 20:1, 2)

⁴ Som vi drøftet i det forrige kapitlet, hadde Paulus vært igjennom en prøvelse som må ha vært veldig skremmende. Hans forkynnelse i Efesos hadde ført til store uroligheter. Og sølvsmedene, som baserte inntektene sine på dyrkelsen av Artemis, hadde virkelig fått i stand opptøyer! Apostlenes gjerninger 20:1 forteller hva som skjedde videre:

1–3. (a) Beskriv omstendighetene omkring Eutykus' død. (b) Hva gjør Paulus, og hva forteller det om ham?

4. Hva hadde Paulus vært igjennom?

«Da oppstyret hadde lagt seg, sendte Paulus bud på disiplene. Han oppmuntret dem, og så sa han farvel og begynte på reisen til Makedonia.»

⁵ På veien til Makedonia gjorde Paulus et stopp i havnebyen Troas. Han håpet at Titus, som var blitt sendt til Korint, skulle bli med ham videre derfra. (2. Kor 2:12, 13) Men da han skjønte at Titus ikke kom, reiste han videre til Makedonia. Der var han kanskje i omkring et år, og han «hadde mye oppmuntrende å si til disiplene der».* (Apg 20:2) Titus møtte ham til slutt i Makedonia, og han kunne fortelle gode nyheter om korinternes reaksjon på det første brevet fra ham. (2. Kor 7:5–7) Dette fikk Paulus til å skrive et nytt brev til dem, det vi nå kjenner som 2. Korinterbrev.

⁶ Vi kan merke oss at Lukas sier at Paulus oppmuntret brødrene i Efesos og Makedonia. Det sier mye om Paulus' holdning til trosfellene sine. I motsetning til fariseerne, som så ned på andre og foraktet dem, betraktet Paulus brødrene og søstrene som medarbeidere.

* Se rammen «De brevene Paulus skrev fra Makedonia».

5, 6. (a) Hvor lenge kan Paulus ha vært i Makedonia, og hva gjorde han for brødrene der? (b) Hvilken holdning hadde Paulus til trosfellene sine?

DE BREVENE PAULUS SKREV FRA MAKEDONIA

I 2. Korinterbrev skriver Paulus at da han kom til Makedonia, var han bekymret for sine trosfeller i Korint. Men Titus kom med gode nyheter fra Korint, og Paulus ble beroliget. Det var da, omkring år 55, han skrev sitt andre brev til korinterne, hvor han antydte at han fremdeles var i Makedonia. (2. Kor 7:5–7; 9:2–4) Noe av det Paulus var opptatt av i denne perioden, var å fullføre innsamlingen til vennene i Jerusalem. (2. Kor 8:18–21) Han var dessuten bekymret fordi det var «falske apostler» i menigheten i Korint. – 2. Kor 11:5, 13, 14.

Det er mulig at Paulus skrev brevet til Titus mens han var i Makedonia. En eller annen gang mellom år 61 og 64, etter at han var blitt løslatt fra det første fangenskapet i Roma, besøkte han Kreta. Han lot Titus bli igjen der for å ta seg

av visse problemer og utnevne eldste i menighetene. (Tit 1:5) Paulus ba Titus om å møte ham i Nikopolis. Det fantes flere byer med det navnet i middelhavsområdet, men det er mest sannsynlig at Paulus siktet til den byen som lå i det nordvestlige Hellas. Han arbeidet antagelig i det området da han skrev til Titus. – Tit 3:12.

Det første brevet til Timoteus kan også tidfestes til perioden mellom Paulus' to fangenskap i Roma, år 61–64. I innledningen til dette brevet viser Paulus at han ba Timoteus om å bli i Efesos mens han selv reiste til Makedonia. (1. Tim 1:3) Det ser ut til at Paulus skrev dette brevet derfra. I brevet snakket Paulus til Timoteus som til en sønn og ga ham råd, oppmuntring og veiledning om framgangsmåter som skulle følges i menighetene.

(Joh 7:47–49; 1. Kor 3:9) Og han bevarte denne holdningen også når han måtte gi dem streng veiledning. – 2. Kor 2:4.

⁷ De eldste i menighetene og kretstilsynsmennene i dag går inn for å etterligne Paulus. Selv når de må irettesette noen, er målet deres å styrke dem som trenger hjelp. De fordømmer dem ikke, men viser empati og prøver å oppmuntre dem. En erfaren kretstilsynsmann sa en gang: «De fleste av våre brødre og søstre ønsker å gjøre det som er rett, men mange kjemper med frustrasjoner og frykt og en følelse av at de ikke makter å hjelpe seg selv.» Tilsynsmennene kan styrke brødre og søstre som sliter med slike følelser. – Hebr 12:12, 13.

«Jødene hadde planlagt å drepe ham» (Apg 20:3, 4)

⁸ Fra Makedonia reiste Paulus til Korint.* Etter å ha vært der i tre måneder var han ivrig etter å komme videre til Kenkreai, hvor han hadde planer om å ta en båt til Syria. Derfra kunne han dra til Jerusalelem og overlevere innsamlede bidrag til fattige brødre og søstre der.[#] (Apg 24:17; Rom 15:25, 26) Men det skjedde noe uventet som gjorde at han måtte gjøre om på planene sine. Vi leser i Apostlenes gjerninger 20:3: «Jødene hadde planlagt å drepe ham.»

⁹ Jødene hatet Paulus fordi han hadde forlatt jødedommen. Hans forkynnelse hadde tidligere ført til at Krispus – en fremtredende person i synagogen i Korint – var blitt omvendt. (Apg 18:7, 8; 1. Kor 1:14) En annen gang hadde jødene i Korint kommet med anklager mot Paulus overfor Gallio, prokonsulen i Akaia. Men Gallio avviste anklagene, noe som gjorde Paulus' fiender rasende. (Apg 18:12–17) Det kan være at jødene i Korint visste eller gikk ut fra at Paulus snart ville seile ut fra Kenkreai, som lå i nærheten, og at de derfor la planer om å legge seg i bakhold der. Hva skulle Paulus gjøre?

¹⁰ Av hensyn til sin egen sikkerhet – og for at de innsamlede bidragene han hadde med seg, skulle komme trygt fram – valgte Paulus å la være å dra til Kenkreai og i stedet reise tilbake gjennom Makedonia. Det kunne naturligvis være farlig å reise til lands også. Det lå ofte røvere på lur langs veien, og vertshusene var heller ikke alltid så trygge. Likevel foretrakk Paulus de farene som truet til lands, framfor det som ventet ham i Kenkreai. Heldigvis reiste han ikke alene. På denne etappen

*Det var antagelig under dette besøket i Korint Paulus skrev *Romerbrevet*.

[#]Se rammen «Paulus overleverer de innsamlede bidragene» på side 169.

7. Hvordan kan tilsynsmenn i dag etterligne Paulus?

8, 9. (a) Hvorfor gjorde Paulus om på planene om å seile til Syria? (b) Hva kan ha vært grunnen til at jødene hatet Paulus?

10. Var det feigt av Paulus å la være å dra til Kenkreai? Forklar.

av misjonsreisen hadde han med seg Aristarkus, Gaius, Sekundus, Sopater, Timoteus, Trofimus og Tykikus. – Apg 20:3, 4.

¹¹ I likhet med Paulus tar de kristne i vår tid visse forholdsregler for å beskytte seg når de forkynner. I noen områder går de sammen i grupper – eller i hvert fall to og to – framfor å gå alene. Hva med forfølgelse? De kristne vet at de ikke kan unngå å bli forfulgt. (Joh 15:20; 2. Tim 3:12) Men de utsetter seg ikke bevisst for fare. Tenk på hva Jesus gjorde. En gang da noen motstandere i Jerusalem tok opp steiner for å kaste på ham, «skjulte [han] seg og gikk ut av templet». (Joh 8:59) Senere, da jødene sammensverget seg for å drepe ham, «gikk [han] ... ikke lenger offentlig omkring blant jødene, men han dro bort derfra til området i nærheten av ødemarken». (Joh 11:54) Når det var nødvendig, gjorde Jesus det han kunne for å beskytte seg, slik at Guds vilje med ham kunne bli gjennomført. De kristne i vår tid gjør det samme. – Matt 10:16.

«Det var til uendelig stor trøst for dem» (Apg 20:5–12)

¹² Paulus og de som var med ham, reiste sammen gjennom Makedonia, og det ser ut til at de så skilte lag. De ble tydeligvis gjenforent i Troas.* Beretningen sier: «Fem dager senere møtte vi dem i Troas.»[#] (Apg 20:6) Det var her den unge mannen Eutykus ble oppreist fra døden, som vi leste om i begynnelsen av kapitlet. Forestill deg hvordan brødrene og søstrene må ha følt det da Eutykus ble levende igjen! Beretningen forteller at «det var til uendelig stor trøst for dem». – Apg 20:12.

¹³ Slike mirakler skjer jo ikke i dag. Men det håpet Bibelen gir om en oppstandelse, er likevel «til uendelig stor trøst» for dem som har mistet noen av sine kjære i døden. (Joh 5:28, 29) Tenk på dette: Fordi Eutykus var ufullkommen, døde han igjen senere. (Rom 6:23) Men de som blir oppreist fra døden i Guds nye verden, kan få leve evig! Og de som blir oppreist for å regjere sammen med Jesus i himmelen, vil få udødelighet. (1. Kor 15:51–53) Ja, de kristne i vår tid – enten de tilhører de salvete eller de «andre sauer» – har god grunn til å føle «uendelig stor trøst». – Joh 10:16.

* Det at Lukas skriver i første person i Apostlenes gjerninger 20:5, 6, kan tyde på at han ble gjenforent med Paulus i Filippi, hvor Lukas kan ha blitt igjen etter at Paulus hadde reist derfra en tid tidligere. – Apg 16:10–17, 40.

[#] Reisen fra Filippi til Troas tok fem dager. De kan ha hatt ugunstige vindforhold, for tidligere tok den samme reisen bare to dager. – Apg 16:11.

11. Hva gjør de kristne i vår tid for å beskytte seg, og hva gjorde Jesus?

12, 13. (a) Hvilken virkning hadde det på menigheten at Eutykus ble vekket til live? (b) Hvilket bibelsk håp er til trøst for dem i vår tid som har mistet noen av sine kjære?

«Offentlig og fra hus til hus» (Apg 20:13–24)

¹⁴ Paulus og de som var med ham, reiste fra Troas til Assos og deretter til Mitylene, Kios, Samos og Milet. Paulus ville gjerne nå fram til Jerusalem til pinsehøytiden og skyndte seg for å rekke det. Det forklarer hvorfor han på tilbakereisen valgte en båt som ikke gikk innom Efesos. Men han ville gjerne snakke med de eldste i Efesos, så han ba dem om å møte ham i Milet. (Apg 20:13–17) Da de kom dit, sa han til dem: «Dere vet godt hvordan jeg levde blant dere fra den første dagen jeg kom til provinsen Asia. Jeg tjente som en slave for Herren med all ydmykhet og med tårer og under prøvelser som rammet meg på grunn av jødernes onde planer. Og jeg unnlot ikke å fortelle dere noe av det som kunne være til hjelp for dere, eller å undervise dere offentlig og fra hus til hus. Men jeg vitnet grundig for både jøder og grekere om at de skulle angre, vende om til Gud og tro på vår Herre Jesus.» – Apg 20:18–21.

¹⁵ Det er mange måter å gjøre folk kjent med det gode budskap på i dag. Vi etterligner Paulus og går dit hvor det er folk – på bussholdeplasser,

14. Hva sa Paulus til de eldste fra Efesos da han møtte dem i Milet?

15. Nevn noen av fordelene ved å forkynne fra hus til hus.

PAULUS OVERLEVERER DE INNSAMLEDE BIDRAGENE

I årene etter pinsedagen i år 33 møtte de kristne i Jerusalem mange vanskeligheter – matmangel, forfølgelse og det at ting de eide, ble stjålet fra dem. Det førte til at noen av dem var blitt veldig fattige. (Apg 11:27–12:1; Hebr 10:32–34) Omkring år 49, da de eldste i Jerusalem bestemte at Paulus i første rekke skulle forkynne for ikke-jøder, sa de derfor at han måtte «huske på de fattige». Det var nettopp det Paulus gjorde ved å føre tilsyn med innsamlingen av pengegaver i menighetene. – Gal 2:10.

I år 55 skrev Paulus til korinterne: «Dere [skal] følge den veiledningen som jeg ga til menighetene i Galatia. Den første dagen i uken skal hver av dere legge noe til side, alt etter hva dere har råd til, slik at det ikke skal samles inn penger når jeg kommer. Men når jeg kommer, skal jeg sende de mennene dere godkjenner i brevene deres, til Jerusalem med deres venn-

lige gave.» (1. Kor 16:1–3) Da Paulus kort tid senere skrev sitt andre inspirerte brev til korinterne, oppfordret han dem til å gjøre gaven klar, og han nevnte at makedonerne også hadde gitt en gave. – 2. Kor 8:1–9:15.

Det var altså i år 56 at representanter for de forskjellige menighetene møtte Paulus for at de sammen skulle overlevere det som var blitt samlet inn. Det at ni menn reiste sammen, ga dem ikke bare en viss sikkerhet, men beskyttet også Paulus mot mulige anklager om at han ikke hadde tatt hånd om de innsamlede pengene på riktig måte. (2. Kor 8:20) Hovedgrunnen til at Paulus reiste til Jerusalem, var at han skulle overlevere disse bidragene. (Rom 15:25, 26) Han sa senere til stattholderen Feliks: «Etter flere år kom jeg for å overlevere barmhertighetsgaver til min nasjon og for å ofre.» – Apg 24:17.

på travle gater og på torg. Men det å gå fra hus til hus er fortsatt den viktigste forkynnelsesmetoden Jehovas vitner bruker. Hvorfor? Det at vi forkynner på denne måten, gir alle mulighet til å høre Rikets budskap regelmessig, og det viser at Jehova ikke gjør forskjell på folk. Det gjør det også mulig for oppriktige mennesker å få den hjelpen de trenger for å bli kjent med ham. Forkynnelsen fra hus til hus styrker dessuten troen og utholdenheten hos dem som deltar i den. Ja, det som kjennetegner de sanne kristne i vår tid, er nettopp det at de ivrig forkynner «offentlig og fra hus til hus».

¹⁶ Paulus sa til de eldste fra Efesos at han ikke visste hvilke farer han ville møte når han kom tilbake til Jerusalem. Men han sa: «Jeg ser ikke på mitt eget liv som noe betydningsfullt, så lenge jeg kan fullføre mitt løp og den tjenesten som jeg fikk av Herren Jesus – å vitne grundig om det gode budskap om Guds ufortjente godhet.» (Apg 20:24) Paulus var uredde. Han ville ikke la noe – verken dårlig helse eller hard motstand – hindre ham i å fullføre sitt oppdrag.

¹⁷ De kristne i vår tid utholder også mange vanskelige situasjoner. Noen opplever forbud og forfølgelse fra myndighetenes side. Andre har fysiske eller følelsesmessige plager å kjempe med. Kristne ungdommer møter gruppepress på skolen. Uansett hvilken situasjon Jehovas vitner befinner seg i, er de trofaste, slik Paulus var. De er fast bestemt på «å vitne grundig om det gode budskap».

«Pass på dere selv og på hele hjorden» (Apg 20:25–38)

¹⁸ Paulus kom deretter med noen direkte og konkrete påminnelser til de eldste fra Efesos og trakk fram det han selv hadde gjort, som et eksempel. Først fortalte han dem at dette mest sannsynlig var siste gang de kom til å se ham. Deretter sa han: «Jeg er ren for alles blod, for jeg har fortalt dere alt om Guds hensikt og ikke holdt noe tilbake.» Hvordan kunne de eldste fra Efesos etterligne Paulus og på den måten være fri for blodskyld? Han sa til dem: «Pass på dere selv og på hele hjorden, som den hellige ånd har utnevnt dere til tilsynsmenn i for at dere skal være hyrder for Guds menighet, som han kjøpte med blodet av sin egen Sønn.» (Apg 20:26–28) Han gjorde dem oppmerksomme på at «glupske ulver» skulle komme inn blant dem og 'forvrengte sannheten for å få disiplene med seg'. Hva måtte de eldste gjøre? «Hold dere ... våkne», sa Paulus, «og husk at jeg i tre år, natt og dag, ikke holdt opp med å veilede hver og en av dere med tårer.» – Apg 20:29–31.

16, 17. Hvordan viste Paulus at han var uredde, og hvordan etterligner de kristne ham i vår tid?

18. Hva gjorde Paulus for å være fri for blodskyld, og hvordan kunne de eldste fra Efesos gjøre det samme?

«Alle begynte å gråte.»
– Apostlenes gjerninger 20:37

¹⁹ «Glupske ulver» dukket opp i slutten av det første århundre. Omkring år 98 skrev apostelen Johannes: «Mange antikrister har allerede stått fram ... De gikk ut fra oss, men de var ikke av vårt slag. Hvis de hadde vært av vårt slag, ville de ha blitt hos oss.» (1. Joh 2:18, 19) På 200-tallet hadde frafallet ført til at kristenhetens presteklasse oppsto, og på 300-tallet sørget keiser Konstantin for at denne falske formen for «kristendom» fikk offentlig anerkjennelse. Ved at de religiøse lederne godtok hedenske ritualer og fikk dem til å virke «kristne», kan man virkelig si at de 'forvengte sannheten'. Virkningene av dette frafallet kan fortsatt ses i kristenhetens lære og skikker.

²⁰ Paulus levde på en helt annen måte enn dem som senere utnyttet menigheten. Han arbeidet for å forsørge seg selv og ikke være en unødvendig belastning for vennene. Det han gjorde for trosfellene sine, var ikke noe han gjorde for å tjene på det selv. Han oppfordret de eldste fra Efesos til å være selvoppofrende. Han sa til dem: «Dere ... må hjelpe de svake. Og dere må huske det Herren Jesus selv sa: 'Det er større lykke ved å gi enn ved å få.'» – Apg 20:35.

²¹ Kristne eldste i vår tid er selvoppofrende, slik Paulus var. De som er betrodd det ansvaret å «være hyrder for Guds menighet», tar hånd om oppgavene sine på en uselvisk måte. Kristenhetens presteskap, derimot, flår hjordene sine. Men stolthet og ærgjerrighet hører ikke hjemme i den kristne menighet, for de som 'søker sin egen ære', vil med tiden mislykkes. (Ordsp 25:27) «Hvis man tar seg friheter, fører det til skam.» – Ordsp 11:2.

²² Paulus' oppriktige kjærlighet til brødrene gjorde at de på sin side ble glad i ham. Da tiden var inne til at han skulle reise fra dem, «begynte [alle] å gråte, og de omfavnet Paulus og kysset ham». (Apg 20:37, 38) De som i likhet med Paulus uselvisk gir av seg selv for å tjene sine brødre og søstre, blir på lignende måte høyt elsket og verdsatt. Etter at vi nå har sett hvilket enestående eksempel Paulus var, er du sikkert enig i at han verken skrøt eller overdrev da han sa: «Jeg er ren for alles blod.» – Apg 20:26.

19. Hvilket frafall utviklet seg i slutten av det første århundre, og hva har det ført til?

20, 21. Hvordan viste Paulus at han var selvoppofrende, og hvordan kan kristne eldste i vår tid være det?

22. Hva var det som gjorde at de eldste i Efesos ble så glad i Paulus?

«La Jehovas vilje skje»

Paulus drar til Jerusalem, fast bestemt på å gjøre Guds vilje

Basert på Apostlenes gjerninger 21:1–17

I MILET tar Paulus og Lukas en tårevåt avskjed med de eldste fra Efesos. Det er ikke lett å forlate dem, for de har blitt så glad i dem. De to misjonærene står på båtdekket. I bagasjen har de det de trenger til reisen. De har også med de pengene som er samlet inn til fattige kristne i Judea, og ser fram til å få overlevert denne gaven.

² En mild bris fyller seilene, og båten forlater den travle havnen. De to mennene og de sju som reiser sammen med dem, ser på de triste ansiktene til brødrene inne på land. (Apg 20:4, 14, 15) De vinker helt til de ikke kan se dem lenger.

³ Paulus har hatt et nært samarbeid med de eldste i Efesos i omkring tre år. Men nå er han på vei til Jerusalem under ledelse av den hellige ånd. Han vet til en viss grad hva som venter ham. Tidligere sa han til disse brødrene: «Drevet av ånden reiser jeg nå til Jerusalem, selv om jeg ikke vet hva som vil skje med meg der. Jeg vet bare at den hellige ånd i by etter by gjentatte ganger forteller meg at jeg kommer til å bli fengslet og møte prøvelser.» (Apg 20:22, 23) Trass i de farene som truer, føler han seg «drevet av ånden» – han føler seg forpliktet til og er også villig til å la seg lede av ånden og dra til Jerusalem. Han verdsetter livet, men det viktigste for ham er å gjøre Guds vilje.

⁴ Er det slik du også føler det? Når vi innvier oss til Jehova, lover vi høytidelig at vi skal sette det å gjøre hans vilje på førsteplassen i livet. Vi har mye igjen for å studere Paulus' trofaste eksempel.

Forbi 'øya Kypros' (Apg 21:1–3)

⁵ Den båten Paulus og reisefølget hans hadde gått om bord i, «holdt kursen rett». De seilte med andre ord i medvind, uten å stagvende, og fordi vindforholdene var gunstige, kom de fram til Kos den samme dagen. (Apg 21:1) Det ser ut til at båten ankret opp der for natten, før de seilte videre til Rodos og Patara. I Patara, på sørkysten av Lilleasia, gikk de om bord i en stor lastebåt som førte dem direkte til Tyrus i Fønikia.

1–4. Hvorfor drar Paulus til Jerusalem, og hva venter ham der?

5. Hvilken rute fulgte Paulus og reisefølget hans til Tyrus?

Underveis seilte de forbi 'øya Kypros på venstre side', altså babord. (Apg 21:3) Hvorfor nevnte Lukas, som skrev Apostlenes gjerninger, denne detaljen?

⁶ Det kan hende at Paulus pekte på øya og fortalte om det han hadde opplevd der omkring ni år tidligere, på sin første misjonsreise. Det var da han, Barnabas og Johannes Markus traff på trollmannen Elymas, som motarbeidet dem. (Apg 13:4–12) Det at Paulus så denne øya igjen og tenkte tilbake på det som hadde hendt der, var kanskje noe som oppmuntret ham og styrket ham med tanke på det han hadde i vente. Vi kan også ha nytte av å tenke tilbake på hvordan Gud har velsignet oss og hjulpet oss til å utholde prøvelser. Da vil vi kunne si som David: «Den rettferdige møter mange vanskeligheter, men Jehova redder ham ut av dem alle.» – Sal 34:19.

6. (a) Hvorfor kan Paulus ha blitt oppmuntret av å se Kypros igjen? (b) Hvilken konklusjon kommer du fram til når du tenker over hvordan Jehova har hjulpet og velsignet deg?

CÆSAREA – DEN ROMERSKE PROVINSHOVEDSTADEN I JUDEA

I den tidsperioden som Apostlenes gjerninger omhandler, var Cæsarea hovedstaden i den romerske provinsen Judea. Provinsens statholder hadde sitt sete der, og det militære hovedkvarteret lå også der. Det var Herodes den store som bygde byen, og han ga byen dens navn til ære for keiser (Cæsar) Augustus. Cæsarea hadde alt det man ventet å finne i datidens hedenske hellenistiske byer – et tempel viet til den «guddommelige» keiser, et teater, en bane for hesteveddeløp og et amfiteater. Flertallet av befolkningen var ikke-jøder.

Cæsarea var en befestet havneby. Det nye havneanlegget som Herodes bygde der, ble kalt Sebastos (gresk for Augustus) og hadde en diger molo på en kyststrekning som ellers var lite egnet for skipstrafikk. Herodes håpet at denne nye havnen skulle sette byen i stand til å ta opp konkurransen med Alexandria som handels-sentrum i det østlige middelhavsområdet. Byen overgikk aldri Alexandria, men den fikk stor in-

ternasjonal betydning fordi den lå strategisk til ved viktige handelsveier.

Evangelisten Filip forkynnte det gode budskap i Cæsarea, og det ser ut til at han bodde der sammen med familien sin. (Apg 8:40; 21:8, 9) Den romerske offiseren Kornelius var stasjonert i den byen, og det var der han ble en kristen. – Apg 10:1.

Paulus besøkte Cæsarea flere ganger. En tid etter at han var blitt omvendt, da fiender la planer om å drepe ham, fikk disiplene i all hast sendt ham de ni milene fra Jerusalem til Cæsarea og derfra videre med båt til Tarsus. Han var også innom havnen i Cæsarea underveis til Jerusalem mot slutten av den andre og den tredje misjonsreisen sin. (Apg 9:28–30; 18:21, 22; 21:7, 8) I to år ble han holdt under bevoktning i Herodes' palass i Cæsarea. Der hadde han samtaler med Feliks, Festus og Agrippa, og derfra seilte han til slutt til Roma. – Apg 23:33–35; 24:27–25:4; 27:1.

«Vi lette etter disiplene og fant dem» (Apg 21:4–9)

⁷ Paulus forsto hvor viktig det er å bruke tid sammen med brødre og søstre, og han var ivrig etter å være sammen med dem. Lukas forteller hva de gjorde da de kom til Tyrus: «Vi lette etter disiplene og fant dem.» (Apg 21:4) De visste at det fantes kristne i Tyrus, så de oppsøkte dem og fikk sannsynligvis bo hos dem. En av de mange velsignelsene ved å være i sannheten er at uansett hvor vi kommer, kan vi finne brødre og søstre som tar godt imot oss. De som elsker Gud og tilber ham på rett måte, har venner over hele verden.

⁸ Etter at Lukas har nevnt at de ble i Tyrus i sju dager, forteller han noe som ved første øyekast kan virke merkelig: «På grunn av det ånden hadde gjort dem [brødrene i Tyrus] kjent med, sa de gang på gang til Paulus at han ikke måtte sette sine ben i Jerusalem.» (Apg 21:4) Hadde Jehova forandret mening? Ville han nå at Paulus ikke skulle dra til Jerusalem? Nei. Ånden hadde gitt uttrykk for at Paulus kom til å bli dårlig behandlet i Jerusalem, ikke at han skulle holde seg borte fra byen. Det ser ut til at brødrene i Tyrus ved hjelp av den hellige ånd trakk riktig konklusjon, nemlig at Paulus kom til å møte problemer i Jerusalem. Av omsorg for Paulus oppfordret de ham derfor inntrengende til ikke å dra dit. Det er forståelig at de ville beskytte Paulus mot farer som truet. Men Paulus var fast bestemt på å gjøre Jehovas vilje og reiste videre til Jerusalem. – Apg 21:12.

⁹ Da Paulus hørte hva brødrene bekymret seg for, fikk det ham kanskje til å tenke på at Jesus møtte lignende innvendinger da han fortalte disiplene at han skulle dra til Jerusalem, bli utsatt for mange lidelser og så bli drept. Dette gikk sterkt inn på Peter, og han sa til Jesus: «Vær god mot deg selv, Herre. Dette skal aldri skje med deg.» Jesus svarte: «Gå bak meg, Satan! Du er en snublestein for meg, for du tenker ikke Guds tanker, men menneskers.» (Matt 16:21–23) Jesus var fast bestemt på å gjøre Guds vilje og gi livet sitt som et offer. Paulus var også villig til å lide og til og med dø for å kunne gjøre Guds vilje. Brødrene i Tyrus mente det sikkert godt, akkurat som Peter, men de forsto ikke hva som var Guds vilje i denne saken.

¹⁰ I dag er det mange som tenker at man må være god mot seg selv, eller følge den minste motstands vei. Folk flest vil gjerne ha en religion som ikke krever noe av dem. Men Jesus sa at hans disipler måtte ha

7. Hva gjorde de reisende da de kom til Tyrus?

8. Hvordan skal vi forstå det som står i Apostlenes gjerninger 21:4?

9, 10. (a) Hvilken lignende situasjon kan Paulus ha tenkt på da han hørte hva brødrene bekymret seg for? (b) Hvilken holdning er vanlig i verden i dag, men hva sa Jesus?

For å følge Jesus må man
være selvpoppofrende

en helt annen holdning: «Hvis noen vil følge etter meg, må han si nei til seg selv og ta opp sin torturpæl og fortsette å følge meg.» (Matt 16:24) Det er både klokt og riktig å følge Jesus, men det er ikke lett.

¹¹ Tiden var snart inne til at Paulus, Lukas og de andre skulle dra videre. Beskrivelsen av avskjeden er rørende. Den viser hvor glad brødrene i Tyrus var i Paulus, og hvor helhjertet de støttet ham. Mennene, kvinnene og barna fulgte ham og de andre til stranden. Hele gruppen falt på kne og ba sammen og sa så farvel til hverandre. Deretter gikk reisefølget om bord i en båt og dro til Ptolemais, hvor de traff brødrene, og de ble en dag hos dem. – Apg 21:5–7.

¹² Lukas forteller at de deretter reiste til Cæsarea, hvor de «gikk hjem til evangelisten Filip».* (Apg 21:8) De må ha blitt glade for å treffe Filip. Omkring

20 år tidligere, i Jerusalem, var han blitt utnevnt av apostlene til å være med på å dele ut mat i den nyopprettede kristne menighet. Nå hadde han vært en ivrig forkynner i mange år. Husk at da disiplene ble spredt på grunn av forfølgelse, dro Filip til Samaria og begynte å forkynne. Senere forkynte han for den etiopiske hoffmannen og døpte ham. (Apg 6:2–6; 8:4–13, 26–38) Han hadde virkelig tjent trofast!

¹³ Filip hadde ikke mistet iveren i tjenesten. Nå bodde han i Cæsarea, og han var fortsatt opptatt med å forkynne, noe Lukas viser ved å kalle ham «evangelisten». Vi får også vite at han nå hadde fire døtre som profeterte, noe som viser at de fulgte i sin fars fotspor.# (Apg 21:9) Så Filip må ha gjort mye for å bygge opp familiens åndelighet. Kristne fedre i dag bør følge hans eksempel ved å ta ledelsen i tjenesten og hjelpe barna sine til å bli glad i forkynnelsesarbeidet.

* Se rammen «Cæsarea – den romerske provinshovedstaden i Judea» på side 174.

Se rammen «Kunne kvinner undervise i menigheten?» på side 177.

11. Hvordan viste brødrene i Tyrus at de var glad i Paulus og støttet ham?

12, 13. (a) Hvilken trofast tjeneste hadde Filip utført? (b) Hvordan er Filip et godt eksempel for kristne fedre i dag?

¹⁴ På det ene stedet etter det andre oppsøkte Paulus trosfellene sine og var sammen med dem en stund. Brødrene og søstrene var sikkert ivrige etter å vise denne misjonæren og reisefellene hans gjestfrihet. Disse besøkene førte uten tvil til «en utveksling av oppmuntring». (Rom 1:11, 12) De samme mulighetene finnes i dag. Du vil få mye igjen for å åpne hjemmet ditt for kretstilsynsmannen og hans kone, uansett hvor enkelt du har det. – Rom 12:13.

«Jeg er klar ... til å dø» (Apg 21:10–14)

¹⁵ Mens Paulus var hos Filip, kom en annen høyt respektert mann på besøk – Agabus. De som var samlet hos Filip, visste at Agabus var en profet, for han hadde forutsagt en stor matmangel i Claudius' regjeringstid. (Apg 11:27, 28) De tenkte kanskje: Hvorfor har Agabus kommet? Hvilket budskap har han? Mens alle fulgte nøye med, tok han beltet til Paulus. (Et slikt belte var et langt tøyestykke som man hadde rundt livet, og som man kunne ha penger og andre ting i.) Med dette beltet bandt han hendene og føttene sine. Så tok han ordet. Det var et alvorlig budskap han kom med: «Dette sier den hellige ånd: 'Den mannen som eier dette beltet, skal bli bundet på denne måten av jødene i Jerusalem, og de skal overgi ham til folk fra nasjonene.'» – Apg 21:11.

¹⁶ Profetien bekreftet at Paulus skulle reise til Jerusalem. Den viste også at hans kontakt med jødene der skulle føre til at han ble overgitt «til folk fra nasjonene». Dette gjorde sterkt inntrykk på dem som hørte det. Lukas skriver: «Da vi hørte dette, begynte både vi og de som var der, å be Paulus inntrengende om at han ikke måtte dra opp til Jerusalem. Da

14. Hva førte det uten tvil til at Paulus besøkte trosfellene sine, og hvilke lignende muligheter har vi i dag?

15, 16. Hvilket budskap kom Agabus med, og hvilken virkning hadde det på dem som hørte det?

KUNNE KVINNER UNDERVISE I MENIGHETEN?

Hvilken rolle hadde kvinnene i den kristne menighet i det første århundre? Kunne de undervise i menigheten?

Jesus sa til sine etterfølgere at de skulle forkynne det gode budskap om Riket og gjøre mennesker til disipler. (Matt 28:19, 20; Apg 1:8) Dette oppdraget gjaldt alle de kristne, både menn og kvinner, gutter og jenter. Det ser vi av profetien i Joel 2:28, 29, som apostelen Peter viste fikk en oppfyllelse på pinsedagen i år 33: «I de siste dager», sier Gud, «skal jeg utøse noe av min ånd over alle slags mennesker. Deres sønner og døtre skal profetere ... Selv over mine slaver og *slavekvinner* vil jeg på den tiden utøse noe av min ånd, og de skal profetere.» (Apg 2:17, 18) Som vi har sett, hadde evangelisten Filip fire døtre som profeterte. – Apg 21:8, 9.

Men undervisningen i menigheten var ifølge Guds Ord en oppgave som bare utnevnte kristne tilsynsmenn og menighets-tjenere skulle utføre. (1. Tim 3:1–13; Tit 1:5–9) Paulus sa: «Jeg tillater ikke en kvinne å undervise eller å utøve myndighet over en mann, hun skal være stille.» – 1. Tim 2:12.

svarte han: 'Hvorfor gråter dere og prøver å få meg til å bli mindre besluttosom? Dere kan være helt sikre på at jeg er klar, ikke bare til å bli bundet, men også til å dø i Jerusalem for Herren Jesu navns skyld.' – Apg 21:12, 13.

¹⁷ Prøv å se det for deg. Brødrene, blant andre Lukas, bønnfaller Paulus om ikke å reise. Noen gråter. Rørt over deres kjærlige omsorg sier Paulus mildt at de «prøver å få [ham] til å bli mindre besluttosom», eller, som andre oversettelser gjengir den greske teksten, at de «knuser [hans] hjerte». (*Norsk Bibel* 88/07) Men han har bestemt seg. Akkurat som da han var sammen med brødrene i Tyrus, vil han ikke la seg påvirke av at de gråter eller bønnfaller ham om å la være å reise. Han forklarer i stedet hvorfor han må gjøre det. For et mot og for en besluttosomhet han viste! Han var fast bestemt på å dra til Jerusalem, slik Jesus hadde vært før ham. (Hebr 12:2) Paulus hadde ikke noe ønske om å dø som martyr, men hvis det skjedde, ville han se det som en ære å dø som en etterfølger av Kristus Jesus.

¹⁸ Hvordan reagerte brødrene? For å si det med ett ord: respektfullt. Vi leser: «Da han ikke ville la seg overtale, sluttet vi å komme med innvendinger og sa: 'La Jehovas vilje skje.'» (Apg 21:14) De som forsøkte å overtale Paulus til ikke å dra til Jerusalem, insisterte ikke på å få igjennom sin vilje. De hørte på Paulus og ga seg. De forsto og godtok hva som var Jehovas vilje, selv om det var vanskelig for dem. Paulus hadde begynt på en reise som med tiden kunne føre til at han kom til å miste livet. Det ville være lettere for ham hvis de som var glad i ham, ikke prøvde å overtale ham til å la være å dra.

¹⁹ Vi kan lære noe viktig av det Paulus opplevde: Vi må aldri prøve å overtale noen til å la være å ofre noe for å kunne utvide tjenesten sin. Dette gjelder i mange situasjoner, ikke bare i spørsmål om liv eller død. Mange kristne foreldre har for eksempel syntes at det har vært vanskelig når barna deres har reist langt hjemmefra for å tjene Jehova, men de har ikke prøvd å hindre dem. Phyllis, som bor i England, forteller hvordan hun følte det da hennes eneste datter ble misjonær i Afrika. «Det var tøft», sa Phyllis. «Det var vondt å tenke på at hun skulle være så langt borte. Jeg var stolt og lei meg på samme tid. Jeg ba mange bønner om det. Men det var hennes avgjørelse, og jeg prøvde aldri å få henne fra det. Jeg hadde jo alltid lært henne å sette Rikets interesser på førsteplassen. Nå har hun vært misjonær i 30 år, og jeg takker Jehova hver dag for at hun har vært så trofast.» Så fint det er å oppmuntre selvoppofrende trosfeller!

17, 18. Hvordan viste Paulus at han var fast bestemt på å gjøre Guds vilje, og hvordan reagerte brødrene?

19. Hva kan vi lære av det Paulus opplevde?

Vi bør oppmuntre våre selvoppofrende trosfeller

‘Brødrene tok varmt imot oss’ (Apg 21:15–17)

²⁰ Paulus gjorde seg klar til å dra. Han fortsatte reisen, og noen av brødrene dro sammen med ham og viste på den måten at de støttet ham helhjertet. På hvert eneste sted de stoppet på reisen til Jerusalem, hadde de oppsøkt brødrene og søstrene. I Tyrus hadde de truffet noen disipler og blitt hos dem i sju dager. I Ptolemais hadde de hilst på brødrene og søstrene og vært hos dem i én dag. I Cæsarea hadde de vært hos Filip i mange dager. Og noen av disiplene fra Cæsarea fulgte nå Paulus og hans venner til Jerusalem, hvor de fikk overnatte hos Mnason, en av de første disiplene. Lukas forteller at da de endelig kom til Jerusalem, «tok brødrene varmt imot» dem. – Apg 21:17.

²¹ Det var tydelig at Paulus ville være sammen med trosfellene sine. Han ble oppmuntret av brødrene og søstrene, slik vi blir i dag også. Denne oppmuntringen styrket ham uten tvil til å møte de rasende motstanderne som ønsket å ta livet av ham.

20, 21. Hva tyder på at Paulus ønsket å være sammen med brødrene og søstrene, og hvorfor ville han det?

DEL 8 • APOSTLENES GJERNINGER 21:18–28:31

HAN 'FORKYNTTE OM GUDS RIKE UTEN AT NOEN HINDRET HAM'

APOSTLENES GJERNINGER 28:31

I denne delen skal vi følge Paulus når han møter rasende folkemengder, utholder fangenskap og blir ført fram for den ene romerske myndighetspersonen etter den andre. Gjennom alt dette fortsetter han å vitne grundig om Guds rike. Når du leser den spennende avslutningen på Apostlenes gjerninger, så spør deg selv: Hvordan kan jeg etterligne denne frimodige og ivrige forkynneren?

«Hør hva jeg har å si til mitt forsvar»

Paulus forsvarer sannheten overfor både rasende folkemengder og Sanhedrinet

Basert på Apostlenes gjerninger 21:18–23:10

JERUSALEM! Enda en gang går Paulus gjennom de trange, travle gatene i denne store byen. I mange hundre år har Jerusalem vært sentret for tilbedelsen av Jehova. De fleste av innbyggerne er stolte over byens ærefulle fortid. Paulus vet at mange av de kristne her legger for stor vekt på det som har vært, og at de ikke tilpasser seg den nye måten Jehova vil at de skal tilbe ham på. I tillegg til de materielle behovene – som fikk ham til å bestemme seg for å besøke byen igjen mens han fortsatt var i Efesos – ser han at de også har åndelige behov som de trenger å få dekket. (Apg 19:21) Han har gjennomført det han har bestemt seg for, selv om det innebærer fare.

² Hvilke problemer venter Paulus i Jerusalem? Ett problem er at noen av Kristi etterfølgere er urolige på grunn av rykter de har hørt om ham. Men det vil komme større utfordringer fra Kristi fiender. De vil rette falske anklager mot Paulus, slå ham og true med å drepe ham. Disse voldsomme hendelsene vil også gi Paulus en mulighet til å forsvare troen sin. Hans ydmykhet, mot og tro i disse situasjonene er et enestående eksempel for de kristne i dag. La oss se hvordan.

‘De begynte å ære Gud’ (Apg 21:18–20a)

³ Dagen etter at Paulus og reisefellene hans hadde kommet til Jerusalem, oppsøkte de menighetens eldste. Ingen av de apostlene som fortsatt var i live, er nevnt i dette tilfellet. På dette tidspunktet hadde de alle kanskje reist for å tjene andre steder i verden. Men Jakob, Jesu bror, var der fremdeles. (Gal 2:9) Han var sannsynligvis ordstyrer under det møtet hvor Paulus og «alle de eldste var til stede». – Apg 21:18.

⁴ Paulus hilste på de eldste, «og så fortalte han i detalj om alt det Gud hadde gjort blant nasjonene gjennom hans tjeneste». (Apg 21:19) Vi kan

1, 2. Hva er det som får Paulus til å dra til Jerusalem igjen, og hvilke utfordringer vil han møte der?

3–5. (a) Hva slags møte var Paulus til stede på i Jerusalem, og hva ble drøftet der?

(b) Hva kan vi lære av Paulus' møte med de eldste i Jerusalem?

jo bare forestille oss hvor oppmuntrende det må ha vært. Også i vår tid blir vi oppmuntret når noen forteller om hvordan arbeidet går framover i andre land. – Ordsp 25:25.

⁵ På et eller annet tidspunkt nevnte Paulus sikkert de bidragene han hadde hatt med fra Europa. De eldste må ha blitt glade og takknemlige over å høre om den omsorgen brødrene på steder langt borte hadde for dem. Det fortelles at da de hadde hørt det Paulus fortalte, «begynte [de eldste] å ære Gud». (Apg 21:20a) Mange som i vår tid blir rammet av katastrofer og alvorlige sykdommer, blir også dypt rørt når trosfellene deres gir dem nødvendig hjelp og oppmuntring.

Mange fulgte fortsatt Loven «med stor iver» (Apg 21:20b, 21)

⁶ De eldste fortalte deretter Paulus at det var et problem i Judea som berørte ham personlig. De sa: «Vår bror, du ser at det er mange tusener av troende blant jødene, og de følger alle Loven med stor iver. Men de har hørt rykter om at du lærer alle jødene som bor blant nasjonene, å vende seg bort fra Moseloven, og at du sier at de ikke skal omskjære sønnene sine eller følge de vanlige skikkene.»* – Apg 21:20b, 21.

⁷ Hva var grunnen til at så mange kristne fortsatt var opptatt av å følge Moseloven, over 20 år etter at den var blitt opphevet? (Kol 2:14) I år 49 hadde apostlene og de eldste som kom sammen i Jerusalem, sendt

*For at så mange jødekristne skulle få de åndelige behovene sine dekket, må det ha vært mange menigheter som kom sammen i private hjem.

6. Hvilket problem fikk Paulus høre om?

7, 8. (a) Hvilket uriktig syn hadde mange av de kristne i Judea? (b) Hvorfor hadde ikke den uriktige tankegangen deres noe med frafall å gjøre?

Paulus var følgelig så lenge ingen bibelske prinsipper ble brutt. Er du også det?

et brev til menighetene hvor de forklarte at de troende blant nasjonene ikke trengte å bli omskåret og følge Moseloven. (Apg 15:23–29) Men i det brevet sto det ingenting om *jødiske* troende. Mange av dem forsto ikke at Moseloven ikke lenger var gyldig.

⁸ Betydde denne uriktige tankegangen at disse jødiske troende ikke var kristne? Nei. Det var jo ikke slik at de tidligere hadde tilbudt falske guder og fulgt hedenske skikker som de nå holdt fast ved. Den loven som betydde så mye for disse jødiske troende, kom tross alt opprinnelig fra Jehova. Det var ikke noe djevlesk eller noe galt med selve Loven. Men Loven hadde med den gamle pakt å gjøre, og de kristne var nå under den nye pakt. Når det gjaldt den sanne tilbedelse, var budene i lovpakten nå foreldet. De jødekrystne som mente at man skulle følge Loven, manglet forståelse og dessuten tillit til den kristne menighet. Jehova hadde tydelig vist hvordan de nå skulle tilbe ham, og de måtte justere tankegangen sin etter det.* – Jer 31:31–34; Luk 22:20.

‘Det er ikke noe i ryktene’ (Apg 21:22–26)

⁹ Hva med de ryktene som gikk ut på at Paulus lærte jødene blant nasjonene at «de ikke [skulle] omskjære sønnene sine eller følge de vanlige skikkene»? Paulus var en apostel for folk fra nasjonene, og han forklarte dem at de ikke var pålagt å følge Moseloven. Han påpekte også at det var

*Noen år senere skrev Paulus sitt brev til hebreerne, og der viste han at den nye pakt var mye bedre enn den gamle, og at den nye pakt hadde gjort den gamle foreldet. Paulus' kraftfulle resonnement inneholdt ikke bare overbevisende argumenter som de jødekrystne kunne bruke overfor sine jødiske kritikere, men det må også ha styrket troen til noen av de kristne som la for stor vekt på Moseloven. – Hebr 8:7–13.

9. Hva sa Paulus når det gjaldt Moseloven?

ROMERRETTE OG ROMERSKE BORGERE

Romerske myndigheter blandet seg som regel lite inn i provinsenes lokale styre. Generelt sett var det jødisk lov og rett som ble fulgt i saker som angikk jødene. Den eneste grunnen til at romerne ble engasjert i Paulus' sak, var at de opptøyene som oppsto da han kom til templet, var en trussel mot den offentlige ro og orden.

De romerske myndighetene hadde stor makt over vanlige folk ute i provinsene. Men romerske borgere ble behandlet annerledes.* En som hadde status som romersk borger, hadde visse privilegier som ble anerkjent og respektert overalt i riket. Det var for eksempel ulovlig å binde eller slå en romer som ikke var domfelt, for man mente at det bare var slaver man kunne behandle på den måten. Romerske borgere hadde også rett til å anke en stattholders avgjørelser til keiseren i Roma.

Romersk borgerskap kunne oppnås på flere måter. Det gikk først og fremst i arv. Noen ganger ga keiserne borgerskap til enkeltpersoner eller til den frie befolkningen i hele byer eller områder som takk for tjenester de hadde gjort. En slave som kjøpte seg fri fra en romersk borger, en slave som ble frigitt av en romer, og en ikke-romersk soldat som hadde avtjent sin tid i den romerske hæren, ble romersk borger. I noen tilfeller kunne man tydeligvis også kjøpe seg borgerskap. Den militære befalingsmannen Claudius Lysias sa til Paulus: «Jeg har kjøpt disse borgerrettighetene for en stor sum penger.» Paulus svarte: «Men jeg er født med dem.» (Apg 22:28) En av Paulus' mannlige forfedre må på en eller annen måte ha skaffet seg romersk borgerskap, men omstendighetene omkring dette er ukjent.

*Det bodde ikke mange romerske borgere i Judea i det første århundre. Først på 200-tallet fikk alle som bodde i provinsene, romersk borgerskap.

galt å prøve å overtale ikke-jødiske kristne til å bli omskåret som et tegn på at de ville følge Loven. (Gal 5:1–7) Paulus forkynte også det gode budskap for jøder i de byene han besøkte. Han må naturlig nok ha forklart dem som ville høre, at Jesu død hadde gjort Loven foreldet, og at rettferdighet ble oppnådd ved tro, ikke ved lovgjerninger. – Rom 2:28, 29; 3:21–26.

¹⁰ Paulus viste likevel forståelse for dem som syntes det var fint å følge visse jødiske skikker, som det å la være å arbeide på sabbaten og ikke spise visse typer mat. (Rom 14:1–6) Og han laget ikke noen regler når det gjaldt omskjærelsen. Han sørget jo for at Timoteus ble omskåret, slik at jødene ikke skulle være skeptiske til denne unge mannen, siden faren hans var greker. (Apg 16:3) Hvis noen valgte å bli omskåret, var det en privatsak. Paulus skrev til galaterne: «Det [betyr] ingenting om man er omskåret eller uomskåret. Det som betyr noe, er at man har tro som kommer til uttrykk ved kjærlighet.» (Gal 5:6) Men hvis noen valgte å bli omskåret for å følge Loven eller mente at omskjærelse var nødvendig for å få Jehovas godkjennelse, ville det vise at de manglet tro.

¹¹ Selv om ryktene var så falske som de kunne bli, gjorde de fortsatt enkelte jøde-kristne urolige. De eldste sa derfor til Paulus: «Vi har fire menn her som har gitt et høytidelig løfte. Ta med deg disse mennene og rens deg seremonielt sammen med dem og dekk utgiftene deres, så de kan få barbert hodet. Da kommer alle til å skjønne at det ikke er noe i de ryktene som de har hørt om deg,

10. Hvilket likevektig syn hadde Paulus i spørsmål som gjaldt Loven og omskjærelsen?

11. Hvilket råd ga de eldste Paulus, og hva ville det innebære å følge det? (Se også fotnoten.)

men at du lever på en rett måte, og at du også følger Loven.»* – Apg 21:23, 24.

¹² Paulus kunne ha sagt at det som egentlig var problemet, ikke var ryktene om ham, men det at disse jødiske kristne mente at man fortsatt måtte følge Moseloven. Men han var villig til å tilpasse seg så lenge han ikke brøt Guds prinsipper. Han hadde tidligere skrevet: «For dem som er under Loven, er jeg blitt som en som er under Loven, enda jeg selv ikke er under Loven, for å vinne dem som er under Loven.» (1. Kor 9:20) I dette tilfellet samarbeidet Paulus med de eldste i Jerusalem og ble 'som en som var under Loven'. Hans gode eksempel lærer oss at vi må samarbeide med de eldste og ikke insistere på å gjøre tingene på vår egen måte. – Hebr 13:17.

«Han fortjener ikke å leve!» (Apg 21:27–22:30)

¹³ Det gikk ikke så bra i templet. Da den tiden løftene gjaldt, snart var over, fikk noen jøder fra Asia øye på Paulus. De anklaget ham med urette for å ha tatt hedninger med inn i templet, og de fikk i stand opptøyer. Hvis ikke kommandanten for hæravdelingen hadde grepet inn, ville Paulus ha blitt drept. Nå ble han i stedet arrestert av denne romerske kommandanten. Det skulle gå over fire år før Paulus igjen var en fri mann. Og den umiddelbare faren var slett ikke over. Da kommandanten spurte jødene om hvorfor de angrep Paulus, ropte de ut forskjellige anklager. Kommandanten forsto ingenting på grunn av alt bråket. Til slutt ble det nødvendig å føre Paulus bort. Da Paulus og de romerske soldatene skulle til å gå inn i soldatenes kvarter, sa Paulus til kommandanten: «Jeg ber deg, gi meg lov til å tale til folket.» (Apg 21:39) Kommandanten gikk med på det, og Paulus gikk modig i gang med å forsvare sin tro.

¹⁴ «Hør hva jeg har å si til mitt forsvar», begynte Paulus. (Apg 22:1) Han snakket til dem på hebraisk, og det fikk dem til å roe seg. På en åpenhjertig måte forklarte han hvorfor han nå fulgte Kristus. Han

*Noen bibelforskere mener at disse mennene hadde avlagt et nasireerløfte. (4. Mos 6:1–21) Slike løfter ble avlagt i samsvar med Moseloven, men den var jo nå foreldet. Likevel kan Paulus ha tenkt at det ikke ville være galt av disse mennene å innfri et løfte som de hadde gitt Jehova. Det ville derfor ikke være galt av ham å dekke utgiftene deres og bli med dem. Vi vet ikke nøyaktig hva slags løfte det dreide seg om, men uansett er det lite sannsynlig at Paulus ville ha støttet dem hvis de hadde frambåret et dyreofer (slik nasireerne gjorde) fordi de trodde at det ville rense dem for synd. Etter at Kristus hadde frambåret sitt fullkomne offer, kunne ikke slike ofre lenger dekke over synder. Uansett hva det var Paulus gjorde, kan vi være sikre på at han ikke ville ha gått med på noe som ville ha krenket samvittigheten hans.

12. Hvordan viste Paulus at han var fleksibel og samarbeidsvillig?

13. (a) Hvorfor fikk noen jøder i stand opptøyer i templet? (b) Hvordan ble Paulus reddet?

14, 15. (a) Hva forklarte Paulus jødene? (b) Hva gjorde den romerske kommandanten for å få vite hvorfor jødene var så rasende?

nevnte punkter som jødene kunne kontrollere hvis de ville. Han hadde studert ved den berømte Gamaliels føtter og hadde forfulgt Kristi etterfølgere. Noen av tilhørerne hans kjente sannsynligvis til dette. Men da han var på vei til Damaskus, fikk han et syn av den oppstandne Kristus, som snakket til ham. De som reiste sammen med Paulus, så et skarpt lys og hørte en stemme, men de forsto ikke det som ble sagt. (Se studienoter til Apostlenes gjerninger 9:7; 22:9, *nwtsty.*) Etterpå måtte de lede Paulus, som var blitt blind etter synet, inn i Damaskus. Ananias, en mann som var kjent blant jødene i det området, ga mirakuløst Paulus synet tilbake.

¹⁵ Paulus fortalte videre at etter at han hadde kommet tilbake til Jerusalem, viste Jesus seg for ham i templet. Da han sa det, ble jødene forferdelig sinte og ropte: «Få det mennesket bort fra jorden, for han fortjener ikke å leve!» (Apg 22:22) For å redde Paulus førte kommandanten ham inn i soldatenes kvarter. Han ville vite hvorfor jødene var så rasende på Paulus, så han ga ordre om at han skulle forhøres under piskeslag. Men Paulus benyttet seg av den juridiske beskyttelsen han hadde krav på, og gjorde dem oppmerksomme på at han var romersk borger. De som tilber Jehova i dag, har også søkt juridisk beskyttelse for å kunne forsvare sin tro. (Se rammene «Romerretten og romerske borgere» på side 184 og «Juridiske kamper i nyere tid».) Da kommandanten fikk høre at Paulus var romersk borger, forsto han at han måtte finne en annen måte

JURIDISKE KAMPER I NYERE TID

I likhet med apostelen Paulus har Jehovas vitner i nyere tid gjort full bruk av rettsapparatet i forskjellige land for å bekjempe restriksjoner som forkynnelsesarbeidet deres har blitt pålagt. De har ivrig gått inn for å «forsvare og juridisk sett grunnfeste det gode budskap». – Fil 1:7.

I 1920- og 1930-årene ble hundrevis av vitner arrestert fordi de hadde delt ut bibelsk litteratur. I 1926 var det for eksempel 897 saker som ventet på å bli avgjort ved tyske domstoler. Dette førte til så mye juridisk arbeid at det ble nødvendig å opprette en juridisk avdeling ved avdelingskontoret i Tyskland. I 1930-årene ble det bare i USA foretatt flere hundre arrestasjoner hvert år i forbindelse med hus-til-hus-arbeidet. I 1936 kom tallet opp i 1149. For å kunne gi nødvendig veiledning måtte man nå også opprette en juridisk avdeling i USA. Fra 1933 til

1939 ble det anlagt 530 saker mot Jehovas vitner i Romania. Men mange saker som ble anket til Romanias høyesterett, ble avgjort i vitnenes favør. Noe lignende har skjedd i mange andre land.

Det har oppstått juridiske problemer når de kristne har fulgt samvittigheten sin og nektet å være med på ting som ville innebære at de hadde brutt sin nøytralitet. (Jes 2:2–4; Joh 17:14) Motstanderne deres har med urette anklaget dem for å skape opprør. Og i noen tilfeller har det ført til at arbeidet deres har blitt forbudt. Men i årenes løp har myndighetene i mange land forstått at Jehovas vitner ikke er noen trussel mot dem.*

*Du kan lese mer om de juridiske seirene Jehovas vitner har vunnet i forskjellige land, i kapittel 15 i boken *Guds rike hersker!* og i kapittel 30 i boken *Jehovas vitner – forkynnere av Guds rike*.

å skaffe seg flere opplysninger på. Dagen etter kalte han sammen medlemmene av Sanhedrinet, jødenes høyeste domstol, til et spesielt møte og førte Paulus fram for dem.

«Jeg er en fariseer» (Apg 23:1–10)

¹⁶ Paulus innledet forsvarstalen for Sanhedrinet med å si: «Menn, brødre, jeg har levd mitt liv framfor Gud med en fullstendig ren samvittighet fram til denne dag.» (Apg 23:1) Han kom ikke lenger enn det. Beretningen forteller: «Øverstepresten Ananias ga da ordre til dem som sto ved siden av Paulus, om å slå ham på munnen.» (Apg 23:2) For en fornærmelse! Det var som om de stemplet Paulus som løgner før de overhodet hadde hørt hva han hadde å si. Så fordomsfulle de var! Det var ikke rart at Paulus svarte: «Gud kommer til å slå deg, din hykler. Sitter du for å dømme meg etter Loven, og så bryter du samtidig Loven ved å befale at jeg skal bli slått?» – Apg 23:3.

¹⁷ Noen av dem som sto der, ble sjokkert – ikke over at Ananias befalte at Paulus skulle bli slått, men over Paulus' reaksjon! De sa: «Fornærmer du Guds øversteprest?» Som svar ga Paulus dem en leksjon i ydmykhet og respekt for Loven. Han sa: «Brødre, jeg visste ikke at han var øversteprest. Det står jo skrevet: 'Du skal ikke snakke krenkende om en av lederne blant ditt folk.'»* (Apg 23:4, 5; 2. Mos 22:28) Paulus la nå opp en ny strategi. Han visste at Sanhedrinet besto av fariseere og saddukeere, så han sa: «Menn, brødre, jeg er en fariseer, en sønn av fariseere. Det er på grunn av håpet om en oppstandelse fra døden jeg står for retten.» – Apg 23:6.

¹⁸ Hvorfor sa Paulus at han var en fariseer? Fordi han var «en sønn av fariseere» – familien hans tilhørte den sekten. Mange ville derfor se

*Noen mener at Paulus var svaksynt, og at det var det som gjorde at han ikke så at det var øverstepresten. Eller kanskje det var så lenge siden han hadde vært i Jerusalem at han ikke visste hvem som var øversteprest nå. En tredje mulighet er at det var så mange mennesker der at han ikke kunne se hvem det var som ga befaling om at han skulle bli slått.

16, 17. (a) Fortell hva som skjedde da Paulus begynte å tale til Sanhedrinet.
(b) Hvordan viste Paulus ydmykhet?

18. Hvorfor sa Paulus at han var en fariseer, og hvordan kan vi etterligne hans måte å resonnerer på?

I likhet med Paulus prøver vi å finne en felles plattform når vi snakker med noen som tilhører en annen religion enn oss

på ham som en fariseer.* Men hvordan kunne Paulus identifisere seg med fariseerne når det gjaldt troen på en oppstandelse? Fariseerne trodde at en bevisst sjel lever videre etter døden, og at de rettfærdiges sjeler skal leve i menneskekropper igjen. Paulus støttet ikke slike oppfatninger. Han trodde på oppstandelsen, i samsvar med Jesu lære. (Joh 5:25–29) Men Paulus var enig med fariseerne i at det er et håp om liv etter døden. Saddukeerne derimot trodde ikke på noe framtidig liv. Vi kan resonnerer på lignende måte når vi snakker med katolikker eller protestanter. Vi kan si at vi tror på Gud, slik de gjør. Det kan riktignok være at de tror på treenigheten, mens vi tror på Bibelens Gud. Likevel tror både de og vi at det finnes en Gud.

¹⁹ Paulus' uttalelse førte til splittelse i Sanhedrinet. Beretningen sier: «Så begynte de å rope og skrike, og noen av de skriftlærde fra fariseernes parti reiste seg og argumenterte heftig: 'Vi kan ikke se at denne mannen har gjort noe galt, og hvis en ånd eller en engel har snakket til ham ...'» (Apg 23:9) Bare det at de antydte at en engel kunne ha talt til Paulus, må ha provosert saddukeerne kraftig, for de trodde ikke på engler. (Se rammen «Saddukeerne og fariseerne».) Oppstyret ble så voldsomt at kommandanten måtte redde Paulus enda en gang. (Apg 23:10) Men Paulus var fortsatt i fare. Hvordan ville det gå med ham videre? Det får vi vite mer om i det neste kapitlet.

*Da apostlene og de eldste i år 49 drøftet om ikke-jøder måtte følge Moseloven eller ikke, ble noen av de kristne som var til stede, omtalt som «noen fra fariseernes sekt som var blitt troende». (Apg 15:5) Selv om de nå var kristne, ble de tydeligvis i noen sammenhenger fortsatt knyttet til sin fariseiske bakgrunn.

19. Hvorfor oppsto det et voldsomt oppstyr i Sanhedrinet?

SADDUKEERNE OG FARISEERNE

Sanhedrinet, det nasjonale administrative råd og jødernes høyeste domstol, besto hovedsakelig av menn fra to rivaliserende sekter – saddukeerne og fariseerne. Den jødiske historieskriveren Flavius Josefus, som levde i det første århundre, skriver at den største forskjellen mellom de to partiene var at fariseerne holdt fast ved en rekke tradisjoner som de forsøkte å tvinge folk til å følge, mens saddukeerne mente at de bare var forpliktet til å holde det som sto i Moseloven. Gruppene sto sammen om å motarbeide Jesus.

Det ser ut til at saddukeerne, som i bunn og grunn var konservative, hadde nære forbindel-

ser med presteskapet, og at Annas og Kaifas, som begge hadde vært øversteprester, tilhørte denne mektige sekten. (Apg 5:17) Men Josefus sier at det bare var de rike som lot seg overbevise av det sekten lærte.

Fariseerne hadde på den annen side stor innflytelse over vanlige folk. Men de gjorde det til en belastning for folket å holde Loven. De var for eksempel ekstremt opptatt av seremoniell renhet. Og i motsetning til saddukeerne hadde fariseerne en sterk skjebnetro. De mente at sjelen levde videre etter døden, og at man da ville bli straffet eller belønnet for det man hadde gjort mens man levde.

«Vær ved godt mot!»

Paulus slipper unna en sammensvergelse og forsvarer seg overfor Feliks

Basert på Apostlenes gjerninger 23:11–24:27

ETTER at Paulus så vidt er blitt reddet fra en rasende pøbelflokk i Jerusalem, er han igjen i fangenskap. Den ivrige apostelen er ikke overrasket over at han blir forfulgt her i Jerusalem. Han var blitt fortalt at han kom til å bli «fengslet og møte prøvelser» i denne byen. (Apg 20:22, 23) Og selv om han ikke vet nøyaktig hva som ligger foran ham, er han klar over at han fortsatt kommer til å lide for Jesu navns skyld. – Apg 9:16.

² Kristne profeter hadde også advart Paulus om at han kom til å bli bundet og overgitt «til folk fra nasjonene». (Apg 21:4, 10, 11) En jødisk folkemengde hadde litt tidligere prøvd å drepe ham, og kort tid etter, da det ble stor uenighet i Sanhedrinet på grunn av det han hadde sagt, virket det som om «de skulle rive Paulus i stykker». Nå blir han holdt i varetekt hos romerske soldater, og han har flere rettssaker og anklager i vente. (Apg 21:31; 23:10) Paulus kan virkelig trenge å bli oppmuntret!

³ Vi vet at nå i endens tid skal «alle som ønsker å leve med gudhengen som disipler av Kristus Jesus, ... bli forfulgt». (2. Tim 3:12) Fra tid til annen trenger vi også oppmuntring for å kunne fortsette å forkynne. Så glade vi er for de oppmuntrende ordene vi får fra «den trofaste og kloke slave» gjennom publikasjonene og møtene våre, akkurat når vi trenger det! (Matt 24:45) Jehova har forsikret oss om at fiender av det gode budskap aldri kommer til å lykkes. De vil verken kunne slette hans folk som et hele eller stanse forkynnelsesarbeidet. (Jes 54:17; Jer 1:19) Men hvordan gikk det med Paulus? Fikk han den oppmuntringen han trengte for å kunne fortsette å vitne grundig til tross for motstand? Hvilken oppmuntring fikk han i så fall, og hvordan reagerte han?

En 'sammensvergelse' slår feil (Apg 23:11–34)

⁴ Paulus fikk den oppmuntringen han så sårpt trengte, natten etter at

- 1, 2. Hvorfor er ikke Paulus overrasket over at han blir forfulgt i Jerusalem?
3. Hvor får vi oppmuntring til å fortsette i forkynnelsesarbeidet?
- 4, 5. Hvilken oppmuntring fikk Paulus, og hvorfor passet det bra akkurat da?

«Mer enn 40 av mennene deres vil legge seg i bakhold for å ta ham.»

– Apostlenes gjerninger 23:21

han var blitt reddet fra Sanhedrinet. Den inspirerte beretningen sier: «Herren [sto] hos ham og sa: 'Vær ved godt mot! For akkurat som du har vitnet grundig om meg i Jerusalem, slik må du også vitne i Roma.'» (Apg 23:11) Disse oppmuntrende ordene fra Jesus forsikret Paulus om at han kom til å bli utfridd. Han forsto at han ikke kom til å dø nå, men at han ville komme til Roma og få mulighet til å vitne om Jesus der.

⁵ Paulus fikk oppmuntring akkurat da han trengte det. Allerede neste dag sverget over 40 jødiske menn «at de verken ville spise eller drikke før de hadde drept Paulus». Denne sammensvergelsen viste hvor bestemt disse jødene var på å ta livet av Paulus. De trodde at hvis de ikke klarte å gjennomføre planen sin, ville det ende med at de ble rammet av en forbannelse. (Apg 23:12–15) Planen deres, som ble støttet av overprestene og de eldste, gikk ut på å føre Paulus tilbake til Sanhedrinet for flere avhør, som om de ville «undersøke saken hans grundigere». Men på veien dit skulle de som hadde sammensverget seg mot ham, ligge på lur for å kaste seg over ham og drepe ham.

⁶ Men Paulus' nevø hørte om denne sammensvergelsen og fortalte om den til Paulus. Paulus sørget for at den unge mannen fortalte dette videre til kommandanten, Claudius Lysias. (Apg 23:16–22) Jehova er glad i ungdommer som etterligner den modige nevøen til Paulus ved å sette Guds folks interesser foran sine egne og trofast gjøre alt de kan for å støtte Rikets arbeid.

⁷ Straks etter at Claudius Lysias hadde fått høre om sammensvergelsen mot Paulus, befalte han at en militær eskorte skulle ta med seg Paulus og dra fra Jerusalem den natten. Claudius hadde kommando over 1000 mann, og eskorten besto av til sammen 470 soldater, spydbærere og ryttere, og de skulle føre Paulus trygt fram til Cæsarea. Der skulle han overgis til stattholderen Feliks.* Cæsarea var romernes administrative hovedstad i Judea, og selv om det bodde en del jøder i byen, hadde den hovedsakelig en ikke-jødisk befolkning. De rolige forholdene der var helt annerledes enn situasjonen i Jerusalem, hvor det var opptøyer på grunn av de religiøse fordommene mange hadde der. Cæsarea var også det militære hovedkvarteret for de romerske styrkene i Judea.

⁸ For å følge romersk lov sendte Claudius Lysias et brev til Feliks for

*Se rammen «Feliks – prokurator over Judea» på side 193.

6. Hvordan ble sammensvergelsen mot Paulus avslørt, og hva kan de unge i dag lære av det som skjedde?

7, 8. Hva gjorde Claudius Lysias for å beskytte Paulus?

å forklare saken. Han nevnte at da han hørte at Paulus var romersk borger, reddet han ham fra jødene, som «skulle til å drepe ham». Han fant ikke Paulus skyldig i noe 'som ga grunnlag for dødsstraff eller fengsling'. Men fordi noen hadde planlagt å drepe Paulus, overlot han ham til Feliks, slik at han kunne høre hva anklagerne hadde å si, og avsi dom i saken. – Apg 23:25–30.

⁹ Fortalte Claudius hele sannheten? Nei. Det ser ut til at han prøvde å gjøre best mulig inntrykk på stattholderen. Det var ikke fordi Paulus var romersk borger, han hadde reddet ham. Dessuten unnlot Claudius å nevne at han hadde befalt at Paulus skulle «bindes med to lenker», og senere at han skulle «forhøres under piskeslag». (Apg 21: 30–34; 22:24–29) Han hadde dermed krenket Paulus' rettigheter som romersk borger. I dag utnytter Satan våre motstanderes religiøse fanatisme for å fyre opp under forfølgelse, og vi kan kanskje oppleve at våre borgerrettigheter blir krenket. Men i likhet med Paulus kan Guds folk ofte bruke de rettighetene de har som statsborgere, for å bli beskyttet av loven.

'Jeg forsvarer meg gjerne' (Apg 23:35–24:21)

¹⁰ I Cæsarea ble Paulus holdt «under bevoktning i Herodes' palass» til anklagerne fra Jerusalem kom. (Apg 23:35) Og det gjorde de fem dager senere. De som kom, var øverstepresten Ananias, en offentlig taler som het Tertullus, og noen eldste. Tertullus begynte talen sin med å smigre Feliks for det han gjorde for jødene, tydeligvis for å innynne seg hos ham.* Da Tertullus så kom til saken, omtalte han Paulus som «en pest og en plage». Så sa han: «Han hisser til opprør blant alle jødene rundt om i hele verden og er leder for nasareernes sekt. Han prøvde også å vanhellige templet, så vi grep ham.» De andre jødene «støttet ham i anklagene og sa at de var sanne». (Apg 24:5, 6, 9) Å hisse til opprør, å lede en farlig sekt og å vanhellige templet – dette var alvorlige anklager som man kunne bli dømt til døden for!

¹¹ Paulus fikk nå lov til å tale. 'Jeg forsvarer meg gjerne', sa han. Han avviste anklagene klart og tydelig. Han hadde ikke vanhelliget templet,

*Tertullus takket Feliks for den 'store freden' nasjonen opplevde på grunn av ham. Men sannheten er at det var mindre fred i Judea under Feliks enn under noen annen stattholder i perioden fram til opprøret mot Roma. At jødene følte «den største takknemlighet» for de reformene Feliks hadde innført, var også langt fra sannheten. Feliks ble i virkeligheten sterkt mislikt av jøder flest, for han var grusom og undertrykkende, og han slo hardt ned på opprør. – Apg 24:2, 3.

9. (a) Hvordan ble Paulus' borgerrettigheter krenket? (b) Hvorfor kan det være aktuelt for oss å bruke rettighetene våre som statsborgere?

10. Hvilke alvorlige anklager ble rettet mot Paulus?

11, 12. Hvordan imøtegikk Paulus de anklagene som ble rettet mot ham?

FELIKS – PROKURATOR OVER JUDEA

Omkring år 52 evt. utnevnte den romerske keiser Claudius en av dem han favoriserte, Antonius Feliks, til prokurator, eller stattholder, over Judea. I likhet med sin bror Pallas var Feliks en frigitt slave som hadde tjent i keiserens familie. Det hadde aldri før hendt at en frigitt slave var blitt utnevnt til prokurator med militær kommando.

Pallas hadde innflytelse hos keiseren, så Feliks trodde at han «ustraffet kunne tillate seg å gjøre alle slags misgjerninger», skriver den romerske historieskriveren Tacitus. Han skriver også at Feliks som prokurator «ga seg av

med alle former for grusomhet og vellyst, idet han utøvde en konges makt med en slaves instinkter». Mens Feliks var prokurator, giftet han seg med Drusilla, en datter av Herodes Agrippa 1., etter at han hadde fått henne til å forlate mannen sin. Feliks behandlet Paulus på en dårlig og ulovlig måte, og han håpet at Paulus ville bestikke ham.

Feliks' styre var så korrump og undertrykkende at keiser Nero kalte ham tilbake til Roma i år 58. En gruppe jøder ble med til Roma for å anklage Feliks for hans dårlige styre, men Pallas skal ha reddet ham fra å bli straffet.

og han hadde heller ikke forsøkt å hisse til opprør. Han gjorde det klart at det faktisk var «flere år» da han ikke hadde vært i Jerusalem, men at han så hadde kommet med barmhjertighetsgaver – bidrag til kristne som var fattige, kanskje på grunn av matmangel eller forfølgelse. Paulus påpekte at han var «seremonielt rensset» før han gikk inn i templet, og at han bevisst hadde anstrengt seg «for å bevare en ren samvittighet overfor Gud og mennesker». – Apg 24:10–13, 16–18.

¹² Paulus innrømmet at han fulgte «den veien som de [kalte] en sekt», ved å utføre hellig tjeneste for sine forfedres Gud. Men han slo fast at han trodde på «alt det som står skrevet i Loven og i Profetene». Og i likhet med noen av anklagerne sine trodde han at «Gud vil sørge for at både rettferdige og urettferdige får en oppstandelse». Så utfordret Paulus dem som anklaget ham: «La disse mennene selv si hva de fant meg skyldig i da jeg sto for Sanhedrinet. Det eneste måtte være denne ene setningen som jeg ropte ut da jeg sto foran dem: 'Det er fordi jeg tror på en oppstandelse fra døden at jeg i dag står anklaget framfor dere!'" – Apg 24:14, 15, 20, 21.

¹³ Hvis vi noen gang skulle bli ført fram for verdslige myndigheter på grunn av vår religion og bli anklaget for å være opprørere eller medlemmer av en «farlig sekt», kan vi tenke på Paulus som et godt eksempel. Han smigret ikke stattholderen for å innynde seg hos ham, slik Tertullus gjorde. Han var i stedet rolig og respektfull. Han tenkte nøye over

13–15. Hvorfor er Paulus et godt eksempel når det gjelder å forkynne modig for verdslige myndigheter?

hva han skulle si, og la fram saken på en klar og ærlig måte. Han nevnte at de 'jødene fra provinsen Asia' som hadde anklaget ham for å vanhellige templet, ikke var til stede, og at han juridisk sett hadde rett til å møte dem og høre anklagene deres. – Apg 24:18, 19.

¹⁴ Det vi først og fremst bør merke oss, er at Paulus ikke lot være å fortelle om sin tro. Modig fortalte han enda en gang om sin tro på oppstandelsen, det temaet som hadde skapt så store opptøyer da han sto for Sanhedrinet. (Apg 23:6–10) Hvorfor la han vekt på oppstandelseshåpet i forsvarstalen sin? Fordi han forkynnte om Jesus og hans oppstandelse fra døden, noe disse motstanderne ikke ville akseptere. (Apg 26:6–8, 22, 23) Ja, det saken dreide seg om, var oppstandelsen – eller nærmere bestemt, troen på Jesus og hans oppstandelse.

¹⁵ Vi kan i likhet med Paulus også forkynne modig og bli styrket av det Jesus sa til disiplene sine: «Dere skal bli hatet av alle på grunn av mitt navn. Men den som holder ut til enden, skal bli frelst.» Trenger vi å være bekymret for hva vi skal si? Nei, for Jesus kom med denne forsikringen: «Når de arresterer dere for å overgi dere, så ikke vær bekymret for hva dere skal si. Si det som blir gitt dere i samme øyeblikk, for det er ikke dere som taler, men den hellige ånd.» – Mark 13:9–13.

‘Feliks ble skremt’ (Apg 24:22–27)

¹⁶ Dette var ikke første gang stattholderen Feliks hørte om hva de kristne trodde på. Beretningen sier: «Feliks, som hadde nokså god kjennskap til Veien [et uttrykk som ble brukt om kristendommen til å begynne med], utsatte saken og sa: 'Når kommandanten Lysias kommer ned, skal jeg ta stilling til anklagene deres.' Og han ga offiseren ordre om at Paulus skulle holdes i varetekt, men ha en viss frihet, og at vennene hans skulle få lov til å sørge for at han hadde det han trengte.» – Apg 24:22, 23.

¹⁷ Noen dager senere sendte Feliks og kona hans Drusilla, som var jøde, bud etter Paulus for å «høre ham snakke om troen på Kristus Jesus». (Apg 24:24) Men da Paulus snakket om «rettferdighet og selvkontroll og den kommende dom, ble Feliks skremt», kanskje fordi han hadde dårlig samvittighet på grunn av alt det onde han hadde gjort. Så han sendte Paulus bort og sa: «Nå kan du gå, men når jeg får anledning, skal jeg sende bud etter deg igjen.» Feliks sendte bud etter Paulus flere ganger, ikke fordi han ønsket å lære sannheten, men fordi han håpet at Paulus skulle bestikke ham ved å gi ham penger. – Apg 24:25, 26.

16, 17. (a) Hva sa og gjorde Feliks under rettssaken mot Paulus? (b) Hvorfor kan det være at Feliks ble skremt, men hvorfor fortsatte han å sende bud etter Paulus?

¹⁸ Hvorfor snakket Paulus til Feliks og kona hans om «rettferdighet og selvkontroll og den kommende dom»? Husk at de ønsket å vite hva «troen på Kristus Jesus» innebar. Paulus, som visste hvor umoralske, onde og urettferdige de var, gjorde det klart hva som kreves av alle som ønsker å bli Jesu etterfølgere. Det Paulus sa, viser hvor stor kontrast det er mellom Guds rettferdige normer og den måten Feliks og kona hans levde på. Dette burde ha hjulpet dem til å forstå at alle mennesker må stå til ansvar overfor Gud for det de tenker, sier og gjør, og at den dommen de kunne vente seg fra Gud, var mye mer alvorlig enn den dommen som skulle felles i saken mot Paulus. Det er derfor ikke rart at Feliks ble skremt!

¹⁹ Når vi forkynner, kan det være at vi møter noen som er som Feliks. Til å begynne med kan det virke som om de er interessert i sannheten, men de ønsker ikke å forandre seg for å være lydige mot Gud. Vi bør gå forsiktig fram når vi prøver å hjelpe slike personer. Likevel kan vi taktfullt fortelle om Guds rettferdige normer, slik Paulus gjorde. Kanskje sannheten vil røre ved hjertet deres. Men hvis det viser seg at de ikke ønsker å slutte med ting som Jehova hater, vil vi ikke tvinge dem til å forandre seg. I stedet prøver vi å finne dem som virkelig leter etter sannheten.

²⁰ Etter hvert viste det seg hva som var Feliks' egentlige motiv: «Etter to år ble Feliks etterfulgt av Porkius Festus. Feliks lot Paulus bli sittende i varetekt, for han ønsket å bli godt likt av jødene.» (Apg 24:27) Feliks var absolutt ingen venn av Paulus. Han visste at de som fulgte «Veien», verken var folk som gjorde opprør eller prøvde å få i gang revolusjoner. (Apg 19:23) Han visste også at Paulus ikke hadde brutt noen romersk lov. Men fordi «han ønsket å bli godt likt av jødene», sørget han likevel for at apostelen ble holdt i varetekt.

²¹ Det siste verset i Apostlenes gjerninger, kapittel 24, viser at Paulus fremdeles var i fangenskap da Porkius Festus etterfulgte Feliks som stattholder. Dette var starten på en rekke forhør, og Paulus ble sendt fra den ene myndighetspersonen til den andre. Ja, denne modige apostelen ble virkelig «ført fram for konger og stattholdere». (Luk 21:12) Som vi skal se, skulle han senere komme til å forkynne for datidens mektigste hersker. Gjennom alt dette ble Paulus aldri svak i troen. Han ble helt sikkert styrket av å tenke over det Jesus hadde sagt til ham: «Vær ved godt mot!»

18. Hvorfor snakket Paulus til Feliks og kona hans om «rettferdighet og selvkontroll og den kommende dom»?

19, 20. (a) Hva bør vi gjøre når de vi forkynner for, virker interessert, men egentlig ikke ønsker å forandre seg? (b) Hvordan vet vi at Feliks ikke var en venn av Paulus?

21. Hvordan gikk det med Paulus etter at Porkius Festus ble stattholder, og hva styrket ham helt sikkert?

«Jeg anker til keiseren!»

Paulus – et godt eksempel når det gjelder å forsvare det gode budskap

Basert på Apostlenes gjerninger 25:1–26:32

PAULUS blir fortsatt holdt under streng bevoktning i Cæsarea. To år tidligere, da han hadde kommet tilbake til Judea, forsøkte jødene i løpet av noen få dager å ta livet av ham minst tre ganger. (Apg 21:27–36; 23: 10, 12–15, 27) Fram til nå har ikke fiendene hans lyktes, men de gir ikke opp. Da Paulus forstår at han fortsatt kan risikere å bli utlevert til dem, sier han til den romerske stattholderen Festus: «Jeg anker til keiseren!» – Apg 25:11.

² Støttet Jehova Paulus' avgjørelse om å anke til den romerske keiseren? Svaret er viktig for oss som vitner grundig om Guds rike nå i de siste dager. Vi må vite om vi i dag bør følge Paulus' eksempel når det gjelder å «forsvare og juridisk sett grunnfeste det gode budskap». – Fil 1:7.

«Jeg står for keiserens dommersete» (Apg 25:1–12)

³ Tre dager etter at Festus hadde blitt innsatt som romersk stattholder i Judea, dro han til Jerusalem.* Der hørte han på mens overprestene og jødenes fremste menn anklaget Paulus for alvorlige forbrytelser. De visste at romerne forventet at Festus skulle holde fred med jødene, deriblant overprestene og jødenes fremste menn. Så de ba ham om å sende Paulus til Jerusalem og forhøre ham der. Men i virkeligheten hadde de planer om å drepe Paulus på veien fra Cæsarea til Jerusalem. Festus gjorde ikke som de ba om. Han sa: «Lederne deres kan dra ned sammen med meg [til Cæsarea] og anklage ham, hvis mannen virkelig har gjort noe galt.» (Apg 25:5) Paulus slapp unna med livet i behold enda en gang.

⁴ Under alle prøvelsene sine ble Paulus styrket av Jehova gjennom Jesus Kristus. Husk at Jesus sa til ham i et syn: «Vær ved godt mot!» (Apg 23:11) Guds tjenere i vår tid møter også vanskeligheter og blir utsatt

*Se rammen «Den romerske prokuratoren Porkius Festus» på side 199.

1, 2. (a) Hvilken situasjon er Paulus i? (b) Hvilket spørsmål oppstår i forbindelse med at Paulus anket til keiseren?

3, 4. (a) Hvorfor ville jødene at Paulus skulle føres til Jerusalem, og hvordan reddet han livet? (b) Hvordan hjelper Jehova sine tjenere i vår tid, slik han hjalp Paulus?

for trusler. Jehova skjærmer oss ikke mot alle vanskeligheter, men han gir oss visdom og styrke til å holde ut. Vi kan alltid stole på at vår kjærlige Gud skal gi oss «den kraften som er over det normale». – 2. Kor 4:7.

⁵ Noen dager senere «satte [Festus] seg på dommersetet» i Cæsarea.* Paulus og anklagerne hans sto framfor ham. Som svar på anklagerens grunnløse påstander sa Paulus: «Verken mot jødernes lov eller mot templet eller mot keiseren har jeg begått noen synd.» Han var uskyldig og burde settes fri. Hvilken avgjørelse traff Festus? Fordi han gjerne ville bli godt likt av jødene, spurte han Paulus: «Er du villig til å dra opp til Jerusalem og få dom i saken der framfor meg?» (Apg 25:6–9) For et meningsløst forslag! Hvis Paulus ble sendt tilbake til Jerusalem, ville anklagerne hans også bli hans dommere, og det ville bety den sikre død. I dette tilfellet valgte Festus å gjøre det som han politisk sett ville tjene mest på, i stedet for å gjøre det som var rett og rettferdig. En tidligere stattholder, Pontius Pilatus, hadde gjort noe lignende i forbindelse med en fange som var enda mer betydningsfull. (Joh 19:12–16) Det hender også at dommere i vår tid gir etter for politisk press. Vi må derfor ikke bli overrasket hvis domstoler treffer urimelige avgjørelser i saker som berører Guds folk.

*«Dommersetet» var et sete på en forhøyning. Denne plasseringen skulle gi dommerens avgjørelser en viss tyngde og understreke at de var endelige. Pilatus satt på et dommersete da han hørte på anklagene mot Jesus.

5. Hva valgte Festus å gjøre?

Vi anker urimelige rettsavgjørelser

⁶ Festus' ønske om å bli likt av jødene kunne ha satt Paulus i livsfare. Paulus benyttet seg derfor av en rettighet han hadde som romersk borger. Han sa til Festus: «Jeg står for keiserens dommersete, og her bør jeg dømmes. Jeg har ikke gjort noe galt mot jødene, og det begynner du også å bli klar over. ... Jeg anker til keiseren!» Når man først hadde kommet med en slik anke, var det vanligvis umulig å trekke den tilbake. Festus understreket det da han svarte: «Til keiseren har du anket, til keiseren skal du dra.» (Apg 25:10–12) Ved å anke til en høyere rettsinstans viste Paulus hva sanne kristne kan gjøre når de kommer opp i lignende situasjoner i dag. Når motstanderne våre prøver å skape «vanskeligheter i lovens navn», benytter vi oss av de juridiske mulighetene som finnes, for å forsvare det gode budskap.* – Sal 94:20.

⁷ Etter at Paulus i over to år hadde vært i varetekt på grunn av forbrytelser han ikke hadde begått, fikk han altså mulighet til å forsvare seg i Roma. Men før han begynte på reisen dit, var det en annen hersker som ønsket å treffe ham.

‘Jeg har ikke vært ulydig’ (Apg 25:13–26:23)

⁸ Noen dager etter at Festus hadde hørt Paulus si at han anket til keiseren, kom kong Agrippa og hans søster Berenike «på et offisielt besøk» hos den nye stattholderen.[#] Det var vanlig i romertiden at myndighetspersoner besøkte nyutnevnte stattholdere. Ved å gratulere Festus med utnevnelsen prøvde Agrippa uten tvil å knytte politiske og private bånd som kunne bli nyttige i framtiden. – Apg 25:13.

⁹ Festus fortalte Agrippa om Paulus, og Agrippa ble nysgjerrig og ville gjerne snakke med Paulus. Neste dag satte de to herskerne seg på dommersetet. Men Paulus' ord var mye mer imponerende enn den måten Agrippa og Festus kom inn i audienssalen på. – Apg 25:22–27.

¹⁰ Paulus takket respektfullt kong Agrippa for at han fikk mulighet til å forsvare seg framfor ham, og erkjente at kongen var godt kjent med alle skikkene og stridsspørsmålene blant jødene. Han beskrev så hvordan han tidligere hadde levd: «Jeg levde som fariseer og tilhørte den strengeste sekten i vår religion.» (Apg 26:5) Som fariseer hadde Paulus sett fram til at Messias skulle komme. Som kristen forkynte han nå frimodig at Jesus Kristus var den Messias man lenge hadde ventet på.

*Se rammen «Ankesaker i nyere tid» på side 200.

[#]Se rammen «Kong Herodes Agrippa 2.» på side 201.

6, 7. Hvorfor anket Paulus til keiseren, og hva lærer vi av det?

8, 9. Hvorfor kom kong Agrippa på besøk til Cæsarea?

10, 11. Hvordan viste Paulus respekt for Agrippa, og hvilke sider ved fortiden sin trakk han fram for kongen?

DEN ROMERSKE PROKURATOREN PORKIUS FESTUS

De eneste førstehånds opplysninger vi har om Porkius Festus, finner vi i Apostlenes gjerninger og i Flavius Josefus' skrifter. Festus etterfulgte Feliks som prokurator i Judea omkring år 58 evt., og han døde tydeligvis etter å ha hatt den stillingen i bare to-tre år.

Det ser ut til at Festus stort sett var en klok og dyktig prokurator, i motsetning til sin forgjenger, Feliks, og sin etterfølger, Albinus. På den tiden da Festus ble utnevnt, ble Judea herjet av røvere. Josefus skriver at «Festus ... gikk resolutt inn for å få has på den verste landeplagen, nemlig røverne. Han tok en hel hærs-kare

til fange og drepte ikke så rent få av dem». I løpet av den tiden Festus styrte, bygde jødene en mur for å forhindre at kong Agrippa så hva som skjedde på tempelområdet. Festus ga først ordre om at muren skulle rives, men gikk senere med på jødenes forslag om å få legge saken fram for keiser Nero.

Det kan altså se ut til at Festus slo hardt ned på forbrytere og opprørere. Men fordi han ønsket å bevare et godt forhold til jødene, var han villig til å se bort fra det som var rettferdig. Han gjorde det i hvert fall ved den måten han behandlet Paulus på.

Nå ble han altså anklaget på grunn av en tro som han og anklagerne hans hadde felles – håpet om at Guds løfte til forfedrene deres skulle bli oppfylt. Denne situasjonen fikk Agrippa til å bli enda mer interessert i det Paulus hadde å si.*

¹¹ Paulus fortalte hvordan han tidligere hadde behandlet de kristne: «Jeg for min del var overbevist om at jeg burde motarbeide navnet til nasareeren Jesus på mange måter. ... Og jeg var så rasende på [Kristi etterfølgere] at jeg til og med forfulgte dem i byer langt unna.» (Apg 26:9–11) Paulus overdrev ikke. Det var mange som visste hvor voldsomt han hadde forfulgt de kristne. (Gal 1:13, 23) Hva kunne ha fått en slik mann til å forandre seg? Agrippa lurte kanskje på det.

¹² Svaret kom i det neste Paulus sa: «Jeg [var] en gang på vei til Damaskus med myndighet og fullmakt fra overprestene. Da så jeg midt på dagen, konge, et lys fra himmelen, klarere enn solens glans. Det strålte omkring meg og omkring dem som reiste sammen med meg. Vi falt alle til jorden, og jeg hørte en stemme si til meg på hebraisk: 'Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg? Det blir hardt for deg å fortsette å sparke mot piggstaven.' Jeg spurte: 'Hvem er du, Herre?' Og Herren sa: 'Jeg er

*Som kristen godkjente Paulus Jesus som Messias. Jødene, som forkastet Jesus, så på Paulus som en frafallen. – Apg 21:21, 27, 28.

12, 13. (a) Hvordan beskrev Paulus sin omvendelse? (b) På hvilken måte hadde Paulus 'sparket mot piggstaven'?

Jehovas vitner har fra tid til annen anket til høyere domstoler i håp om å få fjernet forhold som hindrer forkynnelsen av det gode budskap om Guds rike. Her er to eksempler:

Den 28. mars 1938 omgjorde USAs høyesterett noen rettsavgjørelser som var blitt truffet i delstaten Georgia, og renvasket en gruppe vitner som var blitt arrestert for å ha delt ut bibelsk litteratur i byen Griffin. Dette var den første av mange saker om vitnenes rett til å forkynne det gode budskap som ble anket til USAs høyesterett.*

En annen sak gjaldt et av Jehovas vitner i Hellas, Minos Kokkinakis. I løpet av en periode på 48 år ble han arrestert over 60 ganger for «proselyttmakeri». Atten ganger ble han stilt for retten. Han satt i fengsel i mange år og ble forvist til avsidesliggende øyer i Egeerhavet. Etter den siste gangen bror Kokkinakis ble domfelt, i 1986, anket han til høyere greske domstoler, men dommen ble opprettholdt. Han henvendte seg da til Den europeiske menneskerettsdomstol. Den 25. mai 1993 fastslo domstolen at Hellas hadde krenket bror Kokkinakis' religionsfrihet.

Jehovas vitner har henvendt seg til Den europeiske menneskerettsdomstol i mange saker og fått medhold i de fleste av dem. Ingen annen organisasjon, religiøs eller ikke-religiøs, har oppnådd slike resultater ved denne domstolen når det gjelder å forsvare grunnleggende menneskerettigheter.

Har andre også nytte av de seirene Jehovas vitner har vunnet ved domstolene? Teologen Charles C. Haynes skrev: «Vi står alle i takknemlighetsskjuld til Jehovas vitner. Uansett hvor mange ganger de blir hånt, jaget ut av byen eller utsatt for fysiske overgrep, fortsetter de å kjempe for sin (og altså også vår) religionsfrihet. Og når de vinner, vinner vi alle.»

* *Våkn opp!* for 8. januar 2003, sidene 3–11, inneholder et eksempel på at USAs høyesterett traff en avgjørelse som gjaldt yttringsfriheten.

Jesus, han som du forfølger.»* – Apg 26: 12–15.

¹³ Før denne overnaturlige hendelsen hadde Paulus billedlig talt 'sparket mot piggstaven'. Akkurat som et lastedyr ville skade seg selv ved å sparke mot den skarpe enden av en piggstav som ble brukt til å drive og lede det med, hadde Paulus skadet seg selv åndelig sett ved å motarbeide Guds vilje. Da den oppstandne Jesus viste seg for Paulus på veien til Damaskus, fikk han denne oppriktige, men åpenbart villedede mannen til å forandre tankegang. – Joh 16:1, 2.

¹⁴ Paulus gjorde virkelig drastiske forandringer i livet sitt. Han sa til Agrippa: «Jeg [har] ikke vært ulydig mot det jeg fikk beskjed om i det himmelske synet. Men jeg har forkynt – først for dem i Damaskus og så for dem i Jerusalem og i hele Judea og også for nasjonene – at de skulle angre og vende om til Gud ved å leve på en måte som viser at de angrer.» (Apg 26:19, 20) Paulus hadde i mange år utført det oppdraget Jesus Kristus ga ham i det synet han fikk. Hva hadde det ført til? De som tok imot det gode budskapet Paulus forkynnte, angret sin umoralske, dårlige oppførsel og begynte å tilbe Gud. De ble gode samfunnsborgere som bidro til at lov og orden ble opprettholdt.

¹⁵ Men dette betydde ingenting for Paulus' jødiske motstandere. Paulus sa: «Det var derfor jødene grep meg i templet og prøvde å drepe meg. Men fordi Gud har

*En bibelkommentator sier om det at Paulus reiste «midt på dagen»: «Med mindre en reisende virkelig hadde hastverk, ville han alltid hvile i den verste middagsheten. Derfor kan vi av dette forstå hvor ivrig Paulus var i sitt forfølgelsesoppdrag.»

14, 15. Hva sa Paulus om de forandringene han hadde gjort i livet sitt?

hjulpet meg, har jeg fram til denne dag fortsatt å vitne for både små og store.» – Apg 26:21, 22.

¹⁶ Som sanne kristne må vi alltid være «klare til å forsvare» vår tro. (1. Pet 3:15) Hvis vi snakker med dommere og andre myndighetspersoner om hva vi tror, kan vi ha nytte av å etterligne den måten Paulus snakket til Agrippa og Festus på. Vi kan kanskje nå hjertet deres ved at vi på en respektfull måte forteller dem hvordan Bibelen har forandret folks liv til det bedre – både vårt eget liv og livet til dem som tar imot budskapet.

«På kort tid kunne du overtale meg til å bli en kristen» (Apg 26:24–32)

¹⁷ Det Paulus sa, skapte reaksjoner hos de to myndighetspersonene.

16. Hvordan kan vi etterligne Paulus hvis vi snakker med dommere og andre myndighetspersoner om hva vi tror?

17. Hvordan reagerte Festus på Paulus' forsvarstale, og hvilken lignende holdning har mange i dag?

KONG HERODES AGRIPPA 2.

Den Agrippa som er omtalt i Apostlenes gjerninger, kapittel 25, er kong Herodes Agrippa 2., oldebarn av Herodes den store og sønn av den Herodes som hadde angrepet menigheten i Jerusalem 14 år tidligere. (Apg 12:1) Agrippa var den siste herskeren i Herodes-slekten.

Agrippa var 17 år da faren døde, i år 44 evt. Han befant seg da i Roma, hvor han ble oppdratt ved den romerske keiseren Claudius' hoff. Keiserens rådgivere syntes Agrippa var for ung til å arve de områdene faren hadde hersket over, så det ble utnevnt en romersk stattholder i stedet. Flavius Josefus forteller at Agrippa likevel forsvarte jødernes interesser mens han var i Roma.

Omkring år 50 utnevnte Claudius ham til konge over Khalkis

og i år 53 over Iturea, Trakonitis og Abilene. Agrippa fikk også overoppsynet med templet i Jerusalem og myndighet til å utnevne de jødiske øversteprestene. Claudius' etterfølger, Nero, utvidet Agrippas rike enda mer ved å gi ham deler av Galilea og Perea. Da Agrippa møtte Paulus, var han i Cæsarea sammen med sin søster Berenike, som hadde forlatt mannen sin, kongen i Kilikia. – Apg 25:13.

I år 66 prøvde Agrippa å roe ned jødens opprør mot Roma, men uten å lykkes. Og da opprørerne vendte seg mot ham, hadde han ikke noe annet valg enn å slutte seg til romerne. Etter at romerne hadde klart å stoppe det jødiske opprøret, fikk Agrippa flere nye områder i belønning av den nye keiseren, Vespasian.

Legg merke til hva som skjedde: «Da Paulus sa dette i forsvarstalen sin, ropte Festus: 'Du holder på å bli gal, Paulus! All kunnskapen din gjør deg gal!'» (Apg 26:24) Festus' utbrudd kan tyde på at han hadde samme holdning som mange har i dag. Mange mener at de som gjør andre kjent med hva Bibelen egentlig lærer, er fanatiske. Mennesker som blir sett på som kloke i denne verden, vil for eksempel ofte ikke godta Bibelens lære om de dodes oppstandelse.

¹⁸ Paulus svarte stattholderen: «Jeg holder ikke på å bli gal, høyt ærede Festus. Det jeg sier, er sant og fornuftig. Kongen, som jeg taler så frimodig til, kjenner faktisk godt til alt dette. ... Tror du, kong Agrippa, på Profetene? Jeg vet at du tror.» Agrippa sa: «På kort tid kunne du overtale meg til å bli en kristen.» (Apg 26:25–28) Enten kongen mente dette oppriktig, eller ikke, viste det i hvert fall at Paulus' forsvarstale gjorde sterkt inntrykk på ham.

¹⁹ Så reiste Agrippa og Festus seg som tegn på at audiensen var over. «Mens de var på vei ut, sa de til hverandre: 'Denne mannen gjør ikke noe som fortjener dødsstraff eller lenker.' Og Agrippa sa til Festus: 'Denne mannen kunne ha blitt løslatt hvis han ikke hadde anket til keiseren.'» (Apg 26:31, 32) De visste at det var en uskyldig mann som hadde stått foran dem. Kanskje de fra nå av ville ha en mer vennlig holdning til de kristne.

²⁰ Det ser ikke ut til at noen av disse to mektige mennene tok imot det gode budskap om Guds rike. Så var det bortkastet at Paulus forsvarte seg overfor dem? Svaret er nei. Det at Paulus ble «ført fram for konger og stattholdere» i Judea, førte til at budskapet ble gjort kjent for romerske myndighetspersoner som ellers kanskje ikke hadde fått mulighet til å høre det. (Luk 21:12, 13) Det han opplevde, og det at han var trofast under prøvelser, var dessuten noe som styrket hans åndelige brødre og søstre. – Fil 1:12–14.

²¹ Slik er det i dag også. Når vi står på i forkynnelsesarbeidet til tross for prøvelser og motstand, kan det føre til mye positivt. Vi kan få forkynt for myndighetspersoner som det ellers kan være vanskelig å nå. Vår utholdenhet kan styrke våre kristne brødre og søstre og få dem til å være enda mer frimodige når det gjelder å vitne grundig om Guds rike.

18. Hva sa Paulus til Festus, og hva sa Agrippa?

19. Hva kom Festus og Agrippa fram til når det gjaldt Paulus?

20. Hva førte det til at Paulus fikk forsvart seg overfor myndighetspersoner?

21. Hvilke positive resultater kan bli oppnådd ved at vi står på i forkynnelsesarbeidet?

«Ikke én av dere skal miste livet»

Paulus opplever skipsforlis og viser sterk tro og nestekjærlighet

Basert på Apostlenes gjerninger 27:1–28:10

PAULUS får ikke ordene ut av tankene. De kommer nemlig til å få stor betydning for framtiden hans. «Til keiseren har du anket, til keiseren skal du dra», hadde stattholderen Festus sagt. Paulus har vært to år i fangenskap, så den lange reisen til Roma vil i hvert fall bety en forandring. (Apg 25:12) Men Paulus vet av egen erfaring at sjøreiser ikke bare dreier seg om mild bris og fri horisont. Det at denne reisen vil føre ham til keiseren, er kanskje også noe som gir ham alvorlige spørsmål å tenke på.

² Paulus har vært «i fare på havet» mange ganger. Han har overlevd tre skipsforlis, og han har til og med vært et døgn i livsfare på åpent hav. (2. Kor 11:25, 26) Men denne reisen kommer til å bli helt annerledes enn de misjonsreisene han gjennomførte som fri mann. Han skal nå reise som fange fra Cæsarea til Roma – en enorm strekning på over 300 mil. Er det mulig å komme uskadd fra en slik reise? Og hvis han gjør det, har han da en dødsdom i vente? Husk at han skal dømmes av sin tids mektigste hersker i Satans verden.

³ Tenk over det du har lest om Paulus. Tror du han ble fortvilet og syntes at alt var håpløst, når han tenkte over det som lå foran ham? Absolutt ikke! Han var klar over at han hadde vanskeligheter i vente, men han visste ikke hva slags vanskeligheter. Hvorfor skulle han bekymre seg for ting han ikke kunne gjøre noe med, og la det få ta fra ham gleden i tjenesten? (Matt 6:27, 34) Paulus visste at det var Jehovas vilje at han skulle bruke alle muligheter til å forkynne det gode budskap om Guds rike, selv for verdslige herskere. (Apg 9:15) Han var fast bestemt på å gjennomføre dette oppdraget, uansett hva som måtte skje. Er det ikke den holdningen vi også har? Så la oss følge Paulus på denne historiske reisen og se hva vi kan lære av ham.

«Det var motvind» (Apg 27:1–7a)

⁴ En romersk offiser som het Julius, fikk ansvaret for Paulus og noen

1, 2. Hvilken reise skal Paulus ut på, og hva kan det være at han er bekymret for?

3. Hva var Paulus fast bestemt på, og hva skal vi se nærmere på i dette kapitlet?

4. Hva slags båt reiste Paulus med på første etappe, og hvem reiste sammen med ham?

andre fanger, og han førte fangene om bord i et handelsskip som hadde kommet til Cæsarea. Skipet hadde kommet fra Adramyttium, en havneby på vestkysten av Lilleasia, rett overfor byen Mitylene på øya Lesbos. Dette skipet skulle først seile nordover og deretter vestover, og underveis skulle det laste og losse varer. Slike skip var ikke beregnet for passasjerer, spesielt ikke for fanger. (Se rammen «Reiser til sjøs».) Paulus var omgitt av forbrytere, men han var heldigvis ikke den eneste om bord som var kristen. Det var i hvert fall to trosfeller som fulgte ham på reisen – Aristarkus og

Lukas. Det var jo Lukas som skrev beretningen. Vi kan ikke si med sikkerhet om disse to trofaste vennene måtte betale for reisen, eller om de var med som tjenere for Paulus. – Apg 27:1, 2.

⁵ Én dag senere, etter å ha seilt elleve mil nordover, la skipet til kai i Sidon, på den syriske kysten. Julius behandlet tydeligvis ikke Paulus som en vanlig forbryter, muligens fordi Paulus var en romersk borger som ikke var dømt. (Apg 22: 27, 28; 26:31, 32) Han lot Paulus gå i land for å treffe sine kristne brødre og søstre. De må virkelig ha vært glade for å kunne vise Paulus omsorg etter at han hadde vært i fangenskap så lenge! Har du mulighet til å vise en lignende gjestfrihet? Hvis du gjør det, vil du bli oppbygd selv også. – Apg 27:3.

⁶ Skipet la ut fra Sidon og seilte oppover langs kysten og forbi Kilikia, i nærheten av Tarsus, den byen Paulus kom fra. Lukas forteller ikke om andre stopp, men han nevner en detalj som tyder på at de var i fare: «Det var motvind.» (Apg 27:4, 5) Vi kan likevel se for oss at Paulus benyttet alle muligheter til å forkynne det gode budskap. Han forkynte utvilsomt for de andre fangene og andre som var om bord, deriblant mannskapet og soldatene, i til-

5. Hva opplevde Paulus da han kom til Sidon, og hva kan vi lære av det?

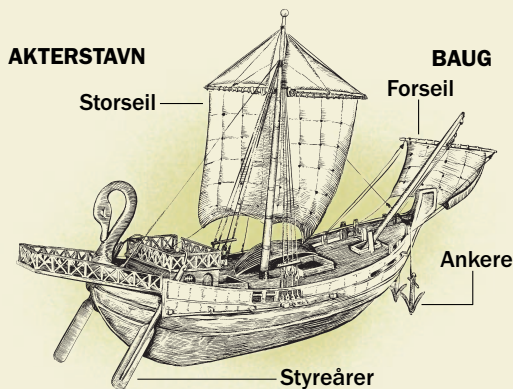
6–8. Hvordan kom Paulus seg fra Sidon til Knidos, og hvilke muligheter til å forkynne benyttet han seg sikkert av?

REISER TIL SJØS

I oldtiden ble skip først og fremst brukt til å frakte varer, ikke passasjerer. Folk som ville reise sjøveien, måtte finne et handelsskip som skulle i den retningen de ønsket, forhandle om prisen og så vente til skipet skulle seile.

Tusener av skip seilte på kryss og tvers i hele middelhavsområdet for å frakte matvarer og andre handelsvarer. Mange av dem som reiste med slike skip, måtte sove på dekk, kanskje under et slags telt, som de selv måtte slå opp om kvelden og ta ned om morgenen. De måtte også ha med seg alt de trengte på reisen, deriblant mat og noe de kunne ligge på.

Reisens varighet kom helt an på vindforholdene. På vinterstid var været så dårlig at man vanligvis ikke reiste på sjøen fra midten av november til midten av mars.

legg til folk i de havnene båten var innom. Hvordan er det med oss? Er vi flinke til å bruke de mulighetene vi har til å forkynne?

⁷ Etter en tid kom skipet til Myra, en havneby på sørkysten av Lilleasia. Der måtte Paulus og de andre gå over i et annet skip, som kunne ta dem med den siste etappen av sjøreisen på veien til Roma, deres endelige reisemål. (Apg 27:6) På den tiden var Egypt Romas kornkammer, og egyptiske kornskip la til kai i Myra. Julius fant et slikt skip og fikk soldatene og fangene om bord i det. Dette skipet må ha vært mye større enn det første. Det hadde en verdifull last med hvete om bord i tillegg til 276 mennesker – mannskapet, soldatene, fangene og sannsynligvis også andre som skulle til Roma. Paulus fikk nå flere å forkynne for, og vi kan være sikre på at han ikke lot den muligheten gå fra seg.

⁸ Neste stopp var Knidos, på det sørvestlige hjørnet av Lilleasia. Under gode vindforhold kunne et skip seile fra Myra til Knidos på omkring én dag. Men Lukas skriver: «Etter at vi hadde seilt langsomt videre i nokså mange dager, klarte vi med nød og neppe å komme til Knidos.» (Apg 27:7a) Værforholdene hadde forandret seg. (Se rammen «Vindretninger i middelhavsområdet» på side 208.) Tenk på hvordan det må ha vært om bord da skipet trosset den sterke vinden og det opprørte havet.

«Kastet voldsomt omkring av stormen» (Apg 27:7b–26)

⁹ Styrmannen hadde planer om å fortsette vestover fra Knidos, men øyenvitnet Lukas forteller: «Vinden hindret oss i å komme videre.» (Apg 27:7b) Etter hvert som skipet beveget seg bort fra fastlandet, mistet det kyststrømmen. En kraftig motvind fra nordvest drev det deretter sørover, kanskje med stor fart. Tidligere hadde Kypros gitt skipet ly i motvind, og nå skulle Kreta gi det ly. Da skipet seilte forbi Salmone, på østsiden av Kreta, ble forholdene litt bedre. Hvorfor? Skipet var nå på lesiden, eller sørsiden, av øya, hvor vinden ikke var like sterk. Forestill deg hvor lettet de som var om bord, må ha vært – i hvert fall til å begynne med! Men så lenge skipet var på havet, kunne ikke mannskapet ignorere det faktum at vinteren nærmet seg. De hadde grunn til å være bekymret.

¹⁰ Lukas sier presist: «Vi klarte så *vidt* å seile langs kysten [av Kreta] og kom til et sted som kalles Godhavnene.» Selv i le av øya var det vanskelig å styre skipet. Men til slutt fant de en liten bukt i det området som ligger like før kysten dreier mot nord, hvor de kunne ankre opp. Hvor lenge var de der? Lukas sier «nokså lang tid», men de hadde ikke så god tid på seg. I september/oktober var det farligere å reise på sjøen. – Apg 27:8, 9.

¹¹ Noen av passasjerene spurte kanskje Paulus om råd, siden han

9, 10. Hvilke vanskeligheter oppsto i nærheten av Kreta?

11. Hvilket råd ga Paulus, men hvilken avgjørelse ble tatt?

«Han ... takket Gud foran dem alle.»

– Apostlenes gjerninger 27:35

hadde erfaring med å reise på Middelhavet. Han anbefalte at de ikke dro videre. Hvis de gjorde det, ville det resultere i «skade og stort tap», kanskje til og med tap av menneskeliv. Men styrmannen og eieren av skipet ville fortsette reisen, sannsynligvis fordi de følte at det hastet med å finne en tryggere havn. De overtalte Julius til å dra videre, og de fleste om bord mente at de burde prøve å komme seg til Føniks, en havn lenger vest på øya. Det kan være at den havnen var større, og at det var bedre å overvintre der. Så da det blåste en mild bris fra sør, lot de seg lure av det, og seilte videre. – Apg 27:10–13.

¹² Et nytt problem dukket opp – en voldsom vind fra nordøst. Skipet befant seg en tid i le av 'en liten øy som het Kauda', omkring seks mil fra Godhavnene. Men det var fremdeles fare for at det skulle drive sørover og til slutt gå på grunn på sandbankene utenfor kysten av Afrika. Sjøfolkene ville for alt i verden unngå at det skjedde, så de dro inn skipsbåten, eller lett båten, som de hadde på slep. Men det var vanskelig, for den var sannsynligvis full av vann. Deretter surret de tau rundt skipet for å forsterke skroget. De tok også ned storseilet og riggutstyret og jobbet hardt for å holde skipet opp mot vinden for å klare seg gjennom stormen. Forestill deg hvor skremmende denne opplevelsen må ha vært! Men selv disse tiltakene var ikke nok, for skipet fortsatte å bli «kastet voldsomt omkring av stormen». På den tredje dagen kastet de tauverket og annet utstyr over bord, sannsynligvis for å holde skipet flytende. – Apg 27:14–19.

¹³ De fleste om bord må ha vært livredde. Men Paulus og reisefellene hans holdt motet oppe, for Jesus hadde tidligere forsikret Paulus om at han skulle vitne om ham i Roma. (Apg 19:21; 23:11) Den sterke stormen herjet likevel dag og natt i to uker. På grunn av nådeløst regn og tunge skyer som skjulte solen og stjernene, kunne ikke styrmannen se hvor skipet var, eller hvor det var på vei. Det var ikke engang snakk om å spise, for hvordan kunne noen ha lyst på mat når de var kalde, våte, sjøsyke og redde?

¹⁴ Paulus «stilte seg nå midt iblant dem». Han nevnte den advarselen han tidligere hadde kommet med, men det var ikke fordi han hadde en «hva var det jeg sa?»-holdning. Det som hadde skjedd, var et bevis for at det var klokt å lytte til det Paulus hadde å si. Han sa: «Jeg [ber] dere nå om å være ved godt mot, for ikke én av dere skal miste livet, bare skipet skal gå tapt.» (Apg 27:21, 22) Disse ordene må virkelig ha trøstet dem som hørte på! Paulus må også ha blitt inderlig glad for at Jehova hadde

12. Hvilke farer oppsto etter at skipet hadde seilt fra Kreta, og hvordan prøvde mannskapet å avverge en katastrofe?

13. Hvordan må det ha vært om bord i båten under uværet?

14, 15. (a) Hvorfor nevnte Paulus den advarselen han tidligere hadde kommet med, da han talte til de andre på båten? (b) Hva kan vi lære av det oppmuntrende budskapet Paulus kom med?

gitt ham et slikt håp som han kunne dele med dem. Det er veldig viktig å huske at Jehova bryr seg om alle mennesker. Hver enkelt er verdifull i hans øyne. Apostelen Peter skrev: «Jehova ... ønsker ikke at noen skal bli tilintetgjort, men at alle skal nå fram til anger.» (2. Pet 3:9) Så viktig det er at vi gjør vårt beste for at så mange som mulig skal få høre om håpets budskap fra Jehova. Verdifulle liv står på spill!

¹⁵ Paulus hadde sannsynligvis forkynt for mange på skipet om «det håpet som er basert på Guds løfte». (Apg 26:6; Kol 1:5) Nå som de sto i fare for å oppleve skipsforlis, kunne Paulus komme med en god grunn til håp i den situasjonen de var i. Han sa: «I natt kom det en engel til meg ... Han sa: 'Ikke vær redd, Paulus. Du skal stå framfor keiseren, og for din skyld vil Gud redde alle dem som seiler sammen med deg.'» Paulus kom med denne oppfordringen: «Vær derfor ved godt mot, menn, for jeg tror på det Gud har sagt, og stoler på at det vil gå nøyaktig slik som jeg har fått beskjed om. Men vi kommer til å måtte strande på en øy.» – Apg 27:23–26.

«Alle [kom] trygt i land» (Apg 27:27–44)

¹⁶ Etter å ha drevet omkring på havet i to fryktelige uker og tilbakelagt

16, 17. (a) I hvilken situasjon ba Paulus en bønn, og hvilken virkning hadde det?
(b) Hvordan gikk det Paulus hadde forutsagt, i oppfyllelse?

VINDRETNINGER I MIDDELHAVSOMRÅDET

Vindene og årstidene hadde mye å si for hvor og når handelsskipene i oldtiden seilte på Middelhavet, eller Størhavet. I den østlige delen av området var det vanligvis vestavind om sommeren. Det gjorde det lettere å seile østover, noe Paulus erfarte da han vendte tilbake fra sin tredje misjonsreise. Han og reisefølget hans dro med skip fra Milet, seilte videre til Rodos og ankret opp i Patara. Derfra kunne de seile nesten rett fram mot Tyrus, på kysten av Fønikia. Lukas skriver at de seilte forbi Kypros på venstre side, noe som vil si at de seilte sør for øya. – Apg 21:1–3.

Hvordan gikk det hvis man ville seile i motsatt retning, det vil si vestover? Det var mulig å seile vestover langs en lignende rute hvis vinden tillot det. Men noen ganger var dette så godt som umulig. Et oppslagsverk sier: «Om vinteren er atmosfæren mye mindre stabil, og kraftige lavtrykk beveger seg østover i middelhavsområdet med

sterke vinder, noen ganger opp i storm styrke, og fører ofte med seg styrtregn eller til og med snø.» (*The International Standard Bible Encyclopedia*) Under slike forhold var det farlig å reise på sjøen.

Nesten hele året kunne man seile nordover langs Palestina og fortsette vestover mot Pamfylia, så lenge man holdt seg nær kysten. På den sistnevnte strekningen kunne det være gunstig med lette vinder fra fastlandet og vestgående strømmer. Paulus opplevde det på den første etappen av reisen til Roma. Men det kunne være motvind. (Apg 27:4) Det kornskipet som Lukas ofte nevner i beretningen sin, hadde kanskje seilt nordover fra Egypt og deretter inn i det roligere farvannet mellom Kypros og Lilleasia. Planen var å seile vestover fra Myra, rundt sørspissen av Hellas og opp langs vestkysten av Italia. (Apg 27:5, 6) Men årstiden og de sterke vindene gjorde at reiseplanene ble helt forandret.

87 mil merket sjøfolkene en forandring. De hørte kanskje bølger som brøt mot land. De kastet ut ankere fra akterstavnen for å hindre båten i å drive og for å styre baugen mot land, i tilfelle de kunne få båten inn på stranden. Da forsøkte sjøfolkene å rømme fra skipet, men soldatene fikk stoppet dem. Paulus sa til offiseren og soldatene: «Hvis ikke disse mennene blir om bord på skipet, kan dere ikke bli reddet.» Nå som skipet lå roligere i sjøen, oppfordret Paulus alle til å spise litt, og han forsikret dem igjen om at de kom til å overleve. Deretter «takket [han] Gud foran dem alle». (Apg 27:31, 35) Det at Paulus ba denne takkebønnen, var et godt eksempel for Lukas, Aristarkus og også de kristne i dag. Er de offentlige bønnene du ber, til trøst og oppmuntring for andre?

¹⁷ Etter at Paulus hadde bedt, «fikk alle nytt mot, og de begynte å få i seg litt mat». (Apg 27:36) Deretter lettet de båten enda mer ved å kaste hvetelasten over bord, slik at båten skulle ligge høyere på vannet på vei inn mot land. Da det ble dag, kappet mannskapet ankerne og løsnet de tauene de hadde surret fast styreårene med. Så heiste de et lite forseil, slik at de lettere kunne manøvrere båten og få den til å grunnstøte. Baugen satte seg fast, kanskje på en sandbanke eller i mudder, og akterstavnen begynte å bli slått i stykker av de kraftige bølgene. Noen av soldatene ville drepe fangene for at de ikke skulle rømme, men Julius grep inn og hindret dem. Han sa at alle måtte svømme i land eller komme seg i land på planker eller andre ting. Det Paulus hadde forutsagt, gikk i oppfyllelse – alle de 276 overlevde. Ja, «alle [kom] trygt i land». Men hvor var de kommet? – Apg 27:44.

«En helt spesiell vennlighet» (Apg 28:1–10)

¹⁸ Det viste seg at de var kommet i land på øya Malta, sør for Sicilia. (Se rammen «Malta – hvor?») Innbyggerne på øya viste dem «en helt

Flere forskjellige øyer har blitt foreslått som det stedet hvor Paulus opplevde skipsforlis. Én teori går ut på at det kan ha vært en øy i nærheten av Korfu, på vestkysten av Hellas. En annen teori tar utgangspunkt i det greske ordet for «Malta» som er brukt i grunnteksten, nemlig *Melġte*. Noen har derfor tenkt på Melita Illyrica, nå kjent som Mljet, som ligger i Adriaterhavet, utenfor kysten av Kroatia.

Apostlenes gjerninger 27:27 nevner riktignok «Adriahavet», men på Paulus' tid sto dette for et større område enn det vi i dag kaller Adriaterhavet. Det omfattet også Det joniske hav og den delen av Middelhavet som ligger øst for Sicilia og vest for Kreta, og dermed havet ved dagens Malta.

Det skipet som Paulus reiste med, ble tvunget sørover fra Knidos til sørsiden av Kreta. Med tanke på vindretningen i stormen er det lite sannsynlig at skipet da dreide og seilte så langt nord som til Mljet eller en øy i nærheten av Korfu. Så Bibelens Malta lå trolig lenger vest. Det er derfor grunn til å tro at skipsforliset skjedde på øya Malta, sør for Sicilia.

18–20. Hvordan viste folket på Malta «en helt spesiell vennlighet», og hvilket mirakel skjedde?

spesiell vennlighet». (Apg 28:2) De tente et bål for disse fremmede som hadde kommet inn på stranden deres og var gjennomvåte og skalv av kulde. Det regnet, og det var kaldt, men bålet hjalp dem til å få varmen i seg. Så skjedde det et mirakel.

¹⁹ Fordi Paulus ville hjelpe til, sanket han sammen noen kvister og la dem på bålet. Da han gjorde det, kom det en giftig hoggorm ut og bet seg fast i hånden hans. Øyboerne trodde at dette var en slags straff fra gudene.*

²⁰ De øyboerne som så at Paulus ble bitt, trodde at armen hans skulle «hovne opp». Ifølge et oppslagsverk er dette et medisinsk uttrykk på originalspråket. Det er ikke overraskende at Lukas bruker et slikt uttrykk, siden han var lege. (Apg 28:6; Kol 4:14) Men Paulus ristet det giftige dyret av seg og ble ikke skadet.

²¹ Den rike jordeieren Publius bodde i området. Han var kanskje den øverste romerske embetsmannen på Malta. Lukas beskrev ham som «øyas fremste mann», den samme tittelen som har blitt funnet i to maltesiske innskrifter. Han tok gjestfritt imot Paulus og reisefellene hans og lot dem få bo hos ham i tre dager. Men Publius' far var syk. Enda en gang beskrev Lukas en medisinsk tilstand på en nøyaktig måte. Han skrev at mannen lå «til sengs med feber og dysenteri», noe som er en presis medisinsk beskrivelse av sykdommen. Paulus ba og la hendene på mannen, og han ble helbredet. Folket på øya ble imponert over dette miraklet og kom derfor med andre syke til Paulus for at han skulle helbrede dem også. De hadde dessuten med seg gaver, ting som Paulus og reisefølget hans trengte. – Apg 28:7–10.

²² Den etappen av Paulus' reise som vi har sett på så langt, er virkelig nøyaktig beskrevet. En professor skriver at «Lukas' beretning ... utmerker seg som en av de mest levende beretningene i hele Bibelen. Detaljene om sjømannsdyktighet i det første århundre er så presise og beskrivelsen av forholdene i det østlige middelhavsområdet så nøyaktig» at dette er nødt til å være basert på en skipsdagbok. Det kan godt være at Lukas skrev dagbok da han reiste sammen med Paulus. I så fall fikk han mye å skrive om på den neste etappen av reisen. Hva kom til å skje med Paulus da de endelig kom fram til Roma? La oss se.

*Det at innbyggerne kjente til hoggormer, viser at det fantes slike dyr på Malta på den tiden. I dag finnes det ikke hoggormer der. Det kan skyldes at habitatet har forandret seg opp gjennom århundrene, eller at dyret har blitt utryddet på grunn av befolkningsøkningen.

21. (a) Nevn noen eksempler på hvor nøyaktig denne delen av Lukas' beretning er. (b) Hvilke mirakler utførte Paulus, og hvordan reagerte malteserne på det?

22. (a) Hva skriver en professor i forbindelse med Lukas' beretning om reisen til Roma? (b) Hva skal vi se på i det neste kapitlet?

Fortsett «å vitne grundig»

Paulus fortsetter å forkynne mens han er fange i Roma

Basert på Apostlenes gjerninger 28:11–31

ET SKIP med gallionsfiguren «Zevs' sønner» seiler ut fra Malta med kurs for Italia. Det er omkring år 59. Om bord på skipet, trolig et stort kornskip, er Paulus – en fange som er under bevoktning – og trosfellene hans Lukas og Aristarkus. (Apg 27:2) I motsetning til skipets mannskap stoler ikke disse kristne mennene på at sønnene til den greske guden Zevs, tvillingbrødrene Kastor og Polydevkes, skal gi dem beskyttelse. (Se studienote til Apostlenes gjerninger 28:11, *nwtsty.*) Nei, de tjener Jehova, som har gjort kjent at Paulus skal vitne om sannheten i Roma og stå for keiseren. – Apg 23:11; 27:24.

² Tre dager etter at skipet kom fram til Syrakus, en vakker siciliansk by som er nesten like viktig som Aten og Roma, seiler det videre til Regium, på Italias sørspiss. Derfra seiler skipet de 175 nautiske milene til den italienske havnebyen Puteoli (i nærheten av vår tids Napoli). Med god hjelp av sønnavinden bruker det mye kortere tid på denne reisen enn det som er vanlig, og kommer fram den andre dagen. – Apg 28:12, 13.

³ Paulus har nå lagt ut på den siste etappen av reisen til Roma, hvor han skal stilles fram for keiser Nero. «Den Gud som gir all trøst», har vært med ham hele veien. (2. Kor 1:3) Som vi skal se, blir ikke denne støtten mindre, og det blir heller ikke Paulus' iver som misjonær.

Paulus 'takket Gud og fikk nytt mot' (Apg 28:14, 15)

⁴ I Puteoli traff Paulus og reisefellene hans noen brødre som ba dem «om å bli hos dem i sju dager». (Apg 28:14) For et godt eksempel på kristen gjestfrihet! Disse brødrene fikk nok mye igjen for at de var gjestfrie, for Paulus og reisefellene hans ga dem sikkert mye åndelig oppmuntring.

1. Hvem stoler Paulus og reisefellene hans på, og hvorfor?

2, 3. Hvilken rute følger det skipet Paulus reiser med, og hvilken støtte har Paulus hatt på hele reisen?

4, 5. (a) Hvordan ble Paulus og reisefellene hans vist gjestfrihet i Puteoli, og hva kan ha vært grunnen til at Paulus fikk så stor frihet? (b) Hva kan en kristens gode oppførsel i fengsel føre til?

Men hvordan kunne en fange som var under bevoktning, ha så stor frihet? Grunnen kan være at han hadde oppført seg på en måte som gjorde at de romerske vaktene stolte på ham.

DE FEM BREVENE PAULUS SKREV UNDER SITT FØRSTE FANGENSKAP I ROMA

Fem av apostelen Paulus' brev ble skrevet omkring år 60–61, under hans første fangenskap i Roma. I brevet til *Filemon*, en åndelig bror i Kolossai, forklarte Paulus at Filemons rømte slave Onesimus var blitt kristen. Paulus var Onesimus' åndelige far og sendte denne 'tidligere unyttige' slaven tilbake til eieren sin som en kristen bror. – Filem 10–12, 16.

I *Kolosserbrevet* skriver Paulus at Onesimus var «en av deres egne», altså at han var fra Kolossai. (Kol 4:9) Onesimus og en annen kristen, Tykikus, fikk i oppdrag å overlevere begge de ovennevnte brevene, i tillegg til *Efeserbrevet*. – Ef 6:21.

I *Filipperbrevet* nevner Paulus 'sine lenker' og kommer igjen inn på hvordan situasjonen er for den som overleverer brevet – i dette tilfellet Epafroditus. Filipperne hadde sendt Epafroditus for at han skulle hjelpe Paulus. Men Epafroditus var blitt syk, så syk at han var døden nær. Han var også blitt nedtrykt fordi filipperne hadde fått høre «at han var blitt syk». Paulus skrev at de måtte sette pris på «den slags menn». – Flp 1:7; 2:25–30.

Hebreerbrevet ble skrevet til de kristne hebreere i Judea. Brevet sier ikke noe bestemt om hvem som er skribenten, men det er mye som tyder på at det er Paulus. Måten brevet er skrevet på, er typisk for ham. Paulus sender hilsener fra Italia, og han nevner Timoteus, som var sammen med ham i Roma. – Fil 1:1; Kol 1:1; Filem 1; Hebr 13:23, 24.

⁵ Jehovas tjenere i vår tid som har vært i fengsler og fangeleirer, har opplevd det samme. På grunn av sin kristne oppførsel har det ofte hendt at de har fått en viss frihet og blitt vist spesielle hensyn. I Romania var det for eksempel en mann som hadde fått en dom på 75 år for ran. Han begynte å studere Bibelen og forandret personlighet totalt. Det førte til at fengselsmyndighetene lot ham dra alene inn til byen for å gjøre innkjøp til fengselet! Men det viktigste av alt er selvfølgelig at vår gode oppførsel gir ære til Jehova. – 1. Pet 2:12.

⁶ Fra Puteoli gikk Paulus og reisefelene hans sannsynligvis videre til fots de omkring tre milene til Capua. De fulgte den berømte landeveien *Via Appia*, som førte til Roma. Veien var brolagt med store, flate lavablokker og gikk gjennom vakre italienske landskaper. Noen steder hadde man utsikt over Middelhavet. Veien gikk også gjennom De pontinske sumper, som lå cirka seks mil fra Roma. Her lå Appius-torget. Lukas skrev at da brødrene i Roma hørte nyhetene om dem, kom noen av dem helt til dette torget, mens andre ventet på dem ved De tre vertshus, som lå omkring fem mil fra Roma. De viste utrolig stor kjærlighet! – Apg 28:15.

⁷ Appius-torget hadde ikke mye komfort å by på for dem som kunne trenge litt hvile etter en slitsom reise. Den romerske dikteren og satirikeren Horats skrev at torget var «fullt av sjømenn og gretne vertshusholdere». Han skrev også at «van-

6, 7. Hvordan viste brødrene fra Roma stor kjærlighet?

net var redselsfullt». Han ville ikke engang spise der! Til tross for alt dette var en gruppe brødre fra Roma glade for å kunne vente på Paulus og reisefellene hans der og sørge for at de kom trygt fram til byen.

⁸ Beretningen sier at «da Paulus fikk se [brødrene], takket han Gud og fikk nytt mot». (Apg 28:15) Ja, bare det at han så sine kjære brødre, styrket og trøstet ham. Han kjente kanskje noen av dem personlig. Hva var grunnen til at han takket Gud? Han visste at uselvisk kjærlighet er et trekk ved åndens frukt. (Gal 5:22) Også i dag får den hellige ånd de kristne til å ofre noe for hverandre og til å trøste dem som har det vanskelig – 1. Tess 5:11, 14.

⁹ Den hellige ånd kan for eksempel få oss til å vise kretstilsynsmenn, misjonærer og andre heltidstjenere gjestfrihet. Mange av dem har ofret mye for å kunne tjene Jehova i større grad. Spør deg selv: Kan jeg gjøre mer for å støtte opp om kretstilsynsmannens besøk, kanskje ved å være gjestfri mot ham og kona hans? Kan jeg få en avtale om å samarbeide med dem i tjenesten? Du vil få mye igjen for det. Tenk for eksempel på hvor glade brødrene i Roma ble da de hørte Paulus og reisefellene hans fortelle noen av de mange trosstyrkende opplevelsene de hadde hatt. – Apg 15:3, 4.

«Denne sekten blir motsagt overalt» (Apg 28:16–22)

¹⁰ Da de reisende endelig kom fram til Roma, fikk Paulus «lov til å bo for seg selv sammen med den soldaten som holdt vakt over ham». (Apg 28:16) Det var vanlig at en fange som satt i husarrest, var lenket til den som holdt vakt over ham, for at han ikke skulle rømme. Men Paulus var en forkynner av Riket, og en lenke kunne ikke på noen måte stoppe ham. Så etter å ha hatt bare tre dager til å komme seg etter reisen tilkalte han jødenes fremste menn i Roma for å introdusere seg for dem og forkynne for dem.

¹¹ «Menn, brødre», sa Paulus, «selv om jeg ikke hadde gjort noe imot folket vårt eller våre forfedres skikker, ble jeg tatt til fange i Jerusalem og overgitt til romerne. Etter at disse hadde forhørt meg, ønsket de å løslate meg, for jeg hadde ikke gjort noe som fortjente dødsstraff. Da jødene protesterte, ble jeg nødt til å anke til keiseren, men ikke fordi jeg ville komme med en anklage mot min nasjon.» – Apg 28:17–19.

¹² Ved at Paulus kalte de jødiske tilhørerne «brødre», forsøkte han å

8. Hvorfor takket Paulus Gud da han fikk se brødrene?

9. Hvordan kan vi etterligne de brødrene som møtte Paulus?

10. Hvordan bodde Paulus i Roma, og hva gjorde han kort tid etter at han hadde kommet dit?

11, 12. Hvordan forsøkte Paulus å fjerne eventuelle fordommer hos jødene i Roma?

skape en felles plattform og fjerne eventuelle fordommer hos dem. (1. Kor 9:20) Han gjorde det også klart at han var der for å anke til keiseren, ikke for å anklage sine jødiske landsmenn. Men jødene i Roma hadde ikke hørt om Paulus' anke. (Apg 28:21) Skyldtes dette sviktende kommunikasjon? Hadde jødene i Judea unnlatt å informere dem? I et oppslagsverk står det: «Paulus' skip må ha vært et av de første som kom til Italia etter vinteren. Representanter for de jødiske myndighetene i Jerusalem kunne ikke ha kommet dit, og det kunne heller ikke et brev om saken.»

¹³ Paulus kom nå inn på budskapet om Riket ved å si noe som må ha gjort de jødiske gjestene hans nysgjerrige: «Derfor har jeg bedt om å få se dere og snakke med dere, for det er på grunn av Israels håp jeg er bundet med denne lenken.» (Apg 28:20) Dette håpet var naturligvis knyttet til Messias og hans rike, som den kristne menighet forkynte om. «Vi synes det er riktig å høre deg selv fortelle hvilke tanker du har, for vi vet at denne sekten blir motsagt overalt.» – Apg 28:22.

¹⁴ Når vi har mulighet til å gjøre andre kjent med det gode budskap, kan vi etterligne Paulus ved å komme med tankevekkende uttalelser eller spørsmål for å skape interesse hos dem vi forkynder for. Vi kan

13, 14. Hvordan kom Paulus inn på budskapet om Riket, og hvordan kan vi etterligne ham?

PAULUS' LIV ETTER ÅR 61

Det var trolig omkring år 61 Paulus sto framfor keiser Nero, som tydeligvis erklærte ham uskyldig. Vi vet ikke så mye om Paulus' liv etter dette. Hvis han gjennomførte den planlagte reisen til Spania, må det ha vært på denne tiden han gjorde det. (Rom 15:28) Paulus reiste «til det ytterste Vesten», skrev Clemens Romanus omkring år 95.

Paulus skrev 1. og 2. Timoteus og Titus etter at han var blitt løslatt fra det første fangenskapet. I de brevene får vi vite at han besøkte Kreta, Makedonia, Nikopolis og Troas. (1. Tim 1:3; 2. Tim 4:13; Tit 1:5; 3:12) Det var kanskje i Nikopolis i Hellas at han ble arrestert på nytt. Han var i hvert fall fange i Roma igjen omkring år 65. Denne gangen viste Nero ingen barmhjertighet. I år 64 ble byen herjet av en storbrann, og ifølge

den romerske historieskriveren Tacitus spredte keiser Nero løgner om at det var de kristne som sto bak brannen, og han satte i gang en brutal forfølgelse.

I sitt andre brev til Timoteus forteller Paulus at han regner med at han snart skal dø, og ber Timoteus og Markus om å komme til ham så fort som mulig. Vi kan merke oss hvor modige Lukas og Onesiforos var i denne situasjonen. De satte livet på spill for å gi Paulus styrke og oppmuntring. (2. Tim 1:16, 17; 4:6–9, 11) Ja, en som gjorde det offentlig kjent at han var kristen, risikerte å bli arrestert og torturert til døde. Paulus led sannsynligvis martyrdøden kort tid etter at han hadde skrevet det siste brevet til Timoteus, omkring år 65. Nero selv skal ha lidd en voldsom død omkring tre år etter at Paulus led martyrdøden.

finne gode forslag i slike publikasjoner som *Resonner ut fra Skriftene, Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen og Opplesning og undervisning – hvordan bli flinkere*. Er du flink til å bruke slike hjelpemidler?

‘Han vitnet grundig om Guds rike’ – et eksempel for oss (Apg 28:23–29)

¹⁵ På en avtalt dag kom det enda flere jøder til det huset hvor Paulus bodde. «Fra morgen til kveld forklarte [Paulus] saken for dem ved å vitne grundig om Guds rike, og ut fra både Moseloven og Profetene prøvde han å overbevise dem om at de burde tro på Jesus.» (Apg 28:23) Det er fire punkter vi kan merke oss ved den måten Paulus forkynnte på. For det første fokuserte han på Guds rike. For det andre prøvde han å appellere til dem han forkynnte for, ved å snakke på en overbevisende måte. For det tredje brukte han Skriftene for å bevise at det han sa, var sant. Og for det fjerde var han selvoppofrende – han forkynnte «fra morgen til kveld». For et godt eksempel for oss! Hva ble resultatet? Lukas forteller: «Noen begynte å tro på det han sa, andre trodde ikke. Fordi de var uenige med hverandre, begynte de å gå derfra.» – Apg 28: 24, 25a.

¹⁶ Paulus ble ikke overrasket over denne reaksjonen, for den stemte med bibelske profetier og var noe han hadde sett før. (Apg 13:42–47; 18: 5, 6; 19:8, 9) Han sa derfor til de uimottagelige gjestene sine da de gikk: «Den hellige ånd sa treffende gjennom profeten Jesaja til forfedrene deres: ‘Gå til dette folket og si: ‘Dere skal høre, men slett ikke forstå, og dere skal se, men slett ikke oppfatte. For dette folkets hjerte er blitt uimottagelig.’» (Apg 28:25b–27) Det greske ordet som er gjengitt med «uimottagelig», betyr bokstavelig et hjerte som er blitt «gjort tykt (fett)». Så budskapet om Riket kunne ikke trenge inn i hjertet deres. (Apg 28: 27, fotn.) For en tragisk situasjon!

¹⁷ Paulus sa til slutt at nasjonene kom til å reagere annerledes enn disse jødene. Han sa: «De kommer til å høre.» (Apg 28:28; Sal 67:2; Jes 11:10) Han hadde virkelig god grunn til å si det, for han hadde mange ganger sett at folk fra nasjonene hadde tatt imot budskapet om Riket. – Apg 13:48; 14:27.

¹⁸ I likhet med Paulus må vi ikke ta det personlig når folk ikke vil høre på det gode budskap. Vi er jo klar over at det er forholdsvis få som vil finne den veien som fører til livet. (Matt 7:13, 14) Men når oppriktige mennesker begynner å tilbe Jehova, gir det oss stor glede, og vi ønsker dem hjertelig velkommen i menigheten. – Luk 15:7.

15. Hvilke fire punkter ved Paulus' forkynnelse kan vi merke oss?

16–18. Hvorfor ble ikke Paulus overrasket over den negative måten jødene i Roma reagerte på, og hvorfor bør heller ikke vi bli overrasket når budskapet vårt blir avvist?

‘Han forkynte for dem om Guds rike’ (Apg 28:30, 31)

¹⁹ Lukas avslutter beretningen sin på en varm og positiv måte: «Så ble [Paulus] to hele år i det huset han hadde leid, og han tok vennlig imot alle som kom til ham. Og med stor frimodighet forkynte han for dem om Guds rike og underviste om Herren Jesus Kristus, uten at noen hindret ham.» (Apg 28:30, 31) For et enestående eksempel på gjestfrihet, tro og iver!

²⁰ En av dem som Paulus tok vennlig imot, var en mann som het Onesimus, en slave som hadde rømt fra Kolossai. Paulus hjalp Onesimus til å bli en kristen, og Onesimus ble Paulus’ «trofaste og kjære bror». Ja, Paulus sa om ham: «Mitt barn Onesimus, som jeg er blitt far til.» (Kol 4:9; Filem 10–12) Dette må ha vært veldig oppmuntrende for Paulus!*

²¹ Paulus’ gode eksempel var til nytte for andre også. Han skrev til filipperne: «Min situasjon [har] faktisk ... bidratt til at det gode budskap har hatt framgang. For det er blitt alminnelig kjent blant hele pretorianergarden og alle de andre at jeg er i lenker på grunn av Kristus. På grunn av mine lenker er de fleste av brødrene i Herren blitt styrket, og de har fått større mot og forkynner Guds ord uten frykt.» – Fil 1:12–14.

²² Mens Paulus var fange i Roma, skrev han noen viktige brev til de kristne som nå er en del av De kristne greske skrifter.[#] Disse brevene var til stor nytte for dem de var skrevet til, og det er de for oss i dag også. For veiledningen i dem kommer fra Jehova og er like aktuell i dag.

²³ Da Paulus ble satt fri, noe som ikke er omtalt i Apostlenes gjerninger, hadde han vært i fangenskap i omkring fire år – to år i Cæsarea og to år i Roma.[^] (Apg 23:35; 24:27) Men han hadde hele tiden en positiv innstilling og gjorde alt han kunne i tjenesten for Jehova. Mange av Jehovas tjenere i vår tid som har blitt fengslet på grunn av sin tro, har på lignende måte bevart gleden og fortsatt å forkynne. Tenk på Adolfo, som ble fengslet i Spania fordi han av samvittighetsgrunner nektet

*Paulus ville gjerne ha beholdt Onesimus hos seg, men det ville ha vært et brudd på romersk lov og krenket rettighetene til Onesimus’ herre, Filemon, som var en kristen bror. Onesimus dro derfor tilbake til Filemon. Paulus sendte med ham et brev hvor han oppfordret Filemon til å ta vennlig imot ham, som en åndelig bror. – Filem 13–19.

[#]Se rammen «De fem brevene Paulus skrev under sitt første fangenskap i Roma» på side 212.

[^]Se rammen «Paulus’ liv etter år 61» på side 214.

19. Hvordan gjorde Paulus det beste ut av den situasjonen han var i?

20, 21. Nevn noen som hadde nytte av den tjenesten Paulus utførte mens han var i Roma.

22. Hva gjorde Paulus mens han var fange i Roma?

23, 24. Hvordan har mange kristne i vår tid vist at de har en positiv innstilling, selv når de har blitt fengslet?

DET GODE BUDSKAP «FORKYNT BLANT ALLE MENNESKER UNDER HIMMELEN»

militærtjeneste. «Vi skjønner oss ikke på deg», sa en offiser. «Vi har gjort livet i fengselet surt for deg, og jo verre vi gjør det for deg, jo mer smiler du, og du snakker alltid vennlig til oss.»

²⁴ Etter en tid stolte de som holdt vakt, så mye på Adolfo at de lot ham ha celledøren åpen. Noen av soldatene kom til ham for å stille bibelske spørsmål. En av vaktene gikk til og med inn i Adolfos celle for å lese i Bibelen, mens Adolfo sto og holdt utkikk. Så fangen «holdt vakt» over fangevokteren! Slike trofaste vitners gode eksempel motiverer oss virkelig til å vise 'større mot og forkynne Guds ord uten frykt', også under vanskelige forhold.

²⁵ En Kristi apostel i husarrest som 'forkynner om Guds rike' for alle som besøker ham – for en rørende og hjertervarmende avslutning på den spennende boken Apostlenes gjerninger! I det første kapitlet leste vi om det oppdraget Jesus ga sine etterfølgere: «Dere skal få kraft når den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» (Apg 1:8) Nå, mindre enn 30 år senere, var budskapet om Guds rike «blitt forkynt blant alle mennesker under himmelen».* (Kol 1:23) Guds ånd har virkelig stor kraft! – Sak 4:6.

²⁶ Det er den samme ånd som i dag gjør at de salvede og de «andre sauer» klarer å fortsette «å vitne grundig om Guds rike» i 240 land og områder. (Joh 10:16; Apg 28:23) Gjør du alt du kan i dette arbeidet?

*Se rammen «Det gode budskap 'forkynt blant alle mennesker under himmelen'».

25, 26. Hvilken profeti hadde Paulus sett gå i oppfyllelse i løpet av litt under 30 år, og hva kan vi si om dette i vår tid?

Omkring år 61, mens Paulus var fange i Roma, skrev han at «det gode budskap» var blitt «forkynt blant alle mennesker under himmelen». (Kol 1:23) Hva mente Paulus med dette?

Det ser ut til at Paulus uttalte seg generelt om hvor langt det gode budskap hadde nådd. På 300-tallet fvt. hadde Aleksander den store trengt inn i Asia helt til grensen til India. I år 55 fvt. hadde Julius Cæsar invadert Britannia, og i år 43 evt. hadde Claudius erobret den sørlige delen av landet og gjort den til en del av Romerriket. Folk kjente også til områder i Øst-Asia, for man fikk fin silke derfra.

Var det gode budskap blitt forkynt i Britannia og Øst-Asia? Det er lite sannsynlig. Da Paulus skrev til kolosserne, hadde han jo ennå ikke nådd sitt eget mål, som han nevnte omkring år 56, nemlig at han ville forkynne i Spania, som på den tiden var «uberørt distrikt». (Rom 15:20, 23, 24) Omkring år 61 var Rikets budskap likevel blitt kjent over store områder. Det hadde i hvert fall nådd ut til hjemlandene til de jødene og proselyttene som ble døpt på pinsedagen i år 33, og til de landene som Jesu apostler besøkte. – Apg 2:1, 8–11, 41, 42.

«Helt til de fjerneste områdene på jorden»

Jehovas vitner fortsetter det arbeidet som Jesu Kristi etterfølgere begynte på i det første århundre

FULLE av iver forkynte de. De var ydmyke og tok imot hjelp og veiledning fra den hellige ånd. Når de ble forfulgt, sluttet de ikke å forkynne. Og Jehova var alltid med dem. Alt dette kunne sies om de første kristne, og det samme kan sies om Jehovas vitner i dag.

² Du har sikkert blitt oppmuntret av de trosstyrkende beretningene som finnes i den innholdsrike bibelske boken Apostlenes gjerninger. Det er en helt unik bok, for den inneholder den eneste inspirerte historien om kristendommens begynnelse.

³ Apostlenes gjerninger nevner 95 personer, 32 land og områder, 54 byer og 9 øyer ved navn. Boken inneholder en spennende beretning om vanlige mennesker, stolte religiøse personer, selv gode politikere og fanatiske forfølgere. Men den handler først og fremst om våre brødre og søstre i det første århundre, som ikke bare møtte helt spesielle utfordringer i livet, men som også forkynte det gode budskap med stor iver.

⁴ Det er nesten 2000 år som skiller oss fra de ivrige apostlene Peter og Paulus, legen Lukas, den gavmilde Barnabas, den modige Stefanus, den godhjertede Tabita, den gjestfrie Lydia og utallige andre trofaste vitner. Likevel føler vi oss knyttet til dem på en helt spesiell måte. Hvorfor? Fordi vi har fått det samme oppdraget som de fikk – å gjøre mennesker til disipler. (Matt 28:19, 20) For en ære!

⁵ Tenk over det oppdraget Jesus ga etterfølgerne sine: «Dere skal få kraft når den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være vitner om meg i Jerusalem, i hele Judea og Samaria og helt til de fjerneste områdene på jorden.» (Apg 1:8) Først ga den hellige ånd disiplene kraft til å være vitner «i Jerusalem». (Apg 1:1–8:3) Deretter ledet ånden dem til å være vitner «i hele Judea og Samaria». (Apg 8:4–13:3) Og så

1. Hvilke paralleller kan vi trekke mellom de første kristne og Jehovas vitner i dag?
- 2, 3. Hva er det som er så spesielt med Apostlenes gjerninger?
4. Hvorfor føler vi oss spesielt knyttet til slike personer som Paulus, Tabita og andre trofaste vitner i gammel tid?
5. Hvor begynte Jesu første etterfølgere å utføre det oppdraget de hadde fått?

begynte de å forkynne det gode budskap «*helt til de fjerneste områdene på jorden*». – Apg 13:4–28:31.

⁶ Våre trosfeller i det første århundre hadde verken sitt eget eksemplar av De hellige skrifter eller forskjellige publikasjoner som de kunne levere til interesserte. Apostlenes gjerninger ble fullført omkring år 61. Før det hadde Paulus bare skrevet noen få av brevene sine. Og Matteus' evangelium hadde man ikke før tidligst år 41. Før de jødekristne ble disipler av Jesus, hadde de hørt De hebraiske skrifter bli opplest i synagogen. (2. Kor 3:14–16) Men siden de fleste av dem ikke hadde sitt eget eksemplar av De hebraiske skrifter, måtte de sannsynligvis sitere tekster etter hukommelsen når de skulle forkynne for andre.

⁷ I dag har de fleste av oss et eget eksemplar av Bibelen og mye bibelsk litteratur. Vi gjør mennesker til disipler ved å forkynne det gode budskap i 240 land og områder og på mange språk.

Hjelp og veiledning fra den hellige ånd

⁸ Da Jesus ga disiplene sine i oppdrag å være vitner, sa han til dem: «Dere skal få kraft når den hellige ånd kommer over dere.» Under ledelse av Guds ånd, eller virksomme kraft, skulle Jesu etterfølgere etter hvert være vitner over hele jorden. Peter og Paulus ble hjulpet av den hellige ånd til å helbrede syke, drive ut demoner og til og med oppreise døde! Men den kraften de fikk fra den hellige ånd, hadde en viktigere hensikt. Den gjorde at apostlene og andre disipler kunne formidle nødvendig kunnskap, som fører til evig liv. – Joh 17:3.

⁹ På pinsedagen i år 33 begynte Jesu disipler «å snakke andre språk, slik *ånden* gjorde det mulig for dem å snakke». På den måten vitnet de om «Guds storslåtte gjerninger». (Apg 2:1–4, 11) Vi kan ikke mirakuløst plutselig snakke andre språk i dag. Men med hjelp fra Guds ånd sørger den trofaste slave for bibelsk litteratur på mange språk. Hver måned blir det for eksempel trykt millioner av eksemplarer av *Vakttårnet* og *Våkn opp!*, og på nettstedet vårt, jw.org, finner man bibelske publikasjoner og videoer på godt over 1000 språk. Dette hjelper oss til å forkynne om «Guds storslåtte gjerninger» for mennesker av alle nasjoner, stammer og språk. – Åp 7:9.

¹⁰ Siden 1989 har den trofaste slave gått inn for å gjøre *Ny verden-oversettelsen* tilgjengelig på mange språk. Denne bibeloversettelsen finnes allerede på over 200 språk, og det har blitt trykt titalls millioner

6, 7. Hvilke fordeler har vi i forhold til våre trosfeller i det første århundre når vi skal forkynne?

8, 9. (a) Hva gjorde den hellige ånd det mulig for Jesu disipler å gjøre? (b) Hva sørger den trofaste slave for med hjelp fra Guds ånd?

10. Hva har blitt gjort siden 1989 når det gjelder bibeloversetting?

eksemplarer av den – og mange flere vil bli trykt i tiden som kommer. Det er bare Gud og hans ånd som kan gjøre dette mulig.

¹¹ Oversettelsesarbeidet blir utført av tusenvis av frivillige i over 150 land og områder. Det burde ikke overraske oss, for det er ingen annen organisasjon på jorden som blir ledet av den hellige ånd for «å vitne grundig» om Jehova Gud, hans messianske Konge og Guds rike, som er opprettet i himmelen. – Apg 28:23.

¹² Da Paulus forkynte for jøder og ikke-jøder i Antiokia i Pisidia, ble «alle som hadde den rette innstillingen, ... troende». (Apg 13:48) Lukas avsluttet Apostlenes gjerninger med å skrive at Paulus «med stor frimodighet forkynte ... om Guds rike ... uten at noen hindret ham». (Apg 28:31) Hvor var det apostelen forkynte da? Jo, i Roma – hovedstaden i et verdensrike! Enten Jesu etterfølgere i det første århundre holdt taler eller forkynte på andre måter, var det den hellige ånd som ga dem hjelp og veiledning.

Utholdenhet til tross for forfølgelse

¹³ Når Jesu disipler ble forfulgt, ba de til Jehova om frimodighet. Hva førte det til? De ble fylt med hellig ånd og fikk kraft til å forkynne Guds ord med frimodighet. (Apg 4:18–31) Vi i vår tid ber også om å få visdom og styrke til å fortsette å forkynne til tross for forfølgelse. (Jak 1:2–8) Det er bare fordi Gud hjelper oss gjennom sin hellige ånd, at vi klarer å stå på i tjenesten for Riket. Ingenting kan stanse forkynnelsesarbeidet – verken intens motstand eller brutal forfølgelse. Når vi blir forfulgt, trenger vi absolutt å be om hellig ånd og om visdom og mot til å forkynne det gode budskap. – Luk 11:13.

¹⁴ Stefanus forkynte frimodig like før han ble drept av fiendene sine. (Apg 6:5; 7:54–60) Det brøt ut «voldsom forfølgelse» på den tiden, og alle disiplene, bortsett fra apostlene, ble spredt omkring i Judea og Samaria. Men det stanset ikke forkynnelsesarbeidet. Filip dro til Samaria for «å forkynne om Kristus», og det ga gode resultater. (Apg 8:1–8, 14, 15, 25) Beretningen sier videre: «De som var blitt spredt på grunn av den forfølgelsen som oppsto i forbindelse med Stefanus, dro helt til Fønikia, Kypros og Antiokia. De forkynte budskapet bare for jøder. Men noen menn blant dem, som var fra Kypros og Kyrene, kom til Antiokia og begynte å forkynne det gode budskap om Herren Jesus for dem som snakket gresk.» (Apg 11:19, 20) Forfølgelsen bidro til at mange flere fikk høre budskapet om Riket.

11. Hvilket omfang har det oversettelsesarbeidet som blir gjort i Jehovas organisasjon?

12. Hva var det som gjorde det mulig for Paulus og andre kristne å forkynne?

13. Hvorfor bør vi be når vi blir forfulgt?

14, 15. (a) Hva skjedde på grunn av «den forfølgelsen som oppsto i forbindelse med Stefanus»? (b) Hvordan har mange mennesker i Sibir blitt kjent med sannheten?

¹⁵ Noe lignende har skjedd i vår tid i det tidligere Sovjetunionen. Spesielt i 1950-årene ble flere tusen Jehovas vitner forvist til Sibir. Etter hvert som de ble sendt til forskjellige steder, ble det gode budskap gjort kjent i dette enorme området. Alle disse vitnene ville aldri ha kunnet reise opptil tusen mil for å forkynne det gode budskap hvis de skulle ha betalt reisen selv! Men nå var det myndighetene som sendte dem. En bror sa: «Det viste seg at myndighetene selv sørget for at tusener av oppriktige mennesker i Sibir fikk muligheten til å lære sannheten å kjenne.»

Jehova sørger for stor vekst

¹⁶ Det var tydelig at Jehova velsignet de første kristne. Paulus og andre plantet og vannet, «men det var Gud som hele tiden fikk det til å vokse». (1. Kor 3:5, 6) Når vi leser Apostlenes gjerninger, ser vi mange eksempler på at Jehovas velsignelse førte til vekst. Vi leser for eksempel at «Guds ord nådde ... ut til stadig flere, og tallet på disipler fortsatte å øke kraftig i Jerusalem». (Apg 6:7) Etter hvert som de kristne forkynnte på flere og flere steder, «gikk menigheten i hele Judea og Galilea og Samaria inn i en periode med fred og ble bygd opp. Den vandret i dyp respekt for Jehova og ble styrket av den hellige ånd og fortsatte å vokse». – Apg 9:31.

¹⁷ Modige vitner sørget for at både jøder og gresktalende i Antiokia i Syria fikk høre om sannheten. «Jehovas hånd var med dem», sier beretningen, «og mange ble troende og vendte om til Herren.» (Apg 11:21) Veksten fortsatte, for det står: «Jehovas ord fortsatte å ha framgang og ble spredt vidt omkring.» (Apg 12:24) Og fordi Paulus og andre vitnet grundig for ikke-jøder, 'fortsatte Jehovas ord å nå ut til flere og flere og å virke med stadig større kraft'. – Apg 19:20.

¹⁸ Det er tydelig at «Jehovas hånd» er med oss i dag også. Det er derfor det er så mange som begynner å tro og blir døpt som symbol på at de har innviet seg til Gud. Det er dessuten bare med Guds hjelp og velsignelse vi kan holde ut under hard motstand og intens forfølgelse og likevel fortsette å forkynne, slik Paulus og de andre første kristne gjorde. (Apg 14:19–21) Jehova Gud er alltid der for oss. «Hans evige armer» støtter oss i alle våre prøvelser. (5. Mos 33:27) La oss også huske at Jehova «for sitt store navns skyld» aldri svikter sitt folk. – 1. Sam 12:22; Sal 94:14.

¹⁹ Vi kan se på et eksempel: Under den andre verdenskrig sendte nazistene bror Harald Abt til Sachsenhausen konsentrasjonsleir fordi

16, 17. Hvilke eksempler på at Jehova velsignet forkynnelsesarbeidet, kan vi lese om i Apostlenes gjerninger?

18, 19. (a) Hvordan vet vi at «Jehovas hånd» er med oss? (b) Nevn et eksempel på at Jehova støtter sitt folk.

«... helt til de fjerneste områdene på jorden.»
– Apostlenes gjerninger 1:8

han ikke ville slutte å forkynne. I mai 1942 kom Gestapo hjem til kona hans, Elsa, og tok fra henne den lille datteren deres. Søster Abt ble arrestert. Hun ble sendt til flere leirer. «De årene jeg tilbrakte i tyske konsentrasjonsleirer, lærte meg noe viktig», sa hun. «De lærte meg i hvor høy grad Jehovas ånd styrker en når en blir utsatt for harde prøvelser. Før jeg ble arrestert, hadde jeg lest et brev fra en søster som sa at under harde prøvelser bevirker Jehovas ånd at det kommer en stor ro over en. Jeg mente at hun sikkert overdrev litt. Men da jeg selv ble utsatt for prøvelser, skjønnte jeg at det hun hadde sagt, var sant. Det skjer virkelig på den måten. Det er vanskelig å forestille seg det hvis en ikke har erfart det. Men jeg opplevde virkelig at Jehova hjelper en.»

Fortsett å vitne grundig!

²⁰ Apostlenes gjerninger avslutter med å fortelle at Paulus 'forkynte om Guds rike med stor frimodighet'. (Apg 28:31) Fordi han satt i husarrest, hadde han ikke frihet til å forkynne fra hus til hus i Roma. Men han forkynte for alle som kom til ham. Noen av våre kjære brødre og søstre i dag kommer seg heller ikke ut. De er kanskje sengeliggende eller bor på et sykehjem på grunn av høy alder eller sykdom og andre helseproblemer. Men de har en like sterk kjærlighet til Gud og et like sterkt ønske om å forkynne som de alltid har hatt. Vi ber for dem. Vi kan be vår himmelske Far om å hjelpe dem til å komme i kontakt med mennesker som ønsker å lære om ham og hans fantastiske løfter.

²¹ De fleste av oss kan delta i tjenesten fra hus til hus og andre grener av arbeidet med å gjøre mennesker til disipler. Så la oss alle gjøre alt vi kan for å fullføre vår oppgave som forkynnere av Riket og være med på å vitne grundig «helt til de fjerneste områdene på jorden». Arbeidet haster, for vi ser tydelig tegnet på at vi lever i de siste dager. (Matt 24:3-14) Vi har ingen tid å miste! Vi har fremdeles «rikelig å gjøre i tjenesten for Herren». – 1. Kor 15:58.

²² La oss være fast bestemt på å fortsette å vitne frimodig og trofast mens vi venter på «Jehovas store og ærefryktinngytende dag». (Joel 2:31) Vi kommer ennå til å treffe mange som er lik berøerne, de som «tok imot budskapet med stor iver». (Apg 17:10, 11) La oss derfor fortsette å forkynne helt til arbeidet er fullført og vi «hører» ordene: «Godt gjort, du gode og trofaste slave!» (Matt 25:23) Hvis vi ivrig går inn for å gjøre mennesker til disipler og alltid er trofaste mot Jehova, vil vi i all evighet kunne glede oss over at vi hadde den store ære å være med på å vitne grundig om Guds rike!

20. Hva gjorde Paulus mens han satt i husarrest, og hvordan kan det oppmuntre noen av våre brødre og søstre?

21. Hvorfor bør vi forkynne med en følelse av at det haster?

22. Hva må vi være fast bestemt på mens vi venter på Jehovas dag?

Omslaget Paulus, Tabita, Gallio, Lukas, en tempelvakt sammen med apostlene, en saddukeer, Paulus som blir eskortert til Cæsarea, og forkynnelse i nyere tid med høyttalerbil og grammofoon.

1 Paulus og Lukas om bord i en lastebåt på vei til Roma. Paulus er i lenker.

2, 3 Bror J.E. Barr og bror T. Jaracz, som var i det styrende råd, foran et verdenskart.

11 Jesus gir de elleve trofaste apostlene og andre disipler oppdraget deres på et fjell i Galilea.

14 Jesus stiger opp til himmelen. Apostlene står og stirrer opp mot ham.

20 Disiplene begynner å snakke med folk som er på besøk, på deres egne språk på pinsedagen.

36 Apostlene står foran Kaifas, som er rasende. Tempelvakter står klare til å arrestere dem på Sanhedrinets befaling.

44 Nederst: Etter den andre verdenskrig ble Jehovas vitner på falskt grunnlag dømt som amerikanske spioner av en østtysk domstol. – *Neue Berliner Illustrierte*, 3. oktober 1950.

46 Stefanus står anklaget foran Sanhedrinet. Rike saddukeere i bakgrunnen, ultraortodokse fariseere i forgrunnen.

54 Peter legger hendene på en ny disippel. Simon står bak ham med en pengepung.

75 Peter og reisefellene hans kommer hjem til Kornelius. Kornelius har en spesiell kappe over venstre skulder som viser hans rang som centurion.

83 Peter blir ledet av en engel. Antoniaborgen er muligens det stedet hvor Peter er fengslet.

84 Nederst: Pøbelangrep i nærheten av Montreal i Quebec i 1945. – *Weekend Magazine*, juli 1956.

91 Paulus og Barnabas blir kastet ut av Antiokia i Pisidia. I bakgrunnen kan man se byens nye akvedukt, som trolig ble oppført i begynnelsen av det første århundre evt.

94 Paulus og Barnabas hindrer folket i Lystra i å ofre til dem. Offentlige ofringer var vanligvis fargerike og støyende, med mye musikk.

100 Øverst: Silas og Judas oppmuntrer menigheten i Antiokia i Syria. (Apg 15:30–32) Nederst: En kretsilysnsmann holder en tale for en menighet i Uganda.

107 Menigheten i Jerusalem samles hjemme hos noen.

124 Paulus og Timoteus reiser med et romersk handelsskip. I det fjerne kan man se et fyrtårn.

139 Paulus og Silas i et lukket gårdsrom. De kommer seg unna en rasende pøbeflokk.

155 Gallio snakker strengt til Paulus' anklagere. Klesdrakten viser hvilken stilling han har: en hvit, keiserlig toga med en bred, purpurrød bord og *calcei*, en type sko.

158 Demetrius snakker til arbeidere på et sølvsmedverksted i Efesos. Små Artemis-templer av sølv blir solgt som suvenirer.

171 Paulus og reisefellene hans går om bord i et skip. Det store havnemonumentet, som ble reist i det første århundre evt., ses i bakgrunnen.

180 Nederst: En ung forkynner smugler bibelsk litteratur under forbudet i Canada på 1940-tallet. (Rekonstruksjon.)

182 Paulus går med på å gjøre det de eldste sier. Lukas og Timoteus sitter i bakgrunnen. De hjelper til med å overlevere bidragene.

190 Paulus' nevø snakker med Claudius Lysias i Antoniaborgen, som sannsynligvis er det stedet Paulus sitter i varetekt. Herodes' tempel kan ses i bakgrunnen.

206 Paulus ber for utslitte reisende i lasterommet om bord i en lastebåt.

222 Paulus som fange, lenket til en romersk soldat. Han ser ut over Roma.

PERSONBESKRIVELSER 27 **Proselyttene** 30 **Peter** 33 **Johannes** 34 **Prestene** 41 **Gamaliel** 53 **Filip** 57 **Den etiopiske hoffmannen** 62 **Saulus** 67 **Tabita** 70 **Kornelius** 79 **Herodes Agrippa 1.** 86 **Barnabas** 112 **Jakob** 118 **Markus** 121 **Timoteus** 128 **Lukas** 132 **Lydia** 137 **Keisere** 144 **Epikureerne og stoikerne** 188 **Saddukeerne og fariseerne** 193 **Feliks** 199 **Porkius Festus** 201 **Herodes Agrippa 2.**